

SUOMALAIS-UGRILAISEN SEURAN TOIMITUKSIA LXX
MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ FINNO-UGRIENNE LXX

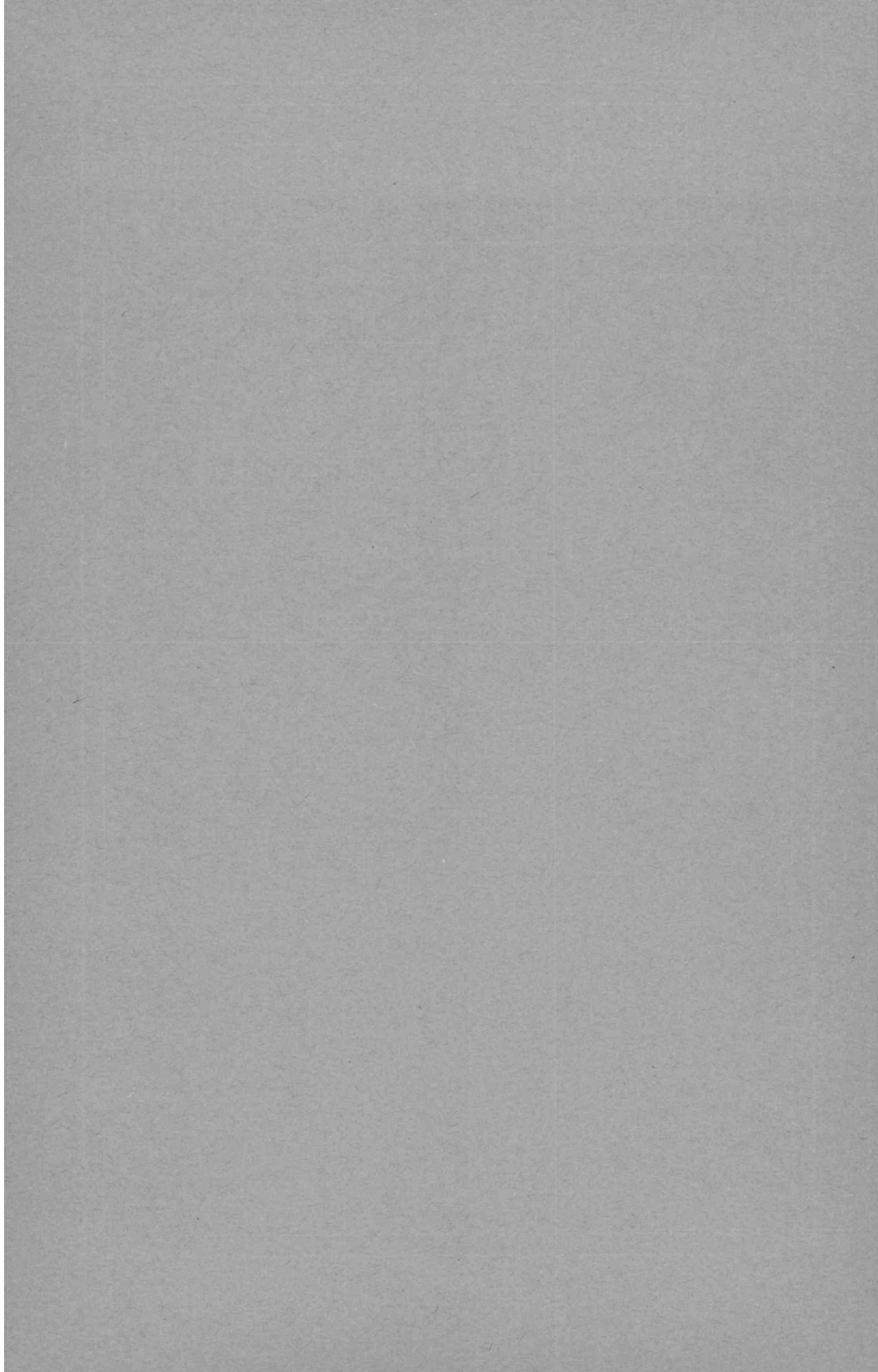
NÄYTTEITÄ VEPSÄN MURTEISTA

KERÄNNEET JA JULKAISSEET

LAURI KETTUNEN JA PAAVO SIRO

HELSINKI 1935
SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

Hinta Smk. 50:—

NÄYTTEITÄ VEPSÄN MURTEISTA

KERÄNNEET JA JULKAISSEET
LAURI KETTUNEN JA PAAVO SIRO

Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LXX
Mémoires de la Société Finno-ougrienne LXX

HELSINKI 1935
SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

HELSINKI 1935

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINON OY.

Alkulause.

Kesällä 1934 onnistui maist. LAURI POSTIN, yliopp. PAAVO SIRON sekä allekirjoittaneen päästä tutkimusmatkalle Venäjälle vepsäläisten luo. Maist. Postin oli (yliopiston stipendiaattina) määrä panna alulle suuri sanakirjatyö, ja sitä varten hän halusi tutustua vepsän murteisiin sekä alustavasti kerätä varsinkin sanastoa. Allekirjoittanut, joka 17 vuotta aikaisemmin oli saanut perehtyä etelävepsään, tahtoi päästä selville muun vepsän äänne- ja muoto-opista sekä samalla saada etelävepsäläiseen (julkaisemattomaan) lauseopin esimerkkikokoelmaansa lisiä vepsän muista murteista. Ylioppilas (nyttemmin maisteri) Paavo Siro, joka oli edellisen talvikauden kirjoitellut puhtaaksi etelävepsäläisiä sana- ja lausekokoelmiani ja siis ennakolta jossakin määrin perehtynyt vepsään, toimi matkalla apulaisenani, käyden eri paikoissa läpi ennen koottua sanastoa eroavaisuuksien selville saamista varten. Sen ohella hän keräsi, aluksi minun läsnäollessani ja ohjaamanani, kielen näytteitä — ja niistäpä rupesikin sukeutumaan tässä julkaistun kokoelman pohjallinen. Näytteitä näet kertyi kertymistään, ja enimmät ehdimme hänen kanssaan asianomaisten sanelijain läsnäollessa käydä läpi; suuressa kiireessämme jäi tarkistus tosin useasti varsin pinnalliseksi (väliin jäimme tähän työhön matkueemme lähdettyä kylästä ja tulimme perästä omia aikojamme), ja vihdoin Äänis-vepsän alueelle elosyyskuun taitteessa jouduttuamme emme raskineet käyttää jäljellä olevia kalliita päiviä, joista jokainen antoi niin paljon uutta, enää ollenkaan aikaa vievään tarkistustyöhön.

Kordelinin säätiön myöntämällä avustuksella sain maist. Siron syys- ja kevätlukukaudeksi luokseni kirjoittamaan puhtaaksi mat-

kan saalistani, ja kun minullakin oli vähän kielennäytteitäkin, näytti niistä maist. Siron keräysten kanssa paisuvan julkaisemisen arvoinen kokoelma.¹ Suomalais-ugrilainen Seura, joka oli meidät molemmat Vepsän-matkalle suorinut, halusi julkaista kokoelman ja pani meidät kevätkesällä viimeistelemään sitä painokuntoon. Näinä päivinä, jolloin molemmat olemme lähdössä koko lukuvuodeksi kauas Unkariin, on kokoelma jo ladottu ja saanemme lukeneeksi melkein loppuun toisen korrehtuurin (ensimmäisestä on maist. Siro kesän aikana huolehtinut yksin), ja painolupa on meidän puolestamme toivoaksemme muutamien viikkojen kuluttua valmis. Maisteri Lauri Posti, joka on jatkuvasti suorittanut keräyksiään vepsäläisten parissa (vaikka ei Vepsän mailla) ja joka saanee omat kielennäytekokoelmansakin ennenpitkää erikseen julkaistuksi, on hyväntahtoisesti antanut (toisessa korrehtuurissa) apuaan paino- ja huomaamattomuusvirheiden poistamisessa. Samanlaista apua on antanut myös prof. E. A. TUNKELO, vepsän harras tutkija, jonka vepsän äännehistoria piakkoin valmistunee. Kaikesta asiantuntemuksesta huolimatta on minun, joka olen lähinnä pantu julkaisusta vastaamaan, nöyrästi tunnustettava, että monikin äänneseikka olisi vielä tarkistuksen tarpeessa. Alkuperäisen käsikirjoituksen kiireessä tehtyjä erehdyksiä on kyllä alusta alkaen korjailtu, mutta liikaa teorioimista on pitänyt välttää, koska epäjohdonmukaisuudet ja muut »virheet» voivat olla myös murteesta peräisin.

Tunnen tarvetta omasta sekä utteran ja tunnollisen apulaiseni maist. Siron puolesta — hänhän onkin koko työssä kantanut kuorman ja helteen — lausua suuret kiitokseni, paitsi Kordelinin säätiölle ja maist. Postille sekä prof. Tunkelolle, ennen muita Suomalais-ugrilaiselle Seuralle ja sen toimekkaalle ja aina avuliaalle sihteerille, prof. ARTTURI KANNISTOLLE. Pietarin Tiedeakatemia kustansi mukaamme matkalle etnografin, rva MARTTA PALVADREN, sekä Vepsän olojen ja kielen tuntijan, opettaja MATTI HÄMÄLÄISEN, joiden apua ja ystävällisyyttä jäämme aina mielihyvin muista-

¹ Minun kirjoittamani kuuluvat olevan kappaleet 1, 2, 3, 8, 10 (osittain), 22, 23, 27, 28, 30, 38, 45, 54, 57 (osittain), 58 (osittain), 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 77 (osittain), 78 (osittain).

maan. Parhaat kiitokset ansaitsee myös Venäjän silloinen Suomen-lähettiläs, ministeri STEIN, jonka onnistui pitkän väliajan jälkeen avata hetkeksi suomalaisille tutkijoille tie niille tärkeille työmaille, joilta saatavista rikkauksista tieteen ystävät iloitsevat niin Suomessa kuin Venäjällä ja kaikkialla, missä suomalaisten kielten tutkimusta harrastetaan tai missä se on heräämässä.

Helsingissä syysk. 2 p. 1935.

LAURI KETTUNEN.

Sisällysluettelo.

	Sivu
Alkulause	III
 A. Etelävepsää.	
<i>arskaht:</i>	
1. uk el	1
2. endę olbad rahvaz	2
3. endę elediš	2
<i>tšaigĩ—fedramägi:</i>	
4. vaškam marfa ičšęñze polĩn	3
5. rebõ i mužik	8
<i>tedrõ:</i>	
6. vanä durag da pap	9
<i>aah t:</i>	
7. bohoroditsa	11
<i>kortlaht:</i>	
8. tšudo	14
9. muštatišed	14
10. Lauluja, hokuja y.m.	15
 B. Keskivepsän murteita.	
<i>noidaa (—rebağ):</i>	
11. neičšukaiñe da uk	19
12. ukon tütar	21
13. ukon da mamšin tütar	21
14. kut valenčsad i kangas lehtas viiaspäi	24
15. papadan polihe sarn	25
16. fedovskei sarn	29
17. petrovskei sarn	31
18. uk šemeñžt nagrišt	32
<i>tšidoi:</i>	
19. sanun ičšeim porhe	33

	Sivu
<i>korbaa—nurgoil:</i>	
20. <i>ag_da drug</i>	38
21. <i>ug_da mamš eliba</i>	40
<i>korbaa:</i>	
22. <i>ukoiine semenž naghēn katušēaē</i>	40
23. <i>ivan duračšok</i>	41
24. <i>mužig_da koñdī</i>	43
25. <i>ukon tūtar da mamšin tūtar</i>	45
26. <i>eli ukoiine da mamšīne</i>	47
<i>eñarv:</i>	
27. <i>tatein da tšort</i>	53
28. <i>kut pūhūspei rata tarbiž</i>	54
<i>vilhaa:</i>	
29. <i>ivan ečsi voikjīd</i>	55
30. <i>miña elin</i>	57
<i>pečsoia:</i>	
31. <i>akaiine sai virzuile lehmān</i>	58
32. <i>eliba endē ug_da ak</i>	59
33. <i>kūmē tsarīn_tūtart</i>	61
34. <i>kūmē surmad</i>	70
35. <i>iaošīne sarn</i>	73
36. <i>vor vañka</i>	75
37. <i>rodī-tel'skī blašoveñd'</i>	77
<i>järviš:</i>	
38. <i>rusket_šapkeiine</i>	84
<i>laadv:</i>	
39. <i>señka šerebruh</i>	85
40. <i>endē ug_da ak eliba</i>	87
41. <i>voikjīd etsmähä</i>	88
42. <i>endē uk rahnei</i>	89
43. <i>lef_da reboi</i>	90
44. <i>endē mužik kūñdī</i>	91
45. <i>ak ot virzun</i>	92
46. <i>anna ičšesē poahē</i>	94
47. <i>natoi ičšezē poahē</i>	96
48. <i>pičšyīne da paheine akeiine</i>	99
49. <i>vazeižed ī kazdud</i>	100
<i>pečsoia—laadv:</i>	
50. <i>pab_da kazak</i>	101

	Sivu
<i>šimǵärv:</i>	
51. <i>ivan durak</i>	104
52. <i>mužik lehman toi papile</i>	108
53. <i>akan i voikiba</i>	110
54. <i>kädehe ğei kegal'ehut</i>	112
55. <i>ivan tsarö-vitš</i>	115
56. <i>huba eao nütšukeižen</i>	122
57. <i>Arvoituksia</i>	129
58. <i>Lauluja, hokuja y. m.</i>	138

C. Äänis-vepsää.

<i>pervakei:</i>	
59. <i>maks ot nütsem mehele</i>	151
60. <i>babei da kukeihuī</i>	156
61. <i>bad da vedehiñe</i>	157
62. <i>oli akgižea virziñe</i>	158
63. <i>neitšukaiñe päčšän al</i>	159
<i>pervakei—pagast:</i>	
64. <i>toimitan kanghan</i>	161
65. <i>ug da koñdi</i>	162
66. <i>kaži da kukei</i>	163
<i>pervakei—kaleg:</i>	
67. <i>bobitšmīne</i>	164
68. <i>metshiñe</i>	165
69. <i>endę oli uk i ak</i>	167
70. <i>endę outhe babei i dedei</i>	169
71. <i>endę eletihe koza da kukei</i>	171
72. <i>tuhkei murits</i>	172
73. <i>endę tsar oli</i>	176
74. <i>ivan tsare-vitš ot ropęin mehele</i>	180
75. <i>tuli koñdi</i>	184
76. <i>eletaze kažiñe da dānišut</i>	186
77. <i>mihe mänop-se?</i>	188
78. <i>Lauluja, hokuja y. m.</i>	189

A. Etelävepsää.

1. u k e l.

arskaki 19. 6. 34. iljih gaška, 67 v.

uk el. kol hänō mamš. jäi hänō iks titar. jäi iks titar. ošt hän titrele
5 hrusta lñejat polusapkad. nu i neitse uk nai. ot mehele jagibaban, ani
jo jäređan mořźmen. neitse mačšoh neitseñ neičšukāžēñ goñi metsha
i zavodī kenkta polusapkad ičšēñze surihe jaugōhe. hānle ebad mili.
od da vešt ičšēñze jaugad neitse mačšoh i kenģi polusapkad neičšukā-
žēñ. nu i lāks hām polole, mačšoh. a neičšukāñe ištub iknā i voikab:
10 oko oko lehmō, jagibaban titrō, veštētūš jaugōš minuñ seratam polu-
sapkāžed.

1. U k k o e l i.

Ukko eli. Kuoli häneltä eukko. Jäi häneltä yksi tytär. Jäi
yksi tytär. Osti hän tyttäreille kristalliset puolikengät. No, ja
tämä ukko nai. Otti vaimokseen noita-akan, hyvin paksun vaimon.
Tämä äitipuoli ajoi tämän tytön metsään ja alkoi panna puoli-
kenkiä suuriin jalkoihinsa. Hänelle eivät mahdu. Otti ja veisti
jalkansa tämä äitipuoli ja pani jalkaan tytön puolikengät. No, ja
lähti hän ulos, äitipuoli. Mutta tyttö istuu ikkunalla ja itkee: Oko
oko lehmällä(?), noita-akan tyttäreillä veistetyissä jaloissa minun
oryon puolikenkäset.

2. e n d e o l b a d r a h v a z.

arskaht 19. 6. 34. iljih gaška, 67 v.

ende olbad rahvaz gaupakhod. no i mǎnbād metssha, perestūbad i kilmetūbad, eu. i putū heile hago pimedas. a noita he ebad elgendand. 5 kristatēm pālītši hagos skokībad. i putūbad he sveteīhe i šorovno, mu-gažo putū heiden kartes načšaľnikōhe laričšum mikit. kokovamu jok-sēndob i pā kokotēt hivāmeles.

3. e n d e e l e d i š.

arskaht 19. 6. 34. iljih gaška, 67 v.

10 ende elediš vot viškime vot siaē aigae arskahtiš ol ǂeroskam matvē da maksiman gaška. mǎndhe he ledīe (mugō taho) vinha. joībad vinad i botšōha jo tulbad i pañhō gomnalest, ebad mušta. nouzbad homentshepā, jo eu, vimbotškat pelisīš. kodhe tulbad. kodiš lačībad, eskā kosas trāsībad, mamān trāsī. siaē aigae jo nelkime viž vot.

2. E n n e n o l i v a t i h m i s e t.

Ennen olivat ihmiset tyhmähköjä. No, ja menivät metsään, eksyivät ja vilustuivat, yöllä. Ja sattui heille hako (lahopuu) pimeässä. Mutta rukoilla he eivät ymmärtäneet. Ristiin yli lahopuun hyppivät ja tulivat pyhimyksiksi(?) ja yhtä kaikki, samaten joutui heidän tavallaan päällysmieheksi Laritšun Mikit. Seipäineen juoksentelee ja pää pystyssä mielihyvästä.

3. E n n e n m u i n o i n.

Ennen muinoin kas viisikymmentä vuotta tästä ajasta oli Arskahtissa Beroskan Matvei ja Maksiman Gaška. Menivät he Ledille (sellainen paikka) viinaa hakemaan. Joivat viinaa ja Botšoihin jo tulivat ja paneutuivat makaamaan kuominan luo, ovat tajuttomina. Nousivat aamupuelella jo yöllä viinalekkerit päänalusissa. Kotiin tulivat. Kotona haukkuivat [heitä], ihan palmikosta kiskoivat, äitini kiskoi. Siitä ajasta on jo neljäkymmentä viisi vuotta.

4. v a s k a m a r f a i t š e ñ z e p o l i n .

tšaiği-fedramägi 24. 6. 34. vaškan marfa, 48 v.

tatān miān ol' ańi vanhāne. mā jo jälgmāne kabituz ol'ín (keratut
 palāžīšpā). mamān mugažo ol' ańi vanhāne, a meil veljīd ol' kudeņ
 5 kesken i koume sizard ol'. ühteņ sizarēn mamān mehele andō, a minun
 teg. ühteņ veljeņ voinä (bojū) rikothe. mad ol' äi, keņgi mižgi pašibad.
 elibat tšomas. leibas pidhō, a lishejad iliške. õ i päivā radōbad. nu, a
 mā jo goļu dumačín, mi nečsīd milēn i tahod, siđa misē milēn ebad osta
 ni mida ni tege upakōd'. a mā jo tegime materē neičšukāne. milēn
 10 huiged mändä raffaņ keskhe hondōš sobiš. mā pakičšín i mamalān
 škoha. škol meil ańi edhan ol'. tolko üks avāt ol' peluskejas pagastas.
 milēn jo tegob meļ škoha mändä ańi pahōn rouno ku kezā viaud vet
 johtta. muga mā ičšē mānīn škoha. valenčsūd miān ilend. surt paikad
 miān ilend i paltod ilend. mā bašin: hot pühkiruzū pāņ kerín. muga i
 15 mānīn škoha. vārāš ańi ol' pakāne. odvā saime pagastha.

4. V a s k a n M a r f a i t s e s t ä ä n .

Minun isäni oli hyvin vanha. Minä jo viimeinen olin kaavin-
 kakku (palasista kokoonpantu). Äitini samoin oli hyvin vanha,
 mutta veljiä meillä oli kuusi [kuuden kesken], ja kolme sisarta oli.
 Yhden sisaren äitini antoi miehelään, mutta minut synnytti. Yhden
 veljen sodassa (taistelussa) tappoivat. Maata oli paljon, ken mis-
 säkin sitä viljeli. Elivät hyvin. Leivässä pysyivät, mutta liikaa ei
 ollut. Yöllä ja päivällä tekivät työtä. No, minäpä aina ajattelin,
 että tästä paikasta ei ole minulle, siksi että minulle eivät osta
 mitään eivätkä tee saappaita. Mutta minä jo tulin keskenkasvui-
 seksi tytöksi. Minua hävetti mennä ihmisten joukkoon huonoissa
 vaatteissa. Minä pyysin äidiltänikin [päästä] kouluun. Koulu oli
 meillä hyvin kaukana. Vain yksi oli avattu Peloilan kirkonkylässä.
 Minun jo tekee mieli mennä kouluun hyvin kovasti aivan kuin
 kesällä kylmää vettä [hiukan] juoda. Niin minä itse menin kouluun.
 Huopasaappaita minulla ei ollut. Suurta huivia minulla ei ollut
 eikä palttoota ollut. Minä sanoin: Vaikka pyyhinliinalla pään
 käärin. Niin meninkin kouluun. Ulkona kovin oli pakkanen. Tus-
 kin pääsin kirkonkylään.

mä en i mahtand bašta veñaks. tolko elgeñžín. uťši-tel' meile andō
kagž bukvat päiväks, opeñž. mä ku kodhe tuien, anī pahōn openūn
kodiš. olīn toukhu, teduštīm pigā. nugeškañžín ūhthe bukvad. veljet sa-
nuthe bašibad: i koñš škoaha kända. tarbiš kezerta. mä en nägend
5 heile päle. kälīn škoaha. huiged milēn ol kända škoaha. milēn koume-
toškūme vot. nagrōbad rahvaz da goļu kaulīn da openūn.

mānīn arskahthe. sigā prālend. pasportan sigā milēn andethe. vel
andō kahtsañ rublat tehe d'engōd'. ajōn piteŕhe. tōžō pāvā tādi minun
paukaš tahole napsid' nāñkōtšmha. napsid' ol netañ kesken. kaik sijad
10 ol'dhō odvad. elada ol tšoma. olīn kahtsañ vot piteŕiš. kodhe adivōhe
ajōn, ka kodiš embō elada. kodiš anī rata tarbiš jūgedad radod, da anī
redu. šōbāt šāsķed da tihed da parmad. i vō ni mit elada, ka mä möst
ajōn piteŕhe. piteŕiš vō kaks' vot. tuskutūn anī pahōn mamdān. mamān
milēn kirjut. goļu kuťsū kodhe: aja tütrīne kuñi mä heñgīš. mä durāne
15 ajōn kodhe. dumañ, vūhāžen adivōtšēhtame da möst ajam piteŕhe.

Minä en osannutkaan puhua venättä. Vain ymmärsin [sitä].
Opettaja meille antoi kaksi kirjainta päivässä, opetti. Minä kun
kotiin tulen, oikein kovin opettelin kotona. Sain selvää, opin tie-
tämään pian. Aloin lukea yhteen kirjaimet. Veljet sanoivat, pu-
huivat: Ei ole aikaa käydä koulua. Pitää kehrätä. Minä en heistä
huolinut. Kävin koulua. Minua hävetti käydä koulua. Minä olin
kolmetoistavuotias. Ihmiset nauroivat, ja yhä kävin ja opin.

Menin Arskahtiin. Siellä [on] kunnantalo. Passin siellä minulle
antoivat. Veli antoi kahdeksan ruplaa matkalle rahaa. Matkustin
Pietariin. Toisena päivänä täti minut palkkasi paikkaan lapsia
hoitamaan. Lapsia oli neljä. Kaikki (tavara) oli halpaa. Elää
oli hyvä. Olin kahdeksan vuotta Pietarissa. Kotiin vieraisille
ajoin, niin kotona en voi elää. Kotona kovin pitää tehdä raskasta
työtä ja kovin on likaa. Syövät sääsket ja mäkärät ja paarmat.
Ei voi mitenkään elää, niin minä taas matkustin Pietariin. Pietarissa vielä [olin] kaksi vuotta. Tuli kovin ikävä äitiäni. Äitini kir-
joitti minulle. Aina kutsui kotiin: Matkusta tytär, niin kauan kuin
minä olen elossa. Minä tyhmä matkustin kotiin. Ajattelin, hiukan

a sid' milēn johtū melhe mändä mehele. ženih minuñ svatačĩ ünāčšēn
vodeñ, ańi nužńē. nu, mā goļu dumačĩn muga: svatačib da otstańib.
sid' veljed i mamāń potakōčšĩbad mändä. bašĩbad: piteriš i parēmb.
nužńē, ka darom. sid' mā i māńĩn mehele. dumačĩn, mišē priha noť da
5 tšoma. radaškandomā i darom bohašv. navodit ka tšomagi.

eļimā neļ vot hānmu, ka i gořad mā nāgĩñ. vinad jomas hān ańi
paha oļ. piakale hānmu paksus kālĩn. mučšūžid lapsit kakš oļ teht,
kakš neičšukašt. kańz ańi suř oļ, mužikā se, kakš veljed i kakš mińdjad.
koumeťoškūme mest oļ kaiked mindāmu. sid' mō jagōmō. a ģi kē ģi mida
10 ilend. jagada oļ ańi kedmā. vanhas veljespā ūks oļ lehm, ka sen oť van-
hēmb mińd, meile ģi ūhtet kahteļe veljele i jānd lehmad ģi hebošt. sid'
mō oļimā kojo mižgi. eļimā ūhtes peťiš toštmu veljemu i toražimā goļu.
mužik se min sai, sen i joi. tōžēle veljele i melhe, mi hān job. sid' hān
māń gulghe mužik minun jomha. a mō jagōmō veljemu se hāneñ.

olen vieraisilla ja taas menen Pietariin. Mutta sitten minulle johtui
mieleen mennä miehelään. Sulhanen minua kosi kokonaisen vuo-
den, hyvin köyhä. No, minä aina ajattelin näin: Kosiskelee ja jät-
tää. Sitten veljet ja äitini käskivät mennä [naimisiin]. Sanoivat:
Pietarissa ei ole parempi. Köyhä, no yhdentekevää. Sitten minä
meninkin miehelään. Ajattelin, että poika on nuori ja kaunis.
Alamme tehdä työtä ja turhaa rikkaus. Rakastat, niin hyväkin.

Elimme neljä vuotta hänen kanssaan, niin vaivaakin minä näin.
Viinaa juomaan hän oli hyvin kova. Sahaamassa hänen kanssaan
usein kävin. Pieniä lapsia kaksi oli tehty, kaksi tyttöstä. Perhe
hyvin suuri oli, sillä miehellä, kaksi veljeä ja kaksi miniää. Kolme-
toista henkeä oli kaikkiaan minun kanssani. Sitten me jakauduim-
me. Mutta kellään ei ollut mitään. Jakaa oli hyvin helppo. Van-
halta veljeltä oli [jäänyt] yksi lehmä, niin sen otti vanhempi miniä,
meille kahdelle veljelle ei jäänyt yhtään lehmää eikä hevosta. Sit-
ten me olimme minkä missäkin. Elimme samassa tuvassa toisen
veljen kanssa ja aina riitelimme. Mies minkä sai, niin sen joikin.
Toiselle veljelle ei mieleen, että hän juo. Sitten hän meni kuljeskele-
maan minun mieheni, juomaan. Mutta me jakauduimme sen hänen

hän i tedand, koñz i jagōmō. ka meil silō ol' kaks lehmā i lähtäm da
 hebōñe. silō lehmā anī odvad ołdhe. lehmañ kohtha oł hebōžen vel. en mā
 i sporind. hebōñe kalhemb oł lehmā. lehm milāñ viž vot lüpset oł, a teghe
 maho, i kandand. sügüzü jagōmō i hän oł maidnikad lehmā seratıl
 5 lāpsıl. nu, mā neçsen leham möin. oštın maidnikan. oł meıl samovar,
 koumętošküme rublat stojı. meıl oł üks peřt kahtō veljō, a tōñe tolko
 lendet oł da oł paržıd lāvaks. a mö muga jagadęs ladımō hānmu. mā
 muga sanūñ: ota kaig da tolko jätä milēñ peřt lāpsımu eladęs.

tōžō pāvā jagahut tul mužik kodhe, mö jaganuñzhō. mužik nı mida i
 10 sanund, başıb: milēñ nı mida i tarbiž. mā pigā kolęn. gołu mā lāžun.
 homençsō nouz, pāñ kibištāb vō vinaspā. mā hāneñ kuçsūñ metsha
 radoę. metsha māñımā. meçsaz başıb: mā näged rata embō, başıb.
 milāñ pāñ kibištāb, tovariššaks tolko başıp tulın silēž.

veljensä kanssa. Hän ei tiennyt, kun jakauduimme. Niin meillä
 silloin oli kaksi lehmää ja hieho ja hevonen. Silloin lehmät olivat
 hyvin halpoja. Lehmää vastaan otti hevosen veli. En minä kinan-
 nutkaan. Hevonen oli lehmää kalliimpi. Lehmä minulla oli viisi
 vuotta lypsetty, mutta tuli mahoksi, ei poikanut. Syksyllä jakau-
 duimme, ja hän otti lypsävät lehmät orvoilta lapsilta. No, minä
 tämän lehmän myin. Ostin lypsävän. Oli meillä teekeitin, [se]
 maksoi kolmetoista ruplaa. Meillä oli yksi tupa kahdella veljellä,
 mutta toinen oli kohotettu ainoastaan ja oli hirsiä läävvää varten.
 Mutta me näin sovimme jakaessa hänen kanssaan. Minä sanoin
 näin: Ota kaikki ja jätä vain minulle pirtti lapsien kanssa elettä-
 väksi.

Toisena päivänä jaettuamme tuli mies kotiin, me olimme jakau-
 tuneet. Mies ei sanonut mitään, sanoo: Minulle ei mitään ole tar-
 peen. Minä pian kuolen. Aina sairastan. Aamulla hän nousi,
 päättä kivistää vielä viinasta. Minä kutsuin hänet metsään työ-
 hön. Metsään menimme. Metsässä [hän] sanoo: Minä, katsos, en
 voi tehdä työtä, sanoo. Minun päätäni kivistää, toveriksi vain,
 sanoo, tulin sinulle.

kaikem päivän vala^hhe päivõš. a ehthapā vanhemb vel tul. toi hän kartāžen: ozāda min tedad. voina^h basīb goñibad. muga mõ mälegañ-
 žimā. i mäne basīb lađi kotomk. a kotomkha panda i mida. leibad
 ile. mā joksīn i^htšēn heimōhe. leibat sain, maidot sain. đengōđ milań
 5 oldhe huttud vištošküme rublad, ka vajehtīn, andōn hān^h tehe kuž
 rublad đengōđ. pravadīmā arskak^hhe sā. hān pajat i voik humarakaz:
 augatā voikkatā, mā tagas pördāme. mīlēn ańi tšoma ajada i vešō. tolko
 andāšpad vinad joda enamban.

hāneñ sigā otibat plenha voinā sē. milań kahten lapsid jäi. man
 10 anastibad velje ne. mā sudha pāstīn, ka kuž rublad đengōđ andethe
 penzionad (libo penziad). e^himā jo kojo mižgi. go^hu^himā kojo mižgi i kojo
 kudgi. mužik kol plenha. nügūt sē en po^hu^htšiškek penziad. mīlēn ilend
 ozad. hatun i^htšēn mõin. tūt^hreñ siberhe pāstīn i i^htšegi siberhe ajōn. siberi^hš
 haugōđ ilend. leibad ol tšomas. sigā milań nei^htšukāne kužvožne kol sid

Kaiken päivän hän kääntelihe auringossa. Mutta iltapuolella
 vanhempi veli tuli. Toi hän kortin: Arvaa, minkä tiedät. Sotaan,
 sanoo, ajavat. Niin me aloimme itkeä mälistä. — Ja mene, sanoo,
 pane kuntoon reppu. Mutta ei ole mitä panna reppuun. Leipää
 ei ole. Minä juoksin sukulaisteni luo. Leipää sain, maitoa sain.
 Rahoja minulla oli kätkettynä viisitoista ruplaa, niin vaihdoin,
 annoin hänelle matkalle kuusi ruplaa rahoja. Saatoimme Arskahtiin
 asti. Hän lauloi ja itki juopuneena: Älkää itkekö, minä palaan.
 Minun on oikein hyvä mennä ja hauska. Kunhan vain antaisivat
 viinaa juoda enemmän.

Hänet siellä ottivat sotavankeuteen, siellä sodassa. Minulle
 kaksi lasta jäi. Maan anastivat ne veljet. Minä oikeuteen haastoin,
 niin kuusi ruplaa rahaa annettiin eläkettä. Elimme jo minkä missä-
 kin. Näimme vaivaa minkä missäkin ja minkä mitäkin. Mies kuoli
 sotavankeuteen. Nyt en saa eläkettä. Minulla ei ollut onnea. Mök-
 kini myin. Tyttären päästin Siperiaan ja itsekin Siperiaan matkustin.
 Siperiassa halkoja ei ollut. Leipää oli hyvin. Siellä minulta tyttö-
 nen kuusivuotinen kuoli siitä miehestä, joka oli sotavankeudessa.

mužikaspā, kudamb ol plenas. kodhe odvā saime. ol đengōđ äi, a đengad ebat kăuľęškandęnd, ebat kožund. đengad mā tatīn kaik pătšhe, poutīn.

kunī mužik plenas ol, ka mā mokiđšime ūksnān. ol mužik, gaurō, pakitšhe kvarteraľę, elamha milēn. händmu milān ol nelan lapsīđ,
5 a pińed vou kolđhe i gaurō se piteřhe ajō, emā teda kolęnd vai heņgīš.

5. rebō i mužik.

tšaiġi-fedramägi 24. 6. 34. vaškan marfa, 48 v

rebō se anī lukā ol, a mužik se anī prost ol. uk se bašib mamšialę:
valastan hebōžęn da ajan bašip kalat samha. mamž bašib: aja. uk
10 valašt i ajō hebōžęn järkeľę. sai kalad ünāđšęn šāgun. tedmu ajab.
homātš magadab verninuňzhe keskō ted rebāne. uk anī pahōn ihastū. —
oh da bašip tšoma štuka, mamšialę vorotńikaks. mujel, ka hān i krātāđe.
— otta hām bašib milēn reġhe nořda. reġhe noři. ištūhe šebalę da davai

Kotiin tuskin pääsin. Rahoja oli paljon, mutta rahat eivät alkaneet kelvata, eivät soveltuneet. Rahat minä viskasin kaikki uuniin, poltin.

Sinä aikana kuin mies oli sotavankeudessa, niin minä näin vai-
vaa yksinäni. Oli mies, Gauroo, pyysi päästä asumaan, elämään
luokseni. Hänen kanssaan minulla oli neljä lasta. Mutta pieninä
vielä kuolivat, ja se Gauroo matkusti Pietariin, emme tiedä, onko
hän kuollut vai hengissä.

5. Kettu ja mies.

Kettu se oli hyvin viekas, mutta mies oli hyvin yksinkertainen.
Ukko sanoi eukolle: Valjastan hevosen ja ajan, sanoo, kalaa pyy-
tämään. Eukko sanoo: Aja. Ukko valjasti ja ajoi hevosen järvelle.
Sai kalaa kokonaisen laukun. Tietä pitkin ajaa. Huomasi, makaa
pitkällään keskellä tietä kettu. Ukko kovin ilostui. — Oh, ja sanoo,
hyvä kappine, eukolle kaulukseksi. Tunnusteli, niin se ei hievahda.
— Pitää ottaa, hän sanoo, minun rekeen, nuorittaa. Rekeen nuoritti.

hebožd gońda mi väget kunutā. hebōne eskā higestū, sihes sā gońi.
kodhe положē sēžut. ī nägehtand reghe ajadeš. mamšile kāsķ asketada
hebōžen i kańdita tavaran regespā. — oh, bašib, mamš, mā jo ku štukāžen
tšomań sāń vorotńikaks pōühü. mamš bašib: mišak hān siļāž? — māne,
5 bašib, ota regespā. māń ku mamš, ka jōūdā šaug rebitet reges, ņi mida
ile ņi kaļad ņi rebōd.

— oi mā bašib durak, en nägehtand reghe, bašib. rebāne kaiken
šāugun rebit. kaļan kaiken soři tedmu, ičšē uidi metsha. uk voivot
voivot, a tehta ī mida. uhtjā hāneņ kaik rad. ņi kaļad ņi rebašt ī
10 tehnuńzhe. sarn i kaik.

6. v a n a d u r a g d a p a p.

tedrō 25. 6. 34. iljan mikifar, 14 v.

eliba ug da mamš. ol heil vanā durak. ol heil kahten vanhembid
veljid. veljid i bašiba vanā durakole: mō mānomā kazakōhe. a vanā du-

Istuutui sevälle ja alkoi hevosta ajaa piiskalla minkä jaksaa. Hevo-
nen aivan hiestyi, siihen asti ajoi. Kotiin pihalle seisautti. Ei kat-
sonut rekeen ajaessaan. Eukon käski riisua hevosen ja kantaa tava-
ran reestä. — Oh, sanoo, eukko, minäpä kun hyvän kapineen sain
kaulukseksi turkkiin. Eukko sanoo: Missä se sinulla on? — Mene,
sanoo, ota reestä. Kun eukko meni, niin tyhjä laukku revittynä
reessä, mitään ei ole, kalaa eikä kettua.

— Oi, minä, sanoo, [olen] tyhmä, en katsonut rekeen, sanoo.
Kettu koko laukun repi. Kaiken kalan ripotti tietä pitkin, itse
pakeni metsään. Ukko voivotti voivotti, mutta mitään ei [voinut]
tehdä. Turha hänen kaikki työnsä. Ei kalaa eikä kettua tullut.
Satukin lopussa.

6. Tyhmä Vanja ja pappi.

Elivät ukko ja akka. Oli heillä tyhmä Vanja. Oli heillä kaksi
vanhempaa veljeä. Veljet [»veljiä»] sanoivatkin tyhmälle Vanjalle:

*rak sanū: mā jān emagōhe. nened veljed i mānība da kazakōhe putta eba
vōlend. tulība kodhe i vaña durakolē bašiba: emā vōlent putta radho.
a vaña durak i baši: goṭkatke, mā mānen. vaña durak i mān. mān dā
papiṭe tariṭṣeškañž. pap sanū: tule. vaña durak: en. magaż. homenṭsō
5 ištūhō söhtmhä. zavodība söhttä. papad i bašib: māne situtāda lapiš. vaña
durak mān. mān dā varatšhu perskō tšopāž. iṭṣe tul peṭthe. ištūhe
söhtmhä. papat kizi: mišak lapiš? — lapiš, bašib, varatšhu perskō
tšopāt. — oi sū durak vaña, min sū tegid? hān bašib: lapišēn situtīn.
sit papad da pab bašiba: miš [< mit] hānd oliž vižida. pap i bašib:
10 vegam hānd zaplotale. ūnotamā da vedhe hānd likādāmā. nu, hō i
māndhe. bašibagi vaña durakolē: pande röünāžale, a mō panomō keskhe.
i uinžiba. nu, vaña durak i heregañž. liṭšōhe keskhe. papad heregañž
dā likāž joghe, dumaṭ, vaña durakon, a vaña durak ažno papin. vaña
durak nagraškañž zaplotā. papad mālegañž. sid vaña durak papadam*

Me menemme rengiksi. Mutta tyhmä Vanja sanoi: Minä jään emän-
näksi. Nämä veljet menivätkin ja rengiksi eivät voineet päästä
[puuttua]. Tulivat kotiin ja tyhmälle Vanjalle sanovat: Emme
voineen päästä työhön. Mutta tyhmä Vanja sanoikin: Odottakaa-
han, minä menen. Tyhmä Vanja menikin. Meni ja alkoi papille
tarjoutua. Pappi sanoi: Tule. Tyhmä Vanja: En. Makasi. Aamulla
istuutuivat [hiukan] syömään. Alkoivat [hiukan] syödä. Papinrouva
sanoo: Mene, situtoita [pian] lapsi. Tyhmä Vanja meni. Meni ja
tukiseipääseen perseen [perseeltä] tökkäsi. Itse tuli pirttiin. Istuu-
tui syömään. Papinrouva kysyi: Missä on lapsi? — Lapsi, sanoo,
tukiseipääseen perseestä tökätty. — Oi sinä tyhmä Vanja, mitä sinä
teit? Hän sanoo: Lapsen situtin. Sitten papinrouva ja pappi sano-
vat: Miten hänet olisi häädettävä pois. Pappi sanookin: Viekäämme
hänet lautalle. Nukutamme ja veteen hänet työnnämme. No,
he menivätkin. Sanovatkin tyhmälle Vanjalle: Paneudu reunalle,
mutta me paneudumme keskelle. Ja nukkuivat. No, tyhmä Vanja
heräsi. Tunkeutui keskelle. Papinrouva heräsi ja työnsi jokeen,
ajatteli, tyhmän Vanjan, mutta tyhmän Vanjan sijasta papin. Tyhmä
Vanja alkoi nauraa lautalla. Papinrouva alkoi mälistä. Sitten

botškha da päst' järſhe. ičšę mǎn papin kodhe. kaik sijat propjĩ. ičšę koł. kaik.

7. *b o h o r o d' i č s a.*

aakt 24. 6. 34. marja mitrotanovna, 60 v.

5 *oliške ug da mamš. kahten eliba. ilend heil lapsid. sid hõ loičšiba jumalale. pakičšiba lapsid: andaške jumā sötā meile lapsud. a sid hān i vatstū mams se. nu, sid hān tek tūtren. kučsū kumuškōhe, tarbiž laps valatada. ni ken i tulaend hānle kumuškōhe đerūnaspā ičšęñze. hān i bašib ukole: mǎngām bašip pagastha. sigā löüdāmā kumuškan.*
 10 *astūba pagastha. putū heile sidā ak vastha. — kuna, bašib, astutā. — last valatamha, emā voint sada kumuškad. sid hān bašib: otkat mindān. hõ bašibad: pođo-m, kumuškōhe tule. mǎnbāt pagastha. lapsen valatibat tserkviš. küzū nečse mamš: kons tulađ adivōhe, kumuška? hān bašib: pālīčšĩ koumes vodeš. — sanu mičšō päivā. hān sanub: mičšō*
 15 *(kudambā) päivā valatet, ka si päivā tulađ adivōhe sinulost.*

tyhmä Vanja papinrouvan [pani] tynnyriin ja päästi järveen. Itse meni papin kotiin. Kaikki tavarat tuhiasi juopottelemalla. Itse kuoli. Kaikki.

7. *N e i t s y t M a r i a.*

Olipa ukko ja akka. Kahden elivät. Ei ollut heillä lapsia. Sit-
 ten he rukoilivat Jumalaa. Pyysivät lapsia: Annapa armas Jumala
 meille lapsonen. Mutta sitten hän jo tuli raskaaksi, se akka. No,
 sitten hän synnytti tyttären. Kutsui kummeja [»kummeihin«],
 pitää lapsi kastaa. Kukaan ei tullut hänelle kummiksi hänen omasta
 kylästään. Hän sanookin ukolle: Menkäämme, sanoo, kirkonkylään.
 Siellä löydämme kummin. Menivät kirkonkylään. Tuli heitä sil-
 lalla akka vastaan. — Minne, sanoo, menette? — Lasta kastamaan,
 emme voineet saada kummia. Sitten hän sanoo: Ottakaa minut.
 He sanovat: Menkäämme, kummiksi tule. Menivät kirkonkylään.
 Lapsen kastoivat kirkossa. Kysyi tämä akka: Milloin tulet vierai-
 sille, kummi? Hän sanoo: Kolmen vuoden perästä. — Sano, minä
 päivänä. Hän sanoo: Minä päivänä kastettu, niin sinä päivänä tulen
 vieraisille luoksesi.

nu, koume vot i proidigi. *nečsī* kumuškā ańi nužnejad, ni mid'a ile.
— mändä, bašib, aitha nägehtamha. i nägeht' aitha. aitas purnut tšüüdeđ
lēbad. *nečse* mamš pužikōt pań da toi da paštō kaikučšit' pīrgōd'. nu,
kumuška i tuł. *nečse* kumuška i beregōt'. a *nečse* kristintūtär kazvō
5 suręks *nevestaks* jo koumes vodeš. kristimam ol bohorodičsa i kazvat
nečseŋ kristintūtřeŋ koumes vodeš *nevestaks*. *nečse* kristimam *nevō*
kristintūtřeŋ se: käuę manasterihe. manasterit kaik proidi ičšēmō
rašejan. tołko ala zaidi spasha.

hän koume vot i kävel'. astup kodhe kristintūtär *nečse* sirētši spsas.
10 a spsas ańi tšomas sužibad, kut jo kristimam i käskend, a mä jo bašib
zaidin. i män tserkhe. a pristolā ištub kristimam hāneŋ. a hän i
pörže tagaž, ku näk kristimaman. kristimam homātš kristintūtřeŋ i
kurktū. läks pololę kristintūtär i teghe pimed. sid hän i pörästū i vō
koume vot pörästunt kävel' mečsas. nu, sit koume vot proidi. teghe
15 hāneŋ vauged i putū teŋ. ajap tsarim poig. a *nečse* neižne ańi krasij-

No, kolme vuotta kuluikin. Tällä kummilla olivat hyvin köyhät [nim. kummilapsen vanhemmat], mitään ei ole. — Pitää mennä, sanoo, aittaani katsomaan. Katsoinkin aittaani. Aitassa olivat purnut täynnä jauhoja [leipää]. Tämä akka tuohikopsia pani ja toi ja paistoi kaikenlaisia piirakoita. No, kummi tulikin. Tämä kummi kestitsikin. Mutta tämä kummitytär kasvoi suureksi neidoksi jo kolmessa vuodessa. Ristiäiti oli Neitsyt Maria ja kasvatti tämän kummityttären kolmessa vuodessa neidoksi. Tämä ristiäiti neuvoi kummityttärelle: Mene [käy] luostareihin. Käy meidän valtakuntamme kaikissa luostareissa. Älä vain poikkeaa Vapahtajankirkkoon.

Hän kolme vuotta kävikin. Astuu kotiin kummitytär tämä Vapahtajankirkon ohi. Mutta Vapahtajankirkossa hyvin kauniisti pitivät jumalanpalvelusta. Mitenkä ristiäiti kielsikin, mutta minä jo, sanoo, poikkean. Ja meni kirkkoon. Mutta ehtoollispöydässä istuu hänen ristiäitinsä. Mutta hän kääntyikin takaisin, kun näki ristiäidin. Ristiäiti huomasi kummityttären ja suuttui. Läksi ulos kummitytär, ja tuli pimeä. Sitten hän eksyi ja vielä kolme vuotta eksyneenä kulki metsässä. No, sitten kolme vuotta kului. Tuli hänelle valoisaa, ja hän löysi tien [puuttui tielle]. Ajaa tsaarin poika. Mutta

vē, aņi bask. hān kučšerau i lōi i bašib: stoi, ota bašib nečtse neižne
telegħa. i odgi i vei kodhe. i ol mehele ičšēnežē moržmeks. a sid voš
proidi i teğ aapsuden. tul kristimam nägehtamha, ku voš proidi. — nu,
kristintütrine, bašib, teğid aapsuden? — teğin, bašib. a sid daļšē kūzib:
5 olit spasas? a hān bašib: en. a sid magaž on nečtse kristintütär. homenčsō
nōž i aapsut ka ile. kristimam se aapsen uņeši hānō. sit tšakā huaēd
voidi kristintütro kristimam se.

sid mužik i bašib: ak, bašib, i soi aapsen. — nu, bašibad, temnitsha
kuna ni panda akat se. a mužik i andant panda temnitsha. bašib, mi ak
10 aņi tšoma.

[Lopun saneli 25. 6. 34 laht'esta kotoisin oleva iljih fedoša (63 v.),
joka on tedrō'ssa naimisissa.]

— — — akan se paņibat temnitsha, ištutibad. nu, kristimam tul
nägehtamha. — kristintütrine, bašib, ištud, olid, bašib, spasas? nu,
15 ningōman(?) sanu, bašib, olid. hān bašib: olin. kahe. nu, hān nenēd
lapsēt kaik andō hānē, a sit tul mužik temnitsha i ičšēnežē moržmen
ol i lapsēd ol. nu, kaik.

tämä neito on hyvin kaunis, hyvin soma. Hän kuskia löi ja sanoo:
Seis, ota, sanoo, tämä neito vankkureille. Ja ottikin ja vei kotiin.
Ja otti miehelään, vaimokseen. Mutta sitten vuosi kului, ja hän
synnytti lapsosen. Tuli ristiäiti katsomaan, kun vuosi kului. —
No, kummitytär, sanoo, synnytit lapsen? — Synnytin, sanoo. Mutta
sitten edelleen kysyy: Olitko Vapahtajankirkossa? Mutta hän
sanoo: En. Mutta sitten makasi yön tämä kummitytär. Aamulla
nousi, ja lapsukaista niin ei ole. Ristiäiti se lapsen vei pois häneltä.
Sitten verellä huulet voiteli kummityttäreltä se ristiäiti.

Sitten mies sanookin: Akka, sanoo, söikin lapsen. — No, sanovat,
täytyy vankilaan jonnekin panna se akka. Mutta mies ei antanut
panna vankilaan. Sanoo, että akka on hyvin kaunis.

— — —
Akan panivat vankilaan, istuttivat. No, ristiäiti tuli katsomaan.
— Kummitytär, sanoo, istut, olitko, sanoo, Vapahtajankirkossa?
No, näin sano, sanoo, olit. Hän sanoo: Olin. Katui. No, hän nämä
lapset kaikki antoi hänelle. Mutta sitten tuli mies vankilaan ja
vaimonsa otti ja lapset otti. No, kaikki.

8. t š u d o.

kortlaht 26. 6. 34. ivnan vaška, 66 v.

ak napsen teg, mutšūžen, vaghāžen, i zavodī paštta blinōd. a bašib
naps_{se}: pašta blina, ka mūgi, bašib, blināžen šōn. a se i pōlgästū, ak_{se}:
5 mi se tšudo, niŋgō. a hān i bašib, naps_{se}: i tšudo, a tšudo_{se} lib ümbri
iljampäiväs.

9. m u š t a t i š e d.

tedrō 23. 6. 34.

maged malāžen ā. — uñi.

10 polō kromāne, pertiš šlikūne. — sēñ.

karžiniknaha hāūgod rojib. — situse.

nel veljest ühten_{katusen} ā. — stol.

nel sizard jälgetē joksetas. — kerimāžed.

keskō pōūdōd nirzō (~ nirzotiž). — piđatiž.

15 mad madaaemb, metshašt pitkemb. — te.

8. I h m e.

Akka lapsen teki, pienen, vastasyntyneen, ja alkoi paistaa linnejä. Mutta lapsi se sanoo: Paista linni, niin minäkin, sanoo, linnisen syön. Mutta hän pelästyi, se akka: Mikähän ihme, sellainen. Mutta hän sanoo, se lapsi: Ei ihme, mutta ihme se tulee Iljanpäivän tienoilla.

9. A r v o i t u k s i a.

Makea maljan alla. — Uni.

Ulkona leivänkannikka, pirtissä leipäviipale. — Seinä.

Karsinanikkunaan halot heittää. — Sittuu.

Neljä veljestä yhden katon alla. — Pöytä.

Neljä sisarta jäljekkäin juoksee. — Kerinpuut.

Keskellä peltoa irvileuka. — Pärepihti.

Maata matalampi, puuta pitempi. — Tie.

härg man ā, a sarvet taivhas. — pätš.

mustā mečsā taigin hapnob. — muražmät.

vauktan šob, a mustan situb. — särähtez, lämō palab.

must härgāne, heinašīne händāne. — muštik.

5 babān kiškat kavī ripuba. — rāūdād.

poļ hebod, poļ habad. — sitnē šega.

10. Lauluja, hokuja ym.

10. 1. k ä g e l e v o i k a n.

arskakt 19. 6. 34. iljih gaška, 67 v.

- 10 *leñdiške i lendasta tšoma libed jo lindūne, kabet kukkū kägō. i len-*
dasta minuost lähemba i ištte aļemba, tšomha viherha jo koivūžhe
i me sindāžmu bašhtamā i papatahtamā, mesto šetjād mamkōt
suřiden gořāžīdem pouhe i suřiden abidāžīdem pouhe i mit kazvatīn
i libutīn i tšēn libedīd lindūžīd šuštunužīl vanhīl kādūžīl i embōnd
15 *opeta i tšēmō kedmīhe radōžihe, ku pāštīn hānen verhīd viūt tatōmu*

Härkä maan alla, mutta sarvet taivaassa. — Uuni.

Mustassa metsässä taikinakorvo happanee. — Muurahaispesä.

Valkoisen syö, mutta mustan ulostaa. — Päre, tuli palaa.

Musta härkänen, heinäinen häntänen. — Mustikka.

Mummoni suolet naulassa riippuvat. — Keritsimet.

Puoli hevosta, puoli haapaa. — Jouhinen seula.

10. Lauluja, hokuja ym.

10. 1. Käelle itken.

Lennäpä ja lennähdä hyvä lipeä lintunen, kaunis kukkuja kākō.
Ja lennähdä luokseni lähemmä ja istuudu alemma kauniiseen vihan-
taan koivuun, ja me sinun kanssasi hiukan puhelemme ja palpa-
tamme armaan äidin asemesta suurista suruista ja suurista mur-
heista ja siitä, miten kasvatin ja nostelin liukkaista lintusiani väsy-
neillä vanhoilla kätösillä enkä voinut opettaa kevyihin töihimme,
kun päästin hänet vieraiden kylmien taattojen kanssa raskaihin

jigedād radōžīmu, ka hān īvō nī tehta nī ozāta ka hānō šuštūbad i kašībad norēd haḏjōžēd, i tšēñzē norēd vauktat kādudēd i puhū ahavōtš viheran modōžēn aagedā peūdēžō, kauktiš vaihīšpā, verhīš viāuš tatōšpā, opendusešpā, ku īle meiļ kedmīd jo radōžīd.

- 5 (mamš voik i tšēñzē poigam polīn, mi kazvat hānēn tatata.
mān hān koahozha, ka hānmuradō, ī mamamu radō, ka sida i voikab.)

10. 2. tuti luti paimō.

arskaht 19. 6. 34. iljih gaška, 67 v.

- tuti luti paimō, miš paimō paimēñzīd? — palajärvō, pastkhudō,
10 siverjärvō, sitkhidō. — keda kuļīd i keda nāgīd? — kuļīn kurgōļ kukur-
tēs, pajulindū pa tšurtēs. tšapan kurgōļ kurkūžēn. tatkōle tagrāne i
mamkōle maksāne, veikōle verudēd, tšitškōle tširūžēd, kaik kurgō
i tšēñ. i kuļīn mā i nāgīn mā i tšēñ šetjān tatkōn surēn sabran tšutēs,
i tšēñ šetjām mamkōn surēn sabran topstēs. i hān topsī i baši: miān

töihin, niin hän ei voi tehdä eikä osata, niin häneltä väsyivät ja katkesivat nuoret hartiaiset, nuoret valkeat kädet, ja tuuli [ja] ahavoitsi vihannat kasvot aukealla pellolla, kalseista sanoista, vie-
raista kylmistä taatoista, oppimisesta, kun meillä ei ole keveitä töitä.

(Eukko itki poikaansa, kun kasvatti hänet isättä.

Meni hän kolhosaan, niin siellä [sen mukana] teki työtä, ei teh-
nyt äidin kanssa, niin sitä itkeekin.)

10. 2. Tuti luti paimen.

Tuti luti paimen, missä paimen paimensit? — Palajärvellä, Pastkhudella, Siverjärvellä, Sitkhidella. — Mitä kuult ja mitä näit?
— Kuulin kurjen kukurtavan, satakielen laksuttavan. Hakkaan kurjelta kurkun. Isälle selkäliha, äidille maksanen, veljelle veryet, siskolle suoliset, koko kurki itselleni. Ja kuulin minä ja näin minä armaan isäni suurta aumaa luomassa, armaan äitini suurta aumaa polkemassa. Ja hän polki ja sanoi: Minun armas poikani on paime-

šetā poigāne paimnes. hānen sebāt sigā saskīd i tihed i hān ištñūzhe sigā kivudele i ištub i voikab nečse paimō.

10. 3. *arskahť 19. 6. 34. uštja-mummo, 56 v.*

*libū koñdī kuzhe, savižis sapkōš, kivižis kindhīs, roimahť i rai-
5 mähť, mad vast i šmātkähť.*

10. 4. *arskahť 19. 6. 34. uštja-mummo, 56 v.*

*mis sū paimō paimēñzīd? — palajärvō, patkudō, süvärvō ojäžō. —
miđa sigā kulīd, miđa sigā nūgīd? — kulīn kurgōl kukurtes, pačšu-
lindū pačšurdes, parađīn mā pagaāžen, putū kurgō kurkūžō, tšapan
10 tšapan kurkūžen. — ala tšapa kurkušt. — tšapan tšapan lapāžen. —
ala tšapa lapašt, lapāžō mā joksādan. — tšapan tšapan suugāžen. —
ala tšapa suugašt, suugāžō mā lēndādan. — tšapan tšapan händāžen.
— ala tšapa händāšt, händāžō mā mahñādan.*

10. 5. *arskahť 19. 6. 34. uštja-mummo, 56 v.*

15 *joksehtamā, mänēhtamā, kūdāžīmu kujōžīmu, rahāžīmu randāžīmu,
ukahtamā halahtamā, i ken mišni kulīštāž, i ken mišni homāđāž.*

nessa. Häntä syövät siellä sääsket ja mäkärät ja hän on istuutunut siellä kivelle ja istuu ja itkee tämä paimen.

10. 3. Nousi karhu kuuseen, savisissa saappaissa, kivisissä kintaissa, roimahti ja räimähti, maata vasten mätkähtikin.

10. 4. Missä sinä paimen paimensit? — Palajärvellä, Patkudella, Syvärvellä ojasella. — Mitä siellä kuulit, mitä siellä näit? — Kuulin kurjen kukurtavan, satakielen laksuttavan. Viritin minä äkkiä ansan, puuttui kurki kurkustaan. Hakkaan, hakkaan kurkun. — Älä hakkaa kurkkua. — Hakkaan, hakkaan jalan. — Älä hakkaa jalkaa, jalalla minä juoksallan. — Hakkaan, hakkaan siiven. — Älä hakkaa siipeä, siivellä minä lennällä. — Hakkaan, hakkaan hännän. — Älä hakkaa häntää. Hännällä minä viuhdallan.

10. 5. Juoksemme vähän, menemme vähän, kultaisia kujasia myöten, hopeaisia alamäkiä myöten, huihkaisemme, hihkaisemme,

kulišt kulišt šötä tatkö, sureñ sabran tšutešaňze. kulišt kulišt šötä mamkö, sureñ rudon lüpstesaňze.

10. 6. *arskaht 19. 6. 34. marja šenkantütär, 18 v.*

tatōm mamōñ habuk tapō, mä nä rugiš kerada.

5 10. 7. *arskaht 19. 6. 34. marja šenkantütär, 18 v.*

tatō mamō embō rata, voižin rata da en rada (krugom sutkad radamā ühthe lätha).

10. 8. *arskaht.*

ol ku miäñ akäne, savešine kikäne, piterišpä vestine, sto ku vespä
10 *kistine.*

10. 9. *t u r ž a z.*

tedrō-laht 24. 6. 34. iljih fedoša, 63 v.

sügüzü proidib jogemu turžaz jähil heböl, kivižiš kindhış, savižis sapköš, ajab anūžene ledjärvehe, testanost adivöhe. kaik.

kun ei kukaan jossain kuulisi, kun ei kukaan jossain huomaisi. Kuuli kuuli isä kulta, suurta sauraa luodessaan, kuuli kuuli äiti kulta, suurta punaista lehmää lypsäessään.

10. 6. Isän äidin haukka tappoi, mene kas ruis kokoa.

10. 7. Isä äiti, en voi tehdä työtä, [jos] voisinkin tehdä, niin en tee (vuorokaudet ympärinsä teemme työtä yhteen menoon).

10. 8. Oli kuin minulla akka, savinen pääkoriste(?), Pietarista viestinen, kuin vyöstä tupsunen.

10. 9. Tursas.

Syksyllä kulkee jokea pitkin Tursas jäisillä hevosilla, kivisissä kintaissa, savisissa saappaissa, menee Aluselle Ledjärveen, apen luo vieraisille. Kaikki.

10. 10. *tedrō.*

*astūn astūn beŕogaštmu, mašīn mašīn kädudō, bašīn bašīn bolāžēle:
aaa jätā jogudō.*

10. 11. *tedrō.*

5 *kukku kukku kägōhud, kuivas kuzēs sadvāžēs, gulāhtā neičtšukāne,
ku vāūktas vādāžēs.*

10. 12. *tedrō.*

tuŕi tuŕi tutškhu, vanhād mamšit kotškhu.

B. Keskivepsän murteita.

10

11. *neičtšukainē da uk.*

noidas 5. 7. 34. nukoi ognova (lāmoi), 46 v.

*eļiba ug da mamš. olī heil neičtšukainē. mēniba hei pražnikale.
jātiba hei neičtšukaižēn kodinikaks. eļiba hei dērevnaspai ūks virst. eba
kāskent pāsttā ņi keda ōks. tuli eht. neičtšukainē ūksnāz ī rohtind*

10. 10. Kuljin kuljin rantaa pitkin, huidoin huidoin kädellä,
puhuin puhuin marjaselle, älä jätä jokuelle.

10. 11. Kuku kuku kākō, kuivassa kuusessa latvassa, kuljes-
kele tyttönen, kuin valkeassa valtaisessa.

10. 12. Vieritä vieritä petkeleeseen, vanhoja eukkoja nurkkaan,

11. *Tytttönen ja ukko.*

Elivät ukko ja akka. Oli heillä tyttönen. Menivät he praasni-
kalle. Jättivät he tyttösen kotimieheksi. Elivät he kylästä yhden
virstan päässä. Kielsivät päästämästä [eivät käskeneet päästää]
ketään yöksi. Tuli ilta. Tyttönen yksinään ei uskaltanut maata.

magata, nu, joksī dērevīha kutsmaha lapsīd, a ičšē jātī verjān avoi.
 siu aigal tunģīhe hānle sarailē uk. hān dērevāspai tulī, kučsui lapsīd
 öks. tulība, lāmoin saiba i zavodība kezerta. üks sanui: podom, otamai
 slinoikš kapustad. mānī slinoikš kapustat tomha. homaičšī, uk ištub
 5 lačšun taga. nečšē neičšukaiņe tulī perthe i sanup toičēle neičšu-
 kaižēle, što uk ištub lačšun taga. neičšukaižet sanuiba: podom
 kodhe, emai bešdoičšē enambat sinuon. a se pagižeb: argat māngāt.
 eole tattaiņ, eole mamdaiņ kodīš, mā varaidan ouda. neičšukaižed
 mändhe. hān tugež vērein. tulī uk perthe i pagižeb neičšukaižēle: sötā
 10 mindaiņ. hān sanub: eole mamdaiņ kodīš, söttā i mi. uk pagižeb: to
 sija. panemoiš magatha. a neičšukaiņe sanub: ton sijan, sanub.
 hān mān sarailē, andoi koirīle leibad. kaks koirad olī hānle, neičšukai-
 žēle. hān tulī i sanui: podomai, tot sijan. mā emboi kantta. mānība
 sijat tomha. a neičšukaiņe toukaiš koirīle ukon. i koirat soidhe ukon.
 15 tad da mam tulība. ihastuiba, jāi neičšukaiņe heņģīš. kaik nečšē
 sarn.

No, juoksi kylään kutsumaan lapsia, mutta itse jätti ulko-oven auki. Sillä aikaa tunkeutui hänelle saraille ukko. Hän kylästä tuli, kutsui lapsia yöksi. Tulivat, saivat tulen ja alkoivat kehrätä. Yksi sanoi: Menkäämme, otamme syleksi [sylen saamista varten] kaalia. Meni syleksi kaalia tuomaan. Huomasi, ukko istuu sammion takana. Tämä tyttönen tuli pirttiin ja sanoo toiselle tyttöselle, että ukko istuu sammion takana. Tyttöset sanoivat: Menkäämme kotiin, emme ole vieraisilla enempää sinun luonasi. Mutta hän puhuu: Älkää menkö. Ei ole isääni, ei ole äitiäni kotona, minä pelkään olla. Tyttöset menivät. Hän pani ulko-oven kiinni. Ukko tuli tupaan ja puhuu tytölle: Syötä minua. Hän sanoo: Ei ole äitiäni kotona, ei ole millä syöttää. Ukko puhuu: Tuo vuode. Käymme makaa-
 maan. Mutta tyttönen sanoo: Tuon vuoteen, sanoo. Hän meni saraille, antoi koirille leipää. Kaksi koiraa oli hänellä, tyttösellä. Hän tuli ja sanoi: Menkäämme, sinä tuot vuoteen. Minä en voi kantaa. Menivät vuodetta tuomaan. Mutta tyttönen sysäsi koirille ukon. Ja koirat söivät ukon.

Isä ja äiti tulivat. Ilostuivat, jäi tyttönen henkiin. Kaikki tämä satu.

12. u k o n t i t t ä r.

noidaa 7. 7. 34. ukoi ognova (lämoi), 46 v.

elēthe ug da mamš. olī heil neičšukaiņe. oigelthe hānen pusta
pefthe kezerdamha. hān siga mān da zatopī pāčšin. kašat keiļi. hiŗut
5 tuļi karzīnaspai, neičšukaižēņe sanui: neičšukaiņe, voida, sanui,
miņei kürzūt kašaa. neičšukaiņe andoi hānē kürzād. hiŗut joks karzīha
i sanui: spaši-bo, neičšukaiņe, andoit kürzād. — hū hū hū, koirad
nuttas, ukon tūtār ajab, kūdan, hobedan vedab. vot i sarn kaik.

13. u k o n d a m a m š i n t i t t ä r.

10 noidaa 7. 7. 34. ukoi ognova (lämoi), 46 v.

elēthe ug da mamš. ukoa da mamša olī neičšukaiņe. oigeņšiba
hānen kezerdamha lähtkerōynasē. soŗzi kezraižēn lähtkehe. a mams
sanui: »māņe sanui löyda kezraiņe.» neičšukaiņe mān kezrašt etšmaha.
tuļiba heboidem paimnēd vastha neičšukaižēņe. a hān kūzui: »ediķ
15 nāgend, deduško, minun kezrašt?» a hān sanui: »māņe, matuško, putub

12. U k o n t y t t ä r.

Elivät ukko ja akka. Oli heillä tyttönen. Lähettivät hänet
autioon pirttiin kehräämään. Hän sinne meni ja sytytti uunin.
Puuroa keitti. Pieni hiiri tuli karsinasta, tyttöselle sanoi: Tyttönen,
voitele, sanoi, minulle ohukaisleipää puurolla. Tyttönen antoi
hänelle ohukaisleipää. Pieni hiiri juoksi karsinaan ja sanoi: Kiitos,
tyttönen, annoit ohukaisleipää. — Huu huu huu koirat hauk-
kuvat, ukon tytär ajaa, kultaa, hopeaa vetää. Hyvä, satukin kaikki.

13. U k o n j a a k a n t y t t ä r.

Elivät ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli tyttönen. Lähettivät
hänet kehräämään kaivon reunalle. Pudotti vārttinān kehrān kai-
voon. Mutta akka sanoi: »Mene, sanoi, löydä kehrä.» Tyttönen
meni kehrää etsimään. Tulivat hevospaimenet tyttöstä vastaan.
Mutta hän kysyi: »Etkö nähnyt, setä kultaa, minun kehrääni?»

- lehmīdem paimen vastha. küzü heit.» neitšukaižęaę putui lehmīdem paimen vastha. neitšukaine küzüi kezrašt: »edik sanui nägend, deduško, minun kezrašt?» — »a mäņę», sanui deduško, »putub, ühtęa jaugaa peftiņe punosę. siga om sinun kezraiņe.» neitšukaine tuli peftižęnost i pagižęb:
- 5 »peftiņe peftiņe, punaate, sanui, minhuimpai pordhaižil, a päivuškho iknaižil.» peftiņe punathez hängeost pordhaižil i päivuškho iknaižil. neitšukaine mänī perthe. ištub jägibaba patsham pās, a jaugad mas. »fu fu fu, sanui, mite, sanui, tuli ruskoi duh?» — »babuško», sanui, »edik nägend minun kezrašt?» neitšukaine. »nägiņ nägiņ», sanui jägibaba,
- 10 »sinun kezraižęn. pezęta, sanui, minun lapsužid.» neitšukaine sanui: »kus mineim pezętada, babuško, sinun lapsužid?» — »a lämbita, sanui, külbetiņe.» neitšukaine män külbetid lämbitamha. zavodī neitšukaine vedę kaņdita. hän küzüi: »mīa kaņdita, sanui, babuško, vezi külbethe?» — »ota, sanui, sega, matuško.»
- 15 neitšukaine oti segan. zavodī kaņdita vedęn. vezi i pidade segas.

Mutta hän sanoi: »Mene, muori kulta, tulee lehmien paimen vastaan. Kysy heiltä.» Tyttöselle tuli lehmien paimen vastaan. Tyttönen kysyi kehrää: »Etkö, sanoi, nähnyt, setä kulta, minun kehrääni,» — »Ka mene», sanoi setä, »tulee vastaan, yhdellä jalalla pirttinen kääntyy. Siellä on sinun kehräsi.» Tyttönen tuli pirttisen luo ja puhuu: »Pirttinen pirttinen, käännähdy, sanoi, minuun päin portaataat [portaisilta], mutta aurinkoonpäin ikkunaiset.» Pirttinen kääntyi portain hänen luokseen ja aurinkoa kohti ikkunoin. Tyttönen meni pirttiin. Istuu noita-akka patsaan päässä, mutta jalat maassa. — »Fu fu fu, sanoi, millainen, sanoi, tuli venäläinen haju?» — »Mummo», sanoi, »etkö nähnyt minun kehrääni?», tyttönen. — »Näin, näin», sanoi noita-akka, »sinun kehräsi. Pesetä, sanoi, minun lapsosiani.» Tyttönen sanoi: »Missä minun on pesetettävä, mummo, sinun lapsosiasi.» — »Ka lämmitä, sanoi, sauna.» Tyttönen meni saunaan lämmittämään. Alkoi tyttönen vettä kantaa. Hän kysyi: »Millä on kannettava, sanoi, mummo, vesi saunaan.» — »Ota, sanoi, seula, muori kulta.»

Tyttönen otti seulan. Alkoi kantaa vettä. Vesi ei pysy seulassa.

linduiñe tulī i sanui: »neičšukaiñe neičšukaiñe, voida, sanui, savea segaiñe.» neičšukaiñe voidī savea segaižēn. kañdičši vedēn. tulī kodhe i sanui: »babuško, sanui, lāmbitīñ külbetižēn.» — »ota», sanui babuško »minun lapsužid pāčšipai i pežeta lapsužid minun.» neičšukaiñe
 5 libui pāčšiņe. kačsukti, hāņeļ puzus lapsužid. siga hirudeļ i lōčsuižēd i madoižēd i šižliķaižēd. vei neičšukaiñe külbethe. neičšukaiñe pežetab lapsužid. — »tšiži liži, tūgat, sanui, kāmneļ.» neičšukaiñe vastoiti, pežeti lapsužid. vei nenid lapsužid tagaz babuļe. sit tulī kodhe i toi lapsudet pāčšiņe neičšukaiñe. jāgibaba kūzūi: »volak tšomiñ pežeti
 10 lapsudet teit sanui, neičšukaiñe?» — »tšomiñ, tšomiñ pežet, sanuiba, babuško sā, sanuiba, et pežetand niņa meid, ku se neičšukaiñe pežeti tšomiñ.» neičšukaižēņe andoi jāgibaba kezraižēn. pañi sundugha kezraižēn, pañi dengoid. — »vot, sanui, andoiņ kezraižēn i dengoid. māņe, sanui, kodhe.» neičšukaiñe māñi kodhe. koirad nuttas: »hū hū
 15 hū, ukon tūtār astup sanui kūdan, hobedaņ kandab.» žid da požiwa. t, dobra nažiwa. t i kaik minun sarn.

Lintunen tuli ja sanoi: »Tyttönen tyttönen, voitele, sanoi, savella seula.» Tyttönen voiteli savella seulan. Kantoi veden. Tuli kotiin ja sanoi: »Mummo, sanoi, lämmitin saunan.» — »Ota», sanoi mummo, »minun lapsosiani uunilta ja pesetä minun lapsosiani.» Tyttönen nousi uunille. Katsahti, hänellä vakassa lapsosia. Siellä ovat hiiret ja sammakot ja madot ja sisiliskot. Vei tyttönen saunaan. Tyttönen kylvettää lapsosia. — »Tsiisi lisi, tulkaa, sanoi, kämmenelle.» Tyttönen kylvetti vastalla, pesi lapsosia. Vei nämä lapsoset takaisin mummolle. Sitten tuli kotiin ja toi lapsoset uunille tyttönen. Noita-akka kysyi: »Tokko hyvin pesi, lapsoset, teitä, sanoi, tyttönen?» — »Hyvin, hyvin pesi, sanoivat, mummo sinä, sanoivat, et ole pesyt niin meitä, kuin se tyttönen pesi hyvin.» Tyttöselle antoi noita-akka kehrän. Pani arkkuun kehräsen, pani rahoja. — »Kas, sanoi, annoin kehräsen ja rahoja. Mene, sanoi, kotiin.» Tyttönen meni kotiin. Koirat haukkuvat: »Huu huu huu, ukon tytär tulee, sanoi, kultaa, hopeaa kantaa.» Elää ja elellä, hyvin elää, ja kaikki minun satuni.

14. *kut valentsad i kangas_tehtas villaspai.*

noidaa 7. 7. 34. lukoi ognova (lämoi), 46 v.

*lambhaižepai villaižep keritas kezal, tauvel, koume kerdad vodeš. sid ottas villan, kuivatas, sabitas taugal. via tegeseš tšoma, rohke. ni
5 yhtet sostkašt i liinē. ruzun aavaš levitab. sid otab nečsen villan i
levitab ruzuaš. sid valentsan vanutap kuival. valentsan kuival vanu-
tas, eskai vedhe panep padha, huaha vedhe. otab hänen huas vedēspai
rundugaš i vanutap kanui da kapka. sid valentsan kuvaaš pätib
da paneb hänen pätshe kuimaha. kuivab, otab hänen, korvendab, eskai
10 selgitab valentsam penzakivudeš i lämoihudeš. eskai voib i pidada,
vaumiž valents.*

*ottas villan, sabitas, eskai kezertas, bipštas i aangan pestas. kui-
vatas aangan. sid ottas, torvikoaš kändäs. a eskai lodas lonspuile. eskai
stavinoihe kändäs kolodaaš. eskai ottas ničšan koihe. eskai birdha ottas.
15 eskai kudotas. kämun kändäs kudodeš. kämum pandas sukoižhe.*

14. Kuinka huopokkaat ja kangas tehdään villasta.

Lampaalta villa keritään kesällä, talvella, kolme kertaa vuodessa. Sitten otetaan villa, kuivataan, kartataan villankarttausvehkeellä. Villa tulee hyvää, kuohkeata. Yhtään takkukohtaa ei tule. Liinan levittää lattialle. Sitten ottaa tämän villan ja levittää liinalle. Sitten huopokkaan vanuttaa kuivaltaan. Huopokas kuivaltaan vanutetaan, sitten veteen panee saviruukkuun, kuumaan veteen. Ottaa sen kuumasta vedestä karsina-arkulle ja vanuttaa kalikoilla ja pykäläpuulla. Sitten huopokkaan lestille pingottaa ja panee sen uuniin kuivamaan. Kuivaa, ottaa sen, korventaa, sitten puhdistaa huopokkaan hohkakivellä ja tulella. Sitten voi pitääkin, valmis huopokas.

Otetaan villa, kartataan, sitten kehrätään, vyyhdetään ja lanka pestään. Kuivataan lanka. Sitten otetaan, kehälle kääritään. Ja sitten luodaan luomapuille. Sitten kangaspuihin kääritään tukille. Sitten otetaan niisille. Sitten pirtaan otetaan. Sitten kudotaan.

sid i kudotas. stavinoihe pandut kudomiñe loime, a poikpolin kude pandut. suksihe pouged, ničšan kad libutas. sid vatę vaumiž linęb. sid void ombređa, tehta kadjoikš, stanoikš, pinžakoks.

*koume kangast voip pöühäspai tehta, pöühizęn kanghan, palteši-
5 zęn kanghan, ladvešižęn kanghan, kapkešižęn kanghan.*

alaižed i tšukad langaspai voip sidoda. tšukad i alaižet sidomai neglaižil. viž om neglaižid, kodiš tehtut, provolokaspai. koukuižęa muga sidomai alaižed i tšukad.

15. p a p a d a n p o l i h e s a r n.

10 *noidaa—(rebağ) 7. 7. 34. marja dmitrevna rogosina, 63 v.*

*oli pap. oli papad. papat tegi drugun. mužikan käskeb metsha. hän tuli i »metsha», sanui, »en mänę». — »miaks ed mänę metsha?» — »a en mänę muite metsha.» — »ed mänę, ka mänę tšidoihe voit kera-
damha. tšidoiš ku keradat ka mänę rahkoisha. sid rahkoias keradat ka*

Käämi käämitään kutomiseksi. Käämi pannaan sukkulaan. Sitten kudotaankin. Kangaspuihin on pantu kutomisloimi, mutta poikki-
puolin on kude pantu. Suksiin poljet, niidet nousevat. Sitten tulee villakangas valmiiksi. Sitten voit ommella, tehdä alushousuiksi housuiksi, takiksi.

Kolme kangasta voi pellavasta tehdä, pellavaisen kankaan, aivinaisen kankaan, latviaisen kankaan, tappuraisen kankaan.

Lapaset ja sukat voi langasta kutoa. Sukat ja kintaat kudomme puikoilla. Viisi on puikkoja, kotona tehtyjä, metallilangasta. Kou-
kulla myös kudomme kintaita ja sukkia.

15. Satu papinrouvasta.

Oli pappi. Oli papinrouva. Papinrouva hankki ystävän. Mie-
hen káskee metsään. Hän tuli ja »metsään», sanoi, »en mene». —
»Miksi et mene metsään?» — »En mene muuten vain metsään.» —
»Jos et mene, niin mene Tšidoihin voita keräämään. Kun Tšidoissa

mānē rebagha. sid rebagjas keradat ka mānē kohtha turha.¹ kurbarves
 ūmbri oma notad. siga notad oma. pagizē ladaizideke, mi ottas notanē.»
 nu, nētsē pap kavel kavel, surdūi surmhasai. siga kaik sapkad murenzi
 kaverdes. lūksi sigapāi, tulī kodhe. ištēzē vērei tugetut roudaiži
 5 zanoškoil, što pēthe ī vois sada pap. pap tulī, konotihe konotihe pēthē
 he, a papad ī pāstā. hān drugunke magadap sijoil perinoil. sit pēthe
 pakištēb, pakištēb ī nīnga ištuihe kūdūseņē da tabaiž rožan kahtēn
 kadeņ nīnga da vārižēb. stanover šarakti papim poŕdhidennoŕt edhe
 uŕādņikanke. — »midak sā», sanub, »pap, ištut sid?» — »ištun, ak pēthe
 10 pāstā ī.» stanover sanui: »sinā ed voi sada, a minā samoi pēthe.» sit
 pēthe stanover saihe uŕādņikanke. tervad dikei suŕ butš pāčšīn vast
 seižutet. sid mōsten hūynhīd suŕ puzu pāčšīn. nētsē papadan drug
 uidī pāčšīn taga. pap sanub: »sōtāske meid užnoil stanoveranke.»
 nu, hān keraž ī užnan stanoveranē da uŕādņikanē da papianē.

keräät, niin mene Rahkoilaan. Sitten Rahkoilassa keräät, niin mene
 Rebagjaan. Sitten Rebagjassa keräät, niin mene suoraan Turaan.
 Ympäri Kurbarvea on nuottia. Siellä nuotat ovat. Puhu ladva-
 laisten kanssa, että ottavat nuotalle.» No, tämä pappi käveli käveli,
 väsyi kuolemaan asti. Siellä kaikki saappaat rikkoi kävellessään.
 Läksi sieltä, tuli kotiin. Hänen ulko-ovenssa on suljettu rautaisilla
 salvoilla, jotta pappi ei voisi päästä pirttiin. Pappi tuli, kolkutti
 kolkutti pirttiin, mutta papinrouva ei päästä. Hän ystävän kanssa
 makaa vuoteilla höyhenpatjoilla. Sitten pirttiin pyytää pyytää
 ja näin istuutui kynnykselle ja tarttui kasvoihin kahdella kädellä
 näin ja itkee. Stanovoi hurahti papin portaiden eteen urjadnikan
 kanssa. — »Miksi sinä, sanoo, pappi, istut täällä?» — »Istun, akka
 pirttiin ei päästä.» Stanovoi sanoi: »Sinä et voi päästä, mutta minä
 pääsen pirttiin.» Sitten pirttiin stanovoi pääsi urjadnikan kanssa.
 Tervaa hyvin suuri tynnyri on uunia vasten pystytettynä. Sitten
 myös höyheniä on suuri vakka uunilla. Tämä papinrouvan ystävä
 pakeni uunin taakse. Pappi sanoo: »Syötäpä meitä illallisella stano-
 voin kanssa.» No, hän kattoikin illallisen stanovoille ja urjadnikalle
 ja papille.

¹ tura — mäki Rebagjassa.

pap i teda, tšto ningoiñe drug ištub siga mätompäi. užnoičšiba. pap sanup papadañe: »tegeske meile sijad.» néčsę tegi sijad, postelnikad leviti kravatiñe. postelnikat pañi, perusęt pañi. stanover joudad ruši, ühten oiktan joudan ruši. i pap magadab, uinož. nu, sit papadan 5 druk siga peři. a stanover sanui: »kenak se sinai peři? kenak inai om siga?» — »eñe ni keda. miña rügäštın.» — »i», néčsę sanui, »ken se siga peři?» — »miña tolko rügäštın. eñe ni keda minai tågä, sini kuuñhe», sanub. — »kenak siña rügäštid?» néčsę stanover uinoži. papat se hillašti, hillašti, barbaizil papinompai läksi da mänı drugunost. néčsę 10 drug varastap papadan sigaa. mänı sinna da pañihe zaaafkañe néčsęn drugunke. hänou sigaa sija kuuñhe levitet, peru kuuñhe tatštut perushe. magadaškañe néčsęn drugunke, sebadaškañiñhe. skamiñ ku dikei pahoi viđakti, ka stanover kulišti. sanub: »mi hän, sanui, dikei pahoi, sanui, vätškab?» pap se kulišti. hän sigaa dikei pahoi vitškab. hän 15 sanui: »užostke, miñei spitškad, san lämoın.» i sai lämoın. homaičšiba drugun. astuiba händäst koškmaha, drugud. néčsę hüppähti päčšine,

Pappi ei tiedä, että sellainen ystävä istuu siellä liedellä. Söivät illallisen. Pappi sanoo papinrouvalle: »Teepä meille vuoteet.» Tämä teki vuoteet. Patjat levitti sängyille. Patjat pani, tyynyt pani. Stanovoi jalat riisui jalkineista, vain oikean jalan riisui. Ja pappi makaa, nukkui. No, sitten papinrouvan ystävä siellä pieri. Mutta stanovoi sanoi: »Ken se sinulla pieri? Ken sinulla on siellä?» — »Ei ole ketään. Minä rykäisin.» — »Ei» tämä sanoi, »ken se siellä pieri?» — »Minä vain rykäisin. Ei ole ketään minulla täällä. Sinulle [vain siltä] kuului», sanoo. — »Miksi sinä rykäisit?» Tämä stanovoi nukkui. Papinrouva hiljaa, hiljaa varpaisillaan papin luota läksi ja meni ystävänsä luo. Tämä ystävä odottaa papinrouvaa siellä. Meni sinne ja paneutui lavalle tämän ystävänsä kanssa. Hänellä siellä on vuodepahainen levitettyinä, pehkua [pehkupahainen] heitetty pääanalusiin.

Alkoivat maata tämän ystävänsä kanssa, alkoivat syleillä. Penkki kun oikein kovin vingahti, niin stanovoi kuuli. Sanoo: »Mikä se, sanoi, oikein pahoin, sanoi, kitisee?» Pappi kuuli. Se siellä oikein kovin vinkuu. Hän sanoi: »Odotapa, minulla on tulitikut, teen tulen.» Ja teki tulen. Huomasivat ystävänsä. Lähtivät häntä lyö-

- drug. e^oae ni kadjoid, e^oae ni paidat_päa, e^oae ni mida päa, a^oastoi.
pölgästüi i unokti kadjad i paidan i kaik sijat_kogoišhe. pä^otšiapai
möst hüppähti tervbutšhe. tervaspai se libui i ümbri bu^otšiš jokseškañž.
i papia nahkaine kunut oiktas kädes, stanoveraa toine kunut mugažo
5 kädes. druk_se tervaspai hüppäht i libui tagas_pä^otšia. a pap libup
pä^otšia händäst koškmaha. papat_se lämoin sambuti, puhouž, i pimedas
papin od_da butšhe tuykaiž. drug hüynhiš ištup_pä^otšia puzus. stanover
spitškat_kirboti i e^otšip_kombuižil lavou, a i voind lüüta spitškoid.
stanover pimedas tabaiž butšhe_se, bu^otšin lavaa kukež.
10 jälgmäi lämoin saiba. drugaa hüynhed hībha putnudeđ. hei du
mačba, olī ristit vai teghe bes. kaik lavaa_se toregañž nellan kesken,
stanover, urädnik, pap, papad i drug. viđen_kesken heid. kaik tore
gathe. i tervha jougoil putuiba kaik. eba voi ni kuna kušatada. eba
voi ni kuna lähttä.
15 pektiš tegihe vouget_päif jo. lehm läväs mögižeb dikei pahoi, kandoi,

mään, ystävää. Tämä hypähti uunille, ystävä. Ei ole housuja, ei ole paitaa päällä, ei ole mitään päällä, alaston. Pelästyi ja unohti housut ja paidan ja kaikki tynni kasaan. Uunilta taas hypähti tervatynnyriin. Tervasta nousi ja alkoi ympäri tynnyriä juosta. Ja papilla nahkainen piiska oikeassa kädessä, stanovoilla toinen piiska myös kädessä. Ystävä tervasta hypähti ja nousi takaisin uunille. Mutta pappi nousee uunille häntä lyömään. Papinrouva tulen sammutti, puhalsi, ja pimeässä papin otti ja tynnyriin työnsi. Ystävä höyhenissä istuu uunilla vakassa. Stanovoi pudotti tulitikut ja etsii polvillaan lattialla, mutta ei voinut löytää tulitikkuja. Stanovoi pimeässä tarttui tynnyriin, tynnyrin lattialle kaatoi.

Viimein saivat tulen. Ystävällä ovat höyhenet ihoon tarttuneet. He ajattelivat, oliko ihminen vai syntyikö piru. Kaikki lattialla alkoivat tapella neljän kesken, stanovoi, urjadnikka, pappi, papinrouva ja ystävä. Viiden kesken heitä. Kaikki rupesivat tappelemaan. Ja tervaan jaloilla tarttuivat kaikki. Eivät voi minnekään hievahtaa. Eivät voi minnekään lähteä.

Pirttiin tuli jo valkea päivä. Lehmä läävässä ammuu oikein

tegi vazaižen vouktaižen. ičšę vouged, a vazaižen tegi vouktaižen. nu, vedęle mamšit tuliba. lehm läväs mögižeb. mamš tuli perthe. perthe ku uksen avaiž. kačsuhiti, ka läksi pertišpäi tagaz, punoužhe tagaz da läksi. määni da sanui: »mängätäiske perthe.» hei, küme akad, tuliba
 5 perthe. reguižideņke tuliba. määiba perthe. ken tuleb, se putub. ken tuleb, se putub. kaik sihe putuiba, tercha. küsküme akad, kaik sihe putuiba. küsküme viž mest sihe kogho putuiba. lähtti eba voi ni kuna. a drukse alastoi seižub ra'faa keskes. kōne'ts sarnale. sanuin mä sarnan, vanuin mä varnan, kivi'ne mätompä, savi'ne päčšoides, savi'ne
 10 päčš, must päčš. enamb de kaik. en teda kut sigalpäi päzüiba, en teda, päzüiba vai eba. kaika siga seištas muga.

16. fedovskai sarn.

noidaa 7. 7. 34. palag sergeia, 43 v.

eli ugda mamš. kahesaņ kesken oli lapsid. igan kaikem paki-
 15 čšęmha käveliba. kudaik eba kasvannene lapsed, kasvot su' poig. joškaži

kovin, poiki, teki vasikan valkeahkon. Itse valkea, mutta vasikan teki valkeahkon. No, vedelle akat tulivat. Lehmä läävässä ammuu. Akka tuli pirttiin. Pirttiin kun oven avasi, katsahti, niin läksi pirtistä takaisin, kääntyi takaisin ja läksi. Meni ja sanoi: »Menkääpä pirttiin.» He, kymmenen akkaa, tulivat pirttiin. Kelkkojen kanssa tulivat. Menivät pirttiin. Kuka tulee, se jää kiinni. Kuka tulee, se jää kiinni. Kaikki siihen jäivät kiinni, tervaan. Kuusikymmentä akkaa, kaikki siihen jäivät kiinni. Kuusikymmentä viisi henkeä siihen kasaan jäi kiinni. Lähteä eivät voi mihinkään. Mutta ystävä se alastonna seisoo ihmisten joukossa. Loppu sadulle. Kerroin minä sadun, kiersin minä vaarnan, kivinen hiiliaukonpää, savinen uuninedus, savinen uuni, musta uuni. [Ei] enempää ja kaikki. En tiedä, kuinka sieltä pääsivät, en tiedä, pääsivätkö vai eivät. Aina siellä siten seisovat.

16. Kertomus Fedovskasta.

Eli ukko ja akka. Kahdeksan henkeä oli lapsia. Iän kaiken kerjäämässä kävivät. Sillä aikaa (?) eivät kasvaneet nämä lapset,

vinan. *neɫsɛ tat otɪ neɫsɛm poigan, kiskɪ (pro kuskɪ) kodɪʃpɑi. poik*
ʃlɑjɪhes kaik piterid i moskvat kahesa vot. i neɫsɛ uk kotɪ. a neɫsɛ
mam oigenɪzi kirjam poiganɛ, tʃto tulɛ kodhe. mamɛ ʒɑl poigut teghe.
neɫsɛ poik tulɪ kodhe i nailɪ. nailɪ dɛ jagoihez. jɑi netɪa mamɛ
5 *seitʃmɛn kesken tolko ɛapsid. svataiʃkathe mɔst tɪtrɛn, hɑn andoi meheɛ*
viɛdentoʃkɪme virstan taga. nu, netɪa mamʃɪa tolko jɑi kɪdɛn kesken. a
neɫsɛ tɪtɑr meheɛpɑi lɑksɪ kodhe. neɫsɛ mamʃ joksɪ kɔndunoidenost. lɔy-
dɪ kɔndunan i kɔnduilɪbɑ neɫsɛn tɪtrɛn. i neɫsɛ tɪtɑr mɔst mɑnɪ sinna
tagaz i muʒikanke tʃomas elaba. a netɪa mamʃɪa kɪdɛn kesken ɛapsid vor
10 *om. mɔst dumailɪ poig naida i nailɪ. nailɪ dɛ jagoihe tʃomaʃtɪ. sid mɔst*
tɪtɑr dumaɪ lɑhttɑ meheɛ i lɑksɪ. vɑges mamʃ andoi. eletas tʃomin i
netɪa mamʃɪa jɑi nellɑn kesken vor ɛapsid. nu, mamʃɪa olɪ tɪtɑr.
dumailɪ neitʃhɛn ɛapsɛn tehta. i tegɪ i mam otɪ i jagoi neɫsɛn tɪtrɛn.
i neɫsɛ tɪtɑr neɫsɛn ɛapsɛnke elada i elada. nu, neɫsɛ mamʃ i kotɪ.
15 *a neɫsɛ neiʒne kudambam prihanke tegɪ ɛapsɛn, ka se priha vor kaks tegɪ*
toizɪle neiʃtɪle. i netɪa prihaɛpɑi presudɪbɑ kakstoʃkɪme rublat kaiku-

kasvoi suuri poika. Alkoi juoda viinaa. Tämä isä otti tämän pojan, ajoi kotoa. Poika kuljeksi kaikki Pietarit ja Moskovat kahdeksan vuotta. Ja tämä ukko kuoli. Mutta tämä äiti lähetti kirjeen pojalle, että tule kotiin. Äidille tuli sääli poikasta. Tämä poika tuli kotiin ja nai. Nai ja jakoihe. Jäi tälle äidille vain seitsemän lasta. Alkoi-
 vat myös kusia tyttäret, hän antoi miehelään [hänet] viidentoista virstan taakse. No, tällä akalla vain jäi kuusi henkeä [perhettä].
 Mutta tämä tytär mieheltä läksi kotiin. Tämä akka juoksi noitien luo. Löysi noidan ja noituivat tämän tyttären. Ja tämä tytär taas meni sinne takaisin, ja miehen kanssa hyvin elävät. Mutta tällä akalla kuusi henkeä lapsia vielä on. Taas tuumi poika naida ja nai. Nai ja jakoihe hyvin. Sitten myös tytär tuumi mennä miehelään ja läksi. Väkisin akka antoi. Elävät hyvin, ja tälle akalle jäi neljä henkeä vielä lapsia. No, akalla oli tytär. Ajatteli tyttönä lapsen tehdä. Ja teki ja äiti otti ja jakoi tämän tyttären. Ja tämän tyttären on tämän lapsen kanssa elettävä ja elettävä. No, tämä akka kuoli-
 kin. Mutta tämä tyttö, jonka pojan kanssa teki lapsen, niin se poika vielä kaksi teki toisille tytöille. Ja tältä pojalta tuomitsivat

tšeks kuks i nečtse priha maksoi. i jälgmäi nečtse priha dumačī huban i mähī toradamha i toraižiba i rikoiba mužikan i sudiba händäst kahteks vodeks türmhē i kadoi igaks. i sarn kaik.

17. petrovskei sarn.

5

noidan 7. 7. 34. palag sergein, 43 v.

*eli mužig_d_ak. tegiba hei lapsen. a mužik oli bednei bednei. šapkat_pähä elæn. mänep_kuna raffaze, ka sobad i sapkat_salī. a oli akan_se dīkei tārkan, tarkan. i nečtse napravī elamha i elāskathe tšomas. rahvaz_zavidoičšēskathe nelida elod i saidhe kaiked. nečtse mužik ī voin maksta
10 kojo midagi. tulthe načšalstvo nelthe perthe i kirjutiba kaik sijad. i zavodiba etšta paltom_pitkan i löytä eba voilen. nu, otiba hāneā sobīt_kahthesadha nelhakümne rublha i rozořiba kaiken. i kaik sarn.*

kaksitoista ruplaa joka kuuksi, ja tämä poika maksoi. Ja viimein tämä poika ajatteli paha ja meni tappelemaan, ja tappelivat ja tappoivat miehen, ja tuomitsivat hänet kahdeksi vuodeksi vankilaan, ja hän katosi iäksi. Ja satu kaikki.

17. Kertomus Petrovskasta.

Eli ukko ja akka. Tekivät he lapsen. Mutta mies oli köyhä, köyhä. Lakkia päähän ei ollut. Milloin menee ihmisten luo, niin hankiskeli [pyytäen] vaatteita ja saappaita. Mutta otti akan hyvin viisaan, viisaan. Ja tämä yritteli elämään ja alkoivat hyvin elää. Ihmiset alkoivat kadehtia tätä elämää ja saivat [aikaan] kaikkea. Tämä mies ei voinut maksaa milloin mitäkin. Tulivat viranomaiset tähän pirttiin ja kirjoittivat kaikki tavarat. Ja alkoivat etsiä pitkää palttoota ja löytää eivät voineet. No, ottivat häneltä vaatteita kahdesta sadasta neljästäkymmenestä ruplasta ja hävittivät kaiken. Ja satu kaikki.

18. *uk śemeñžĩ nagrišt.*

noidaa 7. 7. 34. paṇag sergeia, 43 v.

*elĩ ug da mamš. uk śemeñžĩ nagrišt peṛtim päle. de uk se kāsķ
mamšile libuda peṛtim päle nagrišt katsmaha. a mams se sanui: en
5 rokķi libuda. uk sanui: libu libũ, mĩ pordham paṇen. a mamš: śorovno
en rokķi. uk se sanui: ištte havadho, miĩa havadoa lenda. mamšin
havadho i ištutĩ dai uk peṛtim päle noranķe, a mams se havados
ištub, a havat se sidodut norha. de peṛtim päle vedab mamš noras
arahampai ulāhāks. mams se kūzeleḡ: ājik uk pordhašt? a uk se sanui:
10 i ājād, koume pordhašt jo. mamš i möst kūzui: ājik uk pordhašt? uk
sanui: kaks jai. sid mamš ukol möst kūzui: ājik uk pordhašt? a uk se
rügāhķ, a nor se hambhīšpai pāzui. arahan olĩ āgez. neṭse mamš
lanḡež āḡhele päle de pinžun rebitĩ. uk laškīhe ulāhāmpai i kaṭsukķĩ
mamšin päle. ažo mamš kolnu i taho rebitet. uk māñĩ voikjĩd etmaha.
15 [Loppu jäänyt kirjoittamatta.]*

18. Ukko kylvi naurista.

Eli ukko ja eukko. Ukko kylvi naurista pirtin päälle. Ja se ukko käski eukkoa nousemaan pirtin päälle naurista katsomaan. Mutta eukko se sanoi: En uskalla nousta. Ukko sanoi: Nouse nouse, minä portaan panen. Mutta eukko: Yhtä kaikki en uskalla. Ukko sanoi: Istuudu säkkiin, minä säkillä nostan. Eukon säkkiin istutinkin ja ukko pirtin päälle nuoran kanssa, mutta se eukko istuu säkissä, mutta säkki on sidottu nuoraan. Ja pirtin päälle vetää, eukko nuorassa alhaalta ylös. Eukko kyselee: Paljonko ukko portaita? Mutta ukko sanoi: Ei paljoa, kolmepa porrasta. Eukko taas kin kysyi: Paljonko ukko portaita? Ukko sanoi: Kaksi jää. Sitten eukko ukolta taas kysyi: Paljonko ukko portaita? Mutta se ukko rykäisi, mutta nuora pääsi hampaista. Alhaalla oli äes. Tämä eukko putosi äkeen päälle ja »pinsun» repi. Ukko laskeutui ylhäältä ja katsoi eukkoa. Ihan eukko kuollut, ja paikka revitty. Ukko meni itkijöitä etsimään.

19. s a n u n i t š e i m p o a h e.

tšidoi 9. 7. 34. onton virzof, 63 v.

bednošti zavodhe elo se minai. lapsid olī meil seitšmen kesken.
minä keskmäinen. ükstošt kümme last olī meil tehtut mamau, a seitšme
5 hengiš, a loput kounude. tat elī bednošti. mä muštta zavodīn, ka üks
lehmaine olī, kert kannu. da hebo olī mugoi üks-silmaine, kahtes
kümnes vides rublas osttut. üks hebo puškīhe edou netida(se) hebod,
stoči sada kakskümme rublad, kuz vot hebo. kahesa lehmät koñdi söi. a
mei olīmai kaik mučsud. mei niinga vedīmoiš, elīmai. sit teghe jälghe
10 netida rozore njat parembahk.

nu, eläškañdīmai, kasvataškañdīmai, paremba eläškañdīmai.
sid vož vode. paremp tegeškañdhez elo nägemai. ühtes lehmaižespai
kavataškañdīmai vazaižen. vazaine rodīhe i jätīmai talvile loñtšakoi-
žeks. loñtšakoižen kasvati mai toižen tauven. möst jätīmai koumandeks
15 tauveks. a hän jo ajanus olī. sid hän koumandeu tauvou kandoi surēs

19. K e r r o n i t s e s t ä n i.

Köyhästi alkoi elämä minulla. Lapsia oli meillä seitsemän hen-
keä. Minä keskimäinen. Yksitoista lasta oli meillä äiti synnyt-
tänyt, mutta seitsemän on hengissä, mutta loput kuolleet. Isä eli
köyhästi. [Kun] minä aloin muistaa, niin yksi lehmänen oli, ker-
ran poikunut. Ja hevonen oli sellainen yksisilmäinen, kahdesta-
kymmenestä viidestä ruplasta ostettu. Yksi hevonen pisti kuo-
liaaksi seipäaseen itsensä ennen tätä hevosta, maksoi sata kaksi-
kymmentä ruplaa, kuusi vuotta hevosella [ikää]. Kahdeksan leh-
mää karhu söi. Mutta me olimme kaikki pieniä. Me niin vedimme
itseämme eteenpäin, elimme. Sitten tuli tämän häviön jälkeen
hieman parempi.

No, aloimme elää, aloimme hiukan kasvaa, paremmin aloimme
elää. Sitten vuosi vuodelta alkoi tulla parempi elämä, näet
[näemme]. Yhdestä lehmäsestä aloimme kasvattaa vasikkaa. Va-
sikka syntyi ja jätimme talveksi hiehoksi. Hiehoa kasvatimme
toisen talven. Taas jätimme kolmanneksi talveksi. Mutta se jo

pühäs. sit teghe meile jo koume lehmašt, nagemai. šemendaškañdīmai enambahkon. vanhembahkod lapsed abutaškañdīmai rata tataŋ da mamaŋ. teghez meil leibad enamb. elada paremb nagemai teghez. jätīmai möst vazaižen loñtšakoks. nečsen tauven sötīmai. kezha pästi-
5 mai. kezañ kävel, möst ajethez nečse lähtmäine. koumandeks tauvoks jätīmai i häm möst kandoi tauvou. i vot, meil teghez jo koume lehmad.

živatat kazvatīmai i šemendaškañdīmai enamban. nu, pöüväst šemendaškañdīmai enamban. kezerdaškañdīmai, kaks sizart olī, kezer-
daškañdība, abutaškañdība mamaŋ i kudo i mam enamban. mei sobiže
10 tartuškañdīmai. i kaik parembahk teghez elada.

vodet podoidība suužbaŋ. nekrutam miñei voš tulī. naida offot jo teghe. a tad da mam eba andan naida, sanub: tarbis siñei mändä suužbaŋ. ak siñei, sanui, jäh üksñäz. aa nai. i sid mä muga jäin. en i nain. en i kiñgiteŋen tatad da mamad, mi naitkat. a teghes sügüz.
15 povesk tul. kutstas prizivaŋ. mä prizivaŋ mänin. mindai prizivau olība

oli ollut härillä. Sitten se kolmantena talvena poiki suuren paaston aikaan. Sitten tuli meille jo kolme lehmästä, näet. Aloimme kylvää vähän enemmän. Me vanhemmahkot lapset aloimme auttaa työnteossa isää ja äitiä. Tuli meille leipää enemmän. Elää parempi näet tuli. Jätimme taas vasikan hiehoksi. Tätä talven syötimme. Kesään päästimme. Kesän kulki, myös tuli kantavaksi tämä lähtemä. Kolmanneksi talveksi jätimme, ja se taas poiki talvella. Ja hyvä, meille tuli jo kolme lehmää.

Elukoita kasvatimme ja aloimme kylvää enemmän. No, pelavaa aloimme kylvää enemmän. Aloimme kehrätä, kaksi sisarta oli, alkoivat kehrätä, auttaa äitiä, ja kutoi äiti enemmän. Me aloimme päästä vaatteisiin. Ja kaikki tuli vähän parempaa meille elää.

Ikävuodet lähestyivät sotapalvelusaikaa. Minulle tuli rekryytin vuosi. Halu jo tuli naida. Mutta isä ja äiti eivät antaneet naida, sanoo: Sinun pitää mennä sotapalvelukseen. Sinun akkasi jää, sanoi, yksinään. Älä nai. Ja sitten minä niin jäin. En nainutkaan. En ahdistellut isää ja äitiä, että naittakaa. Mutta tuli syksy. Ilmoitus tuli, kutsutaan kutsuntaan. Minä kutsuntaan menin. Minut

saudatoihe. zdačiba mindai prizivau saužbaŕe. saužin viž vot społovī noi.
meiden voden oigeŕdība iponskejaŕe voinaŕe. miņa sigau olīm poŕen
vot tolko. saimai ūdet puškad, nenē vanhad zabra kuilība. kahesa kut
opendēlīmoiš nenīhe ūžīhe puškoihe. i potom meid voinaŕe otpravība.
5 sid mir tul. meit kodhe otpravība. kodhe tulīn. kodīš nainudēd vellet
kahtēn, ūks vanhemb i toīne norēmb. i miņa voden elīn i offot lēghe
mugažo naida. i miņa pakičšīn naida tatau. tat ī spoŕin. ajoimai svat-
hužīle tatake noidaha. tulīmai i muga primība tšomas. heboŕ kerathe.
seičša s ištuimoi, primība tšomas. sobad heitīmai, muga vesaad nēnē
10 ižandad. miņa nēvestaŕost ištuimoi. nēvestau kūžerēngi: tūŕed vai ed?
a nēvest pagižēb: en tēda, kut tad da mam anttas aļi eba. miņa mōst
tatau da mamau kūžerēn. tad da mam pagištās: žēnīh tšoma. a man tāht
(ī ičtšemoi ma olī) he pidōitēŕēsoi. a silmhe eba sanu. a mēles ī antta.
miņa da tat pagižēmai: sanugat jālgmāiņe vajeh. andatai aļi etai?

kutsunnassa ottivat sotilaaksi. Määräsivät minut kutsunnassa
sotapalvelukseen. Olin sotapalveluksessa viisi ja puoli vuotta.
Meidän vuosiluokan lähettivät Jaapanin sotaan. Minä siellä olin
vain puoli vuotta. Saimme uudet tykit, ne vanhat hylkäsivät.
Kahdeksan kuukautta opettelimme näitä uusia tykkejä käyttä-
mään. Ja sitten meidät sotaan lähettivät. Sitten tuli rauha. Mei-
dät kotiin lähettivät. Kotiin tulin. Kotona ovat veljet kahden nai-
neet, toinen vanhempi ja toinen nuorempi. Ja minä vuoden elin, ja
halu tuli samoin naida. Ja minä pyysin lupaa naida isältä. Isä ei
riidellyt vastaan. Ajoimme kosiin isän kanssa Noidalaan. Tulimme
ja niin ottivat vastaan hyvin. Hevosen riisuivat. Heti istuimme,
ottivat vastaan hyvin. Vaatteet riisuimme, niin iloiset nämä isän-
nät. Minä morsiamen luo istuuduin. Morsiamelta kyselenkin:
Tuletko vai et? Mutta morsian puhuu: En tiedä, kuinka isä ja äiti
antavat tai eivät. Minä myös isältä ja äidiltä kyselen. Isä ja äiti
puhuvat: Sulhanen on hyvä. Mutta maan tähden (omamme maa
ei ollut) he pidättelevät. Mutta suoraan [silmiin] eivät sano. Mutta
mielessä on olla antamatta.

Minä ja isä puhumme: Sanokaa viimeinen sana. Annattekko

hei vodeks jätiba, ka tat pagižeb: ajagam poik kodhe. nu, mei sobat päle panimai i hebon valastiba vaumheks, iknann_aale seižutiba. proštimoiš, kät andoimai, läksimai. a nevest sada sült vou pravadī. koŗjan jaugaz_agjoil seižui. pravadī. mei kodhe ajoimai.

- 5 a miņa en varastan händäst. en i naiġen. eġin koume vot, a voinaie germanskejaie oigetġhe eźmaišġhe obilizaġtseiġha. voinau olīn miņa sigau kaks vot. olīn otet kramstatha, krepoštġhe. konz germants tul ar šavġha minun sinna oigetġhe. suŗ boi olī sigau krepoštīš. nemġtsad uidība, a mei jālġghe šapkad, furaškat_kādēš joksemai, vaiġtšē higi vaub meišpāi.
- 10 sinna mǎnīmai germanskejaie maie. kuŗātnikoiġhe paīdġhe meid, haiġhu. emai voi ouden ni kut sigau, ġajus. mǎnīmai ōu rozvetġkġha. tulī kodīkuu nišgoi. sigau kuāēmai, pagištās i lǎmoiġhut_pilkištāb iġnġha. vot, mei lǎġheīmai ġillaštī i kuāēmai, miše nemġtsad. a mei pigemba tagas_poukġhu. varaižīmai, miše tabatas. ġomenġtsen varaštīmai. a ġān ġomen-
- 15 tsou davai palda meidmu puškoišpāi. a mei sigaupāi joksta keš_kuna

vai ette? He vuodeksi jättivät, niin isä puhuu: Ajakaamme, poika, kotiin. No, me panimme vaatteet päälle, ja hevosen valjastivat valmiiksi, pihalle seisottivat. Sanoimme hyvästit, kättä annoimme, läksimme. Mutta morsian sata syltä vielä saattoi. Reen kannoilla seisoī. Saattoi. Me kotiin ajoimme.

Mutta minä en odottanut häntä. En nainutkaan. Elin kolme vuotta, mutta Saksan sotaan lähettivät ensimmäiseen mobilisaatioon. Sodassa olin minä siellä kaksi vuotta. Olin otettu Kronstat-tiin, linnoitukseen. Kun saksalainen tuli Varsovaan, [niin] minut sinne lähetettiin. Suuri taistelu oli siellä linnoituksessa. Saksalaiset pakenivat, mutta me perään hatut lakit kädessä juoksemme, vain hiki valuu meistä. Sinne menimme Saksan maalle. Kanaloihin panivat meidät, hajuun. Emme voi olla mitenkään siellä, hajussa. Menimme yöllä tiedustelemaan. Tuli talopahainen sellainen. Siellä kuulemme, puhutaan ja tuli pilkistää ikkunasta. Hyvä, me lähestyimme hitaasti ja kuulemme, että saksalaiset. Mutta me pikemmin takaisin rykmenttiin. Pelkäsimme, että otetaan kiinni. Aamua odotimme. Mutta se aamulla alkoi paukuttaa meitä tykeillä. Mutta me sieltä juosta [alamme], ken minnekin voi, komennotta omaan

voip kamandata ičšemoi bokha. a hei ristlämoil meil sattas, puškoi-
denke haugaitas ajada. i mei uidīmai, kaik veššad jätīmai, tolko furažg
da paid da vintovg da sapkad da štanad jāibä. a hän palib meid jälghe.
päličši nedališ emai voiņ keratas poukus. meidem pouk kadoi jo,
5 murethe kaik meidem pouk. mindai rañiba, a päzuin hengiš.

vodeks kodhe pästība. kodiš olīñ nečsen aigan. trebilība kamisijale.
i kamisijau pästība sofsēm kodhe i penziad andoiba küsküme küž rublad
vodeks. tulīñ kodhe. rata miña emboin. a kanzas elīñ a kanzas ī melhe,
miše miña en rada. nu, miña ičšelein dumačīñ: kut oaeiš kanzaspai
10 miñei jagadas. jagadas miña pakičšīñ, eba jaga. nu, jaga eba, ka möst
miña dumailīñ, müsün tarbiž naida. löžzīñ neičšukaižēn. küzüin:
tuaēd ali ed? hän sanui: tuaēn. tataiņ kučsuin svathuzīle, ka ī
mäneñ. nu, tehta ī mida, noremban vellen kučsuin svathuzīle. hän män.
mänīmai svathuzīle, primība. ištui moiš i davai svataida. — no: miak?
15 nēvest ī otkaži: tuaēn sanub. kaziļ iškīmai. munaričsun tehthe i

puoleemme. Mutta he ristitulella meitä saattavat, tykeillä halkai-
sevat ajaa. Ja me pakenimme, kaikki tavarat jätimme, vain lakki
ja paita ja kivääri ja saappaat ja housut jäivät. Mutta se paukut-
taa meitä perään. Viikon perästä emme voineet kokoontua ryk-
menttiin. Meidän rykmenttimme katosi jo, hajottivat koko mei-
dän rykmenttimme. Minua haavoittivat, mutta pääsin hengissä.

Vuodeksi päästivät kotiin. Kotona olin tämän ajan. Vaativat
komissioniin. Komissionissa päästivät kokonaan kotiin ja eläkettä
antoivat kuusikymmentä kuusi ruplaa vuodeksi. Tulin kotiin.
Työtä minä en voinut tehdä. Mutta perheessä elin. Mutta perheessä
ei ole mieleen, että minä en tee työtä. No, minä itsekseni ajattelin:
Miten olisi perheestä jakautua. Minä pyysin jakautua, eivät jaa.
No, eivät jaa, niin taas minä ajattelin, sanon, täytyy naida. Löy-
sin tyttösen. Kysyin: Tuletko vai et? Hän sanoi: Tulen. Isäni kut-
suin kosimaan, niin hän ei lähtenyt. No, ei ole mitä tehdä, nuorem-
man veljen kutsuin kosimaan. Hän läksi. Menimme kosimaan,
ottivat vastaan. Istuuduimme ja aloimme kosia. — No mitä.
Morsian ei kieltäydy: Tulen, sanoo. Kättä löimme. Munaruu-

samovaran lämbit̄iba. leñd̄iba samovaran stolale i munarič̄tsun stolale mugažo. i ištut̄iba stolan taga meid' velleke. ištui moiš, söimai i joimai i govor̄imoiš, kons svadip̄ tehta, mič̄seu päiväu.

nu, läks̄imai. svad̄ban teḡimai. i hän̄eñke elan seič̄sar. kans
5 seitšme hen̄ged miñai. i vot nügüt̄ se sarn om kaik.

20. a g d a d r u g.

korbaal-nurgoia 18. 7. 34. marfa simanova, 57 v.

el̄iba h̄i ag da mužik kaht̄en. lapsid̄ el̄end. net̄ile akale tarbiž gul̄gele mända. a net̄se mužik händ̄äst i pästand. sanui, mi hän uid̄i.
10 »i tarb̄ole mända, mihe uid̄id?» mužik i pästand, a hän uid̄i bešedale. m̄än sigou bešedale. hänou ol̄ sigou ič̄seze drug, bešedou, mužik se darom. no, net̄se ak tul̄. dei tul̄ kodhe bešed̄nikan̄ke ič̄seze. a mužik se šod̄iš eale. tul̄i ak se kodhe. hän lämbit̄i p̄č̄tsin, k̄it̄i h̄äle munid. k̄it̄uihois̄ sit̄ tšajud jomha da šömhä. no, h̄i j̄übä tšajud. — »no, miña

an tekivät ja teekeittimen lämmittivät. Nostivat teekeittimen pöydälle ja munaruuan pöydälle samaten. Ja istuttivat pöydän taakse meitä veljen kanssa. Istuuduimme, söimme ja joimme ja puhelimme, milloin häät on pidettävä, minä päivänä.

No, läksimme. Häät valmistimme. Ja hänen kanssaan elän nytkin. Perhettä on seitsemän henkeä minulla. Ja kas, nyt kertomus on lopussa.

20. A k k a j a y s t ä v ä.

Elivät he akka ja mies kahden. Lapsia ei ollut. Tämän akan piti lähteä huvittelemaan. Mutta tämä mies häntä ei päästänyt, sanoi, että hän pakeni. »Ei pidä mennä, miksi pakenet.» Mies ei päästänyt, mutta hän pakeni vieraisille. Meni siellä vieraisille. Hänellä oli siellä oma ystävä, vieraisilla, [oma] mies se samantekevä. No tämä akka tuli. Ja tuli kotiin vieraansa kanssa. Mutta mies ei ole kotona. Tuli akka kotiin. Hän lämmitti uunin, keitti hänelle muniä. Istuutuivat sitten teetä juomaan ja syömään. No, he joi-

*ńugu magadan», sanub beśedńik se, »tągou. pimet teghe.» ńeťse ak se
 sanub: »magada.» hńn laďip sijan hńla, sanub: »magakam ńugu. magata
 tarbiż, pimet teghe.» a uidnu ołi hńnen uk se. postelńikan toi sanup
 peťthe. pańihoiś i magatha ńeťsem beśedńikanke. a mużik nągeb, što
 5 hijou ląmoi palab. — »miak ląmoi palab, sanub, mijou?» a ak se
 dumał, mużik mąńi edahaks. i tula kodhe. a hńn tul kodhe. tul dei
 tanheĩťśi seihe peťthe, a ak se magadap peťtiż beśedńikanke. kaťsukłi,
 kahten magatas. — »ken hńn, sanub, sijou magadab?» ńeťsen mużik se
 tabaź drugun se dei pąpońhe. nu, dei lń pahoi drugun se. ńeťse druk se
 10 skokkał sijoupei dei pńn laďip tśapta mużikou. a mużik se tabaź da
 toregathe. mużik kirffen fałi dei sanub: »pńn tśapan łil mołombıl.»
 ołiba dei uidłba kahten. mużik jei ńksńąś peťthe. hńn drugunke kożui
 ńeťse ak se. drugunke tul peťthe tagaź da mużik hłť kńksł tagas.
 sanub: »śorouno tulaťei ka rikon. mińa tabadan łiđ da rikon.» kaik
 15 ńeťse sarn.*

vat teetä. — »No, minä nyt makaan, sanoo se vieras, täällä. Tuli
 pimeä.» Tämä akka sanoo: »Makaa.» Hän laatii vuoteen hänelle,
 sanoo: »Maatkaamme nyt. Täytyy maata, tuli pimeä.» Mutta
 paennut oli hänen ukkonsa. Patjan toi, sanoo, pirttiin. Panivatkin
 maata tämän vieraan kanssa. Mutta mies näkee, että heillä tuli
 palaa. — »Miksi tuli palaa, sanoo, meillä?» Mutta akka ajattelee,
 mies meni kauaksi. Ei tule kotiin. Mutta hän tuli kotiin. Tuli ja
 tanhuan kautta pääsi pirttiin, mutta akka makaa pirtissä vieraan
 kanssa. Katsahti, kahden maataan. — »Kukahant, sanoo, vuoteella
 makaa?» Tämän mies otti kiinni ystävän ja [löi häntä] pääpuoleen.
 No, ja löi kovin sitä ystävää. Tämä ystävä hypähti vuoteelta ja
 pään aikoo hakata mieheltä. Mutta mies sai kiinni ja rupesivat
 tappelemaan. Mies kirveen kaappasi ja sanoo: »Pään hakkaan teiltä
 molemmilta.» Ottivat ja pakenivat kahden. Mies jäi yksinään pirttiin.
 Hän ystävän kanssa sopi yhteen tämä akka. Ystävän kanssa tuli
 pirttiin takaisin ja mies heidät ajoi takaisin. Sanoo: »Samantekevää,
 tulette, niin tapan. Minä otan teidät kiinni ja tapan.» Kaikki tämä
 kertomus.

21. *u g d a m a m š e l i b a.*

korbaa-nurgoia 18. 7. 34. marja simanova, 57 v.

u g d a m a m š e l i b a. o l h i l u k o u d a m a m š i u n i t š u k e i n e. n i t š u k e i ž e n
o i g e t h e m e t s h a m u š t i k o i h e. n e t s e n i t š u k e i n e h i l i t u a e n t k o d h e. ö n
5 m a g a š s i g o u. d a s i d m ä n d h e e t š m a h a. l ü z i b a h ä n e n m e t s a s. n o, t u l i
d a u k s e a a j i b m a m š i n s e. a a j i b: »m i h e o i g e n ä z i d?» n i t š u k e i n e t u l d a
s ö d a t a h t o i b, s a n u b. h ä n m a g a š s ö m ä t a. a u k s e h ä n d ä s t p ä p o a h e:
»m i h e o i g e n ä z i d n i t š u k e i ž e n?» h ä n h ä n d ä s t m a m š i t s e p ä p o a h e. o d d e i
m a m š v ä r u d. h ä n »e n a m b i d» s a n u i »e n o i g e n d a. a l a l ö m i n d e i. m i n ä
10 e n a m b i d e n o i g e n d a.» u k s e h ä n d ä s t e n a m b i d i l ö. — »a l a o i g e n d a
e n a m b i d, e n k o š k e.» n e t s e k a i k.

22. *u k o i n e s e m e n ä n a g r h e n k a t u š e a e.*

korbaa 18. 7. 34. natalja jakoljovna, 60 v.

e l i b a u k o i n e d a m a m š i n e. m a m š i n e p a g i ž e b: u k o i n e, s e m e n d a i z i d
15 h o t n a g r i š t. k u n a m i n i s e m e t a, k u m a d e a e. h ä n s a n u b: s e m e n d a i z i d
h o t k a t u š e a e. h ä n m ä n u k o i n e s e m e n ä n a g r i š t k a t u š e a e. — n e d a t

21. *U k k o j a a k k a e l i v ä t.*

Ukko ja akka elivät. Oli heillä ukolla ja akalla tyttönen. Tyttösen lähettivät metsään mustikkaan. Tämä heidän tyttösensä ei tullut kotiin. Yön makasi siellä. Ja sitten menivät etsimään. Löysivät hänet metsästä. No, hän tuli, ja ukko se moittii akkaa. Moittii: »Miksi lähetit?» Tyttönen tuli ja syödä tahtoo, sanoo. Hän makasi syömättä. Mutta ukko häntä [loi] pääpuoleen: »Miksi lähetit tyttösen?» Hän häntä akkaa pääpuoleen. Otti ja akka itkua. Hän »enää [enempiä]», sanoi, »en lähetä. Älä lyö minua. Minä enää en lähetä.» Ukko häntä enää ei lyö. — »Älä lähetä enää, en lyö.» Tämä lopussa.

22. *U k k o k y l v i n a u r i i n k a t o l l e.*

Elivät ukko ja akka. Akka sanoo: Ukko, kylväisit vaikka naurista. — Minne minun [minulle] on siemennettävä, kun maata ei ole. Hän sanoo: Kylväisit vaikka katolle. Hän meni ukko. kylvi naurista

proidi, mamš pagižeb: uk, en katskoi mī nagrišt, tarbiš katsta nagrišt. uk pagižeb: pāldeske mamš, miņa panen āghen. mamš pālihe, sanub: uk, surēd jo nagrhed. uk sē sanub: rōsta da asktē. mamš rōsti ūskha i askesē āghedme. askihe i anksi i persken āghelē rebiti, rikoihe.
 5 uk vārižeb. uk māni voikjīd etšmaha. putyi vastha koṇḍi. — kuna dādoi astud? — voikjīd etšmaha. edik siņa mahta voikta? hān saob: mahtan. nētsē ukoiņe pagižeb: kut šā voikad? koṇḍi hānē ozutab, māl'skab muga: āu, āu, āu! hān sanub: en ota sindai, hubiņ siņa voikad. vou astub ukoiņe edēlēz. putyi jānišaiņe vastha. — kuna ukoiņe astud?
 10 hān kūzub. — voikjīd etšmaha. sab: ota mindai. — tuē, kut šā voikad? jāniš sanub: lu lu lu, pa pa pa mamšišt. nētsē ukoiņe jānišaižēn kormha da kodhe, mamšinnost, voikmha. i kaik siņei sarnaiņe.

23. i v a n d u r a t š o k.

korbaa 18. 7. 34. natalja jakoljovna, 60 v.

15 etiba ug da mamž da oli hīl koumē poigad, kaik metsnikad. homen'tseā libyiba kaks poigad, māndhe metstamha. kūmaņš ivan

katolle. *Viikko kului, akka sanoo: Ukko, emme me katso naurista, pitää katsoa naurista. Ukko sanoo: Kiipeäpä akka, minä panen äkeen. Akka kiipesi, sanoo: Ukko, suuret ovat jo nauriit. Ukko sanoo: Revi irti ja laskeudu. Akka repi syliin ja laskeutuu äestä pitkin. Laskeutui ja lankesi ja perseen äkeseen repi, kuoli. Ukko itkee. Ukko meni itkijöitä etsimään. Tuli vastaan karhu. — Minne, setä, menet? — Itkijöitä etsimään. Etkö sinä osaa itkeä? Hän sanoo: Osaan. Tämä ukko sanoo: Kuinka sinä itket? Karhu hänelle näyttää, mälisee näin: Äy, äy äy. Hän sanoo: En ota sinua, huonosti sinä itket. Vielä menee ukko eteenpäin. Tulee jänönen vastaan. — Minne ukko menet? hän kysyy. — Itkijöitä etsimään. Sanoo: Ota minut. — Tule, kuinka sinä itket? Jänis sanoo: Lu lu lu pa pa pa akkaa. Tämä ukko [ottaa] jänösen syliin ja kotiin akan luo, itkemään. Ja kaikki sinulle [tässä] satunen.

23. I v a n D u r a t š o k.

Elivät ukko ja akka ja oli heillä kolme poikaa, kaikki metsästäjiä. Aamulla nousivat kaksi poikaa, menivät metsästämään. Kol-

duračšok. — minä en mäne metsha, paradan tanaspordhile rihmoid'. män da paraž, homenčseä aigoiš. tat libyi da män irdač da putyi rihmha. putyi rihmha da i koli. hän jokš katsmaha rihmoid' nečse ivan duračšok. män da toi tatam perthe, kolejan. vellet tuliba metstamaspäi.
 5 hän küzyi: volak saitei keda? hi sanudas: en sadut ni keda. hän ivan duračšok sanup što: minä ka sain, a minä sain ižan. a vellet sanudas oi šä durak šä ivan duračšok, tatan said rihmha, toižea homenčseä mänčhe libuthe möst aigoiš metstamha, velled. hän möst tanaspordhile mäni da paraž rihmoid'. mamaze libyi, män irdač da möst putyi rihmha.
 10 hän möst män katsmaha da sanui: egläi putyi iža, tänämbei ema. velled möst tuliba metstamaspäi. hän möst küzečeb: volak saitei keda? hi sanudas: en sadut ni keda. se ivan duračšok sanub: minä ka möst tämbei sain eman. — ozutask kus sinai. hän ozut: evo nakus. hi sanuthe: oi šä ivan duračšok, maman i tatan rihmha said, tarbiž i
 15 mīlegi uitta sinuspäi. i kotomkeižet pañiba, adiba ičšezoi ehtau, mel'es homenčseu uitta. a nečse ivan duračšok ol libyi i tungihe

mas on Ivan Duratšok. — Minä en mene metsään, viritän läävän portaille rihmoja. Meni ja viritti aikaisin aamulla. Isä nousi ja meni ulos ja joutui rihmaan. Joutui rihmaan ja kuolikin. Hän juoksi katsomaan rihmoja tämä I. D. Meni ja toi isän pirttiin, kuolleena. Veljet tulivat metsästämästä. Hän kysyi: Tokko saitte mitään? He sanovat: Emme saaneet mitään. Hän I. D. sanoo että: Minäpä sain, mutta minä sain koiraksen. Mutta veljet sanovat: Oi sinä tyhmä, sinä I. D., isän sait rihmaan. Toisena aamuna menivät nousivat taas aikaisin metsästämään, veljet. Hän taas läävän portaille meni ja viritti rihmoja. Hänen äitinsä nousi, meni ulos ja taas meni rihmaan. Hän taas meni katsomaan ja sanoi: Eilen sattui koiras, tänään naaras. Veljet taas tulivat metsästämästä. Hän taas kyselee: Tokko saitte mitään? He sanovat: Emme saaneet mitään. I. D. sanoo: Minäpä taas tänään sain naaraksen. — Näytäpä missä sinulla. Hän näytti: Kas tuossa. He sanoivat: Oi sinä I. D., äidin ja isän rihmaan sait, meidänkin täytyy paeta sinun luotasi. Ja panivat selkälaukut, laittoivat itselleen kuntoon illalla, mielessä aamulla paeta. Mutta tämä I. D. yöllä nousi ja

kołomkha, a hī skokkahtība ne velled i kołomkad ūgha i uidība. joksība joksība. razbainīkoit putyi vastha, a hī libyiba kuzhē. razbainīkad ištās kuzennaa. hīl lähtēškańs kuži, hī i kuzēškathe. razbainīkat pagištās: vot kevās tul ka i vihmaižed mǎniba. ivan duračšo-k vellit kaika
5 kołomkas vou ištub. a sid hī kiŋgiti vellit sita. situškathe razbainīkoiaē pǎhā. nu a hī pagištās: nu ka kevādeŋ ka i kǎbyižet kirptetas. nenē razbainīkat pagištās: kut ku mīle hīd oŋeis sada? nečsē ivan duračšo-k kołomkaspāi se ku skokkahtī, ka nenē razbainīkad uidithe.

24. mužig da końdī.

10

korbaa 18. 7. 34. jeńa filamova, 74 v.

mužig da końdī šemethe ūhtes nagrhen. jagoiba hī nečsen nagrhen. mužik sanub: mińi sanub okha tüved, a końdija. sanub: sińi okha
ladvad. potom nǎgǎ sūgūs legihe. nagriš kazvoi. nu, mǎniba hī rōst-
maha, nagrišt otmaha. otiba siga, rōštiba da leštiba nečsen nagrhen.
15 sid hīnad irdha tšapoiba. mužik nagrhen ičšelas keraž. a końdija.

tunkihe selkälaukkuun. Mutta he hypähtivät ne veljet ja selkälaukut olalle ja pakenivat. Juoksivat, juoksivat. Rosvoja tuli vastaan. Mutta he nousivat kuuseen. Rosvot istuvat kuusen alla. Heitä rupesi kusettamaan, he alkoivatkin kusta. Rosvot sanovat: Kas, kevät tuli niin satelikin. I. D. veljillä aina selkälaukussa vielä istuu. Mutta sitten heitä veljiä alkoi situttaa. Alkoivat sittua rosvojen päähän. No, mutta he sanovat: No, kun keväällä, niin käpyset putoilevat. Nämä rosvot sanovat: Kuinka me voisimme saada heidät? Tämä I. D. selkälaukusta se kun hypähti, niin nämä rosvot pakenivat.

24. Mies ja karhu.

Mies ja karhu kylvivät yhdessä nauriin. Jakoivat he tämän nauriin. Mies sanoo: Minulle, sanoo, olkoot [»olkahan»] tyvet. Mutta karhulle sanoo: Sinulle olkoot latvat. Sitten näet tuli syksy. Nauris kasvoi. No, menivät he repimään, naurista ottamaan. Ottivat siellä, repivät ja listivät tämän nauriin. Sitten varret maahan hak-

jäti nened ühted natid. jäti, jäti, koñdī oti nene natid. koñdī sanub, mišto siña mindei mañitid nūgude. hāñ koñdī se oti siñe uddaṭṣaṇe nene aadvad, mišto kagr kazvab, a natit tegesoi, i kagr. i koñdijane natid jāiba, a muṣṣikane nagriṣ. a nūgude koñdī sanub: siña mindei
5 mañitid. a muṣṣik sanub: mihe sā jo otid? jagoimeī nagrhen. siña otid aadvad, a miña tüved. miña sanub en vār, ku jagoimeī ühtes muga. koñdī soglaśiḥe aadvoiṭe, a muṣṣikane tüved.

jālḡhe nagriṣt hī kagrat śemeñziba möst. nu, sid möst jagoiba muṣṣikanḡe. koñdī i muṣṣik jagoiba kagran. koñdī sanub: siña mindei
10 nagrheṭ mañitid. nagrhen otid da miñei sanub aadvad jāibā. a nūgude, sanub, miña otan tüved. siñi okha, sanub, aadvad. muṣṣik sanub: śorou-no, aadvad miñi okha kagraspei.

nu, śūḡūs tegihez, kagr ekti. muṣṣik māñ, rahnoi kagran i keraṣ. a potom koñdī tuli tüvite jūdḡiṭe, a koñdijane möst nī mida i jāñd.
15 tolko tüved jāibā. muṣṣik möst koñdijam mañit. muṣṣik kaika koñdijam mañit, toiḡeñ kerdan jo. enambad, eragañṣ muṣṣikaspei koñdī. vot i kaik.

kasivat. Mies nauriit itselleen kokosi. Mutta karhulle jätti nämä pelkät naatit. Jätti, jätti, karhu otti nämä naatit. Karhu sanoo, että sinä minua nyt petit. Hän karhu otti sillä onnenkaupalla nämä latvat, että kaura kasvaa, mutta naatit syntyivät, ei kaura. Ja karhulle naatit jäivät, mutta miehelle nauriit. Mutta nyt karhu sanoo: Sinä petit minua. Mutta mies sanoo: Miksipä sinä otit? Jaoimme nauriit. Sinä otit latvat, mutta minä tyvet. Minä, sanoo, en ole syyllinen, kun jaoimme yhdessä näin. Karhu suostui latvoin, mutta miehelle tyvet.

Nauriin jälkeen he kylvivät taas kauraa. No, sitten taas jakoivat miehen kanssa. Karhu ja mies jakoivat kauran. Karhu sanoo: Sinä petit minua nauriilla. Nauriit otit ja minulle, sanoo, latvat jäivät. Mutta nyt, sanoo, minä otan tyvet. Sinulle olkoot, sanoo, latvat. Mies sanoo: Samantekevä, latvat minulle olkoot kaurasta.

No, syksy tuli, kaura kypsyi. Mies meni, leikkasi kauran ja kokosi. Mutta sitten karhu tuli tyhjille tyville, mutta karhulle taas mitään ei jäänyt. Vain tyvet jäivät. Mies taas karhua petti. Mies aina karhua petti, toisen kerran jo. Ei enempää, erosi miehestä karhu. Kas kaikkikin.

25. ukon tütar da mamšin tütar.

korbaa 18. 7 34. feña filamova, 74 v.

oli nägä ug da mamš. ukon da mamšia tütrine ol molombil. mams se ukon tütren i voi nähtä, abidib. ukon mi tehta, i teda mi nečsen tütrenke tehta. mamš nečsen tütren käskep kuna ni vöda. — jätä händast, sanub, 5 metsha. okha hän lopise sigaa üksnäs perfižes. hengiš i linne. a ukon tütart vöda žal. a mamš kaika käskeb vöda. ukon enambat tehta i mida. oli nečsen tütren. uk käski sopta: sopte, sanub, mä sindei von. tehta, sanub, i mida. mamš i pida kodiš tütart netida ukon. tütar sobihez da värižeb. nu, tütren nečsen istut korha dei sinna metsha vüi da perfižhe 10 jäti nečsen ičšez tütren. sid uk kodhe tul, a tütar sinna jäi.

kuverdan s aigad eli mečsas tütar. mams sanub: ajaške i to hot aud ne kodhe, tähäsei hengiš händast en. uk i ajoi sinna tütrenost i tütar siga hengiš. tütar siga nägä sädnus. tütren siga sädäliba i dengoit küdad i hobedad hänene posuštšiba. mänę teda ken siga hänenę dengoit

25. Ukon tytär ja akan tytär.

Oli näet ukko ja akka. Ukolla ja akalla tytär oli molemmilla. Akka ukon tytärtä vihaa, tekee mielipahaa. Ukon mitä [pitäisi] tehdä, ei tiedä mitä tehdä tälle tyttärelle. Akka käskee tämän tyttären jonnekin viedä. — Jätä hänet, sanoo, metsään. Kuolkoon hän siellä yksinään pirttisessä. Hengissä ei tule olemaan. Mutta ukon on sääli viedä tytärtä. Mutta akka aina käskee viedä. Ukolla enää ei ole mitä tehdä. Otti tämän tyttären. Ukko käski hänen pukeutua: Pukeudu, sanoo, minä sinut vien. Tehdä, sanoo, ei voi mitään. Akka ei pidä kotona tätä ukon tytärtä. Tytär pukeutui ja itkee. No, tämän tyttären istutti rekeen ja sinne metsään vei ja pirttiseen jätti tämän tyttärensä. Sitten ukko tuli kotiin, mutta tytär jäi sinne.

Minkäverran aikaa lienee elänyt metsässä tytär. Akka sanoo: Ajapa ja tuo vaikka luut kotiin, tähän asti hengissä häntä ei ole. Ukko ajoikin sinne tyttären luo, ja tytär on siellä hengissä. Tytär siellä kas on pukeutunut koreasti. Tyttären siellä puettivat koreasti ja rahoja kultaa ja hopeaa hänelle saivat. Mene tiedä kuka siellä hänelle rahoja ja vaatteita antoi. No, ukko tätä tytärtä kuljettaa

da sädoid' andoi. nu, uk nečtsen tütręn kodhe vedab. koirad nuttas:
uk, sanub, tütręn vedap kodhe, kūdanke da hobedanke koř heleidab.
a mamš kürzät paštap kodiš, a koirad nuttas pūdoā: uk, sanub,
tütręn vedap kūdanke da hobedanke. hū hū hū. a mamš rehtipalikaa
5 koirit satab. — tī, sanub, nečtsę nutkat: hū hū hū, tütręn vedab, ühtęd
aud, sanub, koęitas kořjas.

tuli uk portagha. toi tütręn eonke ningoman. ka mamšiaę möst ī
melhe, huba. mams sanub: tarbiž vōda ičseiń tütar sinna ningomaę
eoaę. vō, sanub ukoaę. kāskeb vōda. uk vūi tütręn sinna sihežo pėrtižhe,
10 kus hänen tütar oli. i jätti sinna nečtsen tütręn. tuli kodhe.

kuverdan se sida aigat kodiš oli nečtsę uk. nečtsę mamš: mäneške,
sanub, to tütar minun kodhe eonke. uk nāgā sinna ajoi tütręnost.
a se tütar ühtęd nuhudęd jänudęd. nečtsę aut keraž ug dei kořha pani.
ajoi kodhe. möst riene koirad nuttętas: hū hū hū hū, mamšin tütręn uk
15 vedab, a kořjas ühtęd aud koęitas. nu, mamš möst kürzät paštap.
koirad nuttętas: hū hū hū, mamšin tütręn uk vedab, a kořjas ühtęd aut

kotiin. Koirat haukkuvat: Ukko, sanoo, tytärtä kuljettaa kotiin,
kullan ja hopean kanssa reki helisee. Mutta akka paistaa ohukais-
leipiä kotona, mutta koirat haukkuvat ulkona: Ukko, sanoo, tytärtä
kuljettaa kullan ja hopean kanssa, huu huu huu. Mutta akka rieh-
tilän varrella koiria lyö. — Te, sanoo, näin [tämä] haukkukaa: Huu
huu huu, tytärtä kuljettaa, pelkät luut, sanoo, kolajavat reessä.

Tuli ukko portaiden päähän. Toi tyttären sellaisen tavarän
kanssa. Niin akalle taaskaan ei mieleen, paha. Akka sanoo: Täytyy
viedä minun tyttäreni sinne sellaiselle tavaralle. Vie, sanoo ukolle.
Käskää viedä. Ukko vei tyttären sinne samaan pirttiseen, missä
hänen tyttärensä oli. Ja jätti sinne tämän tyttären. Tuli kotiin.

Minkäpä verran sitä aikaa lience ollut kotona tämä ukko. Tämä
akka, menepä, sanoo, tuo minun tyttäreni kotiin tavarän kanssa.
Ukko kas sinne ajoi tyttären luo. Mutta se tytär, pelkät luut jääneet.
Tämä luut keräsi ukko ja rekeen pani. Ajoi kotiin. Taas nämä
koirat haukkuvat: Huu huu huu huu, akan tytärtä ukko kuljettaa,
mutta reessä pelkät luut kolajavat. No, akka taas ohukaisleipää
paistaa. Koirat haukkuvat: Huu huu huu, akan tytärtä ukko kul-

kolleitas. a mamš nenit koirid möst rehtipalikaan isketseleb, sanub: manitatei, vedab eonke. varastab eonke mamš ičšeze tütren se. uk iknannanle tuli. ühted vaiše nud kolleitas korjas. toi portagha mamšin tütren. mamš koirid i uskon. toi uk ühted nud mamšile ičšeze tüts respei. mamš värud. neitse i melhe rad mamšile. enambad i kaik.

26. eli ukoiñe da mamšĩñe.

korbaa 19. 7. 34. okseña ivanovna, 30 v.

eli ukoiñe da mamšĩñe. oli hĩl tutar. neitse mam koli. jäi neitse nĩtšukeiñe sirotinaks. tat hñeu udes naili. otĩ toižen akan. i neitse
10 mamšĩñe netida nĩtšukašt i voi nãhta, i teda kuna netida nĩtšukašt, i rodñejad, panda. — »dava-i uk, vögam metsha stanuižhe dikĩ edahaks, kus zverit kãveatas.» otĩ ukonke soglašihoiš vöda nĩtšukeižen. otiba i sobitiba i ühtem parannuden koruden libad andoiba da tuhkat kašaks da kožalpãn tod d_okha kezerdab raffan tagut. no, poto-m i

jettaa, mutta reessä pelkät luut kolajavat. Mutta akka näitä koiria taas riehtilän varrella iskelee, sanoo: Valehtelette, kuljettaa tavaran kanssa. Odottaa tavaran kanssa akka tytärtään. Ukko tuli pihaan. Vain pelkät luut kolajavat reessä. Toi portaiden päähän akan tyttären. Akka koiria ei uskonut. Toi ukko pelkät luut akalle hänen tyttärestään. Akka [vääntämään] itkua. Tämä ei mieleinen teko akalle. [Ei] enempää ja kaikki.

26. Eli ukko ja akka.

Eli ukko ja akka. Oli heillä tytär. Tämä äiti kuoli. Jäi tämä tyttönen orvoksi. Hänen isänsä nai uudestaan. Otti toisen akan. Ja tämä akka tätä tyttöstä vihaa, ei tiedä minne tätä tyttöstä, ei-omaa, panna. — »Ottakaamme, ukko, viekäämme metsään metsäpirttiin oikein etäälle, missä pedot käyvät.» Otti, ukon kanssa sopivat tyttösen viemisestä. Ottivat ja puettivat ja yhden palaneen pienen kuoren leipää antoivat ja tuhkaa puuroksi ja kuontalon pellavaa, ja kehrätköön ihmisten vuoksi. No, sitten veivätkin. Tämä ukko vei,

vüba. nétsə uk vü, tat sə. toi pərtižhe i sanui tütřəə, što »elä, tuəəm pigei otmaha. žaľ da tehta i mida.»

tegihe eht pūdou. nétsə nīťšukeinė sōda tahtoib (zahhotib). tarī viritada (zatopta) pāťšinė i kīťta kašad. viriti pāťšižen. sišti kašan
5 tšuguńikeižes tuhkaspei. hāmendab härkmudəu. pāťšinnaupēi skokkahti
hiřut i pagižəb nīťšukeižəə: »nīťšukeinė nīťšukeinė anda mińi noada
härkmūt.» hān oti i andoi noada hiřudəə. i nétsə hiřut pagižəb nīťšukeižəə, što »mińa prigodīmoi řetiš härkmudəs.» no, nétsə nīťšukeinė
kīťi kašan i ištui užińaə. oti palanudəu korudən. ištuihe i užińoiťšəb.
10 užińoiťši, sai läm̄moin.

ištuihe kezerdamha. kuəb, astup końdī pərtižhe. kaik sijad mādēi-
tas. nétsə nīťšukeinė pelgastui, astub řińgoi zverkuu. — »oh ša mindei
roukaštei. sōb řugudə mindei.» a hānəə hiřut pāťšinnaupēi sanəəb:
»ała pelgastu. mińa sindei spašin härkmudəs, što sińa ed žalleiťšənd,
15 andoit kašad.» nu, tuli końdī pərtihe i pagižəb nīťšukeižəə: »nīťšukeinė
nīťšukeinė, dava-i vākam sinuńke. sambuta läm̄moi i ota kəłłoińe i
joksəndə lavadme, a mińa sindei taboiteəškandən.» nétsə nīťšukeinė

se isä. Toi pirttiseen ja sanoi tyttärelle, että »elä, tulen pian otta-
maan. Sääli ja ei ole [mahdollista] mitään tehdä.»

Tuli ilta ulkona. Tämä tyttönen tahtoo syödä. Pitää sytyttää uuni
ja keittää puuroa. Sytytti uunin. Haudutti [»seisotti»] puuron pikku
padassa tuhkasta. Hämmentää hierimellä. Uunin alta hypähti pikku
hiiri ja puhuu tyttöselle: »Tyttönen tyttönen, anna minun nuolla hie-
rintä.» Hän otti ja antoi hiiren nuolla. Ja tämä hiiri puhuu tyttöselle,
että »minä palkitsen (?) tästä hierimestä.» No, tämä tyttönen keitti
puuron ja istui illalliselle. Otti palaneen kuoren. Istuutui ja syö
illallista. Syö illallista, otti tulen.

Istuutui kehräämään. Kuulee, tulee karhu pirttiseen. Kaikki
paikat mätkyvät. Tämä tyttönen pelästy, tulee sellainen pedon
rumilas. — »Oh, sinä minua raukkaa. Syö nyt minut.» Mutta hänelle
hiiri uunin alta sanelee: »Älä pelästy. Minä sinut pelastan hierimen
vuoksi, että sinä et säälinyt [antaa], annoit puuroa.» No, tuli karhu
pirttiin ja puhuu tyttöselle: »Tyttönen tyttönen, leikkikäämme sinun
kanssasi. Sammuta tuli ja ota kello ja juoksentele lattiaa pitkin,

sambuti lämmin. tuli päätšinnost, tuli hänennost hirut i pakičšeb hänęu kelaoižen: »anda miinei, nīčšukeiņe, kelaoiņe i miņa jokšendēškandęn, a siņa mäne päätšiaę.» nēčsę hirut jokšendēškaņž lavadme. koņdī hāndast taboiteaęškaņž. — »a voi siņa nīčšukeiņe boikas jokšendęd. tulaęškek 5 siřhe nīčšukeiņe. miņa sindei kačsuhtan ühteu hot silmau. dikī boikas siņa jokšendęd. ī sa miņa sinuņke pičendas. kaikjaaę siņa hotkas jokšendęd.» nēčsę hirut hānęaę pagižęb, što »surduin jokšętes. davar i ištę rundugaaę da lebeite.» koņdī ištuihe rundugaaę i provalihe karžnaha. nētišpei koņdijaspei tegihe āi kūdad, kūme havadod.

- 10 potom tegihe homendęs. nīčšukeiņe lāksi päätšiupei. kačsuhtap karžnaha, dikī āi siga kūdad. ištuihe loučšaę i pagižęb: »kudbu oęis_sada kodhe tolko nēčsęn?» i kačsub, ajap_tat hebou. tuli per-tižhe vāregaņž. volak heņgiš tutar? žal tutrud_da ī mida lehta. nēčsę nīčšukeiņe pagižęp_tataaę: »kačsuhtaškek tato i karžnaha. dikī āi kūdad. 15 kudbu oęiž vōda kodhe?» ołiba tatanęke. saiba nēčsęn_kūdan, paniba reghe i ajoiba kodhe.

mutta minä sinua alan ottaa kiinni.» Tämä tyttönen sammutti tulen. Tuli uunin luo. Tuli hänen luokseen pikku hiiri ja pyytää häneltä kelloa: »Anna minulle, tyttönen, kello ja minä alan juoksennella, mutta sinä mene uunille.» Tämä hiiri alkoi juoksennella lattiaa pitkin. Karhu häntä alkoi ottaa kiinni. — »Mutta voi sinä tyttönen, nopsasti juoksentelet. Tulepa viereeni tyttönen. Minä sinua katsahdan vaikka yhdellä silmällä. Hyvin nopsasti sinä juoksentelet. En voi minä sinun kanssasi pysytellä. Kaikkialle sinä nopeasti juoksentelet.» Tämä hiiri hänelle puhuu, että »väsyin juoksennellessa. Istuudupa karsinaluukulle ja lepää.» Karhu istuutui karsinaluukulle ja putosi karsinaan. Tästä karhusta tuli paljon kultaa, kolme säkkiä.

Sitten tuli aamu. Tyttönen läksi uunilta. Katsahtaa karsinaan, hyvin paljon on siellä kultaa. Istuutui penkille ja puhuu: »Kuinkahan voisi vain saada tämän kotiin.» Ja katsoo, ajaa isä hevosella. Tuli pirttiseen, alkoi itkeä. Vieläkö hengissä on tytär? Sääli tytärtä ja ei mitä tehdä. Tämä tyttönen puhuu isälle: »Katsahdapas isä karsinaan. Hyvin paljon kultaa. Kuinkahan voisi viedä kotiin.» Ottivat isän kanssa. Saivat tämän kullan, panivat rekeen ja ajoivat kotiin.

a siga kodiš i-rodñi mam varastab, što top tat ühted suhudeđ. a hān nāge sai ājan kūdad, a i koļem metsha. tuliba iknannaa. koi-reiñe joksi pūdole i nutaškañz, što »ajap tutar i-rodñi kodhe, vedab ājan kūdad.» a netiñe mame i melhe, što niñga koi-reiñe nutab: »hū
5 hū i-rodñejan maman tutar ajab, üks kūt trāsise.» neṭse mam koi-ran hougou lūkeiž i: »ed niñga nuta, siña nuteižid, što i-rodñi tutar ajab, ka ühted suhudeđ vedab.» a neṭse koi-reiñe möst nutab, što »vedab i suhudeđ, a kūdan.» tuliba kodhe. uk lendaep kūdam perthe.

a neṭse mam pagižeb, što »neṭse mitte kūd. užoške(k) miña iṭsein
10 tütreñ oigendan, ka i neṭsen verdašt to.» a neṭse kudam toi, ka sen nūṭšen tat andoi meheñe. a neṭse mam pagižeb: »dava-i vōgam iṭšemoi rodñi tutar ka i neṭsen verdašt kūdat to.» sille, i-rodñejañe, pañiba ühten korudem palanuden libad da tuhkat kašaks, a netiñe rodñejañe tütreñe pañiba kaks kourigad libad da prosat kašaks. sobitiba, ištutiba koñha
15 di vūba net(s)he perṭižhe. neṭse i-rodñi tutar nevoi net(s)ile toižene sizareñe, što kaṭsu pakiṭšoiṭšēškandeb hirut härkmuden nolaata, ka

Mutta siellä kotona äitipuoli [ei-oma äiti] odottaa, että isä tuo pelkät luut. Mutta hän näet sai paljon kultaa, mutta ei kuollut metsään. Tulivat pihalle. Koira juoksi ulos ja alkoi haukkua, että ajaa tytär ei-oma kotiin, kuljettaa paljon kultaa. Mutta tälle äidille ei mieleen, että näin koira haukkuu: »Huu huu, äitipuolen tytär ajaa, pelkkä kulta tärisee.» Tämä äiti koiraa halolla iski ja: »Et niin hauku, sinä haukkuisit, että tytärsuoli ajaa, niin pelkät luut kuljettaa.» Mutta tämä koira taas haukkuu, että ei kuljeta luita, vaan kultaa. Tulivat kotiin. Ukko nostelee kullaa pirttiin.

Mutta tämä äiti puhuu, että »tämä millainen kultaa. Odotapa, minä oman tyttäreni lähetän, niin ei vähempää [tämän vertaa] tuo.» Mutta tämä, joka toi, niin sen tytön isä antoi miehelään. Mutta tämä äiti puhuu: »Viekkääme oma tyttäreemme, niin ei vähempää kultaa tuo.» Sille, ei-omalle, panivat pelkän palaneen kuoren leipää ja tuhkaa puuroksi, mutta tälle omalle tyttärelle panivat kaksi kokonaista leipää ja hirssiä puuroksi. Puettivat, istuttivat rekeen ja veivät tähän pirttiseen. Tämä ei-oma tytär neuvoi tätä toista sisarta, että katso alkaa pyytää pikku hiiri hierintä nuolaista, niin sinä anna.

siña anda. *ne*tse *nī*tšukei*ne* ajoi. toi tat p*er*tižhe di j*ä*ti di sanui, što »tul*em* pigei otma*ha*.»

legi*he* eht. *ne*tse *nī*tšukei*ne* šoda zahhoti. viriti p*ä*tš*i*ž*en*. siš*ti* kašad i kaks kourigad libat pandut pal*č*š*a*ne, h*ä*mendab h*ä*rkmud*eu* 5 kašan. skokkal*ti* hi*ru*t p*ä*tšinnaupei: »*nī*tšukei*ne* *nī*tšukei*ne*, anda nolaata h*ä*rkm*ut*.» a *ne*tse *nī*tšukei*ne* pagiž*eb*: »en anda mi*na* si*ni* nolaata h*ä*rkm*ut*. i*č*š*e* vou tahtoi*n* šoda, i sinhussei. h*ä*tken aigoi*n* e*la*škand*en*.» *ne*tse hi*ru*t i pagiž*eb*: »žal oli antta h*ä*rkm*ed* nolaata, ka tediš*ta*d, mi si*ni* li*n*ne*b*.» ištui*he* šömhä kašad, už*ino*i*č*š*i*. sai l*ä*mmoin.
10 ištui*he* kezerdam*ha*. ku*le*b, astup ko*n*d*i*. i *nī*tšukei*ne* pagiž*eb*, što »mi*na* uidim p*ä*tš*i*ne.» tuli ko*n*d*i* p*er*the, pagiž*eb* *nī*tšukeiž*e*ne, što »na ke*l*lo*i*ne da sambuta l*ä*mmoi i v*ä*ndaškand*em*e*i*.» andoi ke*l*lo*i*ž*en* ko*n*d*i* *nī*tšukeiž*e*ne. pa*ni* *nī*tšukei*ne* ke*l*lo*i*ž*en* ka*ga*ha. a hi*ru*t h*ä*ne*ne* i pagiž*eb*, što »vot si*ni* žal oli antta nolaata h*ä*rkm*ut*. oli to*ine* siroti*ne*i*ne*,
15 andoi mi*ni* pa*an*ud*es*pei korud*es*pei šoda, a siña ed račsin antta kaht*es* kourigaspei supalaš*t*. nu, ka i*č*š*e* tediš*ta*d, mi li*n*ne*b*.» ko*n*d*i*

Tämä tyttönen ajoi. Toi isä pirttiseen ja jätti ja sanoi, että »tulen pian ottamaan.»

Tuli ilta. Tämä tyttönen tahtoi syödä. Sytytti uunin. Haudutti puuroa, ja kaksi kokonaista leipää on pantu hyllylle, sekoittaa hierimellä puuroa. Hypähti pikku hiiri uunin alta. — Tyttönen, tyttönen, anna nuolaista hierintä.» Mutta tämä tyttönen puhuu: »En anna minä sinulle nuolaista hierintä. Itse vielä tahdon syödä, ei sinulle asti [riitä]. Kauan ehkä elelen.» Tämä pikku hiiripä puhuu: »Sääli [kun] oli antaa hierintä nuolaista, niin saat [vielä] tietää, mitä sinulle tulee.» Istuutui syömään puuroa. Söi illallista. Otti tulen.

Istuutui kehräämään. Kuulee, tulee karhu. Ja tyttönen puhuu, että »minä pakenen uunille.» Tuli karhu pirttiin, puhuu tyttöselle, että »kas tässä kello ja sammuta tuli ja alamme leikkiä.» Antoi kellon karhu tyttöselle. Pani tyttönen kellon kaulaan. Mutta pikku hiiri hänelle puhuukin, että »kas sinun oli sääli antaa nuolaista hierintä. Oli toinen orpo, antoi minulle palaneesta kuoresta syödä, mutta sinä et raatsinut antaa kahdesta kokonaisesta leivästä suupalasta. No, niin

pagižeb: »joksēndēžo nīčšukeiņe, vāndaškandēmei.» nīčšukeiņe zavodī jokseta. a koņdī hāndast i tabaš kerdau. oti di kaik suhudēd keraži di sidoi ühthe tukuižhe di paņi rundugaļe. ičšē wiđi.

tegihe homendēs. kačsub, ajap tat koļjau peŗtižēnnost. tuli peŗtižhe, 5 kačsukiti peŗtištme. i nāgu ņi kus tutart. kačsuhtab rundugaļe. aņno tutar tukuižhe sidotut ühtēd suhudēd. ođ da paņi koŗha. vārunke ajoi kodhe. ajap kodhe.

koir joksēb vastha iknannau i nutab: »hū hū, rodņi tutar ajap kodhe, ka ühtēd suhudēd vedab.» mamaļe i melhe i pagižeb, što »ed muga nuta: 10 siņa nutēižid, što minun tutar rodņi ajab, ka odva hebo vedap kūdan.» a hān mōst koirēiņe nutab: »hū hū rodņi tutar ajab, ka suhudēd ühtēd vedab.» tuli iknannaļe tat. mam joksi vastha. tutart vasttamha tuli koļjannost. aņno ühtēd suhudēd kogoižēs. oti suhudēd kormha i māņi peŗthe da vāriži, vāriži. da ičšē suhužiđeke i kolī. i kaik sarn.

itse saat tietää, mitä tulee.» Karhu puhuu: »Juoksentelehan tyttönen, alamme leikkiä.» Tyttönen alkoi juoksennella. Mutta karhu hänet otti kiinni kerralla. Otti ja kaikki luut kokosi ja sitoi yhteen myttyyn ja pani karsinaluukulle. Itse pakeni.

Tuli aamu. Katsoo, ajaa isä reellä pirttisen luo. Tuli pirttiseen. Katsahti pitkin pirttiä. Ei näy missään tytärtä. Katsahtaa karsinaluukulle. Tyttären asemesta myttyyn sidotut pelkät luut. Otti ja pani rekeen. Itkien ajoi kotiin. Ajaa kotiin.

Koira juoksee vastaan pihalla ja haukkuu: Huu huu, oma tytär ajaa kotiin, niin pelkät luut vetää. Äidille ei mieleen ja puhuu, että »et niin hauku, sinä haukkuisit, että minun tyttäreni oma ajaa, niin tuskin hevonen [jaksaa] vetää kullan.» Mutta se taas pikku koira haukkuu: »Huu huu, oma tytär ajaa, niin luut pelkät vetää.» Tuli pihalle isä. Äiti juoksi vastaan. Tytärtä vastaanotta-
maan tuli reen luo. Sen sijasta pelkät luut pikku kasassa. Otti luut syliin ja meni tupaan ja itki, itki. Ja itse luiden kanssa kuolikin. Ja kaikki [lopussa] satu.

27. *tatein da tšort.*

eñarv 22. 7. 34. vaška vašilevitš, 55 v.

tatein tšapoi kasken tšortan dorogaa. ajetas kevädeä nagrišt šemen-
damha. tšort tuli hädmähä kaskelpei. tatein läks. toižea päjää tatein
5 ajei udes kaskelä šemendamha. ajei da vallašt akan i tšezę adrha heboñ
šijas, perskea edeläspei, a päa tagazepei. od da tervaa voidi akam
bokad da kanan heamhit tartut, hibuset päš händän sijas. ak sižub
valhiš. tuli tšort kaskelä hädmähä möst. a tatein sanu: ozęida mitte hebo,
eskei lähtę, ed ozęida, en lähtę. tšort kävel, kävel ümbri akašt, ka tsuš-
10 kañs sun heboa: kudam tšort, korvid elę, päd elę da su om pidušt,
pitkin(?) rožašt su, o tsaa bard. potom ak ku drišnib i tšortan se pas-
kañs kaiken, ka tšort sülgi da läks, enambad i hädän, paskatut uidi
muga. a tatein semeñš nagrhen. kazvoi višküme havadod. nagriž maged
oli.

27. *Isäni ja piru.*

Isäni hakkasi kasken pirun tiellä. Ajavat keväällä naurista kylvämään. Piru tuli häätämään kaskelta. Isäni läksi. Toisena päivänä isäni ajoi uudestaan kaskelle kylvämään. Ajoi ja valjasti oman akkansa auran eteen hevosen sijasta, perse eteenpäin, mutta pää taaksepäin. Otti ja tervalla voiteli akan kyljet ja kanan höyheniä tartutti, hiukset päässä hännän sijasta. Akka seisoo valjaissa. Tuli piru kaskelle häätämään taas. Mutta isäni sanoi: Arvaa, millainen hevonen, vasta sitten lähden, jos et arvaa, en lähde. Piru käveli käveli akkasen ympäri, rupesi katsomaan hevosen suuta. — Millainen piru, korvia ei ole, päätä ei ole, ja suu on pitkinpäin, pitkin kasvoja suu, otsalla parta. Sitten akka kun laskee vetelää ja pirun paskansi kaiken, niin piru sylki ja läksi, enempää ei häätänyt, paskannettuna pakeni niin. Mutta isäni kylvi nauriin. Kasvoi viisikymmentä säkkiä. Nauris oli makea.

28. *kut pūhāspei rata tarbiž.*

eñarv 22. 7. 34. onusja karpouna, 81 v.

*kasken tšapetas pūhānē, sit pouttas i künntās i ägestaba. sit šemetas.
sit kazvab vähäižēn. sit kütkitas, hīnād rösttas. sit sügüzēn röstetas, sid
5 ligotetas järve. kaks nedalit pidetas järves. sid vedaba ligospei, sid
nituaē levitābū. nedalin nelläižēn venup pūvāz levegil, sid lendaba,
kuivataba pūhān, sid ajaba heboa da toba kodihe. sid ahtaba riheāē. sit
tapmea tapetas, oma mugomat tapmed, pijõile tegeba. nēnē pijot
kelikoičšēba. potom nēnē pijod vidotas vidimoa, sid harjatas, sit
10 toižhe kerdha mõst harjatas, sit kūmandēhe kerdha vōl harjatas mi
tšomemb, tazomb oļēiž laņg. (kūmandēhe kerdha harđaba nu ka līnēp
palčtos, toižēn kerdan ka rohtim, ezmāine se ladvus, jālmeine jo pūvāz.)
nu kezerdaba ezmei ladvusen, potom rohtimen, potom palčtosēn, potom
pūhān. sid hō kezerdaba pūhān da pezeba vihtjakod. a sit keritas, sid
15 sodas, sid jo kārītas kaņghazē. sid jo lādītas kaņghan da kudotas. sit*

28. Kuinka pellavan takia [pellavasta] on
tehtävä työtä.

Kaski kaadetaan pellavalle, sitten poltetaan ja kynnetään ja äestävät. Sitten kylvetään. Sitten kasvaa vähän. Sitten kitketään, heinät [rikkaruohot] revitään. Sitten syksyllä nyhdetään, sitten liotetaan järvessä [järveen]. Kaksi viikkoa pidetään järvessä. Sitten vetävät liosta, sitten niitylle levittävät. Nelisen viikkoa on [oik. makaa] pellava levällään, sitten nostavat, kuivattavat pellavan, sitten ajavat hevosella ja tuovat kotiin. Sitten ahtavat riiehen. Sitten loukulla loukutetaan, ovat sellaiset loukut, pivoilte panevat. Nämä pivot lihtaavat. Sitten nämä pivot vidotaan vitoimella, sitten harjataan, sitten toiseen kertaan taas harjataan, sitten kolmanteen kertaan vielä harjataan, jotta kauniimpi, tasaisempi olisi lanka. (Kun kolmanteen kertaan harjataan, niin tulee aivina, toisen kerran, niin rohdin, ensimmäinen se latvus, viimeinen jo pellava.) No, kehräävät ensin latvuksen, sitten rohtimen, sitten aivinan (harjeet), sitten pellavan. Sitten he kehräävät pellavan ja pesevät vyyhdet. Mutta sitten keritään, sitten luodaan, sitten jo kääritään kankaaseen. Sitten jo laa-

kudotut kanghan, palttan levitübä lumelä. tegesä paltin vouged. sid
jo vileba sobid, paideid da rätsni-d da kadjõid da kadvõid da ...

29. *ivan etsi voikjid.*

vilhas 27. 7. 34. johor pešampoig, 63 v.

5 oli endä ivan duračšo-k. hän el akanket kahten. sid i šemenžiba
krūlam päle nagrišt. kazvatadas hī nečsen nagrhen, kuhi i kazvan
sureks, keika hī kazvatiba. keikučšēn pejaš katsliba, kazvoi nagriž.
mäniba hī netida nagrišt otmaha krūlam päle. poto-m otiba nečsen
nagrhen, ivan duračšo-k otab, a ak pidab havadon. pidi pidi havadon.
10 havad roimahtab maha, da ak jälghe havadonked. ak laņgež havadonked
maha da rikoihe. ivan duračšo-k jei üksnāz. nečsē ivan duračšo-k ajoi
hebou voikjid etsmähä. tulaē orou vastha. — edāhaksig dādōi ajad?
— voikjid etsmähä. — ota mindei. — kut voikad? — mats mats mats.
— hubiñ voikad, en ota.

ditaan kangas [s.o. pannaan kangaspuille] ja kudotaan. Sitten ku-
dotun kankaan, palttinan levittävät lumelle. Tulee palttina val-
keaksi. Sitten jo leikkaavat [viiltävät] vaatteita, paitoja ja [naisten]
paitoja ja alushousuja ja kaatiovöitä ja ...

29. *Ivan etsi itkijöitä.*

Oli ennen Ivan Duratšok. Hän eli akan kanssa kahden. Sitten
kylvivätkin katon päälle naurista. Kasvattavat he tätä naurista,
niin kauan kuin se ei kasvanut suureksi, aina he kasvattivat. Joka
päivä katselivat, kasvoi nauris. Menivät he tätä naurista ottamaan
katon päälle. Sitten ottivat tätä naurista, I. D. ottaa, mutta akka
pitää säkkiä. Piti piti säkkiä. Säkki mätkähtää maahan ja akka
perään säkin kanssa. Akka putosi säkin kanssa maahan ja kuoli.
I. D. jäi yksinään. Tämä I. D. ajoi hevosella itkijöitä etsimään.
Tulee orava vastaan. — Kauaksiko setä ajat? — Itkijöitä etsimään.
— Ota minut. — Kuinka itket? — Mats mats mats. — Huonosti
itket, en ota.

sid ajoi ajoi, tuli jänis vastha. — edähaksig dädöi ajad? — ajan voikjid' etsmähä. — ota mindei. — kut voikad? — nu, hän lapeižer lopotab, voikap suhudea: ü ü ü ü. nu, hän möst: en ota, hubin voikad.

5 *hän möst edaez ajab. tuleb reboi vastha. — edähaksig dädöi ajad? — voikjid' etsmähä. — ota mindei voikmaha. — kut voikad? — hü hü hü. — en ota, hubin voikad.*

poto'm koñdi tuli vastha. edähaksig dädöi ajad? — ajan voikjid' etsmähä. — ota mindei. nu, se: kut voikad? — mäm mäm mäm. — ištte
10 *regehe. regehe ištuihoiš. ajeiba ajeiba da eiš kattež. oigenś koñdjan eižat tšapmaha. hän män, toi eižan suvsem jurideked. nu, neetse eiž huba, sanged äja, i sa panda. potom mäni ištš ivan duračšo-k eižat tšapmaha. kuñi eižan tšapoi, toi hebonnost, tuli, hebon koñdi süi. enambad ajada i miä. lopihe kaik i sarn.*

Sitten ajoi ajoi, tuli jänis vastaan. — Kauaksiko setä ajat? — Ajan itkijöitä etsimään. — Ota minut. — Kuinka itket? — No, hän käpälällä läpyttää, itkee suulla: Uu uu uu uu. No, hän taas: En ota, huonosti itket.

Hän taas edelleen ajaa. Tulee kettu vastaan. — Kauaksiko setä ajat? — Itkijöitä etsimään. — Ota minut itkemään. — Kuinka itket? — Huu huu huu. — En ota, huonosti itket.

Sitten karhu tuli vastaan. — Kauaksiko setä ajat? — Ajan itkijöitä etsimään. — Ota minut. No, hän: Kuinka itket? — Mäm mäm mäm. — Istuudu rekeen. Rekeen istuutuivat. Ajoivat ajoivat ja aisa katkesi. Lähetti karhun aisaa hakkaamaan. Hän meni, toi aisan aivan juurineen. No, tämä aisa on huono, kovin paksu, ei voi panna. Sitten meni itse I. D. aisaa hakkaamaan. Sillä aikaa kuin aisan hakkasi, toi hevosen luo, tuli, [niin] hevosen karhu söi. Enempää ei ole millä ajaa. Loppui koko satukin.

30. *miña elin...*

vilhaa 27. 7. 34. udoi mikointütär, 40 v.

*miña rod'nus ofoniš nakušt. mīd' oli lapsid viden. miña nellänž
olin jo laps. edou mindai kūmen olibä. nänkän elin. lapsit kačsyin
5 nel' kezad raffas. libäd mīl konz oli, konz elen. gořad nāgimei igän.
huba elo oli. pučšuižessei pašikoičšimei. haugoit pilimei, paržit
tegimei, tšapoimei. kazvoiñ sureks, ka siloi kävelim pražnikoile, a
vinad igäs en jon. peñ nīčšukeiñe olin vol, tat i mam kolibä, siloi vol
hondomb elo tegihe. gořad gořuimei. oli lehm, oli hebo, lambhid oli. oli
10 veļ. künđin miña i künđi veļ. veļ oli naitet tataa edou kolendad. sizaređ
māniba mehele, nīd' veļ andoi mehele (tat oli jo kolnu). andoi ühten
kerttanaha. toižen andoi sařjärvehe. sid miña jälghe hīd' vol kūmañž
miña mānin, nellänž jälghe mindei vol māni.*

30. *Minä elin...*

Minä olen syntynyt Ofonissa tuolla. Meitä oli lapsia viiden. Minä olin jo neljäs lapsi. Ennen minua oli kolme. Lapsenkaitsijana elin. Lapsia katsoin neljä kesää ihmisten luona. Leipää meillä milloin oli, milloin ei ollut. Vaivaa näimme aina. Huonoa elämä oli. Pienestä asti kävimme metsänhakkuussa. Halkoja sahasimme, hirsiä teimme, hakkasimme. Kasvoin suureksi, niin silloin kävin praasnikoilla, mutta viinaa koskaan en juonut. Pieni tyttö olin vielä, isä ja äiti kuolivat, silloin vielä huonompi elämä tuli. Vaivaa näimme. Oli lehmä, oli hevonen, lampaita oli. Oli veli. Kynnin minä ja kynti veli. Veljen oli isä naittanut ennen kuolemaansa. Sisaret menivät naimisiin, heitä veli antoi miehelään (isä oli jo kuollut). Antoi yhden Kerttanaan. Toisen antoi Saarijärvelle. Sitten minä heidän jälkeensä vielä kolmantena minä menin, neljäs minun jälkeeni vielä meni.

minä tännä mehelę tulın, vařkan taga. vařka meide beředare kavel,
a prařnikoił ühtęs praznuıtsımei, da hın mindei ot.

31. *a k a i n e s a i v i r z u i l e l e h m ä n.*

petsoia 30. 7. 34 darja oreřkovantütar, 40 v.

5 *eli üksnüz akaine i läks pakiťšemha. otı virzuıřet kerdare. mänı,*
öks sigä tariťshihez. »kuna panda virzuıřed nene minei?» — »pane
louťřan aale.» — »minun virzuıřed louťřan a a elägoi, kanoideked
eletas.» pani kanoideked virzud. homenťsou nüz. »kus minun kangine
om?» kangıřen i ot virzuıřiř. sid möst päi proidi, mänı ösijare. möst:
10 *»kuna minı, totoi, kangine panda?» — »pane kanoideked.» — »kanoide-*
ked i elä, lambhideke eläb.» homenťsou nüz. »kus minun, totoi, lamb-
haine?» a hın sanıı: »i sinun lambhaine ole, a kangine om.» a möst
akaine: »lambhaine lambhaine!» da lambhıřen ot kangıřes. kangıřen
jät, lambhıřen ot. sid möst päi proidi, mänı ösijare. »kuna panda
15 *lambhaine?» — »pane lambhideked.» — »i elä lambhideked, minun*

Minä tulın tänne miehelään, Vaskan vaimoksi. Vaska meillä vie-
raisilla kävi, mutta praasnikoilla yhdessä juhlimme, ja hın minut otti.

31. *A k k a s a i v i r s u i s t a l e h m ä n.*

Eli yksinään akka ja läksi kerjäämään. Otti virsut [virsuset]
mukaan. Meni, yöksi siellä pyysi. — »Minne pitää panna virsut nämä
minun?» — »Pane penkin alle.» — »Minun virsuni penkin alla eivät
elä, kanojen kanssa elävät.» Pani kanojen joukkoon virsut. Aamulla
nousi. — »Missä minun kanaseni on?» Kanasen ottikin virsuista.
Sitten taas päivä kului, meni yöpaikkaan. Taas: »Minne minun
pitää, täti, kana panna?» — »Pane kanojen joukkoon.» — »Kanojen
kanssa ei elä, lampaiden kanssa elää.» Aamulla nousi. — »Missä mi-
nun, täti, lampaani?» Mutta hın sanoi: »Ei sinun lammas ole, vaan
kana on.» Mutta taas akka: »Lammas, lammas!» Ja lampaan otti
kanasta. Kanan jätti, lampaan otti. Sitten taas päivä kului, meni
yöpaikkaan. — »Minne panna lammas?» — »Pane lampaiden jouk-
koon.» — »Ei elä lampaiden joukossa, minun lampaani elää vasi-

lambhaine eläb vazoideded.» vazoidede pan. homenčsou nūž. »kus minun vazaine om?» — »a sinun i vazaine, a lambhaine om.» — »vazaine vazaine!» vazaižen ol. sid möst päi proidi. öks män. »kuna minun vazaine panda?» — »pane vazoideded.» — »i elä vazoideded, a eläb 5 lähtmideded.» pan lähtmideded. homenčsou nūž. »kus minun lähtmäine om?» — »i lähtmäine oae, a vazaine.» — »lähtmäine lähtmäine!» i lähtmän ol vazaižespäi. möst akaine päivän eli. eht tuli. öks taričšihes. »kuna minun panda lähtäm?» — »pane lähtmideded.» — »lähtmidede i elä, a eläb lehmideded.» homenčsou nūž(i). »kus minun lehmäine om?» 10 — »sinun i lehmäine, a lähtmäine om.» — »lehmäine lehmäine!» i lehmäižen ol. i nūgud eläb akaine. maidod om, lehm om. pakičšemha i kävele, pakičšemata eläb. virzuile lehmän sai.

32. el i b a e n d e u g d a a k.

pečscia 30. 7. 34. stepan boičšov, 46 v.

15 eliba ende ug da ak. ukou da akou oli kümę poigad, miška, griška i vanka, eliba hi diki bedno. libäd hi ni mittuš eae. dumgiba nenę

koiden joukossa.» Vasikoiden joukkoon pani. Aamulla nousi. — »Missä minun vasikkani on?» — »Mutta sinun ei vasikka, vaan lammas on.» — »Vasikka, vasikka!» Vasikan otti. Sitten taas päivä kului. Yöksi meni. — »Minne minun vasikkani panna?» — »Pane vasikoiden joukkoon. — »Ei elä vasikoiden joukossa, vaan elää hiehojen joukossa.» Pani hiehojen joukkoon. Aamulla nousi. — »Missä minun hiehoni on?» — »Ei hieho ole, vaan vasikka.» — »Hieho, hieho!» Ja hiehon otti vasikasta. Taas akka päivän eli. Ilta tuli. Pyrki yöksi. — »Minne minun on pantava hieho?» — »Pane hiehojen joukkoon.» — »Hiehojen joukossa ei elä, vaan elää lehmien joukossa.» Aamulla nousi. — »Missä minun lehmäni on?» — »Sinun ei lehmä, vaan hieho on.» — »Lehmä, lehmä!» Ja lehmän otti. Ja nyt elää akka. Maitoa on, lehmä on. Kerjäämässä ei käy, kerjäämättä elää. Virsuilla lehmän sai.

32. Elivät ennen ukko ja akka.

Elivät ennen ukko ja akka. Ulkolla ja akalla oli kolme poikaa, Miška, Griška ja Vanka. Elivät he hyvin köyhästi. Leipää heillä

poigad jagadas. zavodiba jagada. e^one ni midä. miška^one tuli jagos
koir^oine, griška^one tuli kaži^one, vañka^one tuli viškile^os aabidoi^one. nu,
miška tondyi, kuna pä kandab. astui astui, tuli metsnik vastha. »terv-
hem pri^oätel, kuna sindgi jumou kandab?» — »vot, mī sanui vellideke
5 jagoimoiš. tuli üks koir^oine dolähä. se tarbi mödä.» metsnik küzub:
»äjänik stojib?» — »sada rublad.» hän koiran müi sadas rublas i tul
kodihe bohat. vellile hvasni, mišto koiran müin tšomas.

griška sanub: »mändä i minei, otta ičšein kaži^one i mödä.» astui
astui mugažo. tuli đeroun. đerounaha ödüi. griška küzyi: »pästadik
10 öks?» ižant sanub: »pästan, a äi om hirid. södäs sinei pän, sanub.»
griška sanub: »minä zverid en vargida. minei mugoi zveri^one kerdou,
kaikit sinun zverid zadavib.» pañhezoi magattaha. homen^otsou nüziba.
sa^oon kortte kogo pandut hirid aava^one. ižand uđivhöihe: »mitte mugoi
sinei zveri^one. lopip kaik hiređ. mö sä minei ne^otsę zveri^one. äjik hän
15 stojib?» — »vis sadad rublad.» nu, i kažin müi i ka^oip kodihe ihastušiš,
hüviš meliš. kodiš vellid hvastaib, mišto uddaihe mödä kažižen vū
paremba miška^one koiras^ol.

ollenkaan ei ole. Ajattelivat nämä pojat tehdä pesäjaon. Alkoivat
jakaa. Ei ole mitään. Miškalle tuli jaossa koira, Griškalle tuli kissa,
Vankalle tuli viskuulapio. No Miška lähti, minne pää kantaa. Astui
astui, tuli metsästäjä vastaan. — Terve, ystävä, minne sinua Jumala
kantaa? — Kas, me, sanoi, veljien kanssa teimme pesäeron. Tuli
pelkkä koira osaani. Se pitää myydä. Metsästäjä kysyy: Paljonko
maksaa? — Sata ruplaa. Hän koiran myi sadasta ruplasta ja tuli
kotiin rikkaana. Veljille kerskuu, että koiran myin hyvin.

Griška sanoo: Pitää mennä minunkin, ottaa kissani ja myydä.
Astui astui myös. Tuli kylä. Kylään yöpyi. Griška kysyi: Päästätkö
yöksi? Isäntä sanoo: Päästän, mutta paljon on hiiriä. Syövät sinulta
pään, sanoo. Griška sanoo: Minä petoja en pelkää. Minulla sellai-
nen peto on mukana, kaikki sinun petosi tappaa. Kävivät makaa-
maan. Aamulla nousivat. Heinäruon korkuinen kasa oli pantu hiiriä
lattialle. Isäntä ihmetteli: Millainen tuommoinen sinulla peto. Tap-
paa kaikki hiiret. Myy sinä minulle tämä peto. Paljonko se maksaa?
— Viisisataa ruplaa. No, ja kissan myi ja kiitää kotiin ihastuksissaan,
hyvillä mielin. Kotona veljille kerskuu, että onnistui myymään kis-
san vielä Miškan koiraa paremmin.

*neɕtsɛ vanka norɛmb vɛl zdumaɕi mändü iɕtšeʒɛ labidoiʒɛŋke.
 homaɕiʂ, gomaɕas muʒikaɕiŋe. rugihen valiɕtʂɛb üksiŋ üväiʒiŋ rungiʂpäi.
 »zdorovo da jumaa abu. kut šä sanub däd valiɕtʂɛd üksiŋ üväiʒiŋ rugi-
 hen? osta, däd, rutsnɛ maʂiŋ minäin.» — »openda, kut hɛ (viʂkiʂas)
 5 selgiʂas.» iʂtvihe vanka stuʒaɕiʒɛɛ i kahtɛskümɛs minuʂas kuʂ pudad
 rugiʂt selgiʂt. nu, i dät küzɛb: »äjänik neɕtsɛ maʂiŋ stojib?» vanka püstut
 lavare iɕtšeʒɛ maʂiŋaɕiʒɛn. »neɕtsɛŋ korttɛ anda miŋei küdad.» däd
 labidaŋ korttɛ küdat paŋi. i vanka napravihe kodihe. tuli ihastuʂiʂ
 kodihe i sanub: »minä vü paremp tɛde sanup kaʒiʂd da koiraʂt
 10 müin. oliŋ küdad labidaɕiʒɛŋ korttɛ kogon.»*

i nene vellesɛd elɛtaʒ diki bohaʂas nügud. nu i kaik.

33. k ü m ɛ t s a r i n t ü t ä r t.

peɕsoia 30. 7. 34. mikit semenoviʂ bogomoʂov, 42 v.

*tsaria oli kũmɛ tũtart. ükʂ oli maʂa, toiŋe saʂa, kũmanʒ olon. nene
 15 tũtrɛt kũmɛŋ kãveliba sadhu gulʒɛɛ. erãsou päivou lãksi gulʒɛɛ*

Tämä Vanka, nuorempi veli, aikoi mennä oman lapionsa kanssa.
 Huomasi, puimahuoneessa mies. Rukiin valitsee yksin jyvän ruume-
 nista. — Terve ja Jumala apu. Kuinka sinä, sanoo, setä, valitset
 yksin jyvän rukiin? Osta, setä, käsikone minulta. — Opetä, kuinka ne
 tuulataan. Istuutui Vanka tuolille ja kahdessakymmenessä minuut-
 tissa kuusi puutaa ruista tuulasi. No, ja setä kysyy: Paljonko tämä
 kone maksaa? Vanka pani pystyyn lattialle koneensa. — Tämän kor-
 keudelta anna minulle kultaa. Setä lapion korkeudelta [»korkeuden»]
 kultaa pani. Ja Vanka lähti kotiin. Tuli ihastuksissaan kotiin ja
 sanoo: Minä vielä paremmin, sanoo, myin, kuin te myitte kissan
 ja koiran [oik. teidän kissaa ja koira paremmin myin]. Otin kul-
 taa lapion korkuisen kasan.

Ja nämä veljet elävät hyvin rikkaasti nyt. No, kaikkikin.

33. Kolme tsaarintytärtä.

Tsaarilla oli kolme tytärtä. Yksi oli Maša, toinen Saša, kolmas
 Oljon. Näiden tyttären oli kolmisin tapana käydä puutarhassa käve-

vanhamp₁ t₂utar maša. gul₁ai sadus. äkkid libui pilv. pilvespäi loihe
 variš i tabaš₁ nečse₂n mašan i leñdi, unesi. toižou päivou toine t₂utar
 läksi gulge₂ sadhu i möst pilvespäi loihe kroikoi i tabaš₁ sašan di
 uidi. si₁ tsa₂r pa₂ni stražan, mišto i p₂stta sadhu gulge₂ norembat₁
 5 t₂utart olonad. olon tusk₁ičš₂škañzihe i pak₁ičš₂škañzihe gulge₂. tsa₂r
 p₂stli olonan. olon gul₁ai vähäižen. libui pilv möst. pilvespäi loihez
 habuk. tabaš₁ i o₂ti kerdan₂. si₁ tsa₂r and₂oi kaikk₂ian₂ prikazan, mišto l₂üta
 t₂utret₁ k₂üm₂. ken l₂üdub o₂fo₂tnik etsmähä? l₂üdyi kaks₁ a₂fičs₂erašt. tsa₂r
 and₂oi h₂ile de₂ngoid₁ i par₂ehimad hebod. a₂fičs₂erad aj₂öiba etsmähä. v₂ü
 10 l₂üdyi o₂fo₂tnik prost soudat. nečse₂ soudat mäni tsarinnost i sanub: minä
 l₂üdan t₂utret₁ sinun. tsa₂r and₂oi hän₂en₂ möst de₂ngoid₁ i hebon. a nečse₂
 soudat mäni kodhe. hänou kodiš üks₁ mam i huba per₂tkun₂ine oli. o₂sti
 tšomam₁ per₂tin de₂ngoile i libäd. eskäi läksi etsmähä tsar₂in₁ t₂utrid.
 aj₂oi aj₂oi dorogadme. tuli har₂čšov₂n vastha i män sihe har₂čšov₂naha
 15 tšajud jomha. nečsiš₁ har₂čšov₂nas tšoma diki n₂žne. nečsi₂en₂ soudatan₂

lemässä. Eräänä päivänä lähti kävelemään vanhempi tytär Maša. Käveli puutarhassa. Äkkiä nousi pilvi. Pilvestä hyökkäsi varis ja otti kiinni tämän Mašan ja nosti, vei pois. Toisena päivänä toinen tytär läksi kävelemään puutarhaan ja taas pilvestä hyökkäsi korppi ja otti kiinni Sašan ja pakeni. Sitten tsaari pani vartioston, että ei päästää puutarhaan kävelemään nuorempaa tytärtä Oljonaa. Oljon alkoi ikävöidä ja pyytää [päästä] kävelemään. Tsaari päästi Oljonan. Oljon käveli vähäisen. Nousi pilvi taas. Pilvestä hyökkäsi haukka. Tavotti ja otti mukaansa. Sitten tsaari antoi kaikkialle käskyn löytää tyttäret kolme. Kuka sattuu olemaan halukas etsimään? Löytyi kaksi upseeripahaista. Tsaari antoi heille rahoja ja parhaat hevoset. Upseerit ajoivat etsimään. Vielä löytyi halukas yksinkertainen sotamies. Tämän sotamies meni tsaarin luo ja sanoo: Minä löydän sinun tyttäresi. Tsaari antoi hänelle myös rahoja ja hevosen. Mutta tämä sotamies meni kotiin. Hänellä kotona vain äiti ja huono tuparähjä oli. Osti hyvän tuvan rahoilla ja leipää. Sitten läksi etsimään tsar₂in₁ tyttäriä.

Ajoi ajoi tietä pitkin. Tuli [rahvaan]ruokala vastaan ja meni siihen ruokalaan teetä juomaan. Tässä ruokalassa on hyvin kaunis

nīžne sanub: pod'jom minunke. miñei fałer tšomemb. soudat soglašihe
nīšņeked i ajōiba hijane kumne virstad. užinoištšiba nīšņeked i nīžne
sanub: pod'jom magattaha. toižhe komnataha măniba i laittud nīšou
sigä kravat. i soudatane sanub: sinä pande edou. a soudat se oli i-prost.
5 fałi händäst kormou i troponi kravatile. a kravat oli laittud mugoi,
mišto punoudase. kravatın aa diki süvä kar, mišto sinnä lañkteiš
karha. kravat punouzihe i nīžne buñgakł karha. soudat sinnä kovezihe
i kulışt karas krikun. heiketäs karaspai ałištserad, kudamat tsaia
oigetud etsmähä tütrid. soudat lüzi noran. pästi agjan karha. libuli
10 ałištserad mugołit karaspai. nene ałištserat soudatane sanuiba, mišto
sinä linned vanhamban mıl. kuna käsked, sinnä mänemgi. tonduiba
kūmen etsmähä.

ajōiba ajōiba. tuli aged houneh. houneha suł kodi i kodiš ni keda
eae. nečtse soudat andoi naradan: üks ałištser, sanub, ja sinä varđoihe.
15 a mī mänemgi toižņke metstamaha. samgi linduıd ika šodä i midä.

tyttö. Tälle sotamiehelle tyttö sanoo: Lähtekäämme minun kans-
sani. Minulla asunto- kauniimpi. Sotamies sopi tytön kanssa ja ajoi-
vat heille kymmenen virstaa. Söivät ihallista tytön kanssa, ja tyttö
sanoo: Lähtekäämme makaamaan. Toiseen huoneeseen menivät, ja
tytöllä on siellä sänky laitettuna. Ja sotamiehelle sanoo: Sinä mene
makaamaan ensin. Mutta sotamies se oli ei-tyhmä. Kaappasi
hänet syliin [sylillä] ja paiskasi sänkyyn. Mutta sänky oli tehty
sellainen, että käännähtää. Sängyn alla on hyvin syvä reikä, jotta
sinne putoaisi reikään. Sänky kääntyi ja tyttö hurahti reikään.
Sotamies sinne kurottautui ja kuuli reiästä huudon. Huutavat
reiästä upseerit, jotka tsaari oli lähettänyt etsimään tyttäriä. Sota-
mies löysi nuoran. Päästi pään reikään. Nosti upseerit molemmat
reiästä. Nämä upseerit sotamiehelle sanoivat, että sinä tulet ole-
maan päällikkönämme [vanhempanamme]. Minne käsket, sinne
menemme. Lähtivät kolmen etsimään.

Ajoivat ajoivat. Tuli tasainen halme. Halmeella on suuri talo ja
talossa ei ole ketään. Tämä sotamies antoi määräyksen: Yksi upseeri,
sanoo, jää sinä vartioimaan! Me menemme toisen kanssa metsästä-
mään. Saamme lintuja, taikka ei ole mitä syödä. Yksi upseeri jäi

üks afiɬsɛr j̄ai v̄ard̄oiɬsɛmha. ištui ištui, kul̄išt šumun. l̄end̄iba k̄um̄e
l̄indud h̄oumh̄eɛ d̄iki suɾid̄. troppak̄t̄iba bok̄aɛ mad vast. k̄ānd̄ih̄oiš
mehik̄š i m̄ān̄iba kod̄ihe. t̄egiba pirun i kargun. afiɬsɛr kund̄aɛb.
ehtkoiz̄ou tul̄iba tovar̄iṣad h̄ān̄en. i roht̄int sanuda n̄i mid̄ä. mugana
5 i toiz̄ou päivou j̄ai toine afiɬsɛr karaɬul̄m̄ähä, v̄ard̄j̄oihe. i mugažo n̄i
mid̄ä i roht̄int sanuda ehtkoiz̄ou tovar̄iṣoile.

k̄ūmandou päivou j̄ai iɬsɛ h̄ān soudat v̄ard̄j̄oihe. afiɬsɛrad m̄ān̄iba
metstamha. n̄eɬs̄iaɛ h̄oumh̄eɛ möst tuli l̄induit k̄ūm̄en. troppak̄t̄iba
bok̄aɛ. k̄ānd̄ih̄oiš mehik̄š i m̄ān̄iba p̄erthe. möst t̄egiba pirun i kargun.
10 kargaiž̄iba kargaiž̄iba dei l̄äks̄iba kod̄iṣp̄ai. möst k̄ānd̄ih̄oiš l̄induit̄ik̄š.
l̄enz̄iba toiz̄he poahe. a soudat j̄alghe dorogašt̄me j̄ok̄si. mišto i šegoida
tagas t̄ud̄es, roji dorogaiž̄eɛ voukt̄it̄ k̄ivuž̄id̄. tuli kar man aɬɛ. n̄en̄e
l̄indut̄ siñn̄ä l̄end̄iba. soudat p̄ör̄zihe tagas kod̄innost. tul̄iba afiɬsɛrad
i sanȳi h̄ile, mišto min̄ä v̄ard̄(j)oiɬs̄in. pod̄j̄om, kuna l̄end̄iba l̄indud.
15 m̄ān̄iba siñn̄ä karannost i t̄sap̄l̄iba k̄um̄e hebon nahkad noraks.
i soudatan p̄äst̄iba siñn̄ä karha, a afiɬsɛrad j̄äiba üläh̄äks. soudat

vartioimaan. Istui istui, kuuli melua. Lensi kolme lintua halmeelle
hyvin suuria. Heittäytyivät kyljelleen maata vasten. Kääntyivät
ihmisiksi ja menivät taloon. Tekivät pidot ja tanssit. Upseeri kuun-
telee. Illalla tulivat hänen toverinsa. Ei uskaltanut sanoa mitään.
Samoin toisenakin päivänä jäi toinen upseeri vartioimaan. Ja sa-
moin mitään ei uskaltanut sanoa illalla tovereille.

Kolmantena päivänä jäi itse hän sotamies vartioimaan. Upseerit
menivät metsästäämään. Tälle halmeelle taas tuli lintuja kolmen.
Heittäytyivät kyljelle. Kääntyivät ihmisiksi ja menivät tupaan.
Taas tekivät pidot ja tanssit. Tanssivat tanssivat ja läksivät talosta.
Taas kääntyivät linnuiksi. Lensivät toiseen puoleen. Mutta sota-
mies jälkeen tietä pitkin juoksi. Jotta ei eksyisi takaisin tullessa,
heitti hän tielle valkoisia pikku kiviä. Tuli reikä maan alle. Nämä
linnut sinne lensivät. Sotamies kääntyi takaisin talon luo. Tulivat
upseerit, ja hän sanoi heille, että minä vartioitsin. Menkäämme,
minne lensivät linnut.

Menivät sinne reiän luo ja leikkailivat kolme hevosen nahkaa nuo-
raksi. Ja sotamiehen päästivät sinne reikään, mutta upseerit jäivät

astui astui. tuli vašne kodi. nečtšiš kodiš iknan sirēs ištup tsarin tütar
i pagižeb: hödvühit soudat tulit tänna. šöp sindai kolmpäine zmei.
vot, kačsu, sanub tsarin tütar, void vežibučšit kaks vajehtada, sirta
toine toizēn sijaa. ühtes bučšiš om vägehine veži, toizēs om väl veži.
5 soudat jui vägehišt vet i tegihez vägehine diki i vajehtoid bučšid.
välläm pani vägehizēn sijaa, a vägehizēn välläa. vaišēn ehti vajeht-
tada bučšid i tuli kolmpäine zmei. — aha, sanub, minēi tuli muŕgin.
a soudat sanub vastha hänēa: podjomgiške borčsaa da eskai muŕg-
noičšed. i zmei noihez vältä butše vet jomha. vältäd vet jui dei kaik
10 vältäi. a soudat oli šaskan i šapoi kümē pät kaik i mäni toizēm
perčinnost.

i nečtse kodi hobedäine i nečtšiš kodiš iknan sirēs ištup keskmäine
tsarin tütar saša. saša pagižeb: hödvühit soudat tulid. šöp sindai
kušpäine zmei. soudat mözd bučšid vajehtoit i vägehišt vet jui. i
15 varašti zmejān i zmei tuli. — aha, sanub, minēi muŕgin tuli. a soudat

ylös. Sotamies astui astui. Tuli vaskinen talo. Tässä talossa ikkunan
vieressä istuu tsaarin tytär ja puhuu: Hyötä hyviäsi sotamies tulit
tänne. Syö sinut kolmipäinen lohikäärme. Kas, katso, sanoo tsaarin
tytär, voitko vesitynnyrit kaksi vaihtaa, siirtää toinen toisen sijaan.
Yhdessä tynnyrissä on voimakas vesi, toisessa on heikko vesi.
Sotamies joi voimakasta vettä ja tuli hyvin väkeväksi ja vaihtoi
tynnyrit. Heikon pani vahvan sijaan, mutta vahvan heikon sijaan.
Tuskin ehti vaihtaa tynnyrit ja tuli kolmipäinen lohikäärme. — Aha,
sanoo, minulle tuli aamiainen. Mutta sotamies sanoo vastaan hänelle:
Lähtekäämme painiin ja sitten syöt aamiaista. Ja lohikäärme syök-
syi heikkoon tynnyriin vettä juomaan. Heikkoa vettä joi ja kaikki
heikkeni. Mutta sotamies otti miekan ja hakkasi kolme päätä kaikki
ja meni toisen pirtin luo.

Ja tämä talo hopeainen ja tässä talossa ikkunan vieressä istuu
keskimmäinen tsaarin tytär Saša. Saša puhuu: Turhaan sotamies
tulit. Syö sinut kuusipäinen lohikäärme. Sotamies taas tynnyrit
vaihtoi ja voimakasta vettä joi. Ja odotti lohikäärmettä, ja lohi-
käärme tuli. — Aha, sanoo, minulle aamiainen tuli. Mutta sota-

hänegæ vastha sanub: ala ihasteade, podjom borçsaæ, kudam olab vägen. zmei välläd vet möst jui jui (räppi) dei völdüi. sia aiggižou soudat oli šaşkan i kuş_pät_tšapoi zmejou i möst lüksi hodha sit_kodišpäi.

5 *mäni kūdäižēn_kodinnost. nečtšiš_kodiš_iknan_širēs_istup_tsařin_tütar_olon, kaikiš_paremb, tšomemp_tülar. möst tuli ühesapäine zmei. zmejou tšapoi kaik_päd_i_mäni_nečtšen_olonannost.*

olon_andei_hänegæ_kūdäižēn_kolčšäižēn_i_lüksi_soudatan_ked. oli_kodüütut_paikaižēn_i_mahni_nečtšil_paikaižou. kod_i_uberihe_pučšüižeks.
 10 *sid'_mäniiba_toižēn_kodinnost, hobedaižēnnost_i_oliba_šaşan. kodin_mugažno_mahniiba_paikaižou_i_paniiba_korobäižhe_pučšüižehē. mugana_i_mäni_vaššēn_kodinnost, mašannost. šengi_oliba_kerdæ. i_andciba_molembat_kūdäižēt_kolčšäižēt_soudataæ_večtšal'nejad. i_tuliba_möst_sille_sijæ. kuspäi_soudat_lasķihe. koškeřiba_noras. ištutiba_tsařin*
 15 *tütřen_maštñaha. ařitserad_lendiba_ülähäks_ühtēn_dei_toižēn_dei_kūmandēn_tütřen. sid'_ištui_soudat_maštñaha. nene_afičserad_vediba*

mies hänelle vastaan sanoo: Älä ihastele. Lähtekäämme painiin, kuka ottaa voiman. Lohikäärme heikkoa vettä taas joi joi ja heikkeni. Sillä aikaa sotamies otti miekan ja kuusi päätä hakkasi lohikäärmeeltä ja taas läksi menemään siitä talosta.

Meni kultaisen talon luo. Tässä talossa ikkunan vieressä istuu tsaarin tytär Oljon, kaikkein paras, kaunein tytär. Myös tuli yhdeksänpäinen lohikäärme. Lohikäärmeeltä hän hakkasi kaikki päät ja meni tämän Oljonan luo.

Oljon antoi hänelle kultaisen sormuksen ja lähti sotamiehen kanssa. Otti noidutun huivin ja viuhtoi tällä huivilla. Talo muuttui pieneksi. Sitten menivät toisen talon luo, hopeaisen luo ja ottivat Sašan. Talon samoin viuhtoi huivilla ja panivat pieneen koppaan. Myöskin meni vaskisen talon luo, Mašan luo. Hänetkin ottivat mukaansa. Ja antoivat molemmat kultaiset sormukset sotamiehelle, vihkiäissormukset. Ja tulivat taas siihen paikkaan, mistä sotamies laskeutui. Koskettivat nuorasta. Istuttivat tsaarin tyttären pärekoriin. Upseerit nostivat ylös yhden ja toisen ja kolmannen tyttären. Sitten istui sotamies pärekoriin. Nämä upseerit vetivät vetivät

vediba noras. homaitšiba, mišo soudat, da pästiba tagas karha. a ičšē oľiba tsarın tütrēd i ajoiba kodihe.

a nečšē soudatqine pörzihes tagas sille sijae i homaitš kuzeš habukam poigid. poigad ne värištas. šödä pakilas. oľi soudat sigaižēn
5 i rikoi i nenit poigit šöli. kümē päivät šöli. sit kumandou päivou tuli habuk i pagižēb: ken, sanub, minun lapsit šöli, ka sidä minä nagradziin, midä hänēē tegeb mel. soudat kulışt i hänēē pagižēb: vö, sanub, mindäi toižēē svetae, kodihe. habuk otveioičšēb: vön. nelküme lehmän nahkad ombae i ličšo lihou i nelküme vädräd vet kerdae
10 ota. siloi vön kodihe.

soudat rikoi sigoid da härgid, ombel nahkoid bučšikš. ličšoi lihou i pani vet nelküme vädräd. i ištuihe habukae i lendi toižēē svetae kodihe. vähäšt i fatind lihad i habuk pagižēb: minä šödä tahtoin. soudat tšapoi ičšēē persepolešpäi lihat šlikun. andoi
15 habukae i lendibad lopun putin. läksi soudat habukaspäi. astuškaņz i rambičšēb. habuk küzi: midä rambičšēd? — tšapoin persepoleš

nuorasta. Huomasivat, että sotamies, ja päästivät takaisin reikään. Mutta itse ottivat tsaarin tyttäret ja ajoivat kotiin.

Mutta tämä sotamies kääntyi takaisin siihen paikkaan ja huomasi kuudessa haukan poikia. Pojat ne itkevät. Syömistä pyytävät. Otti sotamies pikku sian ja tappoi ja näitä poikasia syötti. Kolme päivää syötti. Sitten kolmantena päivänä tuli haukka ja puhuu: Kuka, sanoo, minun lapsiani syötti, niin sitä minä palkitsisin, mitä hänen mielensä tekee. Sotamies kuuli ja hänelle puhuu: Vie, sanoo, minut toiseen maailmaan, kotiin. Haukka vastaa: Vien. Neljäkymmentä lehmännahkaa ompele ja täytä lihalla ja neljäkymmentä sankoa vettä mukaan ota. Silloin vien kotiin.

Sotamies tappoi sikoja ja härkiä, ompeli nahkoja tynnyriksi. Täytti lihalla ja pani vettä neljäkymmentä sankoa. Ja istuutui haukalle ja lensi toiseen maailmaan kotiin. Vähäistä vaille oli, että eivät riittäneet lihat, ja haukka puhuu: Minä tahdon syödä. Sotamies leikkasi itseltään persepuolesta lihaa kimpaleen. Antoi haukalle ja lensivät lopun matkan. Läksi sotamies haukalta. Alkoi astua ja ontuu. Haukka kysyi: Miksi onnut? — Leikkasin persepuolesta

lihat sinei, ka šikš rambičšēn. a habuk šulgi suspäi nečšēn lihan, tartut tagas peržepoahē. lēndi tagaz.

a soudatqine tuli tsarin lidnha i māni fačerae omblijaha. ukoiŋe sobad ombaeb. a nečšēn tsarin tütril homēn svadib. norēmb tütar olon
5 i svadboičšē, a tataeš kāsiki ombēata sobad mugomad, mičšēd oliba toičou svetou. i tsar māni omblijannost i zakazi sobad večšalnejad. a nečšē soudat sit putui i omblijae kāsiki otta zakazan. sanub: ombaemai mugomat sobad. dei olihoiš. soudat läks lidnha i ošti vinad i ižandan i emägän joti vinou humanahassai i panihoiš. a ičšē läks
10 lidnan taga. oti kodužitum paikaižēn i mahni. kaik kodit sižutihoiš, kūdaiŋe i hobedaiŋe i vašne. oti kodišpäi sobad, kudamet tsarin tütride. toi fačerae. homenčsou nūstati omblijan. sanui: miak ti hätken magadatqi? ön kaiken omblimai. katskat, sobad rippulas varnas. tuli tsar sobid otmaha. nagradi omblijoid dengoil diki äjän. andōi tuha rublad.

lihaa sinulle, niin siksi onnun. Mutta haukka sylki suusta tämän lihan, tartutti takaisin persepuoleen. Lensi takaisin.

Mutta sotamies tuli tsaarin kaupunkiin ja meni asumaan räätälin luo. Ukko vaatteita ompelee. Mutta tämän tsaarin tyttärillä on huomenna häät. Nuorempi tytär Oljon ei vietä häitä, mutta isälleen käski [antaa] ommella vaatteet sellaiset, millaiset olivat toisessa maailmassa. Ja tsaari meni räätälin luo ja tilasi vihkipuvut. Mutta tämä sotamies sinne sattui ja räätälin käski ottamaan tilauksen. Sanoo: Ompelemme sellaiset vaatteet. Ja ottivat. Sotamies meni kaupunkiin ja osti viinaa ja isännän ja emännän juotti viinalla humaan ja kävivät makaamaan. Mutta itse läksi kaupungin taakse. Otti noidutun huivin ja viuhtoi. Kaikki talot rakentautuivat, kultainen ja hopeainen ja vaskinen. Otti talosta vaatteet, mitkä tsaarin tyttärien. Toi asuntoonsa. Aamulla herätti räätälin. Sanoi: Miksi te kauan makaatte? Yön kaiken ompelimme. Katsokaa, vaatteet riippuvat vaarnassa. Tuli tsaari vaatteita ottamaan. Palkitsi räätäleitä rahoilla oikein paljon. Antoi tuhat ruplaa. Vei kotiin tsaari vaatteet. Antoi tyttärille. Oljon tunsivat nämä vaatteet. Taaskaan

vüi kodihe tsar sobad. andöi tütrile. olon tuñdišt' néne sobad. möst i vändänt svadbad, a käsiki zakazida korëlad, mišsed sigü oliba.

tsar mäni möst korëloid zakazimha, a soudatqine möst mäni pajani-koidennost (kužnétsoidennost) falerae, kuna i tsar tuli. käsiki tehta
5 mugomat korëlad, mišsed oliba sigü svetou tütril. soudat käsiki otta radon. möst tegiba korëlad. möst mäni lidnan taga soudat. kužnétsoid vinou joiti i pañihoiš. homençtsou nūstači i korëlad iknan a. isar möst tuli korëloid otmaha i denqoił nagrađi. vüi korëlat kodihe tütrile. olon tuñdišt. vügi i vändä svadbad. käsiki tehta pirun, ken lidnas om, kutsta adivoihe.

10 i ladiba pirun. ištutiba stolan taga adivoid. néçtsę tsarin tütar olon ičtsę vinan jagoi. tulaškañž néçtsę soudatannost, kudam hīdazöi tütril tsarin lūž i spaši. tuñdišt' soudatan i talaeš sanui: kaçtsu, néçtsę mīdamoi spaši, a i ačičsęrad. tat küzub olonou: kuna panda ačičsęroid? a hän sanub: kuna kästtäs toižet sizaređ, a minun ženih
15 néçtsę. tegiba toižem pirun kaikaeš miruae i minä olin néçtsiš pirus. süin i vinad jüin. vaišę usidme tippui, a suhu i putund. kaik.

ei viettänyt häitä, mutta käsiki tilata vaunut, millaiset siellä olivat.

Tsaari meni taas vaunuja tilaamaan. Mutta sotamies taas meni seppien luo asumaan, minne tsaarikin tuli. Käsiki tehdä sellaiset vaunut, millaiset olivat siellä maailmassa tyttärillä. Sotamies käsiki ottaa työn. Taas tekivät vaunut. Taas meni kaupungin taakse sotamies. Seppiä viinalla juotti ja kävivät makaamaan. Aamulla herätti ja vaunut pihalla. Tsaari taas tuli vaunuja ottamaan ja rahoilla palkitsi. Vei vaunut kotiin tyttärille. Oljon tunsi. Vieläkään ei vietä häitä. Käsiki tehdä pidot, kuka kaupungissa on, kutsua vieraisille.

Ja tekivät pidot. Istuttivat pöydän taakse vieraita. Tämä tsaarin tytär Oljon itse viinaa jakoi. Alkoi tulla tämän sotamiehen luo, joka heidät tsaarin tyttäret löysi ja pelasti. Tunsi sotilaan ja isälleen sanoi: Katso, tämä meidät pelasti, vaan eivät upseerit. Isä kysyy Oljonalta: Mihin on pantava upseerit? Mutta hän sanoo: Minne toiset sisaret käskevät, mutta minun sulhaseni tämä. Tekivät toiset pidot kaikelle maailmalle, ja minä olin näissä pidoissa. Söin ja viinaa join. Vain viiksiä pitkin tippui, mutta suuhun ei käynyt. Kaikki.

34. k ŭ m e s u r m a d.

peɫsoia 31. 7. 34. mikit semenovitš bogomolov, 42 v.

oli ende metsnik mužik. kävel häm metsha kaikuižou päivou. sai
linduid diki äjän. ak oli hänou tšoma. mañiti drugun i blädiškañz.
5 ofot tegihez akale mužik sogenzoitta. i teda kut sogenzoitta. eräsou ehtou
küzub mužikou: »kut sinä sad lindud? ken sinä névob?» a mužik sanub:
»mini névob jumou.» ak küzub: »kus jumou?» — »kujom päs kužes. kaiku-
tšou homenčsou küzun i hän névob.» metsnik homenčsou metsha nūži dei
läksi. kujom pähä män dei kuže libyi. alašti rušihe, hičihe. ištup
10 kužes. varastap konz ak tuleb. homaitš, ak astub. tuli kužen aale.
homaitš jumalan i kumaržihe: »jumalgihe, sanu minei, kut mužik
sogenzoitta.» jumou (nečse mužik se) kužespäi otveti(tšeb: »sölä enämbou
voil, pigemba sogeneb. ak i sanub: »spaši-bo, jumalgihe», dei läks kodihe.
metsnik laškihe kužespäi, sobihe dei män metsha. mečsaš päivän. sai
15 linduid äjän i tuli kodihe. akalaz lattut kaik emägušed voikhad,

34. K o l m e k u o l e m a a.

Oli ennen metsästäjä mies. Kävi hän metsässä joka päivä. Sai lintuja hyvin paljon. Akka oli hänellä kaunis. Vietti itselleen rakastajan ja alkoi huorehtia. Halu tuli akalle sokaista mies. Ei tiedä miten sokaista. Eräänä iltana hän kysyy mieheltä: »Kuinka sinä pyydystät [saat] lintuja [lintua]? Kuka sinulle opettaa?» Mutta mies sanoo: »Minulle neuvo jumala.» Akka kysyy: »Missä jumala?» — »Kujan päässä kuudessa. Joka aamu kysyn, ja hän neuvo.» Metsästäjä aamulla metsään nousi ja läksi. Kujan päähän meni ja kuuseen nousi. Alasti riisuutui. Istuu kuudessa. Odottaa, milloin akka tulee. Huomasi, akka astuu. Tuli kuusen alle. Huomasi jumalan ja kumarsi. — »Jumala, sano minulle, kuinka mies sokaista.» Jumala (tämä mies) kuusesta vastaa: »Syötä enemmällä voilla, pian [pikemmin] sokenee.» Akka sanookin: »Kiitos, jumala», ja läksi kotiin. Metsästäjä laskeutui kuusesta, pukeutui ja meni metsään. Metsästi päivän. Sai lintuja paljon ja tuli kotiin. Hänen akallaan on laitettuna kaikki lei-

kürzäd i pîrgad. ištuihe užinane dei painõi voihe. homençsou nūži. akañe pagižeb: »oi ak, sanub, minä sogeneškañžin. muñilap silmiš.» ak sidä i radi hüvä meles, mišo uk sogeneb. metsnik toižou päivou möst män metsha. sil päivou linduit sai vähemban äjad. tuli kodihe akan-
5 nost i pagižeb: »sogenin, sanub, emboiškandend ampta. siriçši linduiš soigutiñ, ambuskeñžin. ak vü enämbou šöläškänž voil dei uk hiñi metsha kävenusen i päçšine saihe. a ak ihastui i kuçsui drugun kodihe. magadaškathe ühtes, a uk päçsil.

homençsou ak nūži i päçšin lämhä pan. kürzid valõi. drugun ištut
10 stolan taga sömhä. a içš lehmäd lüpsmähä lähteškañž. a ukoze »anda», sanub, »minei içšein oruž (fužai) ika tusttun. mujahtan hoñ käzil.» ak läksi (mäni) lüpsmähä. siläigou fužäjän oigenži druguñ kohtha i ambui. içš laskouzihe päçsilpäi i druguñ suhu liçšoi kürzid sun touden. i möst libui päçšine. drug riktud.

15 tuli ak lüpsmäspäi. homaidž drugun, kürzhä jutui. taçši lüpsirägen- don i drugud gurbha stukulaškañž. — »prorva sanub jutuid, ed hilläšti

vokset voikkaat, ohukaisleivät ja piirakat. Hän istui illalliselle ja kas- toi voihin. Aamulla nousi. Akalle puhuu: »Oi akka, sanoo, minä aloin soeta. Himmentää silmissä.» Akka sentähden hyvin mielissään, että ukko sokenee. Metsästäjä toisena päivänä taas meni metsään. Sinä päivänä lintuja sai paljoa vähemmän. Tuli kotiin akan luo ja puhuu: »Sokenin, sanoo, en alkanut voida ampua. Ohi linnuista paukuttelin, ammuskelin.» Akka vielä enemmällä voilla alkoi syöttää, ja ukko jätti metsänkäynnin ja uunille meni. Mutta akka ilostui ja kutsui rakas- tajan kotiin. Alkoivat maata yhdessä, mutta ukko uunilla.

Aamulla akka nousi ja uunin lämpiämään pani. Ohukaisleipiä valoi. Rakastajan istutti pöydän taakse syömään. Mutta itse lehmä lypsämään alkoi lähteä. Mutta ukkonsa »anna», sanoo, »minulle pys- syni taikka ikävystyn. Koettelen vaikka käsillä.» Akka läksi lypsä- mään. Sillä aikaa pyssyn ojensi rakastajaa kohden ja ampui. Itse äkkiä laskeutui [»laskelsihe»] uunilta ja rakastajalle suuhun työnsi ohukaisleipiä suun täyden. Ja taas nousi uunille. Rakastaja tapettu.

Tuli akka lypsämästä. Huomasi rakastajan, ohukaisleipään juut- tui. Heitti lypsyrainnan ja rakastajaa alkoi koputtaa kyttyrään. —

söntka.» a uk kačsup päčšilpäi. ak pagižeb: »oi ukoižem, sanub, nakhu mužik koli, mi mīle zavolta.» a mužik sanub: »vögām papin kopha.» sai šelghä mužik i vübä akanke papin kopha. kombuštiiba (kombuizile paniba) i paniba maštñäižēn edehe. ičšē lāksiba kodihe i
5 metsnik möst nägeškaš silmil.

a pap homenčsou tuli kopha kartohkoihe i homaitš, mužik kopas kartohkad amūdab. pap labidou otsha tutškaiž i mužik aangež. kazakale seičša-s käski pigemba vōda surēle teale i sižutada koljan. sižut, mišto ajaškandeb baahočšinnī, okha hän rikob vū i minä päžen. kazak muga i ra-
10 dei sižud dorogale i sibhou tokāži rindhižē, mišto sižuiž. ičšē tuli kodihe.

i sil ōa ajaškaš baahočšinnī. homaitš kučšer, mužik sižub dorogou. i krikni: »hei, anda dorog.» a koanu mužik i kuale. mugažo i sižub. kučšer foskaiš kunutou hebod i ajoi päale. i tōtškaiž aiš päale rindhižē koljad. mužik aangež. kučšer sanub: »oi, rikoimai mužikan.» a bla-
15 hočšinnī käski otta korha koljan. i vūba paphe i pap maha pani mužikan. dei kaik.

»Ahmatti, sanoo, läkähdyt. Et hitaasti syönyt niin.» Mutta ukko katsoo uunilta. Akka puhuu: »Oi ukkoseni, sanoo, tähän mies kuoli, mitä meidän on alettava.» Mutta mies sanoo: »Viekäämme papin kuoppaan.» Pani hänet selkäänsä mies ja veivät akan kanssa papin kuoppaan. Panivat hänet kontalleen ja panivat pärekorin eteen. Itse menivät kotiin ja metsästäjä taas alkoi nähdä silmillä.

Mutta pappi aamulla tuli kuoppaan perunoita hakemaan ja huomasi, mies kuopassa perunoita ammentaa. Pappi lapiolla otsaan survaisi, ja mies kaatui. Rengin heti käski nopeasti viedä suurelle tielle ja panna seisomaan kuollut. Pani seisomaan, jotta tulee ajamaan rovasti, tappakoon hän vielä, ja minä pelastun. Renki niin tekikin. Pani seisomaan tielle ja seipään survasi rintaan, jotta seisoi. Itse tuli kotiin.

Ja sinä yönä ajeli rovasti. Huomasi ajaja, mies seisoo tiellä. Ja huusi: »Hei, anna tietä.» Mutta kuollut mies ei kuule. Niin seisookin. Ajaja huiskasi ruoskalla hevosta ja ajoi päälle. Ja töykkäsi aisa päälle rintaan kuollutta. Mies kaatui. Ajaja sanoo: »Oi, tapoimme miehen.» Mutta rovasti käski ottaa rekeen kuolleen. Ja veivät papin luo, ja pappi maahan pani miehen. Ja kaikki.

35. *i a o s i n e s a r n.*

peŕsoia 31. 7.—1. 8. 34. mikil semenovitš bogomolov, 42 v.

oli ende ukou kume poigad. nene poigat kazvoiba suŕikš prihoikš. küzeæškañs poigil. ezmäi küzyi vanhambou poigou: mil poig, sötäš-
5 känded? a poik sanui: minä sötäškänden pašindou, libän saškanden i
sötäškänden. toižou poigou küzyi tat: sinä mil sötäškänded? — minä
sötäškänden, pajas radaškanden. tagondou sötäškänden. a kumandou
poigou tat küzyi: sinä mil sötäškänded? — a minä sötäškänden i tšein
kokou, zbyiil.

10 proidi aigad vähäine i noremp poik talou paki tšeb dengoit sada
rublad. talaze andei. a ne tse vanka mäni rafkha, kudames rafkas
torgui nžne maša. ištui päivän ehtassäi. ehtou nžne i küzyi van-
kou: midä sä ištud? vanka sanub: lenda lepked ülemba püved, ka
andan sada rublad. a nžne i lendou lepked dei vanka andoi sada rub-
15 lad. läks kodihe. toižou päivou möst talasas paki tšeb dengoid: anda
taloi kaks sadad rublad dengoid. talaze möst andoi. vanka i män rafkha.

35. *I l o i n e n s a t u.*

Oli ennen ukolla kolme poikaa. Nämä pojat kasvoivat suuriksi pojiksi. Hän alkoi kysellä pojilta. Ensin hän kysyi vanhemmalta pojalta: Millä, poika, alat elättää [syöttää]? Mutta poika sanoi: Minä alan elättää maata viljelemällä, alan leipää saada ja elättää. Toiselta pojalta kysyi isä: Sinä millä alat elättää? — Minä alan elättää, pajassa alan tehdä työtä. Takomisella alan elättää. Mutta kolmannelta pojalta isä kysyi: Sinä millä alat syöttää? — Mutta minä alan syöttää penikselläni.

Kului aikaa vähän, ja nuorempi poika isältä pyytää rahoja sata ruplaa. Isänsä antoi. Mutta tämä Vanka meni kauppaan, jossa kauppassa myi Maša tyttö. Istui päivän iltaan asti. Illalla tyttö kysyikin V:lta: Miksi sinä istut? V. sanoo: Nosta liepeet ylemmä polvia, niin annan sata ruplaa. Mutta tyttö nostikin liepeet, ja V. antoi sata ruplaa. Läksi kotiin. Toisena päivänä taas isältään pyytää rahoja: Anna isä kaksi sataa ruplaa rahoja. Isänsä taas antoi. V. meni kauppaan.

*ištui möst ehthassäi. mašale sanub: lenda maša lepkeð ülemba
näbad, ka andan kaks sadad ðengoid. maša i leñdi. ozuti vankaale
xožaan.*

*kūmandou päivou möst talasapäi pakits kūme sadad ðengoid.
5 a tat sanub: kuna sä durag ðengat kanðišed? — a minei sanup tarbiž.
vanka läksi kodispäi, a tat jälghe pitošti vardjoihe. aafkan veräihe
sižutihe i vardjoičšeb. a vanka möst pagizēb mašale: anda, sanub, minei
ičšein zbuītīl sinun tavaradme huuzime vedouta. maša soglašihe i veri
šelgäle. vanka sižut ičšeze kōkan i vedeleşkanš hulidme. a pagizēb:
10 vanka pane südämehe, ala nārīta. a vanka sanub: em pane. a maša
sanub: pane, andan sada rublat tagaz. — em pane. — pane, andan
kaks sadad. — em pane. — pane, andan kūme sadad. — vū em pane.
— pane, andan kaiken, aafkan sinun alale kirjulan i ičšē tulēm
mehele. a talaze veräjän tagapäi kriknib: pane, vanka, pane. eskäi
15 vanka pani. sit talan šöläškañš torquindou päličši ičšeze kōkas,
zbuītīš.*

Istui taas iltaan saakka. Mašalle sanoo: Nosta Maša liepeet ylemmä napaa, niin annan kaksi sataa rahoja. Maša nostikin. Näytti V.:lle karvat.

Kolmantena päivänä taas isältään pyysi kolmesataa rahoja. Mutta isä sanoo: Mihin sinä tyhmä rahat kannat? — Mutta minulle, sanoo, on tarpeen. V. läksi kotoa, mutta isä jälkeen salaa vartioimaan. Kaupan ovelle pysähtyi ja vartioi. Mutta V. taas puhuu Mašalle: Anna, sanoo, minun penikselläni sinun tavaraasi pitkin, huulia pitkin vedältää. Maša suostui ja kääntyi selälleen. V. seisotti peniksensä ja alkoi vedellä huulia pitkin. Mutta puhuu: V. pane sisälle, älä ärsytä. Mutta V. sanoo: En pane. Mutta Maša sanoo: Pane, annan sata ruplaa takaisin. — En pane. — Pane, annan kaksi sataa. — En pane. — Pane, annan kolme sataa. — Vielä en pane. — Pane, annan kaiken, kaupan sinulle kirjoitan ja itse tulen miehelään. Mutta isänsä oven takaa huutaa: Pane, V., pane. Sitten V. pani. Sitten hän alkoi isää elättää kaupanteolla peniksestänsä.

36. v o r v a n k a.

peŕtsoia 1. 8. 34. mikit semenovitš bogomolov, 42 v.

oli ende talou kume poigad i rodni vel. nenę poigat kasvoiba surikš.
tat vellesę i sanub: męņške plemännikaņked metsha, mi hęņes lähteš-
5 kandęb. oli däd vanhamban plemännikan i läksi metsha. tuliba
tšomile pūdõile i niitõile. neŕtse priha se pagižęb: eħ, dädõi dädõi,
nenile pūdõile voiš tšomid libit sada, a niitõile hiinat lehta. i tuliba
kodihe. talalez dät sanui: neŕtsiš poigas linnęb hrešja nin.

toizou päivou męni toižem poigaņke metsha. męniba kaskešidme,
10 niituidme, pūdõidme dei męniba kažjonŕsinha sarhe i homaitš plemän-
nik kuivid hongid, puid. i dädäle pagižęb: eħ, dädõi dädõi, neniš
hongiš oleiš tšomad hiit kužneŕsaha. pajaha. dei tuliba kodihe. dät
sanui talalez: neŕtsiš poigas linnęp kužnets, pajaņik.

kūmandou päivou däd oli vanķan dei męni metsha. kaagižiba
15 kaagižiba (kaveliba) kaik tahod, niitud, pūdod, korbed i saręs oliba
i vanķa ni mihe i tartund. sid męniba lidnha i lidnas ni mihe i tartund.

36. R o s v o V a n k a.

Oli ennen isällä kolme poikaa ja oma veli. Nämä pojat kasvoivat suuriksi. Isä veljelle sanookin: Menepä veljenpojan kanssa metsään, mikä hänestä rupeaa tulemaan. Otti setä vanhemman veljenpojan ja läksi metsään. Tulivat hyville pelloille ja niityille. Tämä poika se puhuu: Ah, setä setä, näistä pelloista voisi hyviä leipiä saada, mutta niityltä heinää tehdä. Ja tulivat kotiin. Hänen isälleen setä sanoi: Tästä pojasta tulee talonpoika.

Toisena päivänä hän meni toisen pojan kanssa metsään. Menivät metsiköitä pitkin, niittyjä pitkin, peltoja pitkin ja menivät kruunun saloon, ja huomasi veljenpoika kuivia honkia, puita. Ja sedälle puhuu: Ah, setä setä, näissä puissa olisi hyvää hiiltä pajaan. Ja tulivat kotiin. Setä sanoi hänen isälleen: Tästä pojasta tulee seppä.

Kolmantena päivänä setä otti Vankan ja meni metsään. Kävelivät kaikki paikat, niityt, pellot, korvet ja salolla olivat ja V. ei mihinkään kiinnittänyt huomiota. Sitten menivät kaupunkiin ja kaupun-

tonduiba kodihe. astutas dorogadmö i tuleb mužik vastha. härgän vedatab. a vanka i dädänes pagižeb: dädöi ne tšen minä härgän voruin, vargastan. — a kut sä, sanub, durak vargastad. a vanka sanub: ka muga. hīti sapkan jougaspäi i mužikan härgänke ümbärz kaskesidme i sapkan
 5 tačši dorogane kaskesespäi. mužik homaitš sapkan dei pagižeb: eh, očiš toine sapkaine, ka očižin. a ene, ka jätti sihe. a vanka, kut mužik proidi, i hän sapkaižen oli tagaz, a hīti toižen sapkan i möst ümbärz mužikan i sapkan tačši edoupäi. mužik möst homaitš toižen sapkan.
 — ah, sanub, hödvühid en otand, onunuižiba mügotid. sižutihe i oti
 10 sapkan i härgän kuzhe sidoi i sapkam pani sihe. ičšę pöržihe tošt sapkad otmaha.

siläigou vanka sapkat kengi jougha i härgän ruši kuzespäi i vū kaskesęhe dei dädän sabuti. — podjom, sanub, dädöi, härgän rikomai da stanus kīlāmāi tamanod. muga i radoiba. mäniba stanhu rikoi
 15 härgän i paniba kītmähä tamanod. vanka i pagižeb: dädöi dädöi, minä

gissa mihinkään ei kiinnittänyt huomiota. Läksivät kotiin. Astuvat tietä pitkin ja tulee mies vastaan. Härkää kuljettaa. Mutta V.:pa sedälleen sanoo: Setä, tämän minä härän varastan. — Mutta kuinka sinä, sanoo, tyhmä varastat? Mutta V. sanoo: Kas näin. Heitti saappaan jalastaan ja miehen härkineen kiersi lehtimetsiä pitkin ja saappaan heitti tielle lehtimetsästä. Mies huomasi saappaan ja puhuu: Ah, olisi toinen saapas, niin ottaisin. Mutta ei ole, niin jätti siihen. Mutta V., kun mies meni ohitse, hän saappaan otti takaisin. Mutta heitti toisen saappaan ja taas kiersi miehen ja saappaan heitti edeltäpäin. Mies taas huomasi toisen saappaan. — Ah, sanoo, suotta en ottanut, olisivat olleet molemmat. Pysähtyi ja otti saappaan ja härän sitoi kuuseen ja saappaan pani siihen. Itse kääntyi toista saapasta ottamaan.

Sillä aikaa V. saappaat pani jalkaan ja härän otti irti kuusesta ja vei lehtimetsään ja sedän saavutti. — Menkäämme, sanoo, setä, härän tapamme ja metsämajassa keitämme keuhkot. Niin tekivätkin. Menivät leiripaikkaan, tappoivat härän ja panivat keittämään keuhkoja. V.:pa puhuu: Setä setä, minä nämä keuhkot syön yksinani.

nenē tamanot šōn ūksnāin. a dāt sanub: kut sū durak šōd, ku minūgi
sidžo šōn. — a užiške, ka šōn. vanka lāksi stanuspāi, oti pitkān vičsan i
mad vast hoškutab. a ičšē ānestab: oi, sanub, en minā voruind hārgād.
dādām abut. a dāt pōlgästui dei uidi stanuspāi kaskesēhē. a dād
5 dumgib, lōdās plemānnikan sē kedni. a vanka māni stanhu i vedī
tamanot katlaspāi dei sūi ūksnāz. a eskāi heikahd dāttāz: dādōi tūz
jo, mingi tamanot šōdut. dād tuli, ka tamanoid jo eiz. sit tuliba kodihe.
i tatāz sanui dād: nečsiš linnēb vankas vor i mažurik. di kaik.

37. *roditel'skī blašovenīd.*

10

pečtoia 1. 8. 34. mikit semenoviš bogomolov, 42 v.

*eli endē bohat mužik. pidi hān lafkan i vähāižen torgui. oli hānou
ūks poig ološa. ološa kasvōi surēks i zdumgi naida. oli hīlāzoi kuhark
i diki tšoma oli rožāz. ološa nečsen kuharkan voi nāhtā. zdumgi otta
kuharkan kačan meheiz. tat kel'dab: aia oia, sanub, poig nečsida ika*

Mutta setä sanoo: Kuinka sinä tyhmä syöt, kun minäkin tässä samassa syön. — Mutta odotapa, niin syön. V. läksi metsämajasta, otti pitkän vitsan ja maata vasten huiskuttaa. Mutta itse huutaa: Oi, sanoo, en minä varastanut härkää. Setäni auttoi. Mutta setä pelästyti ja pakeni metsämajalta metsään. Mutta setä ajattelee, lyövät jotkut veljenpoikaa. Mutta V. meni metsämajaan ja veti keuhkot kattilasta ja söi yksinään. Mutta sitten huusi setäänsä: Setä tule jo, minulla keuhkot syötynä. Setä tuli, niin keuhkoja ei olekaan. Sitteen tulivat kotiin. Ja hänen isälleen sanoi setä: Tästä tulee V.:sta varas ja rosvo. Ja kaikki.

37. *Neitsyt Maria.*

Eli ennen rikas mies. Piti hän kauppaa ja vähäisen myi. Oli hänellä yksi poika Oljoša. O. kasvoi suureksi ja aikoi naida. Oli heillä keittäjä ja hän hyvin kaunis oli kasvoiltaan. O. tätä keittäjää rakasti. Aikoi ottaa keittäjän Katjan vaimokseen. Isä kieltää: Älä

äi linnepe singi i hüvit sautšaid. no, ološa i kundlend, oli mehele kaalan. tat koeškañz i andoi jumalgižen i sanui poigale: na, poig, rodi-telski baasloveñd. aigoin singi linneb (lindeb) huba sautšai, a sinä ota jumalgihe neitse libo käske tovarišale baahoslovñida i siloi linneb
5 hüvä. ološan tat koi, a ološa akanke, kaanke jäi torquimaha. kaia ištui lafkas i severz rahvast kävel da ostiba tavarat, ka i ehtind ološa toskeia, vedada lidnaspäi. rahvas sentäht kävel, mišo äjou tšoma oli kaia i käveliba katsmaha.

eräsou päivou kaia ološale sanub: ajagam mi derounaspäi lidnha.
10 ološa kundel i müibä kaik sijat kodis i ajöiba lidnha. sigä strojiba restoran i kaia ištuihe kaznačsejaks, a ološa vanhambaks povaraks. netshe hīde restoranha severz rahvast käveleškañz, i mišto tšajud jomha libo šomhä, a katsmaha kaia, mugoi oli tšoma. tuli eräseñ kerdan general i homaitš tšoman kaalan. oli nomeran i eli sutkad. toižil sutkoil
15 jo sanup kuharkale, mišo okha tob minei tšajun i söndän ičšē kazna-

ota, sanoo, poika tätä, taikka paljon tulee sinulle pahoja tapauksia. No, O. ei totellut. Otti miehelään Katjan. Isä alkoi kuolla ja antoi pyhimyskuvan ja sanoi pojalle: Kas tässä, poika, Neitsyt Maria. Ehkä sinulle tulee paha tapaus, mutta sinä ota tämä pyhäнкуva tai käske toverin siunata, ja silloin tulee hyvä. O:n isä kuoli, mutta O. akan kanssa, Katjan kanssa jäi pitämään kauppaa. Katja istui kauppassa ja niin paljon ihmisiä kävi ja osti tavaraa, että ei ehtinyt O. tuoda, vetää kaupungista. Ihmiset sen takia kävivät, että hyvin kaunis oli Katja, ja kävivät katsomassa.

Eräänä päivänä Katja sanoo O.:lle: Ajakaamme me kylästä kaupunkiin. O. totteli ja myivät kaikki tavarat kotoa ja ajoivat kaupunkiin. Siellä rakensivat ravintolan ja Katja istuutui kassanhoitajaksi, mutta O. vanhemmaksi kokiksi. Tähän heidän ravintolaansa niin paljon ihmisiä alkoi kävellä, ei teetä juodakseen tai syödäkseen, mutta katsomaan Katjaa, sellainen oli kaunis. Tuli erään kerran kenraali ja huomasi kauniin Katjan. Otti huoneen ja eli vuorokauden. Toisena vuorokautena jo sanoo keittäjättärelle, että tuokoon minulle

tše-i kaša. kaša kundel, vüi tšajun. ukseu avaz generalan komnataha i soubaž, a general vastha hili hodraspäi šaskan i kašale lendi šaskan. — kačsu, sanub, andad vai ed? kaša soglašihe. dumai, kerdaižes ni midä i linie. a se generalou se varmdemb ološad i meldui generalha kaša.
5 i general pagištoid kašan: ajagam, sanub, minunked. i kaša ajoi. jälti ološan ühtedaz. kaša muga i uidi. a ološa tedišť, mišto uidi. ajiškeñž jalghe i andoi kaikjale telegramad, mišo azotada kašad generalanked. da i voiuñ ni midä tehta. möst muile tuli kodihe. muga tuli restoranha. ezmäi väriži, tusktyi. a sid joškanž vinan tuskas. jüi kaik sijad. müi restoranan.
10 i tšę läksi, kuna pä kandab. dumai, kuna miñei mändä. sid rozdumai: mändä miñei saužbha soudalaks. pułyi sihe tšasthe saužbalę, kus hänen aš kaša generalanke. ezmäi prostan soudatan eli hüviñ. vinad jüi, tovarišoidaked i družihes. miška da griška da vanka da peška hänen tovarišad oliba. sid ološan paniba kašovaraks kitmähä kilost i kašad.

teen ja syömisen itse kassanhoitaja Katja. Katja totteli, vei teetä. Oven avasi kenraalin huoneeseen ja sulki, mutta kenraali vastaan heitti tupesta miekan ja Katjalle nosti miekan. — Katso, sanoo, annat vai et? Katja suostui. Ajatteli, kerrasta ei tule mitään. Mutta se kenraalilla oli suurempi kuin O.:lla ja mieltyi kenraaliin Katja. Ja kenraali suostutteli puheella Katjaa: Ajakaamme, sanoo, minun kanssani. Ja Katja ajoi. Jätti O.:n yksinään. Katja niin pakenikin. Mutta O. sai tietää, että hän pakeni. Hän ajeli jälkeen ja antoi kaikkialle sähkösanomat, että ottaa kiinni Katja kenraalin kanssa. Mutta hän ei voinut mitään tehdä. Taas turhaan tuli kotiin. Niin tuli ravintolaan. Ensin hän itki, ikävöi. Mutta sitten hän alkoi juoda viinaa ikävässään. Joi kaikki tavarat. Myi ravintolan.

Itse hän läksi, minne pää kantaa. Ajatteli, mihin minun on mentävä. Sitten mietti: minun on mentävä sotapalvelukseen sotilaaksi. Hän joutui siihen osastoon sotapalvelukseen, missä on hänen akkansa Katja kenraalin kanssa. Ensin tavallisena sotamiehenä eli hyvin. Viinaa hän joi, toverien kanssa ystäväystyi. Miška ja Griška ja Vanka ja Peška hänen toverinsa olivat. Sitten O.:n panivat kokiksi keittämään keittoa ja puuroa. Vähän aikaa hän keitti ja rupesi keit-

vähäižen aigad kiči i kičäškänž mugoman tšoman kitosen i kašan. melđuivad hänhe kaik soudatad i afitserad.

sit tedišt tšoman kašovaran general i prikaži toda händäst i tšezennost kašovaraks. i kičäškänž generalač, mič käksi. nečse kača
5 лопū fatihez, sanub: nečse buče om nu ka ološa a i ni ken eraz. kača
käksi kutsta i tšezennost ološan i tučdišt, kut homgitš. ološa sanub:
nugude sinä minunked elägäm. — prošti sanub enžne kaik. ološa sanub:
minä prostin. vaiše ala sanu generalač. kača kučsui komnataha da
käksi hitta kadjad. i tše pačihe kravatič. ološa tučškanž kačannost.
10 a kača hüpsihe i heikaškanš karačulan. sit kučišt, tšasovoi tuli i
ološan tabaš kadjoitoman i arestui. ištutiba türmhä.

tedižd general i andoi prikazan, mišto nečse ološa päliči kačes-
kümnes nellas tšašus ambusketa, rikta. ološa nečsen tedišt prikazan i
päliči(hez) generalou, mišo tučšän hänen rotni (kamandir) pagižemha.
15 general käksi tuda rotnijač paginoile. ološa rotnijač käksi oigeta
tovarišoid griškan i miškan hänennost. tuliba griška i miška. griškač i

tämään sellaista hyvää keitosta ja puuroa. Mieltiyivät hänen kaikki sotilaat ja upseerit.

Sitten sai tietää hyvän kokin kenraali ja käski tuoda hänet luokseen kokiksi. Ja hän alkoi keittää kenraalille, mitä hän käski. Tämä Katja lopulta huomasi, sanoo: Tämä kai on kuin onkin O., mutta ei kukaan muu. Katja käski kutsua luokseen O.:n ja tunsu hänet, kun tapasi. O. sanoo: Nyt me sinä minun kanssani eläkäämme. — Anna anteeksi, sanoo, entinen kaikki. O. sanoo: Minä annan. Älä vain sano kenraalille. Katja kutsui huoneeseen ja käski riisua housut. Itse hän paneutui vuoteelle. O. alkoi tulla Katjan luo. Mutta Katja hypähti ja alkoi huutaa vartiomiestä. Sitten kuuli, vahti tuli ja O.:n otti kiinni housuttomana ja pani arestiin. Istuttivat vankilaan.

Kenraali sai tietää ja antoi käskyn, että tämä O. on kahdenkymmenen neljän tunnin kuluttua ammuttava, tapettava. O. sai tietää tämän käskyn ja pyysi kenraalilta, että tulisi hänen komppanian päällikkönsä puhumaan. Kenraali käski komppanian päällikön tulla puheille. O. käski komppanian päällikön lähettää tovereita Griškan ja Miškan hänen luokseen. Tulivat Griška ja Miška. Griškalle sanoo

sanub o'lo-ša: kačtsu tovariš, homen mindei ambusketas i sinä vard'joičtše, kuna mindai krepičtas maha. na sihei jumalaiine i kaiva mindei maspäi i nečtšil jumalaižou blaasovi i aia pölgästu, mišto minä heraštamoi.

o'lo-šan toižou päivou ambyiba i maha krepiča, a griška vard'joičtš.
5 siažo oia kaivoi maspäi o'lo-šan i jumalaižou blaasovi. o'lo-ša libyi i pagižeskañž: vot, sanub, nügude minä mänen edahaks i prošti mindai. homaičtšemoiš sinuñked en pigai. no, en nečtšiš vidus. i proštihez i läksi.

astui astui, mäni germa-ñiçaha. i astub lidnadme (~ -möd). homaičtš päivou rusttat faagad ripputas, a toižou päivou mustat faagad ripputas.
10 i küzeleşkañž: mintäht sanup faagat päivou rusttat, toižou mustat. a rahvaz hänegę sanuiba: tsarin tütar päivou eläb hengiš, toižou koanu i ni ken i voi spravilada. o'lo-ša sanub: minä spravitan. mäni tsarinnost o'lo-ša i sanui tsariņę, mišto minä spravitan. tsar ihastui i sanub: jesti sinä spravilad, nu ka siloi minä andan sihei poļen tsarstvad, a et
15 spravila ka siloi pän tšapan. oļihes spravilada o'lo-ša. mäni tsarin

O.: Katso, toveri, huomenna minut ammutaan ja sinä vartioi, minne minut haudataan maahan. Kas tässä sinulle pyhäнкуva ja kaiva minut maasta ja tällä pyhäinkuvalla siunaa äläkä pelästy, että minä herään.

O.:n toisena päivänä ampuivat ja maahan hautasivat, mutta Griška vartioi. Sinä samana yönä hän kaivoi maasta O.:n ja pyhäнкuvalla siunasi. O. nousi ja alkoi puhua: Kas, sanoo, nyt minä menen kauaksi ja sano minulle hyvästi. Emme näe toisiamme (sinun kansasi) pian. No, emme tässä olomuodossa. Ja hyvästelivät ja hän läksi.

Astui astui, meni Saksaan. Ja astuu kaupunkia pitkin. Huomasi, eräänä päivänä riippuvat punaiset liput, mutta toisena päivänä riippuvat mustat liput. Ja hän alkoi kysellä: Minkä tähden, sanoo, liput yhtenä päivänä punaiset, toisena mustat. Mutta ihmiset hänelle sanoivat: Tsaarin tytär yhtenä päivänä elää hengissä, toisena kuolleena, eikä kukaan voi parantaa. O. sanoo: Minä parannan. Meni tsaarin luo O. ja sanoi tsaarille, että minä parannan. Tsaari ihastui ja sanoo: Jos sinä parannat, no niin silloin minä annan sinulle puolet valtakuntaa, mutta [jos] et paranna, niin silloin pään hakkaan. Otti

tütren komnataha i tsar sany: elä kumę nedalıd i spravıta tšomaštı. ološa nadi stolane säkijöid butükqıııd i paıı vet kaikihe. ıtšę oıı juma-
nqııžen i tsarın tütren blasnovi. i tsarın tülar heıgištui dei libui. ološa i
donoži tsarıne: kaıtsu sanup tütreiš sprounus i terveh. tsar i käškend
5 lähtta kumę nedalıt tütrennoupäi. ološa i tsarın tülar meldüıba toine
toizhe. proidi se aig i tsar kirjut ološan ane poıen tsarstvad i andöi
tütren meheıe. i ološan oıı nasleđnikaks i naznaıtsi šeıaks, kus ološa
sanuži sille tšaštıne.

pälııtsi vodes ološa zdumqi ajada katsmaha ıtšeze tšaštıd dei
10 aıoi sihe tšaštıhe, kuz griška da miška. män fıterane. paıı prostat
sobad i läksi gulgeıe. astub lidnadme i homqıts, ühtę tšäıııjas ıštutas
hänęn tovarııad i zäıdı hıđennost. hı stolan taga ıštutas, a stolan nı
midä eıe. ološa i küzub: mıjak tı mııte ıstulqi, ed jogoi vinad? — jıızi-
mqı da eıe đengoid. ološa taıtsi hıle rublan i oštıba kagz butükad vinad
15 neltıe. jııba nene butükad i humouzyıba. ološa kuıtsui tagemba
tovarııan griıkan i sany: vot, sanub, griša. i nübläd hııı proštis sobıı i

parantaakseen O. Meni tsaarin tyttären huoneeseen ja tsaari sanoi:
Asu kolme viikkoa ja paranna hyvin. O. asetti pöydälle kaikenlaisia
pulloja ja pani vettä kaikkiin. Itse otti pyhänkuvan ja tsaarin tyttä-
ren siunasi. Ja tsaarin tytär tuli henkiin ja nousi. O. ilmoittikin
tsaarille: Katso, sanoo, tyttäresi on parantunut ja terve. Tsaari kielsi
lähtemästä kolmeen viikkoon tyttären luota. O. ja tsaarin tytär
mieltyivät toinen toiseensa. Kului se aika ja tsaari kirjoitti O.:n alai-
seksi puolen valtakuntaa ja antoi tyttären miehelään. Ja O.:n hän
otti perilliseksi ja määräsi päälliköksi, missä O. palveli, sille osastolle.

Vuoden kuluttua O. aikoi matkustaa katsomaan omaa osastoaan
ja ajoi siihen osastoon, missä olivat Griška ja Miška. Meni asuntoon.
Pani yksinkertaiset vaatteet ja läksi kävelemään. Astuu kaupunkia
pitkin ja huomasi, eräässä kahvilassa istuvat hänen toverinsa, ja hän
poikkesi heidän luokseen. He pöydän takana istuvat, mutta pöy-
dällä mitään ei ole. O. kysyy: Miksi te ilman istutte, ette juo viinaa?
— Joisimme, mutta ei ole rahoja. O. heitti heille ruplan, ja ostivat
kaksi pulloa viinaa neljälle. Joivat nämä pullot ja humaltuivat. O.
kutsui taaemma toverinsa Griıkan ja sanoi: Kas, sanoo, Griša, ja

ozuči tsarskijat sobad. griša sižulihe kohtha i andöi tšešt'in. ološa sanub:
 aaa anda miinei tšešt'id. minä olen se ološa, kudamon sinä eläpstoič'id.
 na siinei kolmnik deŋgoid. i homen linnep tide tšašt'iaę smotr. ti tūgat
 homen möst neč'sihe tšäinijaha viđen kesken minun tovarišad. jogat
 5 vinad humalahassai, a sinä aa jo, kačite. kut homen trubiškaas trubihe
 smotraę sinä tovarišoid heręgoita teramba tūda širin'kaha, mišo t'il
 oleiš poratk mugoi, kudam n'čšęnke, kudam kengätä, kudam šeneliä
 libo furaškata.

griška olihe muga rata. homnižou päivou griška toi tovarišoid
 10 tšäinijaha i joči humalahassai vinou. a ološa šef hiče tšašt'in käski
 generalaę stroida smotraę. soudatoit trubiškathe trubihe. ajaškańz
 ološa katsmaha soudaloid ičšeze tšašt'is.

sil äigou griška tovarišoidেকে jostas ičšezei rotha i rehkišoi huma-
 laas, kudam kengätä, kudam n'čšęnke, a kudam šeneliä libo furaškata.
 15 ličšosoi stroihu. — nečse, sanutas, minun sija, a nečse minun. a ološa

napit aukaisi yksinkertaisista vaatteista ja näytti tsaarin vaatteet. Griška kävi seisomaan hänen eteensä ja teki kunniaa. O. sanoo: Älä tee minulle kunniaa. Minä olen se O., jonka sinä teit eläväksi. Kas tässä sinulle kolmen ruplan raha. Ja huomenna tulee teidän osastollenne tarkastus. Tulkaa te huomenna myös tähän kahvilaan viiden kesken minun toverini. Juokaa viinaa humalaan asti. Mutta sinä älä juo, varo. Kun huomenna ruvetaan puhaltamaan torviin tarkastuksesta varten, sinä tovereja herätä pian tulemaan riviin, jotta teillä olisi järjestys sellainen, kuka tytön kanssa, kuka kengättä, kuka sinellittä tai lakitta.

Griška otti niin tehdäkseen. Aamupäivällä Griška toi tovereita kahvilaan ja juotti humalaan viinalla. Mutta O. heidän osastonsa päällikkö käski kenraalin järjestää tarkastukseen. Sotilaita [kutsuakseen] rupesivat puhaltamaan torviin. Alkoi ajaa O. katsomaan sotilaita omassa osastossaan.

Sillä aikaa Griška toverien kanssa juoksee omaan komppaniaansa ja reuhaavat humalassa, kuka kengättä, kuka tytön kanssa, mutta kuka sinellittä tai lakitta. Pakkautuvat rintamaan. — Tämä, sano-

*generalale i sanub: singi mijak mugoi poätäk pästtud, bespoätäk. sid
o'lo-ša o'li generaloupäi šenel'in pälpäi i andöi sille rotñijale, kudamos
hän sauži. a generalale andoi händikahan bumagad, mišto kaht öd ni
kus i magadaiž. a griškan da miškan, peškan da ješkan perevedi afitse-
5 roikš. a ičtšę ajöi möst germañijaha. dei kaik.*

38. r u s k e t _ š a p k e i n e .

*järviš (*jävřed) 5. 8. 34. ziña romanovan svenan, 11 v.*

*endę eli ug_da ak. ukou da akou oli üks nĩšukeine. händast ku-
tsyiba rusket_šapkeine. sit_tat tuli adivoideke, akale käski kĩa pir-
10 goid, lępoškoid i munid. nečtse mam käski rusttat_šapkašt nĩšukašt
vemhä tomažd_babalez. astui astui, tuli händikaz vastha nĩšukeižęle,
nĩšukeižü küzeli: edahaksig astud? nĩšukeine sanui hängele: astun
babheın, tomašt vemhä. nečtse händikaz mänı babhaz edü nĩšukašt i
baban süi. mänı rusket_šapkeine babhaz, kolotihę. nečtse aveiži babaze*

vat, minun paikkani, mutta tämä minun. Mutta O. kenraalille sanoo: Miksi olet sellaisen järjestyksen päästänyt, epäjärjestyksen? Sitten O. otti kenraalilta sinellin päältä ja antoi sille kapteenille, missä hän palveli. Mutta kenraalille hän antoi suden paperit, että kahta yötä missään ei makaisi. Mutta Griškan ja Miškan, Peškan ja Ješkan siirsi upseereiksi. Mutta itse ajoi taas Saksaan. Ja kaikki.

38. P u n a h i l k k a .

Ennen eli ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli yksi tyttö. Häntä kutsuivat Punahilkaksi. Sitten isä tuli vieraiden kanssa, akan käski laittaa piirakoita, nisupullia ja muniä. Tämä äiti käski Punahilkkaa, tyttöä viemään tuomista mummolleen. Astui astui, tuli susi tyttöä vastaan, tytöltä kyseli: Kauaksiko menet? Tyttö sanoi hänelle: Menen mummoni luo, tuomisia viemään. Tämä susi meni hänen mummonsa luo ennen tyttöä ja mummon söi. Meni Punahilkka mummonsa luo, koputti. Tämä mummo avasi ulko-oven, mutta se mum-

verjan, a se bap_södut. — miak_sinei baboi surət_silmäd? — nägen
sindei paremba. — miak_sinei baboi surət_korvad? — sindei paremba
kuuæn. — miak_sinei baboi nena sur? — sindei paremba nuheïn. —
miak_sinei baboi sur su? — sindei paremba sön. neçtsen nışukeižen
5 bap_süi.

39. s e n k a s e r e b r u h.

ladv 8. 8. 34. nikon ivanampoig (nikonor ivanof), 73 v.

ende eli vešsei tsar. tsar legi pirun. — »ken, sanub, minuspei pītäse,
emboi lūtä miše, ka sen taga i mehele minä andan tūtren. a ku ed voi
10 pītās, ka päpaha sinun rikon.» bairim_poig otihe pītās. minä sanup_
pītämöi. nu, neçtsə bairim_poik_korbhe män. hagonn_aale liçšoihe
i samale katoihe. — »täs mindai i lūdä sanub ni ken.»

nu, vešsei tsar homençtsen nūž. houdarjale män. oti trupkan
podžo_rnejan i odga_rnejan_knigan. — poto_m: »sanu minai podžo_rnei
15 trupka i odga_rnei knig kuna bairim_poik_pitihe.» — »otkat odga_rnei

mo oli syöty. — Miksi sinulla, mummo, on suuret silmät? — Näen
sinut paremmin. — Miksi sinulla, mummo, on suuret korvat? —
Sinua paremmin kuulen. — Miksi sinulla, mummo, on nenä suuri? —
Sinua paremmin nuuskin. — Miksi sinulla, mummo, on suuri suu? —
Sinut paremmin syön. Tämän tytön mummo söi.

39. S e n k a S e r e b r u h.

Ennen eli iloinen tsaari. Tsaari teki pidot. — »Ken, sanoo, minulta
kätkeytyy, etten voi löytää, niin sille minä annan vaimoksi tyttären.
Mutta kun et voi kätkeytyä, niin mestauspölkyllä sinut tapan.»
Herran poika otti kätkeytyäkseen. Minä, sanoo, kätkeydyn. No
tämä herran poika meni korpeen. Haon alle tunkeutui ja sammalella
peitti itsensä. — »Tästä minua ei löydä, sanoo, kukaan.»

No, iloinen tsaari aamulla nousi. Katon harjalle meni. Otti kii-
karin ja arvaamiskirjan (?). Sitten: »Sano minulle, kiikari ja arvaa-
miskirja, mihin herran poika kätkeytyi.» — »Ottakaa arvaamiskirja

knig i podžornei trupka i mængüt korbhe. otkatei händ hagonn arpei. krepihe samla.» otiba, mäniba, pän hougeižiba da rikoiba.

poto-m toižū päivou möst pirun tegi tsar. — »ken voip pittäš, sanub, minusein, ka sen taga tütreŋ mehele andan.» seńka šerebru-h »minü
5 sanup pīlāmōi.» — »pīlätōi, ka sinun taga tütreŋ andan.» poto-m nečse
seńka šerebru-h läksi pītmähäz. pordhiš skokkui, ežmeižes skokkahd dei
toižes skokkahd dei kümändes skokkahd. sit kārroužihe tähtäks, vernihe,
i libyi taivhaale nečse seńka. taivhaapei merhe rangeš, päzyi i hougale
mün vatsha, kiškha mün hougale. poto-m sigäpei läksi i kārbbäižeks
10 kārroužihe i veššejan tsarim pōausen aale leńš (~ leńdi ~ lendouš).

nu, poto-m nečse vešše tsar homenčse mün houdarjale podžornejan
trupkanke, odgarnejan kniškankke. hän, vešše tsar se küzüb odgarnejan
knigaa i podžornejan trupkaa: »kuna veššejas tsarišpei pītihe seńka
šerebru-h, sanugat minēi.»

15 i sanuiba hänele: »pordhis skokkui, ežmeižes skokkahd dei toižes
skokkahd dei kümändes skokkahd. sit kārroužihe tähtäks, vernihe i

ja kiikari ja menkää korpeen. Ottakaa hänet haon alta. Hän peitti
itsensä sammalella.» Ottivat, menivät, pään halkaisivat ja tappoi-
vat.

Sitten toisena päivänä taas pidot teki tsaari. — »Kuka voi kätkey-
tyä, sanoo, minulta, niin hänelle tyttären annan vaimoksi.» Senka
Serebruh, »minä», sanoo, »kätkeydyn». — »Kätkeydyt, niin sinulle tyt-
tären annan.» Sitten tämä S. S. läksi kätkeytymään. Portaissa hyppi,
ensimmäisessä hypähti ja toisessa hypähti ja kolmannessa hypähti.
Sitten hän käärälsihe tähdeksi, kääntyi, ja nousi taivaalle tämä S.
Taivaalta mereen hän putosi, laskeutui, ja meni hauen vatsaan, meni
hauen suoleen. Sitten hän sieltä läksi ja käärälsihe karpäseksi ja
iloisen tsaarin tyynyn alle lensi.

No, sitten tämä iloinen tsaari aamulla meni katonharjalle kiikarin
kanssa, arvaamiskirjan kanssa. Hän, iloinen tsaari, kysyy arvaamis-
kirjalta ja kiikarilta: »Mihin iloiselta tsaarilta kätkeytyi S. S., sano-
kaa minulle.»

Ja sanoivat hänelle: »Portaissa hyppi, ensimmäisessä hypähti ja
toisessa hypähti ja kolmannessa hypähti. Sitten hän tähdeksi kää-

libyi taivhanə neɬsə seŋka. taivhanpei merhe pəziü i hougiŋe män vatsha.
otta emei voigoi merespei, a tedamei, kus om.» a neɬsə seŋka šerebru-h
veššejan tsarim pöusənn-aŋ magaš, veššejan tsarim pöusənn-aŋpei
lendouž, sanub: »minä sinum pöusənn-aŋ magašin tänou. ed voind
5 ozeiŋa.» i seŋka šerebruhan taga tütrən andei meheŋ neɬsə vešše
tsar. i tāmbei guŋimei vü neɬsən tsarin tütrən svaðbas. vinad jüime
i piryime saano. bohat svaðib oli. tsariks neɬsə seŋka šerebru-h saihe.
tsarstvan andei häneŋ kaiŋen. nügüdegi tsarin eläb.

40. endə ugda ak eliba.

10

ladv 8. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

endə ugda ak eliba da zavodiba nagrišt peŋtim päŋe šemeta.
šemeŋšiba prosto da käveadas katsmaha peŋtim päŋe, pigeŋik kazdas
nagrhudeŋ. kahtež da kümes päjäs (~ päiväs) päliŋiši katsmaha
käveadas. ak käveŋeb. uk se küzeŋeb: omig jo lužikan suŋtšed? ak se
15 sanub: oma jo lužikan suŋtšed. poto-m möst män katsmaha. nu ka,

rälsihe, muuttui, ja nousi taivaalle tämä S. Taivaalta hän mereen
laskeutui ja meni hauen vatsaan. Ottaa emme voi merestä, mutta
tiedämme, missä hän on.» Mutta tämä S. S. iloisen tsaarin tyynyn
alla makasi. Iloisen tsaarin tyynyn alta lennähti, sanoo: »Minä sinun
tyynysi alla makasin tänä yönä. Et voinut arvata.» Ja S. S. lle
tyttären antoi vaimoksi tämä iloinen tsaari. Ja tänään vielä
huvittelimme tämän tsaarin tyttären häissä. Viinaa joimme ja
kovasti juhlimme. Rikkaat häät olivat. Tsaariksi tämä S. S. tuli.
Valtakunnan antoi hänelle kaiken. Nytkin tsaarina elää.

40. Ennen ukko ja akka elivät.

Ennen ukko ja akka elivät ja alkoivat naurista kylvää tuvan
päälle. Kylvivät suoraan ja käyvät katsomaan tuvan päälle, pianko
kasvavat nauriit. Kahden ja kolmen päivän jälkeen käyvät katso-
maan. Akka käy. Ukko kyselee: Ovatko jo lusikan suuruiset? Akka
sanoo: Ovat jo lusikan suuruiset. Sitten taas meni katsomaan. No

jo kruškan surtte nagrhuded oma. kūmanden kerdam mān katsmaha, sanub: nu, ka oma jo paštikahan surtte nagrhed. võib jo paštikahat paštta.

sid nagrhed nühtiba. neitse uk se havadonke perdim pälpei laskes-
5 kanžihe da langež havadonke i rikoihe. üks ak jei. ak lopud nagrhed
nühti. repoit pan da sərbäb.

41. v o i k j i d e t s m ä h ä.

ladv 8. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

eliba ug da ak kahten. ak kol. uk läks voikjid etsmähä. hebon val-
10 lazda tõndüi. tuli jäniš vastha. — edahaksig dädöi mäd? — män,
sanub, ak kol da män voikjid etsmähä. — ota mindei sanub. uk küzüb: kut
voikad? hän sanub: uli uli ukoštein, ali ali akaštein pehmdide kolobai-
žide paštjaštein. — tšomiñ voikad, sanub, otan voikmaha. ištte regehe.

hän edagež ajoi. tuli koñdi vastha. — edahaksig dädöi mäd? —
15 män, sanub, voikjid etsmähä. — ota mindei, sanub. uk se sanub: kut

niin, jo tuopin suuruiset nauriit ovat. Kolmannen kerran meni kat-
somaan, sanoo: No niin, ovat jo paistikkaan suuruiset nauriit. Voi jo
paistikkaita paistaa.

Sitten he nyhtivät nauriit. Tämä ukko säkin kanssa rupesi
laskeutumaan tuvan päältä ja putosi säkin kanssa ja kuoli. Vain
akka jäi. Akka loput nauriit nyhti. Nauriruokaa teki ja syö (lusi-
kalla).

41. I t k i j ö i t ä e t s i m ä ä n.

Elivät ukko ja akka kahden. Akka kuoli. Ukko läksi itkijöitä
etsimään. Hevosen valjasti ja läksi. Tuli jänis vastaan. — Kauaksiko
setä menet? — Menen, sanoo, akka kuoli ja menen itkijöitä etsimään.
— Ota minut, sanoo. Ukko kysyy: Kuinka itket? Hän sanoo: Uli uli
ukkoani, ali ali akkaani, pehmeiden piirakoiden paistajaani. — Hyvin
itket, sanoo, otan itkemään. Istuudu rekeen.

Hän edelleen ajoi. Tuli karhu vastaan. — Kauaksiko setä menet?
— Menen, sanoo, itkijöitä etsimään. — Ota minut, sanoo. Ukko

voikad? a hän sanub: ā ā ā! — hüviñ voikad, a tualē, tehtā ī midä. ot senģi regehe.

edēlēz ajoi. sit tuli reboi vastha. — edahaksig dādōi mād? — mǎn, sanub, voikjīd etsmähä. — ota mindei, sanub. uk küzūb: kut voikad?
5 — voikan sanub: au au au! — hüviñ voikad. tualē. kume voikjad lūz dei toi kodhe heboa.

nu, dei voikmaha hīt pañ toižhe perthe. uksen taga küzūb uk se: jogo voikitei? rebo se otvetoi tšeb: vähä om voa voikmata. nižeižed oma vū voikmata. koljan se süiba, voikiba tšomas. süiba kaiķen. nižad
10 jäiba, enamē ni midä, kaiķen süibä. uk uksen aveiž, katsmaha mǎn. da hurahtiba kaik pagoho dei pageñiba. [uk se ku uksen aveidab, da kaik hurahtiba pagoho, lipsahtiba. mǎ taboitelē hīd.]

42. e n d e u k r a h n e i.

ladv 8. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

15 endē uk rahņei rahņei da kume snapud rahņei. nu, poig hānen sanub: bapkoitšē, sanub, patsham pähä kume snapud. oñut, sanup

sanoo: Kuinka itket? Mutta hän sanoo: Ää ää ää! — Huonosti itket, mutta tule, ei voi muuta tehdä. Hän otti senkin rekeen.

Edelleen ajoi. Sitten tuli kettu vastaan. — Kauaksiko setä menet? — Menen, sanoo, itkijöitä etsimään. — Ota minut, sanoo. Ukko kysyy: Kuinka itket? — Itken, sanoo, lu lu lu! — Hyvin itket. Tule. Kolme itkijää löysi ja toi kotiin hevosella.

No, ja itkemään heidät pani toiseen tupaan. Oven takaa ukko kysyy: Joko itkitte? Kettu vastaa: Vähän on vielä itkemättä. Nisät ovat vielä itkemättä. Kuolleen söivät, itkivät hyvin. Söivät kaiken. Nisät jäivät, muuta ei mitään, kaiken söivät. Ukko oven avasi, katsomaan meni. Ja hurahtivat kaikki pakoon ja pakenivat. [Se ukko kun oven avaa, ja kaikki hurahtivat pakoon, lipsahtivat. Mene tavoittele heitä.]

42. Ennen ukko leikkasi eloa.

Ennen ukko leikkasi leikkasi eloa ja kolme lyhdettä leikkasi. No hänen poikansa sanoo: Pane kuhilaalle, sanoo, patsaan päähän kolme

tegemei. patšham päle pañi snapud i lavalpei kaži hüppähti da händäl mahñi, tropñi snapuid. nene snapud lañksiba lohanihe dei idegathe, lohaniš kastuiba. sit poik se sanub: lañksiba snapud i idegathe. uhlei ougam pañgoi snapuid. olut pangam, kītkām. olut pañiba,
5 kītība oludeñ i jotība mīd vol oludeñ.

guleiba kume päjad. tat i poig i minä guleimei. ühtes oludeñ jotība tuhkaale añi. añi humalas olimei saavno, humaloitšimei. enamb ele sidä.

43. lef da reboi.

10 laadv 8. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

ende lef da reboi ühtñiba. lef se sanub: oagiš ku minēi offot metsnikad nähtä. en nägeske igäs, sanub, metsnikad. reboi sanub: offot sanup ka hagon taga ištka moiš i homeitšemei, astuškandeb. užo, sanub, astuškandeb, dorogadme ka homeitšemei. hagon taga išttaš, katstaš hagon
15 tagapei, keñ kuna astub. priha astup tšomis sobiš. lef se küzüb reboit:

lyhdettä. Olutta, sanoo, teemme. Patsaan päälle hän pani lyhteet ja lattialta kissa hypähti ja hännällä huitaisi, paiskeli lyhteitä. Nämä lyhteet putosivat kaukaloihin ja rupesivat itämään, kaukaloissa kas-
tuivat. Sitten poika sanoo: Putosivat lyhteet ja rupesivat itämään. Turhaan älkäämme panko lyhteitä. Olutta pankaaamme, keittä-
käämme. Olutta panivat, keittivät olutta ja juottivat meitä vielä oluella.

Kuljeksivat kolme päivää. Isä ja poika ja minä kuljeksimme. Pel-
källä oluella juottivat aivan tolkuttomaksi [»tuhkalle«]. Kovin huma-
lassa olimme kelpolailla, räyhäsimme humalassa. Enempää sitä ei ole.

43. Leijona ja kettu.

Ennen leijona ja kettu tapasivat toisensa. Leijona sanoo: Olisipa minulla halu nähdä metsästäjä. Koskaan en ole nähnyt, sanoo, met-
sästäjää. Kettu sanoo: Kun haluttaa, sanoo, niin haon taakse istuu-
tukaamme ja näemme, tulee [t. alkaa tulla]. Maltahan, sanoo,
[kun] tulee tietä pitkin, niin huomaamme. Haon takana istuvat,
katsovat haon takaa, kuka minne menee. Poika tulee hyvissä vaat-

ńełtse, sanub, om metsńik? reboi sanub: ńełtse i metsńik, metsńik jalghe
tuwēb. kačtsukłiba kačtsukłiba, uk kuwıńe astub oručžjanke. lef kuzub:
ńełtse metsńik om? reboi se sanub: kačtsu, ńełtse metsńik om. homeitš
lefan uk se i oigenž oručžjan. lef sanub: minuhimpei oigenž, a itšhespei
vedab. en teda min radab. reboi sanub: užo, sanup šulgeb. uk oigenž
hānehepei lefhapei oručžjan i sihe keskhe bangeiž ampta i lefan rikoi.
reboi lefan surmaļe mańit, a ičšē hagon taga pītihe, lipsakł. a lef kačtsui
metsńikad i rikoiba. reboi uidi.

44. e n d e m u ž i k k ü n d i.

10

ladv 7. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

ende mužik kündi. tuli oiktan mehem priha hānenno. potom dāt
sanub hāneļe: astu korvaližiń. a hān sanub: en māņe sinunke. uk se
sanub: a minunke ed mā, ka lapsideke (~? lapsteke) mā. — kut, sanup
tartta lapsihe? — ńevod, sanub, mińei oma, bapseižem peza rippub oksas-

teissa. Leijona kysyy ketulta: Tämä, sanoo, on metsästäjä? Kettu
sanoo: Tämä ei ole metsästäjä, metsästäjä tulee perästä. Katsahti-
vat katsahtivat, ukko paha tulee pyssyn kanssa. Leijona kysyy:
Tämäkö on metsästäjä? Kettu sanoo: Katso, tämä on metsästäjä.
Ukko huomasi leijonan ja ojensi pyssyn. Leijona sanoo: Minuunpäin
ojensi, mutta itseensäpäin vetää. En tiedä, mitä tekee. Kettu sanoo:
Maltahan, sanoo, hän sylkee. Ukko ojensi häneen leijonaan päin pys-
syn ja siihen keskeen paukautti ampua ja leijonan tappoi. Kettu
leijonan vietteli kuolemaan, mutta itse haon taakse kätkeytyi, lip-
sahti. Mutta leijona katsoi metsästäjää, ja tappoivat. Kettu pakeni.

44. E n n e n m i e s k y n t i.

Ennen mies kynti. Tuli oikean miehen poika hänen luokseen. Sit-
ten setä sanoo hänelle: Tule korvapuustisille. Mutta hän sanoo: En
lähde sinun kanssasi. Ukko sanoo: Mutta [kun] minun kanssani et
lähde, niin lapsien [vaapsahaisten] kanssa lähde. — Kuinka pitää,
sanoo, käydä kiinni lapsiin? — Neuvot, sanoo, minulla on, vaapsa-

pei. i mänę da, sanub, iške pezad. névod oma miinei, lapset tarttas. mänę alašti, hūta sobad. poto m priha mäni da alašti iški bapseižem pezat kuuakoa. bapseižet sigäpei huraktiba dei kokiba hänt tuhkaale, rubele. mašiše, išketeleşe, a i voi ozeita ni ühted. — jälgmei: liñneb, sanub porno.
5 emboi torata tīdeke. netiāle ukoale sanub: em mā sinuñked, em mā, ka riknuizid.

45. ak o t v i r z u n.

ladv 9. 8. 34. nikon ivanampoig, 73 v.

ak ot virzun kädęhe da astub. da päivän astui i ösijale män. — kuna
10 miinei virzuine panda, emägeine? — a virzuine virzuideke sanup tačši.
— minun virzuine i, sanub, virzuideke magada, a kanęideke magadab, sanub. poto m kanęideke pañ. ön magaz nečse akeine. — a minun kanęine kusag om? — kanašt, sanub et tond. — toin. riđegathe. ridliba
ridliba i kanęižen ot nečse akeine. nu, da läks fateraapei dorogaha.
15 kanan od dā . . .

haisen pesä riippuu oksasta. Ja mene ja, sanoo, iske pesää. Minulla on neuvot, lapset käyvät kiinni. Mene alasti, riisu vaatteen. Sitten poika meni ja alastomana iski vaapsahaisen pesää nyrkillä. Vaapsahaiset sieltä hurativat ja pistivät häntä tuhkalle, ruvelle. Huitoo, iskelee, mutta ei voi osata yhteenkään. — Viimein sanoo: Riittää, kylliksi. En voi tapella teidän kanssanne. Tälle ukolle hän sanoo: En lähde sinun kanssasi, en lähde, niin olisit tappanut.

45. Akka otti virsun.

Akka otti virsun käteensä ja kulkee. Ja päivän kulki ja yösjälle meni. — Mihin minun on virsu pantava, emäntä? — Ka virsu virsujen keralle, sanoo, heitä. — Minun virsuni ei, sanoo, virsujen keralla makaa, vaan kanojen keralla makaa, sanoo. Sitten kanojen keralle pani. Yön makasi tämä akka. — Mutta minun kanaseni missä on? — Kanaa, sanoo, et tuonut. — Toin. Rupesivat riitelemään. Riitelivät riitelivät ja kanan otti tämä akka. No, ja läksi asunnosta matkaan. Kanan otti ja . . .

i möst hodhu tõndüi ñeçtse akeiñe. päivän astui i möst ösijale män, taritšihe. — kuna miñei kançiñe öks panda? sanui. — sanui: kançiðeke. — a kançiðeke minun i magada, lambhiðeke magadab. möst ön i magas ñeçtse akeiñe sid. homençseñ nüz da lähteşkanž. sanup kuna lambhan
5 *pañitei? lambaz miñei ankat, lambaz miñei ot. riðegathe. riðliba riðliba da i lambhan ot. da mözd dorogaha läks ak se lambheiženke.*

möst päivän astui, möst män ösijale. — kuna miñi lambheiñe panda? — lambheiñe, sanub, lambhiðeke. — lambheiñe minun, sanub i elä lambhiðeke, minun, sanub, eläb vazeðeke. nu, vazeðeke i pañiba lamb-
10 *heižen. nu, ön magas ka sanup kus minun, sanub, vazeiñe? riðegathe möst. vazeižen i ot möst.*

möst astup keskustan (pereleskan) sutkad. sid ödüi. — kuna, sanub minun vazeiñe panda? — a vazeiñe, sanub, vazeðeke. — a minun sanub, i elä vazeðeke, lehmideke eläb. i lehmideke pañi. homençseñ se
15 *nüziba da pakiçşeb lehmän. andoiba, ot, ot lehmän.*

Ja taas matkaan meni tämä akka. Päivän kulki ja taas yösjälle meni, pyrki. — Mihin minun on kana yöksi pantava, sanoi? — Sanoi: Kanojen keralle. — Mutta kanojen keralla minun [nim. kanani] ei makaa, lampaiden keralla makaa. Taas yön makasikin tämä akka sitten. Aamulla hän nousi ja alkoi lähteä. Sanoo: Mihin lampaan panitte? Lammas minulle antakaa, lammas minulla oli. Rupesivat riitelemään. Riitelivät riitelivät ja lampaan otti. Ja taas matkaan läksi akka lampaan kanssa.

Taas päivän kulki, taas meni yösjälle. — Mihin minun on lampaani pantava? — Lammas, sanoo, lampaiden keralle. — Minun lampaani, sanoo, ei elä lampaiden keralla, minun sanoo elää vasikoiden keralla. No, vasikoiden keralle panivatkin lampaan. No, yön makasi, niin sanoo: Missä minun, sanoo, vasikkani? Rupesivat taas riitelemään. Vasikan ottikin taas.

Taas kulkee kylänväliä vuorokauden. Sitten yöpyi. — Mihin, sanoo, minun vasikkani on pantava? — Ka vasikka, sanoo, vasikoiden keralle. — Mutta minun, sanoo, ei elä vasikoiden keralla, lehmien keralla elää. Ja lehmien keralle pani. Aamulla nousivat ja hän pyytää lehmää. Antoivat, otti, otti lehmän.

nu neitse staruha lehmän kodihe vüi. da nügä lüpsäb vaiše da maidošt söb. virzuile sai lehmän_ka . . .

46. a n n a i t š e z e p o n h e.

ladv 7. 8. 34. anna oľeksejūna, 48 v.

5 minä kasvoin üksneiń. minun tataa kaks prihašt oli, net koliba.
minä kasvoin ühesahatoštkümehe vodhessei. sid minä läksim mehele.
tatam da mamam jäibä kahten. läksim mehele jušovoihe. mī edou
bešedoičtimei. ženih minun ühtet pūdot päličši eli. hän touvū pühä-
keskes svathužile tuli. tad da mam andeiba mehele. silmäd ristiba,
10 kädeđ iškiba.

(svathužile tūdas, ezmei silmäd risttäs. toižū ehtou käziđ iškmaha
tūdas. ženih tuleb hīmokundaņke, tataņke, vellideke, vävüideke, risti-
žanke. sit sōdās, jodas, svadib zavodisē. sinoi linēeb(?) käzi-išk. sinoi
käzil iškta nīšēn tat i ženihun tat, ženih da nīžne mōst iškta. sōdās i
15 vinan jodas i večšeriņkan oigetās sil ehtou. i kutskoi nī keda svadibaha

No, tämä mummo lehmän kotiin vei. Ja näet lypsää vain ja maitoa syö. Virsuista sai lehmän niin . . .

46. A n n a i t s e s t ä ä n.

Minä kasvoin yksinäni. Minun isälläni kaksi poikaa oli, he kuolivat. Minä kasvoin yhdeksääntoista vuoteen asti. Sitten minä läksin miehelle. Isäni ja äitiri jäivät kahden. Läksin miehelle Jušovoihin. Me ennen kävimme vieraisille [nim. toinen toistemme luona]. Minun sulhaseni yksien peltojen takana eli. Hän talvella paastojen välisenä aikana kosimaan tuli. Isä ja äiti antoivat miehelään. Silmät ristivät, kättä löivät.

(Kosimaan tullaan, ensin silmät ristitään. Toisena iltana tullaan käsiä iskemään. Sulhanen tulee heimokunnan [sukulaisten] kanssa, isän kanssa, veljien, vävyjen, risti-isän kanssa. Sitten syödään, juodaan, häät alkavat. Silloin tulee (?) kädenisku. Silloin käsillä iskevät tytön isä ja sulhasen isä, sulhanen ja tyttö myös iskevät. Syödään ja viinaa juodaan ja morsiuspidot vietetään sinä iltana.

erasid, ičšę tūdas, tolko ūhtęn hīmokundan kutstas. kūmandū päivou
tūdas svadbaha (ežmei svathužil, sid nīdižeht, sič svadib). aonğıle tūdas.
šōdās, jodas, adivoitšęsoi. sid nīšęn ottas i veñčsaaę ajetas. kons
svadboihe tūdas, sid nevest voikab. akad voiketas hānęnke. veñtsoilpei
5 tūdas. uran kirkatas. stolan taga ištusoi. pān kreptas nīšęa. sič potom
ristiš pān aveidab i sič kirkatas horošon. sid užinoitas jālges nečsida.
sen ehtan tantsuıtas, bešedoitas i svadib aopisę.)

žėnihuę kodiš elin viž vot. kans suř oli i elādā voi. anop oli paha
miņei. erasištī aaji. ap hüvā. siroi rata tarbiž oli āi. aapsid miņei teghe
10 vodhessei priheine. kakš vot proidib, kūmandū tegim möst toižęn.
sigoupei kume nast tännā toin i vačsan. nellanš tännā rodihe tateiņ
kodiņę.

sid mam kol. tat jei ūksnāz. i mī tulimeı möst tännā. tat kučsui
ičšęzenno, ičšęzę kodiņę mīd. tās voden elimeı. sid otiba mužikam
15 miņei voinha. aapsid miņei siroi jo viden kesken. siroi ero oli huba.

Ketään muita ei kutsuta häihin, itse tulevat, vain pelkät sukulaiset
kutsutaan. Kolmantena päivänä tullaan häihin (ensin kosimassā,
sitten neitoilta, sitten häät). Päivällisille tullaan. Syödään, juodaan,
vietetään vieraspitoja. Sitten tyttö otetaan ja vihille ajetaan. Kun
häihin tullaan, silloin morsian itkee. Akat itkevät hänen kanssaan.
Vihiltä tullaan. Hurraata huudetaan. Pöydän taakse istuutuvat. Ty-
tön pää peitetään. Sitten risti-isä avaa pään ja sitten huudetaan hyvä.
Sitten syödään illallista tämän jälkeen. Se ilta tanssitaan, ollaan vie-
raisilla, ja häät loppuvat.)

Sulhaseni kotona elin viisi vuotta. Perhe oli suuri, ja elää voi.
Anoppi oli paha minulle. Välistä hän haukkui. Appi hyvä. Silloin
piti tehdä työtä paljon. Lapsia minulle tuli vuoteen asti poika.
Kaksi vuotta kului, kolmantena synnytin taas toisen. Sieltä kolme
lasta tänne toin ja »vatsan» [olin neljättä raskaana]. Neljäs tänne
syntyi isäni kotiin.

Sitten äiti kuoli. Isä jäi yksinään. Ja me tulimme taas tänne.
Isä kutsui luoksensa, omaan kotiinsa meitä. Tässä vuoden elimme.
Sitten ottivat miehen minulta sotaan. Lapsia oli minulla silloin jo

minä mužikad voikin. lapsid' vatag jei. abutada i keaale. abunikaks üks
tat minei, vanh, sičšimekume vot hänü. peñed lapsed oliba, i voitud
abutada. muga goruin kuž vot. sid' lapsët tobneškathe. sid' mužik tuli
kodhe, a abutada i voind. rañitud hän jougha, toižen kerdam möst
5 kädehe. rata hän i voiskandend.

a sit tatam kol. i sit priheižed abutaškathe rata se. nel lehmät
pidelime i hebo oli. sid' lapsed abutiba, sit paremp tegihe elo.

47. n a t o i i t š e z e p o a h e.

ladv 9. 8. 34. natoj jünantütar, 71 v.

10 tatam koli aigois. sizariđ elend minei, a vellit kaks oli. kodis
lehmid' oli nellan. velled norembad, minä vanhamb olin. mama se
hubašti jälgmei eli. minä abutaškañzim mamale. toižed ne abutaškañ-
žiba väheizü. minä küñdiñ i radod ne minä radein, kaik jugedad radod

viisi henkeä. Silloin elämä oli huonoa. Minä miestä itkin. Lapsia
joukko jäi. Auttamassa ei ketään. Auttajana on vain isä minulla,
vanha, seitsemänkymmentä vuotta hänellä. Pieniä lapset olivat,
eivät voineet auttaa. Niin näin vaivaa kuusi vuotta. Sitten lapset
rupesivat tulemaan suuriksi. Sitten mies tuli kotiin, mutta auttaa
ei voinut. Häntä oli haavoitettu jalkaan, toisen kerran myös käteen.
Työskentelemistä hän ei voinut alkaa.

Mutta sitten isä i kuoli. Ja sitten pojat rupesivat auttamaan te-
kemään työtä. Neljää lehmää pidimme, ja hevonen oli. Sitten lapset
autoivat, sitten parempi tuli elämä.

47. N a t o i i t s e s t ä ä n.

Isäni kuoli aikaisin. Sisaria minulla ei ollut, mutta veljiä oli kaksi.
Kotona lehmä oli neljä. Veljet nuoremmat, minä vanhempi olin.
Äiti huonosti lopulta eli. Minä rupesin äitiä auttamaan. Toiset rupe-
sivat vähän auttamaan. Minä kynnin ja työt minä tein, kaikki ras-

minä radēin. sid' meheŋ lāksin. mamam andei tännä mindei meheŋ. toižed ne vū peŋed oldhe. sioi oli mihei üheŋsatošt kümme vot.

sid' meheŋ eläŋkanzin. meheŋ elin sītšimetošt kümme vot. a lapsid oli kudeŋ kesken, kaikit kümme, a koliba, kudeŋ kesken se jäibä. kuŋi
5 mužik eli, sidei libäd oli. mužik lūžyi pitkhä. lib lopihe tšišto. sid' mužik kol'i. ni ühtet supalašt i jänd. vūghä otin kuš funtad libäd. da lehmäm müimei. sioi libäd müibä. nu, ka minä ajalimoi sada virstad libäd ostmas. sid' i lēptüin.

sid' lāksim padēihe, padēit torguimaha. nečsen akam mužikanke
10 ajoime. ajoime heboŋ sītšimekümme virstad. padēid oštimei. toižhe poŋhe nelkümme virstad ajoime padēit torguimaha. torguime hātken, torguime kaiken touveŋ kevädēhessei. kezal kodiš olimei. sügüzü möst ajalimei. kahesa touved ajalimoi padēiš.

sid' lapsed väheizü kazvoiba. voin se oli dei voinha otiba ezmeižem

kaat työt minä tein. Sitten miehelään läksin. Äitini antoi tänne minut miehelään. Toiset ne vielä pieniä olivat. Silloin oli minulla yhdeksäntoista vuotta.

Sitten miehelässä rupesin elämään. Miehelässä elin seitsemäntoista vuotta. Mutta lapsia oli kuusi kappaletta, kaikkiaan kymmenen, mutta kuolivat, kuusi kappaletta jäi. Niin kauan kuin mies eli, sinä aikana leipää oli. Mies sairasti kauan. Leipä loppui kokonaan. Sitten mies kuoli. Suupalaakaan ei jäänyt. Velaksi otin kuusi naulaa leipää. Ja lehmän myimme. Silloin leipää myivät. No, niin minä ajelin sata virstaa leipää ostamassa. Sitten leipäydyinkin.

Sitten läksin saviruukkuja hakemaan, ruukkuja myymään. Tämän akan miehen kanssa ajoimme. Ajoimme hevosella seitsemänkymmentä virstaa. Saviruukkuja ostimme. Toiseen puoleen neljäkymmentä virstaa ajoimme saviruukkuja myymään. Myimme kauan aikaa, teimme kauppaa kaiken talven kevääseen asti. Kesällä kotona olimme. Syksyllä taas ajelimme. Kahdeksan talvea ajelin saviruukkuja myymässä.

Sitten lapset vähän kasvoivat. Sota oli, ja sotaan ottivat ensimmäi-

priham pavenan. dei plenha otiba hänen. poentošt vot oli plenas.
 eænd kirjeizid eænd ni midä. sit kodihe tuli hän. kaks nedaliđ eli
 kodiž dei nai. poentošt vot eli dei sid jagoihe. eragańz minuseimpei.
 jäti mĩdämoi. toižed lapsed ne minei oliba vü penekahad. hĩt kaz-
 5 vatĩn väheizēn. sit toižem prihan se naiteĩn. sid möst tũtreń meheń
 andeĩn.

noremp tũtar se siberihe mäneškańz. minä möst sińnä mänin
 hänenke. üksin olin, lapset kodihe jätin. sigöü tšoma oli eo. tũtreń
 lapseń kačsuĩn sigöü. sigöü kaks kud olin. a mändez da tũdes ku
 10 proidi. sĩtšĩmet sutkad ajoimeĩ mašina. sijat katsmaha mänin. dei
 sigöü sija tšoma. sigöü lĩp tšoma kazvab. heret i tarbiš panda. sigöü
 hergem pũttas, i pańgoĩ pũdole. dumein, miše tũda da kanzanke
 sińnä mändä. a i mändud. poik se i mäneńd. nũgũde šavištameĩ kodiž
 dei . . .

sen pojan Paavalin. Ja sotavankeuteen ottivat hänet. Puolentoista vuotta hän oli sotavankeudessa. Ei ollut kirjeitä, ei ollut mitään [nim. viestiä häneltä]. Sitten hän kotiin tuli. Kaksi viikkoa eli kotona ja nai. Puolentoista vuotta eli ja sitten jakoi itsensä erilleen. Erosi minusta. Jätti meidät. Toiset lapset ne minulla olivat vielä pienehköt. Heitä kasvatin vähäisen. Sitten toisen pojan naitoin. Sitten taas tyttären miehelään annoin.

Nuorempi tytär Siperiaan rupesi menemään. Minä myös sinne menin hänen kanssaan. Yksin olin, lapset kotiin jätin. Siellä hyvä oli elämä. Tyttären lasta katsoin siellä. Siellä kaksi kuukautta olin. Mutta mennessä ja tullessa kuu kului. Seitsemän vuorokautta ajoimme junalla. Paikkaa katsomaan menin. Ja siellä paikka on hyvä. Siellä leipä hyvä kasvaa. Lantaa ei tarvitse panna. Siellä lanta poltetaan, ei panna pellolle. Ajattelin, että pitää tulla ja perheen kanssa sinne mennä. Mutta ei menty. Poika ei lähtenyt. Nyt elää kituutamme kotona ja . . .

48. pičšuiñe da paheiñe akeiñe.

ladv 9. 8. 34. marja pavelantütar, 8 v.

ukoiñe da akeiñe eliba. ak se tegi poigid. dei nečsen ezmeižem poigan naiti. oti akam paheižen dei tšoman. nečse mužik tšondyi metsha. 5 nu, nečšil mužikou tuli vastha ezmei jäniseiñe, sid reboi, sid händikaz, nu sit kōndi. nu, nečšil mužikou küzutas: ozuta sinä akašt (akeižen). händikahale da reboile sanui: togat lihat kaks jougad akeižele dei ozutan. nečse mužik kopan kaivoi. nečse reboi da kōndi da händikaz da jäniseiñe kopha mäni. nečse mužik ügea kopan katoi. nečse kōndi 10 kačsub akašt. ügen šopšeiž väheižü nečse akeiñe. kōndile akeiñe silmhä loihez. kōndi nečse kuzhe. akeiñe jälghe. dumeip koir om. hängi libyi puhu dei kōndi langež. jougan katkeiž. händikahale silmän kaivoi. jäniseiñe da reboi uidiba. nečse händikaz da kōndi nakka asttaz da pagištaz da voiketas: min radgi nečse akeiñe, pičšuiñe da paheiñe 15 akeiñe.

48. Pieni ja pahanpäiväinen akka.

Ukko ja akka elivät. Akka se synnytti poikia. Ja tämän ensimmäisen pojan naittoi. Otti akan pahan ja kauniin. Tämä mies lähti metsään. No, tälle miehelle tuli vastaan ensin jänis, sitten kettu, sitten susi, no sitten karhu. No, tältä mieheltä kysyvät: Näytä sinä akkaa. Sudelle ja ketulle hän sanoi: Tuokaa lihaa kaksi jalkaa akalle ja näytän. Tämä mies kuopan kaivoi. Tämä kettu ja karhu ja susi ja jänis kuoppaan meni. Tämä mies oljilla kuopan kattoi. Tämä karhu katsoo akkaa. Olkia kahisutti vähän tämä akka. Karhulle akka silmään hyökkäsi. Tämä karhu kuuseen. Akka perään. Ajattelee, koira on. Hänkin nousi puuhun, ja karhu putosi. Jalan katkaisi. Sudelta silmän kaivoi. Jänis ja kettu pakenivat. Tämä susi ja karhu tuolla kulkevat ja puhuvat ja itkevät: Mitä teki tämä akka, pieni ja pahanpäiväinen akka.

49. vazeižed i kazdud.

ladv 7. 8. 34. griša-uk, 63 v.

olin minä endē saužbas, voinaz germanskejas. tulīn kodīhe. tōn-
 dyīn kodīhe. stantsi aspei kümne virstad astuīn kodīhepei. derūnaha
 5 tulīn, zahhotin šodā. mänin faterasē perthe. käskin lämbitada samo-
 varan. a muržei se oli diki pehmed, krasī-veje. oli hānēa viž lehmäd.
 a vazeižed i kazdud. dei küzyi minēi: »ediķ teda midä ni, miše kazdeiž
 vazeižed?» a minä sanyin: »tedan. tolko aia perečši, min sanun.» sanyi:
 »en». nu, minä sanyin: »astuske vazeižiden keskustaha minuņke.»
 10 mänimeī keskustaha hāneņke. nu, minä sanyin: »mānē sinā keskustaha
 toižhe poihe aidad.» nu, käskin lepkeđ leta. — »da perze kori aidad
 vast.» persken kori hān. a potom minä olin ičšein štukan se kädhe.
 — — — sanun: »vazeižet kazgat kazgat, a riģuižēhe i putta.» a hān
 sanyi: »kaik vazat prapatkahazoi, a riģuižēhe putu.» a minä putuīn
 15 riģuižēhe. kaik.

49. Vasikat eivät kasvaneet.

Olin minä ennen sotapalveluksessa, Saksan sodassa. Tulin kotiin.
 Olin merossa kotiin. Asemalta kymmenen virstaa tulin kotiinpäin.
 Kylään tulin, halusin syödä. Menin asumaan tupaan. Käskin lämmit-
 tää teekeittimen. Mutta vaimo oli hyvin pehmeä, kaunis. Oli hänellä
 viisi lehmää. Mutta vasikat eivät kasvaneet. Ja hän kysyi minulta:
 »Etkö tiedä mitään, jotta vasikat kasvaisivat?» Mutta minä sanoin:
 »Tiedän. Mutta älä vastusta, mitä sanon». Sanoi: »En». No, minä
 sanoin: »Astupa vasikoiden keskeen minun kanssani.» Menimme kes-
 kelle hänen kanssaan. No, minä sanoin: »Mene sinä keskelle aidan toi-
 selle puolelle.» No, käskin liepeet nostaa. »Ja perse paljasta aittaa
 vasten.» Perseen hän paljasti. Mutta sitten minä otin kaluni
 käteen. — — — Sanoin: »Vasikat kasvakaas kasvakaas, mutta reikään
 ei pidä satuttaa.» Mutta hän sanoi: »Kaikki vasikat kuolkoot, mutta
 reikään satuta.» Ja minä satutin reikään. Kaikki.

50. p a b d a k a z a k.

peŭtsoin—ladv 3. 8. 34. fedora jeftimpoig, 29 v.

edü oli mugoi kazak mijou. kaika kazakoitš. pouksihe papile kaza-
kaks. pap eli akanke i tütreŭke. kazak pouksihe i radap papil. a pap i
5 tekoi hänen vü fami-ličad. ühten kerdan mäniba tütreŭke papin kazak
hougot pilmähä iknann aale. i sigä tütar küzeli kazakaa: kut sindei
kutstas? a hän sanui: minei fami-li om huba. i voi sanęata, huiged.
a hän sanub: šorouno-, sanu. no, hän kazak hängele sanui: minei fami-li
om »kučšutap pinžun.» tütar nečšida fami-ličat papile i papadaŭe sanu
10 i. a kazak radab edeleŭe papil.

ühten kerdan papat küzüp kazakaa: kut sindei kutstas? a hän
otvetoičšep papadaŭe: i sa mažuško sanęata minun fami-ličad, om huba,
pohha-bni. i sa sanęata. papad hängele käski sanuda. häm papadaŭe
sanui: »hero mindei täs.» kazak radab edeleŭepei papil. papad i tütar
15 kazakad fami-ličou i kutskoi.

50. P a p p i j a r e n k i.

Ennen oli sellainen renki meillä. Aina oli renkinä. Palkkautui
papille rengiksi. Pappi eli akan kanssa ja tyttären kanssa. Renki
palkkautui ja tekee työtä papin luona. Mutta pappi ei tiedä vielä
hänen sukunimeään. Yhden kerran meni tyttären kanssa papin
renki halkoja sahaamaan pihalle. Ja siellä tytär kyseli rengiltä:
Kuinka sinua kutsutaan? Mutta hän sanoi: Minun sukunimeni on
paha. Ei voi sanoa, häpeä. Mutta hän sanoo: Samantekevää, sano.
No, hän renki hänelle sanoi: Minun sukunimeni on »pinsua' kutittaa». Tytär tätä sukunimeä papille ja papinrouvalle ei sano. Mutta renki
tekee edelleen työtä papin luona.

Yhden kerran papin rouva kysyy rengiltä: Kuinka sinua kutsu-
taan? Mutta hän vastaa papinrouvalle: Ei voi, papinemäntä kulta,
sanella sinulle sukunimeä, on paha, säädytön. Ei voi sanoa. Papin-
rouva hänen käski sanoa. Hän papinrouvalle sanoi: »hiero' minua
tässä». Renki tekee edelleen työtä papin luona. Papinrouva ja
tytär renkiä sukunimeltä eivät kutsu.

ühten kerdam pap mugažo se küzyi kazakou: amussei jo radad,
a kut sindei kutstas, minä teda en. a hän otveloičšep papile: i sa bažuško
sanęata minun fami-ličad, om huba. no, fšotaki tegihe papile sanuda:
»heron täs kaikič». kazak edeņespei radap papil. no, ni ken fami-ličou
5 händäst kutskoi i.

pap kazakan abidiškańz, maksa i rados. ühten kerdan kazak ajoi
metsha puhu, hougho tšomou varzou. no, i kazak ajoi puhu, a toišhe
külähä edemba i niečsen varzam müi. i enambat papile radoļe tuļend i.
a kahtenkümnen virstan taga eli bajär i pouksihe niečšiļe bairile kaza-
10 kaks.

tuli pühäpei. bajär sanub: a vallasta par heboid i ajamei sinunke
pagastaha. a niečse kazak bairile i sanub: minä en rokči ajada pagastaha.
tälätei pap om urad. a bajär sanub: min sinä tühjäm pagižed? pap
i urad oļe. a kazak haneļe sanub: i urad oļe, ka iškkaam keh. pangamei
15 kohtati kaksin sadoin rubloin. kenem proud, sille i deņgad. muga i tegiba.

Yhden kerran pappi samoin kysyi rengiltä: Jo pitkän aikaa olet
tehnyt työtä, mutta kuinka sinua kutsutaan, minä en tiedä. Mutta
hän vastaa papille: Ei voi, pappi-kulta, sanoa minun sukunimeäni,
on paha. No, siitä huolimatta tuli papille sanoa: »'Hieron' tässä kaik-
kia». Renki edelleen tekee työtä papin luona. No, kukaan suku-
nimeltä häntä ei kutsu.

Pappi alkoi pahoittaa rengin mieltä, ei maksa työstä. Yhden
kerran renki ajoi metsään puunhakuun, halkojenhakuun hyvällä
varsalla. No, ja renki ajoi puunhakuun, mutta toiseen kylään kauem-
mas ja tämän varsan myi. Ja enää ei papille työhön tullut. Mutta
kahdenkymmenen virstan takana eli herra, ja palkkautui tälle her-
ralle rengiksi.

Tuli pyhäpäivä. Herra sanoo: Ka valjasta parivaljakko, ja
ajamme sinun kanssasi kirkkoon. Mutta tämä renki herralle sanoo:
Minä en uskalla tulla kirkkoon. Teidän pappinne on hullu. Mutta
herra sanoo: Mitä sinä tyhjää puhut? Pappi ei ole hullu. Mutta renki
hänelle sanoo: [Jos hän] ei ole hullu, niin lyökäämme vetoa. Pan-
kaamme vastakkain kumpikin kaksi sataa ruplaa. Ken on oikeassa,
sille rahatkin. Niin tekivätkin.

kazak valläst paran heboit telegaha i ajetas pagastaha. dorogou
nečtse kazag bairile sanub: minä, sanub, hebod voumheks pagastanno
kändan dorogadme. jesti pap uradiškandeb, ka sinü edeņez widi telegaha
i ajamei kodihe. a minä pagastaha en rokti mändä. jesti turen, ka sižun
5 tolko ukšiš.

kazak mäni pagastaha. sižutihe ukšihe. homeitš papin tütar kazakan
sištse ukšiš. i mamaes sanub: mamoi a mamoi, kučšutap pinžun täs. a
mama se: kučšutap ka sormeš kubeideita. hän toižen kerdan sanub ma-
maes, miše kučšutap pinžun täs. a hän haneš sanub: vaikastu, stram!
10 kučšuta sormeš. kumanden kerdan tütar ozutap sormeš kazakahapei.
mamaz homeitš kazakan i joksi outrihe papinno i papile sanub:
hero mindei täs. pap haneš sanub: vaikastu šluħha! hän toižen kerdan
papile muga i sanub, a pap i teda, miše papat sanub kazakan fami-li-an
i kazak om pagastas, kudam hiłäzoi uvedi tšoman varzan. jälgmei papad
15 ozuti sormeš kazakahapei ukšhepei. a narod volnuše pagastas, mi tegihe
papiņke i papadanke.

Renki valjasti parivaljakon vankkurien eteen, ja ajavat kirk-
koon. Tiellä tämä renki sanoo herralle: Minä, sanoo, hevoset val-
miiksi kirkon luo käännän tietä pitkin. Jos pappi rupeaa hassuttele-
maan, niin sinä edelleen pakene rattaille ja ajamme kotiin. Mutta
minä kirkkoon en uskalla mennä. Jos tulen, niin seison vain ovilla.

Renki meni kirkkoon. Pysähtyi oville. Huomasi papin tytär
rengin seisovan ovilla. Ja äidilleen sanoo: Mutta äiti, äiti k. p.
täällä. Mutta äiti: Jos kutittaa, niin sormella syyhytä. Hän toisen
kerran sanoo äidilleen, että k.p. täällä. Mutta hän hänelle sanoo:
Vaikene, on häpeä! Kutita sormella. Kolmannella kerralla tytär
näyttää sormella renkiin päin.

Äiti huomasi rengin ja juoksi alttarille papin luo ja papille
sanoo: H. m. täällä. Pappi hänelle sanoo: Vaikene lutka! Hän toi-
sen kerran papille samoin sanookin, mutta pappi ei tiedä, että papin-
rouva sanoo rengin sukunimen ja [että] renki on kirkossa, joka
heiltä vei hyvän varsan. Viimein papinrouva osoitti sormella ren-
kiinpäin ovillepäin. Mutta ihmiset kiihtyvät kirkossa, mikä tuli
papille ja papinrouvalle.

jälglapū homeitš pap kazakan ukšiš sištēs pagastas. anttēs ristan narodanē i hogaktap pap ukshēpei ristanke i kidastab: pidāgat pidāgat (tabakat tabakat), herom minū kaikit tās. nečsīa aigou kaik narot pōlgästūi i hogakṭiba ukše pagoho.

5 bajār da kazak uidiba pagastaspei ezmeižikš irdanē. saihezoi telegaha i ajojiba kodīhe. i kazag dorogou baiṛile sanub: nāged vet minū siṇi sanuīn edūpei, miše pap om urad, a siṇā ed uskond. tuliba kodīhe i prout tegihe kazakan i dēngat kaik jāibā kazakanē. i kaik.

51. i v a n d u r a k.

10

šimģärv 14. 8. 34. koḷa fiḷampoig, 13 v.

endē eliba mužig da ak. hīl oli kūmē poigad. ezmei mužik lākši kahtēm poiganke paržit tšapmaha. kahtēm poiganke peivān tšapoiba paržid i ehtkoičšū tuliba kodīhe. toižū peivou mūni mužik paržit tšapmaha kūmandēm poiganke ivananke. mūnibad metsha. ivan vähei-

Lopulta huomasi pappi rengin seisovan ovilla kirkossa. Antaessaan ristiä kansalle hyökkääkin pappi ovillepäin ristin kanssa ja huutaa: Pitäkää pitäkää (ottakaa kiinni, ottakaa kiinni), 'hieron' minä kaikkia täällä. Tällä aikaa kaikki kansa pelästyi ja hyökkäsivät ovelle pakoon.

Herra ja renki pakenivat kirkosta ensimmäisiksi ulos. Pääsivät rattaille ja ajoivat kotiin. Ja renki tiellä herralle sanoo: Kas, näet, minä sinulle sanoin edeltäpäin, että pappi on hullu, mutta sinä et uskonut. Tulivat kotiin ja renki tuli olemaan oikeassa, ja rahat kaikki jäivät rengille. Ja kaikki.

51. T y h m ä I i v a n a.

Ennen elivät mies ja akka. Heillä oli kolme poikaa. Ensin mies lähti kahden poikansa kanssa hirsyä hakkaamaan. Kahden pojan kanssa päivän hakkasivat hirsyä ja illalla tulivat kotiin. Toisena päivänä meni mies hirsyä hakkaamaan kolmannen pojan kanssa, Iiva-

žem paržit tšapoi i tšoman sil'edan koivun zavodi tšapta. tataze hänü küzyi: mihe poik tšapat koivun. poik sanui: kurikon legen. tataze sanui: keda rikoškat kurikū? a poik sanui: hot i sindei, sanui, rikta voib. tatazes sid i hüväd melet tehnusoi. poigaze ivan tegi do kurikon i 5 läksi kuna se. tataze küzyi: kunak läksiit poig. a poig i otvetoičtše ni mida.

ivan astub gögerandadme. i nägišti kazakan. küttes härgan vedi. nečtse ivan ičšenaspei gäti kazakanno ühten sapkan gougaspei. kazak puhu sidoi härgan i läksi sapkad otmaha. šen sapkan oti i läksi härgad 10 otmaha. nägišti toižen sapkan ivanou kirbotet. kuñi hän toižen sapkan oti, sil eigou ivan härgam puspei oti i läksi kodihepei astmaha. kazak nägišti, miše ivan oti härgan. hän sapkad lukçiž i läksi ivanase gulghe härgad otmaha. kuñi hän gokši ivananno, sid eigad ivan sapkad otouž i kodihe läksi.

15 härgan tanhase vüi kodiš. i kurikū otsha härgase andei. toižü peivou bajär tuli härgad otmaha hänenno. härg oli go riktut i bajär hänese

nan kanssa. Menivät metsään. I. vähän hirsia hakkasi ja hyvää sileää koivua alkoi hakata. Isänsä häneltä kysyi: Miksi poika hakkaat koivun? Poika sanoi: Kurikan teen. Isänsä sanoi: Kenet aiot tappaa kurikalla? Mutta poika sanoi: Vaikka sinutkin, sanoi, tappaa voi. Isälleen sitten ei hyvää mieltä [hyvät mielet] tullut. Poikansa I. teki kurikan valmiiksi ja läksi jonnekin. Isänsä kysyi: Mihin läksit poika? Mutta poika ei vastaa mitään.

I. kulkee joenrantaa pitkin. Ja huomasi rengin. Kytkyestä härkää kuljetti. Tämä I. jätti rengin luo yhden saappaan jalastaan. Renki puuhun sitoi härän ja läksi saapasta ottamaan. Sen saappaan otti ja läksi härkää ottamaan. Huomasi toisen saappaan I.:n pudottaman. Sillä aikaa kuin hän toisen saappaan otti, sillä aikaa I. härän puusta otti ja läksi kotiinpäin kulkemaan. Renki huomasi, että I. otti härän. Hän saappaat heitti ja läksi I.:n perään härkää ottamaan. Sillä aikaa kuin hän juoksi I.:n luo, sillä aikaa I. saappaat sieppasi ja läksi kotiin.

Härän lääväsuojukseen vei kotona. Ja kurikalla otsaan härälle antoi. Toisena päivänä herra tuli härkää ottamaan hänen luokseen.

sanyi: vū tuae da ota kūmę hebot tanhoupei. mina panęę kaks' karavuaad i ġesli void' otta hılpei neneđ hebod, ka eskei proštın.

ivan iōa oti kurikon i lākši sinna heboid' otmaha. māni tanhae i sižutihez veieiženno. a karavuaad hāneę koiñeheę kulištiba i viřiti-
5 bad fonarin i lākšiba tanhae katsmaha. veišę tanhae veieižen aveižiġa,
a ivan kurikū fonarihe tropni i fonař mureni. kuñi karavuaat toizeę
fonarin viřitiġbad, siđ eigou ivan hebod oti dei lākši kodihe.

toizū peivou bajär tuli ivananno dei sanyi: sina ivan otid' hebot
tanhoupei. a ivan sanyi: käsķid', ka kutak en otand. siđ bajär hāneę
10 sanyi: nūgud liñnep tanhou nel' hebod i liñnep kūmę karavuaad. ġesli
nenil' karavuaot' void' otta hebod, nu ka eskei sindei proštın.

tuli iō. ivan ot kurikon kādēhe. oti vū sulomad butūkeižen i lākši.
māni bajärim perťinno, kus olibat karavuaad i māni veräjänno i diki
aujas kooľtihe. kidašti: pästkat teramba, külmin. karavuaat tulġba i
15 päštiba hänt. hān māni perťhe i ġoti karavuaot sulomou i neneđ

Härkä oli jo tapettu, ja herra sanoi hänelle: Vielä tule ja ota kolme hevosta lääväsuojuksesta. Minä panen kaksi vahtia, ja jos voit ottaa heiltä nämä hevoset, niin sitten annan anteeksi.

I. yöllä otti kurikan ja läksi sinne hevosia ottamaan. Meni lääväsuojukseen ja pysähtyi ulko-oven luo. Mutta vahdit hänen kolinansa kuulivat ja sytyttivät lyhdyn ja läksivät lääväsuojukseen katsomaan. Heti kun lääväsuojukseen oven avasivat, niin I. kurikalla lyhtyä iski ja lyhty särkyi. Sillä aikaa kuin vahdit toisen lyhdyn sytyttivät, sillä aikaa I. hevoset otti ja läksi kotiin.

Toisena päivänä herra tuli I.:n luo ja sanoi: Sinä I. otit hevoset lääväsuojuksesta. Mutta I. sanoi: Käskit, niin miksi en ottanut. Sitten herra hänelle sanoi: Nyt tulee lääväsuojuksessa olemaan neljä hevosta ja tulee olemaan kolme vahtia. Jos näiltä vahdeilta voit ottaa hevoset, no niin sitten sinulle annan anteeksi.

Tuli yö. I. otti kurikan käteensä. Otti vielä sublimaattia pullon ja läksi. Meni herran tuvan luo, missä olivat vahdit, ja meni ulko-ovelle ja hyvin kovasti kolkutti. Huusi: Päästäkää pikemmin, paleluin. Vahdit tulivat ja päästivät hänet. Hän meni tupaan ja juotti

karavuaat_sūtša's prapadiba. a hän mäni tanhaa*ē* i oti hebod i läksi kod*i*he.

toižū peivou bajär män hän*en*no i hän*en*ē san*yi*: sina otid*ē* hebot san*yi*. a ivan san*yi* hän*en*ē: käskid*ē*, ka midak en otand. sid*ē* bajär
5 hän*en*ē san*yi*: tule homen iōa da ota m*il* keikil pōausēd dei eskei sinde*i* mina prošt*i*n.

ivan läksi iōa. mäni bajärin kodinno. pa*ni* tošan i lib*yi* perthe tošadme. oti keik pōausēd, lukeiž iknann_a*aa*ē. a irdoupei toi pitkan tošan i pa*ni* h*il*e pōausiden sijäs.

10 homen*ts*ū bajär möst astub ivananno. tuli hän*en*no i san*yi* ivana*ē*: sina otit pōausēd. a ivan san*yi*: käskit ka midak en otand. sid*ē* hän*en*ē bajär san*yi*: homen ku*ts*un keikem m*ir*un adivoi*he*. i mi lin*ne*b emagušid*ē* da ota i*et* keig dei eskei sinde*i* prošt*i*n.

toižū peivou ivam_mäni bajärin kodin tšordakoho. ruš*i*hez aaasto-
15 maks. mäni gogod-butš*he*. sigoupei lib*yi* g*ok*likaz. sid*ē* val*i*hez hüunhidenket_puzuhu i sigou turuteli*he*. sid*ē* lib*yi*. mure*n*zi truban ülähän i p*ä*zyi

vahteja sublimaatilla, ja nämä vahdit heti kuolivat. Mutta hän meni lääväsuojukseen ja otti hevoset ja läksi kotiin.

Toisena päivänä herra meni hänen luokseen ja hänelle sanoi: Sinä otit hevoset, sanoi. Mutta I. sanoi hänelle: Käskit, niin miksi en ottanut. Sitten herra hänelle sanoi: Tule huomenna yöllä ja ota meiltä kaikilta tyynyt, ja vasta sitten sinulle minä annan anteeksi.

I. läksi yöllä. Meni herran talon luo. Pani kattolaudan ja nousi tupaan kattolautaa pitkin. Otti kaikki tyynyt, heitti pihalle. Mutta ulkoa toi pitkän kattolaudan ja pani heille tyynyjen asemesta.

Aamulla herra taas tulee I.:n luo. Tuli hänen luokseen ja sanoi I.:lle: Sinä otit tyynyt. Mutta I. sanoi: Käskit, niin miksi en ottanut. Sitten hänelle herra sanoi: Huomenna kutsun koko kyläkunnan vieraisille. Ja mitä on paistoksia, niin ota ne kaikki ja sitten sinulle annan anteeksi.

Toisena päivänä I. meni herran talon ullakolle. Riisuutui alastomaksi. Meni tököttitynnynriin. Sieltä nousi tököttisenä. Sitten pyörähti höyhenkoriin ja siellä pyöriskeli. Sitten nousi. Särki savu-

perthe trubadme. perthe püzüi i keik hänt adıvot toropihezoi i pageñibat
kenği kuna. a hän oti keik emaguseđ i vüi kodıhe. män i kodış kışki
külbetin lämäh panda. pezihes külbetiș tşomaști i eläb nıgud ǵaroz
bohatas. i keik.

5 52. mužik lehmañ toi papile.

şimǵarv 15. 8. 34. marǵa fedorantıtar, 82 v.

ende pap sauzı. kea (küu) ükş lehm om mužikou, aske top papile,
sille andap şünt kümne. nu i neıtsę mužik lehmañ toi papile, i pap
10 häneıe spaşıbon sanıı: »sınei andap şünt kümne.» neıtsę pap i
lehmañ päşti metsha kezou. i tşenaz oli üheša. neıtsę lehm mužikañ
kodıhe män i keik lehmañ neı papıñ ǵalghe mänıbad. mužik neıtsę akale
sanub: »näged, et käskend vöda i şınd andei kümne.»

neıtsęm papıñ kazaışıhad lehmañ etlas meıtsas. rahvas sanııbat
15 kazaışıhoile, mişę lehmañ mänıbad ukon tanhaıe keik. kazaışıhad

piipun ylhäällä ja laskeutui tupaan savupiippua myöten. Tupaan
laskeutui ja kaikki vieraat [hänen vuokseen] kiirehtivät menemään
ja pakenivat kuka minnekin. Mutta hän otti kaikki paistokset ja
vei kotiin. Meni ja kotona käski saunan lämmitä panna. Peseytyi
saunassa hyvin ja elää nyt erittäin rikkaasti. Ja kaikki.

52. Mies lehmän toi papille.

Ennen pappi piti jumalanpalvelusta. Kellä miehellä yksi lehmä
on, tuokoon papille, sille antaa Kristus kymmenen. No, ja tämä mies
lehmän toi papille, ja pappi hänelle kiitoksen sanoi: »Sinulle antaa
Kristus kymmenen.» Tämä pappi lehmät päästi metsään kesällä.
Itsellään [hänellä] oli yhdeksän. Tämä miehen lehmä meni kotiin, ja
kaikki papin lehmät perään menivät. Tämä mies akalle sanoo:
»Katso, et käskenyt viedä [s.o. kielsit viemästä] ja Kristus antoi kym-
menen.»

Tämän papin piiaat etsivät lehmiä metsässä. Ihmiset sanoivat
piioille, että lehmät menivät ukon lääväsuojuukseen kaikki. Piiaat

māniba otmaha lehmīd, a uk ī anda: »minei iṭṣīn oma, minei sūnd andei.» tuli pap iṭṣē. muṣṣik sanui: »minei sūnd andei.» pap tuli otmaha iṭṣē. muṣṣik lehmīd ī andand.

pap ī andei nasu.d. nu i sut sudiṣkañś sigou. arḥeri. (papin van-
5 hamb) nu i papim poaḥē sudiṣkañś. eba voigoi ni mida tehta. muṣṣik leh-
mid ī andand.

sudan gātībad homentshesēi. i neṭse muṣṣik hitri. nu i neṭse muṣṣik
pitasē kanam pezaha. neṭse arḥeri. sanub: »kudam eigemba tuṇetei, sen
i lehmad.»

10 devotšk tuli iōks arḥeri. annost. sōtmaha da gōtmaha tuli arḥeri. ad.
neṭse arḥeri. hānēm prigaasi magattaha. nu i neṭse arḥeri. se kūzub:
»neṭse mi?» — »nenē, sanup kūdeizēd māged.» — »poto.m neṭsid mi?»,
sanub. — »neṭsid, sanub, minei vats.» — »nu poto.m, sanub, neṭsid mi?»
— »a neṭsit sanub okrometšne ad.» — »minei, sanub, om grešni(?) iud.
15 nu davei, sanub, pāstamei grešnejan iudan adhu.»

pap neṭse homenṭsū tuli eigoiš, pimedas. nu i neṭse arḥeri. sudiš-

menivät ottamaan lehmia, mutta ukko ei anna: »Minun omani ovat, minulle Kristus antoi.» Tuli pappi itse. Mies sanoi: »Minulle Kris- tus antoi.» Pappi tuli ottamaan itse. Mies lehmia ei antanut.

Pappi antoi haasteen oikeuteen. No, ja oikeus rupesi tuomitse- maan siellä. No piispa (papin päällikkö) rupesi tuomitsemaan papin hyväksi. Eivät voi mitään tehdä. Mies lehmia ei antanut.

Tuomitsemisen jättivät aamuun. Ja tämä mies on ovela. No, tämä mies kätkeytyy kanan pesään. Tämä piispa sanoo: »Kuka ai- kaisemmin tulee, sen ovat lehmät.»

Tyttö tuli yöksi piispan luo. Syöttämään ja juottamaan tuli piispaa. Tämä piispa hänet kutsui makaamaan. No, tämä piispa kysyy: »Tässä mikä?» — »Tässä, sanoo, kultaiset mäet.» — »Sitten nämä mitkä?», sanoo. — »Nämä, sanoo, minun vatsani.» — »No, sitten, sanoo, nämä mitkä?» — »Mutta nämä, sanoo, perimäinen helveti.» — »Minulla, sanoo, on syntinen Juudas. No, anna, sanoo, pääs- tämme syntisen Juudaksen helvettiin.»

Tämä pappi aamulla tuli aikaisin, pimeässä. No, ja tämä piispa

kańs papim poahę. a mużik nieţse otvetoitş vastha. — »net, sanub, mină, sanub, eigemba tul'in.» hăn ku papim poahę sudişkańţ, mużik »mina», sanub »tul'in eigemba, kons păştitei iudan adhu.» arheri-aaę tegihez huiged. — »sinun lehmat sanub, sinun, i kodihe mă.» üks lehm
5 i hănou, kümne tegihezgi.

53. a k a n i v o i k i b a.

şimğärv 15. 8. 34. marğa fedorantütar, 82 v.

mużig da ak eliba. semeńziba perfim päle nagrişt. nagris sinna kazvoi. ak sanub: ukoiżem, mäneske kaţsu, surędik naghęd oma.
10 mużik sanub: mużikan surttę oma. hō vū kazvatiba, i ottut. eskei mänibad otmaha. dei otmaspeı läksiba sigou. ak i rangeţ dei kolı.

neţse mużik i läksi voikkid etsmaha. tulep kaţi vastha. — kuna mużik läksid? — läksin voikkid etsmaha. — ota mindein. — kut voikad? kaţi sanub, nougub: neou neou neou. nu hăn sanub: mäne kadgöihe.
15 potom tulep kukoi vastha. mużikou küzub: kuna dădei läksid?

rupesi tuomitsemaan papin hyväksi. Mutta mies tämä vastasi vastaan. — »Ei», sanoo, »minä, sanoo, aikaisemmin tulın». Hän kun papin hyväksi rupesi tuomitsemaan, mies »minä», sanoo, »tulın aikaisemmin, kun päästitte Juudaksen helvettiin.» Piispaa rupesi hävettämään. — »Sinun ovat lehmät, sanoo, sinun ja kotiin mene.» Yksi lehmä häneläkin, kymmenen tulikin.

53. A k a n i t k i v ä t k i n.

Mies ja akka elivät. Kylvivät pirtin päälle naurista. Nauris sinne kasvoi. Akka sanoo: Ukkoseni, menepä, katso, suuretko nauriit ovat. Mies sanoo: Lusikan suuruiset ovat. He vielä kasvattivat, eivät ottaneet. Sitten menivät ottamaan. Ja ottamasta läksivät sieltä. Akka putosikin ja kuoli.

Tämä mies läksikin itkijöitä etsimään. Tulee kissa vastaan. — Mihin mies läksit? — Läksin itkijöitä etsimään. — Ota minut. — Kuinka itket? Kissa sanoo, naukuu: Neou neou neou. No hăn sanoo: Mene [alus-]housuihin.

Sitten tulee kukko vastaan. Mieheltä kysyy: Mihin setä läksit? —

— *voikkid' etsmaha.* — *ota mindeiñ.* *küzub:* *kut voikad? a kukoi sanub:* *kukilouuu.* *nu hän sanub:* *mäñ kadgöihe.*

poto-m tureb vastha kana. — *kuna dādei lāksid? hän sanub:* *lāksiñ voikkid' etsmaha.* — *ota mindeiñ.* — *kut sanub, voikad? kana*
5 *sanub:* *kā kā kā.* *hän sanub:* *mäñ kadgöihe möst.*

nu hän voikkid' go lūzi. *möst tuli vastha řeboi.* — *dāt kuna lāksid?*
— *voikkid' etsmaha.* *küzui:* *ota mindeiñ.* — *kut voikad? řeboi ičšeze*
kartte sanui. — *mäñ möst kadgöihe.*

tuli koñdi vastha. — *kuna dād astud?* — *voikkid' etsmaha.* — *ota*
10 *mindeiñ.* — *kut voikad? nečtse koñdi möstenan (~ möstena):* *mā mā mā,* *sanui.* — *ture minunnost nūgude.*

kodihe māni. *vū kodihe keikid' voikkid'.* *i nečsen akan ičšezenno*
peřthe vūigi voikmaha. *nečse kažiñe māni edeřez emagannost ičšeze i*
nougub, pakičšep šoman. *poto-m kukoi louuyi,* *kana kakati.* *poto-m*
15 *gālges sida řeboi da koñdi tuliba peřthe dei tořegathe.* *dei akan süiba i*
řebiteliba. *sinna akan i voikiba.* *i keik sarn.*

Itkijöitä etsimään. — *Ota minut.* *Kysyy:* *Kuinka itket? Mutta*
kukko sanoo: *Kukko kiekuu.* *No hän sanoo:* *Mene housuihin.*

Sitten tulee vastaan kana. — *Minne setä läksit? — Hän sanoo:*
Läksin itkijöitä etsimään. — *Ota minut.* — *Kuinka, sanoo, itket?*
Kana sanoo: *Kaa kaa kaa.* *Hän sanoo:* *Mene housuihin myös.*

No itkijöitä jo löysi. *Taas tuli vastaan kettu.* — *Setä minne läk-*
sit? — Itkijöitä etsimään. *Kysyi:* *ota minut.* — *Kuinka itket?*
Kettu omaan tapaansa sanoi. — *Mene myös [taas] housuihin.*

Tuli karhu vastaan. — *Minne setä kuljet? — Itkijöitä etsimään.*
— *Ota minut.* — *Kuinka itket? Tämä karhu taas:* *Mää mää*
mää, *sanoi.* — *Tule minun luokseni nyt.*

Kotiin meni. *Vei kotiin kaikki itkijät.* *Ja tämän oman akkansa*
luo tupaan veikin itkemään. *Tämä kissa meni edellä oman emän-*
tänsä luo ja naukuu, pyytää syömistä. *Sitten kukko lauloi, kana kaa-*
katti. *Sitten sen jälkeen kettu ja karhu tulivat tupaan ja rupesivät*
riitelemään. *Ja akan söivät ja repivät.* *Sinne akan itkivätkin.* *Ja*
satu kaikki.

54. *k ä d e h e g e i k e g a l e h u t.*

šimğärv 16. 8. 34. ondrin ogoi, 55 v.

*ende eli ug da ak. ukü da akou oli poig. neçtse poik pitkha iwend
neida. astyi hän öa siriçtši pustas perçtiš. sigoupei hanele kirgouzi:
5 sinum bohosužon (muržei) tågou om. hän mäni kodihe i sanui mamale:
mi še mamoi kuui pustas perçtišpei? a neçtse mam hanele sanui: a mi
poigeižem kuui? a kuui miini: sinun muržei tågou om. i tarbiž mamoi
neçtse muržei otta. — a kutak tarbiž? vallastaske, poigeižem, hebo, ajagam
gälges peiväaaskmat sinna.*

10 *nu, hö sinna mamanke ajöiba. mam kolahtoit verejaha. tegiba sigou
lämeižen. lämeižen tegiba, aaskesçi pordhiš. aveiži sedinas uk verejan.
— tugač tänna, sanui. a neçtse otvetoitš vastha mam: kunak se mile
panda hebo? neçtse uk tul irdale i neçtsen hebon oli, keimaoho kårouži
hebon. — mängat proitkat perçthe. hö proidiba perçthe. mäniba ka perçtiš
15 diiki tšoma devotšk. neçtse devotšk ajaškañš pirgad. a akeine sanui: aia
aja pirgoid žadobni. nu, hän sanui: mitte om ver ka muga tarış tehta.*

54. *K ä t e e n j ä i k e k ä l e.*

Ennen eli ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli poika. Tämä poika pitkään aikaan ei voinut naida. Kulki hän yöllä aution pirtin ohi. Sieltä hänelle huusi: Sinun Jumalan määräämä vaimosi on täällä. Hän meni kotiin ja sanoi äidille: Mikä se äiti kuului autiosta pirtistä? Mutta tämä äiti hänelle sanoi: Mutta mikä poikaseni kuului? Mutta kuului minulle: Sinun vaimosi täällä on. Pitää äiti, tämä vaimo ottaa. — Mutta miksi pitää [s.o. miksei pidä]. Valjastapa poikaseni hevonen, ajakaamme auringonlaskun jälkeen sinne.

No, he sinne äidin kanssa ajoivat. Äiti kolautti ulko-oveen. Tekivät siellä tulen. Tulen tekivät, laskeutuvat portaista. Aukaisi harmaahapsinen ukko oven. — Tulkaa tänne, sanoi. Mutta tämä vastasi vastaan äiti: Minne meidän on pantava hevonen? Tämä ukko tuli ulos ja tämän hevosen otti, kainaloon käärälsi hevosen. — Menkää, astukaa tupaan. He astuivat tupaan. Menivät, niin tuvassa on hyvin kaunis tyttö. Tämä tyttö alkoi kaulita piirakoita. Mutta akka sanoi: Älä kaulitse piirakoita, rakkaani (?). No hän sanoi:

ajöi pirgad, lämbiti samovaran. i tul uk perthe. da adivoi tšētada adiveid. adiveile uk sanui: adivoikateiš veišē kahthētošt kümnehe tšashusei, a ku pidembaha orotei, ka keiken kadotatei.

nu nenē ištuihezoi tšäjud gomha i pirgoit šomha. güiba i süiba.
 5 ne tse poik sanub: mamoi ajagam. a sid i devotšk sanub: otkatt i mindeiñ. a hō sanubad devotškaŋ: sobide teramba. ne tse devodžg zavodi soplas. ne tsiŋ sedatijaŋ (hahkaŋ) ukonē kumaržihe gougha. ne tse uk māni karžnaha. lendap karžnaspei sundugan. i ne tse sunduk tōuž litštut sobid. ne tseŋ sundugan otiba hebonē koŋgha. ne tse uk sanub:
 10 mīda nägetei ka teramba uberigat, otkat. muite keik sijad otiba, veišē ühtet [sic!] samovarad i ehtutt otta. verejat soupšihezoi. devotškaŋ sanui ne tsiŋ moržeimeŋ: uddeihe otta keik sijad. ajōiba kodihe. ajōiba hō sobatan. nu a pab žällōi tšēškaŋž, mi ningoi hüvā priha pustas perštiš nei. papadaŋ i tšēzē sanui: kutskam pühämpejan adiveihe, i kuna
 15 onē mānda adiveihe. papat sogaašihe: kutskam. prigotovihe papad

Millainen on usko, niin siten pitää tehdä. Kaulitsi piirakat, lämmitti tekeittimen. Tuli ukko tupaan. Ja oli kestittävä vieraita. Vieraille ukko sanoi: Olkaa vieraina vain kello kahteentoista asti, mutta kun kauemmaksi olette, niin kaiken menetätte.

No, nämä istuutuivat teetä juomaan ja piirakoita syömään. Joiivat ja söivät. Tämä poika sanoo: Äiti, lähtekäämme. Mutta sitten tyttö sanoo: Ottakaa minutkin. Mutta he sanovat tytölle: Pukeudu pikemmin. Tämä tyttö alkoi pukeutua. Tälle harmaahapsiselle ukolle kumarsi jalkaan. Tämä ukko meni karsinaan. Nostaa karsinasta arkun. Ja tämä arkku on täyteen ahdettu vaatteita. Tämän arkun ottivat hevosen rekeen. Tämä ukko sanoo: Mitä näette, niin nopeaan kerätkää, ottakaa. Muuten kaikki tavarat ottivat, vaan ainoastaan tekeitintä eivät ehtineet ottaa. Ulko-ovet sulkeutuivat. Tytölle sanoi tälle vaimolle: Onnistui ottaa kaikki tavarat. Ajoivat kotiin. Ajoivat he lauantaina. No, mutta pappi rupesi säälimään, että sellainen hyvä poika autiosta tuvasta nai. Papinrouvalleen sanoi: Kutsukaamme sunnuntaina vieraisille, ei ole minne mennä vieraisille. Papinrouva suostui: Kutsukaamme. Valmisti papinrouva

*longin i kučsyba adiveihe. hō tuliba. netil papadou lapsut kättes. nečse
 mužei tuli kättenno, sanui: matuška, kāske mini lapsut otta. a papal
 sanui: i sa minun lapsut kostta, huba om, hän nečse mužei kūzub:
 ejanik vot kazvatad lapsut? papad hānele sanub: kahesatošt kümme vot.
 5 — kāske, sanub, mini kādū nečse laps prižmda. — minun täht prižmit
 ka prižmi. hän od da hurou kādū lapsuden ninga prižmi, da kadehe
 gei kegalēhut. — naku sinum matuška lapsut, a ota mindein lapses.
 sina muštad, mindein vuit külbetihe i sanuid: ah sina proklätii, ka
 mindein vouged devotšk oti vouktale perednikale i sinäa kodihe vii,
 10 pusta, i sigou mindein kazvatiba kahesahatošt kimehe vodhessei. i
 sanuiba: nugude sinäi pora lähtta. vot mina kirgouzin itštein otmaha.
 nečse matuška (papad) hānele gougha kumarzihe: proštižo mindein
 keikes itšeiž mokičsuz eigas. — astuske, sanub, minun ked. sid händast
 primi nečse papad itšezē tūtšeks. hänū küzügi sit primitut tūtšū:
 15 kuspei tuli nečse minun kättēhe kegalēh? a hän sanui: vot uk se, sanui,*

päivällisen ja kutsuivat vieraisille. He tulivat. Tällä papinrouvalla
 on lapsukainen kätkeyssä. Tämä vaimo tuli kätkeyn luo, sanoi:
 Papinemäntä kulta, kāske minun lapsi ottaa. Mutta papinrouva
 sanoi: Ei voi minun lastani koskea, paha on. Hän, tämä vaimo,
 kysyy: Montako vuotta olet kasvattanut lasta? Papinrouva hänelle
 sanoo: Kahdeksantoista vuotta. — Kāske, sanoo, minun kädellä
 tämä lapsi pusertaa. — Minusta nähden kun puserrat, niin pu-
 serra. Hän otti ja vasemmalla kädellä lasta näin puristi, ja käteen
 jäi kekäle. — Kas tässä sinun, papinemäntä-kulta, lapsesi, mutta ota
 minut lapseksi. Sinä muistat, minut veit saunaan ja sanoit: Ah sinä
 kirottu, niin minut valkoinen tyttö otti valkoiselle esiliinalle ja sinne
 taloon vei autioon ja siellä minua kasvattivat kahdeksaantoista
 [ikä]vuoteen asti. Ja sanoivat: Nyt sinun on aika lähteä. Kas minä
 huusin itseäni ottamaan.

Tämä äiti (papinrouva) hänelle jalkaan kumarsi: Annapa minulle
 anteeksi kaikki sinun vaivanaikasi. — Astupa, sanoo, minun kans-
 sani. Sitten hänet otti tämä papinrouva tyttäreks. Häneltä
 kysyikin sitten, ottotyttäreltä: Mistä tuli minun kätkeyseeni tämä
 kekäle? Mutta hän sanoi: Kas, se ukko, sanoi, kapaloitsi sinulle kekä-

kabaroitš siñišt kegalēhen ripakoile keskhe, siña, sanub, nečsen otit kodihe, a mindeiñ, sanub, otiba kodihe.

tegibat pirun i mindeingi kučsuiba pirhu, šotiba i gōtiba . . .

55. i v a n t s a r ǒ v i t š.

5

šimǵarv 17. 8. 34. ondrin ogoi, 55 v.

endē eli ug da ak. ukū da akou kūme tūtart oli. nene tūtred māñiba külbetihe, a ivan tsarǒvitš kundel. hō pagiziba külbetiš. ūǵš devotšk sanui, ežmeiñe: »miña ofotižin bajärin taga mehele mända.» a toine sanui: »miña mänem mehele i kūmes vačsas tegeñ üheša poigad.»
10 a ġalgmeiñe devotšk sanui: »miña ġañ kodihe. tiđätoi vastteleškanden i keimdeleškanden.»

nu, nečse ivan tsarǒvitš tuli svathužile nenihe devotškoihe. häm pakičšep tūtrem mehele. tat se sanub: »kudamen kūmes otad? keik ühtevuštet tūtred.» a hän sanub: »otam mina, kudam tegep kūmes

leen kapaleriepujen sisälle, sinä, sanoo, tämän otit kotiin, mutta minut, sanoo, ottivat kotiin.

Tekivät pidot ja minutkin kutsuivat pitoihin, syöttivät ja juottivat.

55. I v a n T s a r e v i t š.

Ennen eli ukko ja akka. Ukolla ja akalla kolme tytärtä oli. Nämä tyttäret menivät saunaan, mutta Ivan Tsarevitš kuunteli. He puhuivat saunassa. Yksi tyttö sanoi, ensimmäinen: »Minä haluaisin mennä herran vaimoksi.» Mutta toinen sanoi: »Minä menen miehelään ja kolmesta kohdusta teen yhdeksän poikaa.» Mutta viimeinen tyttö sanoi: »Minä jään kotiin. Teitä rupean ottamaan vastaan ja saattelemaan.»

No, tämä I. Ts. tuli kosimaan näiden tyttöjen luo. Hän pyytää tytärtä miehelään. Isä sanoo: »Minkä kolmesta otat? Kaikki samalaiset tyttäret.» Mutta hän sanoo: »Otan minä, joka tekee kolmesta

vačtsas ühęsa poigad, ka sen.» nu i ot meheņę nečtsęn đevotškan. svad-
boičšiba i ajõiba ivanan tsarõ-vičšęn_kodihe.

nu nečtsę muržei vatstui. a nečtsę ivan tsarõ-vičš ajõi ičšezež dačšęne.
nu nečtsę ak tegi hünũ kũme poigad. a gägibabou tegi siga kũme porzast.
5 nečtsę ak_sę sanub anopiņę_sę: »keda kučtsutei lapsed babičšęmha?»
— »a mijou i babičšę ni ken, krom i gägibabad. üks hãm_babičšęb
lapsęd. ajõibad gägibabad hebũ otmaha. gägibaba ot nene porzheižęd,
pani povehe i tuli nečtsęn akanno. nene lapsed gägibabę andęiba,
kũme prihäšt. nene gägibaba pani priheižęt_povehe. nu a nene sigeižęt
10 pezeči, porzheižęt_pezeči. kučtsui tsarın akan_katsmaha. a tsarın akę
sanui: »vot siņi naku lapsed.» a tsarın ak_sę sanui: »ked nene oma?»
hãn sanui: »oma nene porzhad.»

nečtsę tsarın ak sičša:s oigeņš poigęne telegra-man. kučtsui kodihe.
nečtsę poik_tuli. — »vot siņi poigeižęm, sina sanuid, mišę minun ak
15 tegeb vačtsas kũme poigad. ažo tegi kũme porzast.» a poik_sanui:
»mina kerdam_proštĩn ežmeižęn.» nu väheižęn eli kodiš. nečtsę ak hünũ

kohdusta yhdeksän poikaa, niin sen.» No, ottikin miehelään tämän
tytön. Viettivät hänsä ja ajoivat I. Ts.:n kotiin.

No, tämä vaimo tuli raskaaksi. Mutta tämä I. Ts. ajoi omalle
huvilalleen. No, tämä hänen vaimonsa teki kolme poikaa. Mutta
noita-akalla teki sika kolme porsasta. Tämä vaimo se sanoo ano-
pille: »Kenet kutsutte lapsia kättilöimään?» — »Ka meillä ei ole
kättilönä kukaan paitsi (ei) noita-akka. Vain hän kättilöitsee lapset.»
Ajoivat noita-akkaa hevosella tuomaan. Noita-akka otti nämä por-
saat, pani poveen ja tuli tämän akan luo. Nämä lapset noita-akalle
antoivat, kolme poikaa. Nämä noita-akka pani pojat poveensa. No,
mutta nämä siat pesi, porsaat pesi. Kutsui tsaarin vaimon katso-
maan. Mutta tsaarin vaimolle sanoi: »Kas tässä sinun lapsesi.»
Mutta tsaarin vaimo sanoi: »Mitkä nämä ovat?» Hän sanoi: »Ovat
nämä porsaat.»

Tämä tsaarin vaimo lähetti heti pojalle sähkösanoman. Kutsui
kotiin. Tämä poika tuli. — »Kas sinä, poikaseni, sinä sanoit, että mi-
nun vaimoni tekee kohdusta kolme poikaa. Sen sijasta teki kolme
porsasta.» Mutta poika sanoi: »Minä annan ensimmäisen kerran an-

vatstui i hām möst dačšaa. a mamae hān sanui, mišē »mi kut ala radatoita nečšida akad vačsanke nugu. gigoīn porzhikš kändasoī radospei nene lapsed.» mam hāndazd beregoičšēb, nī kuna i kubahtoita.

hān nečšen vačsan dokañdiši. möst tegi kume poiga. i mamae
5 nečšine sanub, mišē »möst kume lapsut tegin. i ken eraz babičšē lapsed?»
a mam se sanui: »i keaa oae, krom i hāndazd gāgibabat kutsta. tarbiš
hāndast kutsta. erast ilē nī keda.» möst sinna ajōiba hāndast kutsmaha.
hebū ajōiba kutsmaha. hān pañi möst kume porzast povehe i tuli
nečšē möst. kume porzast pezeti i andei möst tsarin akale: »vot sinī
10 vunukad.»

nečšē mam sičša:s oigenš poigaa telegra-man möstena. poig ajab
hubas meles. i teda mi tehta akale. tuli kodihe. akou küzub: »mi sinei
om ningoi? sina tegid go kuš porzast minei.» a nečšē ak otvetoičšēb
mužikale: »mižo minī tehta? mameiš kučsub gāgibaban babičšēmha.
15 minā vū kūmandēn kerdan vatstun. enamb gāgibabad babičšēmha en

teeksi.» No, vähän eli kotona. Tämä hänen vaimonsa tuli raskaaksi ja hän taas huvilalle [meni]. Mutta äidille hän sanoi, että »mitenkään älä teetä työtä tällä raskaana olevalla vaimolla nyt. Ehkä porsaisiksi muuttuvat työstä nämä lapset.» Äiti häntä kestitsee, mihin­kään ei liikahduta.

Hän tämän kohdun kantoi loppuun. Taas teki kolme poikaa. Ja tälle äidille sanoo, että »taas kolme lasta tein. Eikö kukaan muu kätilöitse lapsia?» Mutta äiti sanoi: »Ei ketään ole paitsi häntä, noita­akkaa, kutsuttavana. Täytyy hänet kutsua. Toista ei ole ketään.» Taas sinne ajoivat häntä kutsumaan. Hevosella ajoivat kutsumaan. Hän pani taas kolme porsasta poveensa ja tuli tämä taas. Kolme porsasta pesi ja antoi taas tsaarin vaimolle: »Kas sinulle lapsen­lapset.»

Tämä äiti heti lähetti pojalle sähkösanoman taas. Poika ajaa pahoilla mielin. Ei tiedä mitä tehdä vaimolle. Tuli kotiin. Vaimolta kysyy: »Mikä sinulla on sellainen? Sinä teit jo kuusi porsasta minulle.» Mutta tämä vaimo vastaa miehelle: »Mitä minun on tehtävä? Äitisi kutsuu noita-akan kätilöitsemään. Minä vielä kolmannen kerran tulen raskaaksi. Enää noita-akkaa kätilöitsemään en ota.» No,

ola.» nu, *neɫsɛ poig usmerihe. i lönd, i tɛgend ni mida. neɫsɛ muʃzei*
möst vatstyi hänü. nu, *muʃik hänen möst ajoi daɫʃaɫɛ.*

neɫsɛ ak möst tegi kume prihäšt. ühtɛn ɫapsɛn paɲi oiktan niʒann_
aaɫɛ. i mamaɫɛ sanɲi: »kakʃ prihäšt tɛgɲ möst.» a hän sanɲi: »nu,
5 tɛgit_kei[<ka i] hüvägi.» neɫʃia akaa i küzundgi, iɫʃɛ mäni kutsmaha
gägibabad. hän i navedind neɫʃida nevestad, mihe porshat tɛgeb.
tsaɲin ak män da sanɲi gägibabaaɫɛ, miʃɛ »mäden akou kakʃ ɫapsut om
tehtut.» neɫsɛ gägibaba kakʃ porzast möst paɲi povehe. nu, neɫsɛ tuli
gägibaba i andɛi tsaɲin akaɫɛ möst kakʃ porzast i sanɲi: »vot siɲi naku
10 vunukad, gälgmeiʒɛd go.»

neɫsɛ mam oigenʒ möst poigaaɫɛ tɛlɛgra-man da käski buɫʃin tɛhta.
poik_sigou zakaʒi buɫʃin. roudeiʒil vandhil käski vandɛkɫta i tuli
kodihe. neɫsɛn akan iɫʃɛzɛ od_dei paɲi neɫʃhe butʃhe neɫsɛn oiktan
niʒannou ɫapsudɛɲke. vallaʃti paran heboiɫ dei neɫsɛn buɫʃin vii
15 merhɛ, päʃt merɛɫɛ.

neɫsɛ butʃ voden šateiʃɛ merü i toiʒɛn voden šateiʃɛ i kümändɛn
voden šateiʃɛ. neɫsɛ priheine sigou buɫʃiʃ mamaɲke go pagiʒɛʃkaɲʒ:

tämä poika hillitsi itsensä. Ei lyönyt, ei tehnyt mitään. Tämä hänen vaimonsa taas tuli raskaaksi. No, hänen miehensä taas ajoi huvilalle.

Tämä vaimo taas teki kolme poikaa. Yhden lapsen pani oikean nisän alle. Ja äidille sanoi: »Kaksi poikaa tein taas.» Mutta hän sanoi: »No, teit niin hyväkin.» Tältä vaimolta ei kysynytäkään, itse meni kutsumaan noita-akkaa. Hän ei rakastanut tätä miniää, miksi tekee porsaita. Tsaarin vaimo meni ja sanoi noita-akalle, että »meidän vaimo on tehnyt kaksi lasta.» Tämä noita-akka kaksi porsasta taas pani poveensa. No, tämä noita-akka tuli ja antoi tsaarin vaimolle taas kaksi porsasta ja sanoi: »Kas tässä sinun lapsenlapsesi, viimeiset jo.»

Tämä äiti lähetti taas pojalle sähkösanoman ja käski tynnyrin tehdä. Poika siellä tilasi tynnyrin. Rautaisilla vanteilla käski vannehtia ja tuli kotiin. Tämän oman vaimonsa otti ja pani tähän tynnyriin lapsen kanssa, joka oli oikean nisän alla. Valjasti parivaljakon ja tämän tynnyrin vei mereen, päästi merelle.

Tämä tynnyri vuoden ajelehtii merellä ja toisen vuoden ajelehtii ja kolmannen vuoden ajelehtii. Tämä poika siellä tynnyrissä jo

»käskeske minni, mamoi, kädut oigeta.» mam hänəəəə sanyi priheižəəə:
 »muite ala sanu, a sanu, blaasoviške kädut oigeta.» a hän maməəəə sanyi:
 »nu, blaasoviške kädut oigeta.» a hän sanyi: »šünt sinni blaasūgaha.»
 hän oigenž i kädudən. butšiš vandəh kattež. hän möst sanyi: »mamoi
 5 blaasoviške i toine oigeta.» mam sanyi: »šünt sinni blaasūgaha.» hän i
 toižen oigenž. i toine vandəh kattež. nečsə mam go fatihe sid, mišə mugoi
 om. nečsə poig nūgeb, mišə mam duməib. nečsə poig i sanub: »blaas-
 oviške minni kiskostadas.» a hän sanyi: »šünt sinni blaasūgaha.» nečsə
 poig i kiskoštihez. nu, nečsə butš trehni keik. keik vandhet kaššiba.
 10 pəzyiba hō merən randəə. mam nečsə libyi poiganke merəran-
 dou: »min mö poigeižəm zavodimej?» poik sanyi: »mamoi ala hūdu.
 astkam sinnapei.» tulibat tšoməə sijəə. hän maməəəə sanyi: »blaas-
 oviške mamoi sina minni.» hän poigəə sanyi: »šünt sinni blaasūgaha.»
 hän kirgouzi kodin. üht nūgoi tegihe hīləzoi sires kodin. hän sanyi
 15 maməəə: »mamoi, sanyi, blaasoviške minni kirgouta gögi, mišə gokšiš

rupesi äidin kanssa puhumaan: »Käskepä minua, äiti, kätöstä ojen-
 tamaan.» Äiti hänelle sanoi pojalle: Muuten älä sano, vaan sano,
 siunaa kättä ojentamaan.» Mutta hän äidille sanoi: »No, siunaa kättä
 ojentamaan.» Mutta hän sanoi: »Kristus sinua siunatkoon.» Hän ojen-
 sikin käden. Tynnyristä vanne katkesi. Hän taas sanoi: »Äiti, siu-
 naa toinen ojentamaan.» Äiti sanoi: »Kristus sinua siunatkoon.» Hän
 toisenkin ojensi. Ja toinen vanne katkesi. Äiti jo huomasi sitten,
 että sellainen on. Tämä poika huomaa, että äiti ajattelee. Tämä
 poika sanookin: »Siunaapa minua kiiskottelemaan.» Mutta hän sanoi:
 »Kristus sinua siunatkoon.» Tämä poika kiiskottelikin itseään. No,
 tämä tynnyri särkyi kaikki. Kaikki vanteet katkesivat.

Pelastuivat he meren rannalle. Tämä äiti nousi pojan kanssa
 merenrannalla: »Mihin me, poikaseni, ryhdymme?» Poika sanoi: »Äiti,
 älä ole huolissasi. Käykäämme tuonnepäin.» Tulivat kauniille pai-
 kalle. Hän sanoi äidille: »Siunaapa, äiti, sinä minua.» Hän pojalle
 sanoi: »Kristus sinua siunatkoon.» Hän huusi äkkiä talon. Yhtäkkiä
 tuli heille viereen talo. Hän sanoi äidille: »Äiti, sanoi, siunaapa minua
 huutamaan joki, jotta juoksis kaurakiisseli ja tuore maito, jotta

kisel da resk meid, mišę oliž resk meid i kisel.» mam sanui: »šünt sinī blaasnūgaha.» hän i kirgouž, hīl om go kodī i gōgi, meidū i kislil goksęb.

nugud hän go laadip tatan kirgouta. mamale sanub: »blaasoviške tattein kirgouta.» — »šünt sinī blaasnūgaha, poigeižem.» hän kirgouži
5 tattaz. tuli tataze. hō i vaštšihezoi. nečtse poig hāden sanub hīle: »tat i
mam tō minun, tolko blaasnūgat kirgouta vū kahesa velled.» a tad da
mam sanuiba: »šünt sinī, poigeižem, blaasnūgaha.» mamalez nevob:
»paštaške sina kolobeiņe.» hän pašto i kolobeižen. nečtse poig oli nečtse
kolobeižen mamoupei i ūhesale supaleižele tšapoi. i kāsķ mamale i
10 tatale pečtišpei lāhtta.

i hän nenit keikid vellit kirgui kahesat kesked. nenę keik vellet
tuliba. hän nenile keikile vellile sanui: »šogat naku kislid i reskad
meidod, i tīle vū na zakuskaks kolobeiņe. nenę vellet šoškathe i küze-
leškathe: »kugaleiņe sinā oled?» — »mina se oļen kugaleiņe ni,
15 ka i sa sanuda. a tō sanugat kugaleižed oļotēi.» a hō sanuiba: »mō

olisi rieskaa maitoa ja kaurakiisseliä.» Äiti sanoi: »Kristus sinua siu-
natkoon.» Hän huusikin [huudalsikin]. Heillä on jo koti ja joki,
maitoa ja kiisseliä juoksee.

Nyt hän jo aikoo isää huutaa. Äidille sanoo: »Siunaapa isääni huu-
tamaan.» — »Kristus sinua siunatkoon, poikaseni.» Hän huusi isäänsä.
Tuli isä. He ottivat vastaan. Tämä heidän poikansa sanoo heille:
»Isä ja äiti, te minun, siunatkaa vain huutamaan vielä kahdeksan
veljeä.» Mutta isä ja äiti sanoivat: »Kristus sinua, poikaseni, siunat-
koon.» Äidilleen neuvo: »Paistapa sinä pieni piirakka.» Hän paistoi
piirakan. Tämä poika otti tämän piirakan äidiltä ja leikkasi yhdek-
sään palaseen. Ja hän kāsķi äitiä ja isää lähtemään tuvasta.

Ja hän näitä kaikkia veljiä huusi kahdeksan henkeä. Nämä kaikki
veljet tulivat. Hän näille kaikille veljille sanoi: »Syökää kas tässä
kaurakiisseliä ja tuoretta maitoa ja teille vielä tässä purtavaksi
piirakka.» Nämä veljet rupesivat syömään ja rupesivat kyselemään:
»Mistä kotoisin sinä olet?» — »Minä se mistä olenkin kotoisin, niin
ei voi sanoa. Mutta te sanokaa, mistä olette kotoisin.» Mutta he sa-

olomei tatatomad i mamatomad. tolko mīd gāgibaba rageib. sōtamēi
kanēid da sigoid nētsile gāgibabale.» a hān sanui hīle: »žaleitei sada
gāgibaban, ka iknannale san.» a hō sanuiba: »emei rohtkoi, ika vū
nujemba abidiškandēB.» hān sanui: »ofotik tīletoi nāhta mamad i tataD?»
5 a hō sanuiba: »a hüvā oliž nāhta.»

hān od da uksen aveiž i kirgouž maman i tatan. nēnē tat i mam tuliba
i nēnē poigat tatan i maman keiken tervehteliba. nētsen gāgibaban
sihe prikažiba i tuli. nētsē tat nētsen gāgibaban oti da ūheskezeižle
ubehele hāndha sidoi. nu i pāst nētsen gāgibaban. keiken hānen
10 rostarzei. nu, nūgudē nētsē ivan tsarō-vitš ihastui, lāksi, ežmei vū adi-
voištšhezoi nētsēm poigannū.

lāksībad nūgudē ihastušiš ūhesam poiganke i tsarin akale mamale
i sanub: »vot kut tō tegitei. kus tō mokištšgei nēnē minum poigad? minā
nūgudē otiņ keikid hīd ištšelīn. nūgut tegem piruņ keikele miruale,
15 mišē lūžin ūhesa poigad i ištšīn akan.»

noivat: »Me olemme isättömät ja äidittömät. Meitä vain noita-akka
vainoaa. Syötämme kanoja ja sikoja tälle noita-akalle.» Mutta hän
sanoi heille: »Haluatte saada noita-akan, niin pihalle saan.» Mutta he
sanoivat: »Emme uskalla, taikka vielä kovemmin rupeaa vaivaa-
maan.» Hän sanoi: »Haluttaako teitä nähdä isää ja äitiä?» Mutta he
sanoivat: »Ka hyvä olisi nähdä.»

Hän otti ja oven avasi ja huusi äidin ja isän. Nämä isä ja äiti
tulivat ja nämä pojat isän ja äidin kaikki suutelivat. Tämän noita-
akan siihen käskivät ja hän tuli. Tämä isä tämän noita-akan otti
ja yhdeksänkesäisen oriin häntään sitoi. No, ja päästi tämän noita-
akan. Kaiken hänen repi kappaleiksi. No, nyt tämä I. Ts. ilostui,
läksi, ensin vielä olivat vieraana tämän pojan luona.

Läksivät nyt iloissaan yhdeksän pojan kanssa ja hän tsaarin
vaimolle äidille sanoo: »Kas, kuinka te teitte? Missä te vaivaatte
näitä minun poikiani? Minä nyt otin kaikki heidät itselleni. Nyt teen
pidot kaikelle maailmalle, että löysin yhdeksän poikaa ja oman
vaimoni.»

56. *h u b a e l o n i l š u k e i ž e n.*

šimğärv 18. 9. 34. ondrin ogoi, 55 v.

*ukū da akou oli tšoma tütar. nečtse ak kol, a tütar nečtse gei. nečtse uk
nei. oli gägibaban mehele tütreñke. gägibabougi tütar oli. nečtšen ukon
5 tütreñ abidiškañž. gägibaba oigendab nečtšen ukon tütreñ peimnehe,
lehmit peimendamha i hanele andap püuvast kerdale kezerta, miše
nečtšen kezerdežiđ i poutnan toižit kodihe, poutintrubeižen toižit
kodihe. hän päästi lehmad aogale. ičše ištuihe perneižele voikaškañš
kibedił kündlił. astub haneño härg. — miđa sina voikad? a hän härgale
10 sanui: kačtsu naku havadoho i sinagi voikaškā. — mibak siñi havados
om? — om miñi anttut to, a kučtsuiba poutintruban. a nečtse härg hanele
sanui: pande perneižele. aia voika. nu, nečtse devotšk perneižele pa-
nihe. nūži, ka poutintrub go havados. nečtse ukon tütar kodihe leh-
meižed ajaškañž. tuli kodihe. gägibaba šougun selgaspei fati: ei te
15 polosatj tšort. truban vet toi kodihe.*

56. *T y t ö n p a h a e l ä m ä.*

Ukolla ja akalla oli kaunis tytär. Tämä akka kuoli, mutta tämä tytär jäi. Tämä ukko nai. Otti vaimokseen noita-akan, jolla oli tytär. Noita-akallakin tytär oli. Tämän ukon tytärtä hän alkoi vai-
vata. Noita-akka lähettää tämän ukon tyttären paimeneen, lehmia paimentamaan, ja hänelle antaa mukaan pellavaa kehrättäväksi, että tämän kehräisit ja palttinana toisit kotiin, palttinakäärön toisit kotiin. Hän päästi lehmät notkelmaan. Itse istuutui mättäälle. Rupesi itkemään kipein kyynelin. Tulee hänen luokseen härkä. — Mitä sinä itket? Mutta hän härälle sanoi: Katso, kas tähän säkkiin ja sinäkin rupeat itkemään. — Mitäpä sinulla säkissä on? — On minulle annettu pellavia, mutta kutsuivat palttinakäärön. Mutta tämä härkä hänelle sanoi: Paneudu [makaamaan] mättäälle. Älä itke. No, tämä tyttö paneutui mättäälle. Nousi, niin palttinakäärö jo säkissä. Tämä ukon tytär kotiin rupesi lehmia ajamaan. Tuli kotiin. Noita-akka laukun selästä kaappasi: Ai, sinä juovikas piru. Käärönpä toi kotiin.

toizū peivou sädatab ičšeze tütrem peimnehe. tegi pirgoid i mida putui löudēn. kožalpām paņi möst havadoho i kāsķi poutnan toda. māņi peimnehe i lukeiš šougun šelgaspei. — mina, sanui, en kezerda dei en kudo. tuli devotšk kodihe. gāgibaba sanui: miņak sina radēid?
5 et kezerdand. ukon tūtār ka poutnan toi, a sina i kezerdand ed. nu, da hüvā. homen möst oigendan ukon tütren. hān spravib radon.

kaks mugošt pāb havadoho pūuvast. nečse māņ, lehmād möst ajoi aogae. a ičše ištuihe mātēižēne i möst voikaB. aijas voikaB. i härk tuli hāņēnno. — midak sina, siritka, voikaD? hān sanui: kačsuhta
10 gālmeine kerd havadoho, ka sinagi voikaD. a hān sanui: mā, pande perneižēne. hān paņihe perneižēne (māthae). nečse härg oti havadon. nečse devotšk herastīhe, ka go trubad havados. i härg hāņēne sanub: vōlak tuiet peimnehe? a hān sanui: en teda, kuna mindei kāsčtas.
— nu, gesli et tuiet peimnehe, ka mindei teravas rikoškatas i anttas
15 minun kiškat siņi pesta. sina kūmandes kiškas lūdat šemnuden. nečse šemnut ota i ištuta sīnaverhe maha. i lähtēb nečsiš šemnudespei

Toisena päivänä laatii oman tyttärensä paimeneen. Teki piirakoita ja mitä sattui runsaasti. Kuontalon pani taas säkkiin ja kāsķi palttinan tuoda. Meni paimeneen ja heitti laukun selästä. — Minä, sanoι, en kehrāā enkā kudo. Tuli tyttö kotiin. Noita-akka sanoι: Mitā sinā teit? Et kehrānnyt. Ukon tytār niin palttinan toi, mutta sinā et kehrānnytkāān. No, ja hyvā. Huomenna taas lähētān ukon tyttāren. Hān suorittaa työn.

Kaksi samanvertaa paneē säkkiin pellavaa. Tämä meni, lehmāt taas ajoi alanteeseen. Mutta itse istuutui mättäälle ja taas itkee. Kovasti itkee. Ja härkä tuli hänen luokseen. — Miksi sinā orpo itket? Hān sanoι: Katsahda viimeinen kerta säkkiin, niin sinākin itket. Mutta hān sanoι: Mene, paneudu mättäälle. Hān paneutui mättäälle. Tämä härkä otti säkin. Tämä tyttö herāsi, niin jo kääröt säkissä. Ja härkä hānelle sanoo: Vielākō tulet paimeneen? Mutta hān sanoι: En tiedā, mihin minua kāsķetāān. — No, jos et tule paimeneen, niin minut pian tapetaan ja annetaan minun suoleni sinulle pestäväksi. Sinā kolmannesta suolesta löydāt siemenen. Tämä siemen ota ja istuta

*ningoitte vezeine. nu, kuna sindei kükseškatas, sina tule da nečsiŋe
vezeižele kumartę.*

*a toižũ peivou gägibaba ičšeze tütren oigenš peimnehe. nu, nečse
gägibaba ičšeze tütrelę pirgoit touden tegi. nu, a ukon tütrelę andei
5 kuivad libad dei kükši radole. hän sigou radęi polęm peivän, a toižęm
polęm peiväd voiki. nečsen tavarān, min gägibaba paŋi ičšeze tüt-
relę, ka sen nägi. tul hänęno prihä diki tšoma. — min sina, sanub,
radad? — a radan, sanub, miđa putyi. — ala, sanui, voika. tule pühäm-
pejām pagastaha. neitaškāp tsar poigan. valičšeškatas pagastas
10 muřžāmen.*

*nu, tuli pühäpeihomen. hän taričšeškaŋž: pästkat mindeim pagas-
tale. a nečse gägibaba sanui: a sindei tšudan kuna pagastale käskemei.
mina ajan tütrenke, a sina tege loŋg, mišę mina pagastoupei tuližin,
mišę tuližin ka (mišę) voumiž oliž loŋg. gouho rugiž i pästa surin i
15 pašta kalitkoid.*

hän ištuihe iknan sirhe i gaos sujas voikaškaŋž. i od da māni

seinänviereen maahan. Ja lähtee tästä siemenestä sellainen vesa. No, minne sinua ruvetaan ajamaan, sinä tule ja tätä vesaa kumarra.

Mutta toisena päivänä noita-akka oman tyttärensä lähetti paimeneen. No, tämä noita-akka omalle tyttarelleen piirakoita ylen runsaasti teki. No, mutta ukon tyttarelle antoi kuivaa leipää ja ajoi työhön. Hän siellä teki työtä puolen päivää, mutta toisen puolen päivää itki. Tämän tavarān, minkä noita-akka pani omalle tyttarelleen, niin sen näki. Tuli hänen luokseen poika hyvin kaunis. — Mitä sinä, sanoo, teet? — Ka teen, sanoo, mitä sattuu. — Älä, sano, itke. Tule pyhäpäivänä kirkkoon. Rupeaa naittamaan tsaari poikaa. Ruvetaan valitsemaan kirkolla vaimoa.

No, tuli pyhäpäivänaamu. Hän rupesi tarjoutumaan: Päästäkää minut kirkolle. Mutta tämä noita-akka sanoi: Mutta sinut hölmön minne kirkolle käskemme. Minä ajan tyttären kanssa, mutta sinä tee päivällinen, että minä [kun] kirkolta tulisin, että tulisin, niin (että) valmis olisi päivällinen. Jauha rukiita ja tee suurimoita ja paista (pitkulaisia) piirakoita.

Hän istuutui ikkunan viereen ja hyvin kovasti rupesi itkemään.

tanhan taga. män ka nétsen kortte viťseine, vaksan kortte viťseine.
hän néťsile viťseižęę kumaržihe ǵougha, mahassei. néťse viťseine i
hänęę sanui: min sinei rata kášķiba, ka keik linńeb voumiž. néťse tuli
perťhe đevotšķ. tuli ka hänęę šķuižet sobat hänęę varnha rippuťet.
5 nu, i nenę sobat kášķiba hänęę päę panda. hän i sobihe.

Läksi porthaǵǵoihe. — bednei sina sirotin, ištte telegaha. ištuihe
telegaha. vüiba hänen pagastaha i pagastas ni ken händast i tuńđištand.
sīžui pagastas. a néťse tsarim poik keiken hänęęs kaťsui. néťse
đevotšķ pagastaspei keikiš edü lähteškańž, läksi.

10 tuliba ǵalghe tsarın saugan, mišę mijou neip tsarim poig. — homen,
sanui, mišę tūgat keik pagastanę. neitaškandep tsar poigan, mišę tariž
neprimenno nevest valita. nu, eliba homenťsehessei. ǵagibaba néťsida
ukon tūtari pagastaha i pästa ni kut. — ajamei, sanub, iťše mö tūtrenķe.
a sina mīle tege aonǵ. survo i ǵouho, aonǵ tege mīlemoi i tuližimei, mišę
15 keik oliž voumiž.

Ja otti ja meni läävän taakse. Meni, niin tämän korkuinen on vitsa,
vaaksan korkuinen on vitsa. Hän tätä vitsaa kumarsi jalkaan, maa-
han asti. Tämä vitsa hänelle sanoi: Mitä sinun tehdä käskivät, niin
kaikki tulee valmiiksi. Tämä tyttö tuli tupaan. Tuli, niin hänelle
silkkiset vaatteet on vaarnaan ripustettu. No, nämä vaatteet käski-
vät hänen panna päälle. Hän pukeutuikin.

Läksi portaille. — Sinä köyhä orpo, istuudu vankkureihin. Hän
istuutui vankkureihin. Veivät hänet kirkkoon ja kirkossa kukaan
häntä ei tuntenut. Seisoi kirkossa. Mutta tämä tsaarin poika aina
häneen katsoi. Tämä tyttö kirkosta kaikkia ennen rupesi lähtemään,
lähti.

Tulivat perään tsaarin palvelijat, että meiltä nai tsaarin poika. —
Huomenna, sanoi, että tulkaa kaikki kirkolle. Tsaari rupeaa naitta-
maan poikaansa, että pitää välttämättä miniä valita. No, elivät
aamuun asti. Noita-akka tätä ukon tytärtä kirkonkylään ei miten-
kään päästä. — Ajamme, sanoo, me itse tyttären kanssa. Mutta sinä
tee meille päivällinen. Survo ja jauha, päivällinen tee meille ja tuli-
simme, että kaikki olisi valmista.

hän möst nečtse đevotšk män tanhan taga. i suřil kündlił kumařzihe barbeiže. a nečtse barbeine sanui: mänę perłhe, keik lińneb voumiž. hän tuli perłhe, ka vū tšomembat sobad ripputas varnas. hän oli, nenihe sobihe sobihe i pań bašmakoižed gougha.

5 *toi pagastaha hebū hänen. a nečtšil tsarim poigou oli tervatut (~ tervastet) lava, miše ken hänen lińneb, ka hänū miše geiž bašmak pagastaha. vot hän i lüks pagastaspei edū keik, ka hänū gei ežmeižegz bašmak pagastaha. nu, keik pagastaspei lüksiba.*

tsar käski mārīta keikił đevotškoil gougad. gougadme brād, ka sen i
10 *mehele otab. keikił go gougad mārīčši i tsarin svuga. tuli hijalegi mārīčšemha. a gāgibaba andei tūtrū ičseze gougan mārīta, a ukon tūtrū i anda gougad mārīta, käski ukon tūtrēm pāčšile. a nečtse svuga sanub: kuńi mina ukon tūtrū gougad mārīčšen, ka tāspei lähte en. nečtse ukon tūtar pāčšilpei lüksī. bašmakon tšokeižiba gougha. bašmag brād.*

15 *nečtse svuga hānele nevoi: homenčseks pestę i šātę. a nečtse ukon tūtar hānele sanui: šāta sanui i miđa i pesta sanui i mil. a hän sanui:*

Hän taas tämä tyttö meni läävän taakse. Ja suurin kyynelin kumarsi varvulle. Mutta tämä varpu sanoi: Mene tupaan, kaikki tulee valmiiksi. Hän tuli tupaan, niin vielä kauniimmat vaatteet riippuvat vaarnassa. Hän otti, näihin vaatteisiin pukeutui ja pani kengät jalkaan.

Toi kirkkoon hevosella hänet. Mutta tämä tsaarin poika oli tervannut lattian, että ken hänelle tulee, niin häneltä että jäisi kenkä kirkkoon. Kas hän läksikin kirkosta ennen kaikkia, niin häneltä jäi ensimmäiseksi kenkä kirkkoon. No, kaikki kirkosta läksivät.

Tsaari käski mitata kaikilta tytöiltä jalat. [Kenen] jalkaan sopiva, niin sen miehelään ottaa. Kaikilta jo jalat mittasi tsaarin palvelija. Tuli heillekin mittaamaan. Ka noita-akka antoi omalta tyttäreltä jalan mitata, mutta ukon tyttäreltä ei anna jalkaa mitata, käski ukon tyttären uunille. Mutta tämä palvelija sanoi: Siihen asti kuin minä ukon tyttäreltä jalat mittaan, niin tästä en lähde. Tämä ukon tytär uunilta läksi. Kengän pistivät jalkaan. Kenkä on sopiva.

Tämä palvelija hänelle neuvoi: Aamuksi peseydy ja pukeudu. Mutta tämä ukon tytär hänelle sanoi: Ei ole mitä pukea, ei ole millä

*keik sijad lindas siini vounhed. hän homenčsü ruz, män dei kumaržihe
nečtsile tanhan taga barbeižene. nu, barbeižennoupei läksi, ka keik sijad
go hänele aattut. gägibaba šumiškaž: ubereide perčispei. ukon tütren
ottas tsarim poigan taga mehele, a gägibaban tütar i otkoi.*

5 *kačsukči iknaspei, ka par heboit porthaggoiš. siđ nečse ukon tütar
perčispei läksigi. sanui: ištē telegaha. hän telegaha ištuihe. pagastane
hänen vüiba. sigou händast vaštšiba tšomin i tegiba svadban. — tarbižig
gägibabat prigastā? a nečse muržei sanui: i tarbiž. hän om sanui noid.
i tarbis sanui, prigastā. nu, hō i suren svadban sigou tegiba. a gägibaba
10 mēni sinna. a hō gägibabad ni kut i nūhtut. svadban vouničšiba i
elegatše diki tšomin.*

*nečse gägibaba kučsui hīd adivoihe, hō tūdut i. hän sanui: tūdanui
(~nuiž) adivoihe, ka mina lehman annuižin. a nečse muržei tuli
nečsen vičseiženno. a nečse vičseinē andei hänele lehman kut i hebon
15 mugoman tšoman.*

nu, nečse gägibaba: mina ku en travi nečtsida muržeid, nu ka en

pestä. Mutta hän sanoi: Kaikki paikat tulevat sinulle valmiiksi. Hän
aamulla nousi, meni ja kumarsi tätä läävän takana olevaa varpua.
No, varvun luota läksi, niin kaikki paikat on jo hänelle tehty. Noita-
akka rupesi toraamaan: Korjaudu tuvasta. Ukon tytär otetaan tsaa-
rin pojan vaimoksi, mutta noita-akan tytärtä eivät ota.

Katsahti ikkunasta, niin parivaljakko portaiden luona. Sitten
tämä ukon tytär tuvasta läksikin. Sanoivat: Istuudu vankkureihin.
Hän vankkureihin istuutui. Kirkolle hänet veivät. Siellä hänet otti-
vat hyvin vastaan ja tekivät häät. — Pitääkö noita-akkaa kutsua?
Mutta tämä vaimo sanoi: Ei tarvitse. Hän on, sanoi, noita. Ei pidä,
sanoi, kutsua. No, he suuret häät siellä tekivät. Mutta noita-akka
meni sinne. Mutta he noita-akkaa eivät mitenkään nähneet. Häät
valmistivat ja rupesivat elämään oikein hyvin.

Tämä noita-akka kutsui heitä vieraisille, he eivät tulleet. Hän
sanoi: [Jos] olisitte tulleet vieraisille, niin minä lehmän olisin antanut.
Mutta tämä vaimo tuli tämän vitsan luo. Mutta tämä vitsa antoi
hänelle lehmän kuten myös hevosen sellaisen hyvän.

No, tämä noita-akka: Kun minä en turmele tätä vaimoa, no, niin

*mina liññe, ol' hänü sizar. hän pol'ti säręsen molombad agğad dei käs'ki
sizaręę neçtsen agğam palanudem panda pöuseęę. hö mäniba
magattaha, pañihesoi. a neçtsę murzei, ukon tütar, kändihe händikahaks.
keikile päle hüppiškanz. soupšiba hänen louha. a tsaril lambhit töuz
5 lävä oli. nu, hän lambhid' nenit' keikit' süi.*

*neçtsę tsar möst oli händast läväspei tagast. vüi gägibabaha. — näget
sanui, go'a, tulit' tagast. hän hüppäkti nouçtsaspei dei gägibaban süi.
sid' mäni barbeiženno: mi minunke tegihez? a neçtsę barbeiñe sanui: ota
mindei gürñez.*

10 *nu, hän otigi neçtsęm barbeižen. hän säüi: a nugut sanui tedan,
kus olen go. nugude pravadi'p kodihe sinña tagast. neçtsę barbeiñe i
hänęę nevoi: mäñę da gumousoumann alle keiva mindei maha i siloi
sina tedištad. i sit' tegihe eao hänęę diki hüvä. i mindeigi sötiba i
gotiba i . . .*

ei minusta ole. Oli hänellä sisar. Hän poltti päreen molemmat päät ja käs'ki sisarta panemaan tämän palaneen pään tyynyyn. He menivät makaamaan, paneutuivat. Mutta tämä vaimo, ukon tytär, muuttui sudeksi. Kaikkien päälle rupesi hyppimään. Salpasivat hänet läävään. Mutta tsaarilla lampaita oli täysi läävä. No, hän nämä lampaat kaikki söi.

Tämä tsaari taas otti hänet läävästä takaisin. Vei noita-akalle. — Näet, sanoi, kurja, tulit takaisin. Hän hypähti penkiltä ja söi noita-akan. Sitten meni varvun luo: Mitä minulle tapahtui? Mutta tämä varpu sanoi: Ota minut juurineni.

No, hän ottikin tämän varvun. Hän sanoi: Mutta nyt, sanoi, tiedän, missä olen jo. Nyt saattaa kotiin sinne takaisin. Tämä varpu hänelle neuvoi: Mene ja pyhäinkuvanurkan alle kaiva minut maahan ja silloin sinä saat tietää. Sitten tuli hänelle elämä oikein hyvä. Ja minuakin syöttivät ja juottivat ja . . .

57. Arvoituksia.

noidat :

metsha mänēb, kodhe kačsub, a mečsaspai astub, metsha kačsub. — kirvez.

- 5 *kačznha da suksel. — lužikaa da suhu.*
pimedas pihkus täüz vauktid lambhaižid. — päs täid.
ukoiņe seižup kakš šlikud leibat sus. — pačsaz i palčlad.
ühten naudannaa nel vellet seižutas. — stalts.

korbat :

- 10 *aidan taga märg vaza venub. — kel sus.*
mustan šöb, a vouktan situb. — jouhotadas rughen.
vouktan šöb, a mustan situb. — lämmoi palap särähthes.
nel velled ühten šläpeižennaa sištas. — stol.
töüz jaššikeiņe rusktid (~ rusttid) muneižid. — mätos hiled.
15 *darja da marja kačsusoī, a tervehtadas i voigoī. — lagi da lava.*

57. Arvoituksia.

Metsään menee, kotiin katsoo, mutta metsästä tulee, metsään katsoo. — Kirves.

Karsinaan ja suksella. — Lusikalla ja suuhun.

Pimeässä havumetsässä täynnä valkeita lampaita. — Päässä täit.

Ukko seisoo, kaksi kimpaletta leipää suussa. — Patsas ja [siitä lähtevät] orret.

Yhden laudan alla neljä veljeä seisoo. — Pöytä.

Aidan takana märkä vasikka makaa. — Kieli suussa.

Mustaa syö, mutta valkeaa sittuu. — Jauhatetaan ruista.

Valkeaa syö, mutta mustaa sittuu. — Tuli palaa päreessä.

Neljä veljeä yhden hatun alla seisoo. — Pöytä.

Täysi laatikko punaisia munia. — Liedellä hiilet.

Darja ja Marja katsovat toisiaan, mutta suudella eivät voi. — Katto ja lattia.

*astui mužig dorogadme, a tul' kaks', da hän mougotihe män. —
kadjad ne pandut jougha.*

*metsha mänëb, ka kodhe kačsub, kodhe astub, ka metsha kačsub. —
mužik astub da kirvez vön taga.*

5 *metsha mänëb paštikhat paštab, i mečsaspei astub mugažo paštab.
— lehm metsha astub, ka situb, i tagaz astub, ka situb mugažo.*

töuš kačžin vouktid hambhid. — töuš su vouktid hambhid.

ajan ajan da jälged eae. ozeida mi? — venheer järvedmu ajad.

koñdijan lap. mi? — kavazaud.

10 *vilhaa:*

*ajan ajan, jälged eae, vilen vilen, libäd eae. ozeida mi? — venheer
ajab.*

sičtšëmeküme paačjot päa, ni ühtes vöhut eae. — kapustkera.

nel nētšukašt jälgetuš joksetas, toine tošt sabutad i voigoi. —

15 *kanghan kerib.*

Astui mies tietä pitkin, mutta tuli kaksi, ja hän molempiin meni.
— Housut [ne] pantuna jalkaan.

Metsään menee, niin kotiin katsoo, kotiin tulee, niin metsään katsoo. — Mies astuu ja kirves vyön takana.

Metsään menee, paistikkaat paistaa, ja metsästä tulee, samaten paistaa. — Lehmä metsään menee, niin sittuu, ja takaisin tulee, niin samaten sittuu.

Täysi karsina valkeita lampaita. — Täysi suu valkeita hampaita.

Ajan ajan ja jälkeä ei ole. Arvaa mikä? — Veneellä järveä pitkin kuljet.

Karhun käpälä. Mikä? — Uuniluuta.

Ajan ajan, jälkeä ei ole, viillän viillän, leipää ei ole. Arvaa mikä? — Veneellä soutaa.

Seitsemänkymmentä pukua päällä, yhdessäkään ei ole vyötä.
— Kaalinkupu.

Neljä tyttöä peräkkäin juoksee, toinen toistaan eivät voi saavuttaa. — Kangasta kerii.

- nel nīčšukašt ūhthe kareižēhē kužēsoi. — lehmän lüpsad.
 nellän vellesēd ūhtēn šlāpān aī ištutas. — stol.
 pērtin surttē, heanhudēn juguttē. — savu.
 roudeiñe gomñeiñe, kagreiñe katusud. — kürzäd valab.
 5 darja da marja kohtatusi kačtsusoi, a tervehtadas ī voigoi. — lagi da
 lava.
 irdaapei kromeiñe, pērtišpei vibloiñe. — sīn.
 jougoitoi, kážitoi, kaika kävelēb. — ukš.
 jougoitoi, kážitoi, kaikučšēlē kät andab. — kážimest.
 10 jougoitoi, kážitoi, sīnadme libub. — teignas tahtaz.
 tšep tšephe, lop pātšhe. — laučšad.
 pejaal rippub, ōl karašt pakičšēb. — ukšes krikeine.
 roudeiñe kodī, kagreiñe katūs. — rehtia da kürz.
 uk ličšob, ak vārižēb. — kivud.
 15 nahkeiñe teigin, lihašīñe härkim. — kindaz ī kăzi.
 nī midä ī kibišta, kaika vārižēb. — siga.

Neljä tyttöä samaan reikään kusee. — Lehmää lypsät.
 Neljän kesken veljekset saman hatun alla istuvat. — Pöytä.
 Pirtin suuruinen, höyhenen painoinen. — Savu.
 Rautainen puimahuone, kaurainen katto. — Ohukaisleipää valaa.
 Darja ja Marja vastatusten katsovat toisiaan, mutta suudella
 eivät voi. — Katto ja lattia.
 Ulkoapäin kannikka, pirtistäpäin viipale. — Seinä.
 Jalaton, kädetön, aina kävelee. — Ovi.
 Jalaton, kädetön, jokaiselle kättä antaa. — [Riippuva] käden-
 pesuastia.
 Jalaton, kädetön, seinää pitkin nousee. — Taikina-astiassa taikina.
 Ketju ketjuu, loppu uuniin. — Penkit.
 Päivällä riippuu, yöllä reikää pyytää. — Ovessa haka.
 Rautainen talo, kaurainen katto. — Riehtilä ja ohukaisleipä.
 Ukko tunkee, akka itkee. — Jauhinkivi.
 Nahkainen taikina-astia, lihainen härkin. — Rukkanen ja käsi.
 Mitään ei kivistä, aina itkee. — Sika.

kahtou pardou paštik keskes. — sammal sīnas.

»kiver-kaver kuna joksed?» — »tehtut kaber(?), mitte sinī nūz.» — jogi i nit.

pe tso i a :

5 nel vellest jälgetus joksetas i ni kudam i voigoi ni kudamt sabutada.
— keritas kanghan.

darja i marja kohtatusi kačtsusoi, a i voigoi rožid ühthes panda. — lagi da lava.

patsham päs ukoiine istub i libät kagz bibareht sus. — kaks
10 vorenčtsad patshas.

nel nīčšukašt ühthe karaižēhe kuzešoi. — lehmän se lüpstäs lüps-
ragendoho, nel nižašt.

edou orgiine, keskou keraiine, a jälgil labidoiine. — kangiine.

sundugaižes nīčšukaiine istub, kašgaiine irdou. — nukaiine istub
15 mas, a nukhīn se ülähäks kazvab.

sundugaiine töuz rusktiđ mungaižid. — töus päts rusktiđ hiid.

Kahdella parrella paistikas välissä. — Sammal seinässä.

»Mutkitellen minne juokset?» — »Tehty raivio(?), millainen sinulle nousi.» — Joki ja niitty.

Neljä veljestä peräkkäin juoksevat eikä kukaan voi ketään saavuttaa. — Keritään kangasta.

Darja ja Marja vastatusten katsovat toisiaan, mutta eivät voi kasvoja yhteen panna. — Katto ja lattia.

Patsaan päässä ukko istuu ja leipää kaksi viipaletta suussa. — Kaksi ortta patsaassa.

Neljä tyttöä samaan reikään kusevat. — Lehmää lypsetään lypsyraintaan, neljä utaretta.

Edestä ora, keskeltä kerä, mutta perässä lapio. — Kana.

Arkussa tyttö istuu, tukka ulkopuolella. — Sipuli istuu maassa, mutta sipulin varsi [laukka] ylös kasvaa.

Arkku täysi punaisia munia. — Täysi uuni punaisia hiiliä.

sorqaine se vedes, a händäine mägon. — kouhaine vedes, a varž
lačšun rūnou.

roudaine gomneine, kagraine katusud. — rehtia da kürz.

keskou jarved lämmoiud. — samovar.

5 sadapaikaine akaine istub. — küudug.

metsha astub akaine, jougas kičšaidab, selgän taga muhadab. —
jougas virzud, a selgäs kassaļ.

uk ličšob, ak värižeb. — kivud.

nel vellest ühten šläpäižennal. — stoa jougad.

10 oiktat koñdjan kiškad. — käzipaik rippub varnou.

jäniš jadmed, a viiad madmed. — hñnregi.

pučšus järvedes ongitadas i i voigoi kaaat sada. — veden purtikou
lähtkespäi amūdab.

taivhazēspäi numem panēb, a vihmū igās i. — jouhon segaoitas.

15 vouged ukoinē tšogas istub i kaika belioil voidase. — päčš, vouktou
savou voidamai päčšin.

Sorsa se vedessä, mutta häntä mäellä. — Kauha vedessä, mutta
varsi tynnyrin reunalla.

Rautainen puimahuone, kaurainen katto. — Riehtilä ja ohukais-
leipä.

Keskellä järveä tuli. — Teekeitin.

Satahuivinen akka istuu. — Kiuas.

Metsään kulkee akka, jalassa kitisee, selän takana tuhahtelee. —
Jalassa virsut, mutta selässä selkälaukku.

Ukko tunkee, akka itkee. — Jauhinkivi.

Neljä veljestä yhden hatun alla. — Pöydän jalat.

Suorat karhun suolet. — Käsipyöhe riippuu vaarnalla.

Jänis jäätä pitkin, mutta villat maata pitkin. — Heinäreki.

Pienessä järvessä ongitaan eikä voida kalaa saada. — Vettä tuohi-
ämpärillä ammentaa.

Taivaasta lunta sataa, mutta koskaan ei sada vettä. — Jauhoa
seulotaan.

Valkea ukko nurkassa istuu ja aina valkoisella voitelee itseään. —
Uuni, valkealla savella voitelemme uunia.

- pol hebod, toine habad. — ségl.*
pučšu koiraine, i nula, i hambasta, a perthe i pästa. — zamk.
mīl pua ulähäkspäi jougoil joksēndeb. — kärbhäine.
vanh ukoinē, i pästa ni keda siričši, kät andab. — ukš.
 5 *ni iknoid, ni veräjid, a tōus perē eläjid. — jarves kala.*
tōus sundugäine vouktiđ nīčšukäižid. — sus hambhad.
vanhou ukoižou rōsttas bardan üksin hibusižim palhaks da i
värižē, i kričši. — kozal kezerlēš.
mi adivošt, séverž i postelnikašt. — perčiš pardēd (pardēn pandas
 10 *da samad pandas).*
neļ vellest kaiķa kritštas: toto mi toto mi. — gomnas taptas.

a a d v :

- ondēs habas koirad nuttas. — gomnas tapetas.*
peñes pilvudēpei lumēm pāv. — jouhon šegoitas.
 15 *peñea järvudū lahnad vätäs. — pirgat kiittas.*

Puoli hevosta, toinen haapaa. — Seula.
 Pieni koira, ei hauku, ei pure, mutta tupaan ei päästä. — Lukko.
 Meidän päällämme jalat ylöspäin juoksentelee. — Kärpänen.
 Vanha ukko, ei päästä ketään ohitse, kättä antaa. — Ovi.
 Ei ikkunoita eikä ulko-ovia, mutta täysi tupa asukkaita. — Jär-
 vessä kala.

Täysi arkku valkeita tyttöjä. — Suussa hampaat.
 Vanhalta ukolta kiskotaan parta yksin hiuksin paljaaksi, eikä hän
 itke eikä huuda. — Kuontalo kehrätessä.

Minkä verran vieraita, sen verran vuodepatjoja. — Tuvassa hirret
 (hirsi pannaan ja sammalta pannaan).

Neljä veljestä aina huutavat: Toto mi toto mi. — Puimahuo-
 neessa puidaan.

Ontossa haavassa koirat haukkuvat. — Puimahuoneessa puidaan.
 Pienestä pilvestä lunta sataa. — Jauhoa seulotaan.
 Pienellä järvellä lahnat hyppivät. — Piirakoita keitetään.

- metsha m̄b, kirjutab, kod̄ihe astub, kirjutab. — stupn̄ad.*
kahtes puhudeš vouktit kaneižid išt̄tas. — hambhad.
uk ištub gurbakaz i kagz bibaŋeht sus. — patsaz, voron̄tsad.
kukoi louub, taivhaŋe kuulub. — pagastaha zvon̄itas.
5 *rub̄i-lambas per̄tiš. — kättüd.*
neļ makarašt šlöpännal išt̄tas. — stol (jougad ne stolan).
koñdjan k̄äpš per̄tiš. — kavazaud.
neļ n̄ištukašt üthe kareižēhe kustas. — lehmän lypstas.
neļ n̄ištukašt jälgeti joksetas, ni kudam ni kudamt i voigoi tabata;
10 (toisella:) *n̄ištukeine n̄ištukašt i voi sabutada (~teada). — kerinlaudad,*
lompuđ.

š i m ğ ä r v :

- ozgikat ozgitez:*
ondes habas koirad nuttas. — gom̄nas taptas.
15 *pičšū ğärvudū lahnad v̄atas. — piŋgat k̄ittas.*

Metsään menee kirjoittaa, kotiin tulee, kirjoittaa. — Korvattomat vursut.

Kahdessa puussa valkeat kanat istuvat. — Hampaat.

Ukko istuu kyttyräinen ja kaksi viipaletta suussa. — Patsas, orret.

Kukko laulaa, taivaalle kuuluu. — Kirkkoon soitetaan.

Rupilammas tuvassa. — Kätkyt.

Neljä Makaraista hatun alla istuvat. — Pöytä (pyödän jalat).

Karhun k̄äpälä tuvassa. — Uuniluuta.

Neljä tyttöä yhteen reikään kusevat. — Lehmää lypsetään.

Neljä tyttöä peräkkäin juoksevat, kukaan ketään ei voi tavoittaa; tyttö tyttöä ei voi saavuttaa. — Kerinlaudat, huomapuut.

Arvatkaa arvoitus:

Ontossa haavassa koirat haukkuvat. — Puimahuoneessa puidaan.

Pienellä järvellä lahnat hyppivät. — Piirakoita keitetään.

*piteriš (haban) tšaptas, a länna päraged lendatadas. — piterišpei
tänna kirgeižet tūdas.*

*tšuhkap tšähkap pimedas pihkus, komedas korbes; (10-vuotiaalla
pojalla:) tšuhkap krähkap pimedas pihkus, kobedas korbes. — päčšił
5 kons tahtas teignas libub.*

pičšū teivheizūpei sumem pāb. — šegaoitas gouhon.

kahtū ruskū ordeizū ištup kinhtaks vouktid lindyiziđ. — hambhad.

mārg vaza eidan taga venub. — keļ sus hambhiden taga.

pičšus pagasteižes lōuž rahvast i keik voiketas. — tohuset pačetas.

10 *pičšu (peñ) makarēine aavadme goksendeb, goksendeb i tšogeizēhe
ištuse (sižutase). — vast.*

iōa loudeizēd, a peivou turuškeizēd. — sija.

vouktan šob, mustou situb. — šāres.

metsha astub, ka kodihe kačsub, a kodihe astub, ka metsha kačsub.

15 *— kirvez vōn taga.*

Pietarissa (haapaa) hakataan, mutta tänne lastut lennätetään. —
Pietarista tänne kirjeet tulevat.

Suhkaa sähköä pimeässä havumetsässä, kumeassa korvessa. —
Uunilla kun taikina taikinakorvossa nousee.

Pieneltä taivaalta lunta sataa. — Jauhoa seulotaan.

Kahdella punaisella orrella istuu ahtaassa valkoisia lintuja. —
Hampaat.

Märkä vasikka aidan takana makaa. — Kieli suussa hampaiden
takana.

Pienessä kirkossa täynnä kansaa ja kaikki itkevät. — Tuohukset
palavat.

Pieni Makarainen lattiaa pitkin juoksentelee, juoksentelee ja
nurkkaan istuutuu (pysähtyy). — Vasta [luuta].

Yöllä laudat, mutta päivällä kääröt. — Vuode.

Valkoista syö, mustaa [mustalta] sittuu. — Päre.

Metsään menee, niin kotiin katsoo, mutta kotiin menee, niin met-
sään katsoo. — Kirves vyön takana.

per̄tiš supaleižed, a irdou kromeižed, mi? — pardet sīnas.
koñdʒan lap karžnas; (toisella:) koñdʒan kăpš per̄tiš. — kavaznud.
iknaha mülub, a ukshe i mül'u. ozeida mi om? — peiveine.
kuiv krom iknannou. — peiveine.

5 *ajab ajab gälged ile, vileb vileb libad ile. — venehū ajetas gärvū i sūlas.*

rout ten karžib, siga linan vedab. — sugasū kanʒat kohetas.

pičšu makargeine keikile kät andab. — ukses paṇa.

nel sizarešt ühteṇ korennou ištta. — stolaz gougad.

10 *nel sizarešt keik ühthe vädrhā kuzesoi; (tai:) n. s. ühteṇ korēṇe kuzesoi. — lehman lupstas.*

tšep tšephe, dostaļ pätšhe. — libat pätšhe pandas.

darʒa da marʒa kohtati kačsusoi. — lagi da lava.

rubi-lambas per̄tiš. — kättut.

Tuvassa suupalat, mutta ulkona kannikat, mikä? — Parret seinässä.

Karhun kăpälä karsinassa; karhun kăpälä tuvassa. — Uuni-luuta.

Ikkunasta mahtuu, mutta ovesta ei mahdu. Arvaa, mikä on? — Aurinko.

Kuiva leivänkannikka pihalla. — Aurinko.

Ajaa ajaa, jälkeä ei ole, viiltää, viiltää, leipää ei ole. — Veneellä kuljetaan järvellä ja soudetaan.

Rauta tien karsii, sika hampun vetää. — Sukasella huopokkaat korjataan.

Pieni Makarainen kaikille kättä antaa. — Ovessa kädensija.

Neljä sisarta yhden kuoren alla istuvat. — Pöydässä jalat.

Neljä sisarta kaikki samaan pankiin kusevat; neljä sisarta samalle kuorelle kusevat. — Lehmää lypsetään.

Ketju ketjuun, loppu uuniin. — Leivät pannaan uuniin.

Darja ja Marja vastatusten katsovat toisiaan. — Katto ja lattia.

Rupilammas pirtissä. — Kätkyt.

neŭ sizarezd ġälgeti ġoksętas, a ni kudam ni kudamet sabutada voigoi i. — keriloudad.

venub, i kidasta, a lepkiđennou keikiŭ kačsub. — künduz.

peivou rippub, a iöa nuheidab i karan ečšib. — ičšę kok.

5 *ülemba püvęd aęmba nabad mi rippub i miŭ (pro mihe) tšokędad (~ tšokkeid). — korman.*

keskü lämeine, a rüünil veži. — samovar.

uk libup kačšinaspei i pačž rippup perskes. — kaži.

58. L a u l u j a, h o k u j a y m.

10 *korvoil:*

58. 1. *oli minai melhiine, käbedaine šarfaine, jaugat kazvethe ku kanau, sus se üks se hambhaine.*

58. 2. *tšiganahšet tapoiba, mustat koirad nutiba, homenčsou se hallaižou, tsigan maši alaižou.*

Neljä sisaresta perättäin juoksevat, mutta kukaan ei voi saavuttaa ketään. — Kerinlaudat.

Makaa, ei huuda, mutta liepeiden alta kaikilta katsoo. — Kynys.

Päivällä riippuu, mutta yöllä nuuskii ja reikää etsii. — Itse »kokka».

Polven yläpuolella, navan alapuolella, mikä riippuu ja minne pistät. — Tasku.

Keskellä tuli, mutta reunoilla vesi. — Teekeitin.

Ukko nousee karsinasta ja hirsi riippuu takapuolesta. — Kissa.

58. L a u l u j a, h o k u j a y m.

58. 1. Oli minulla mielitietty, kaunis kaulahuivi, jalat kasvoivat kuin kanalla, suussa yksi hammas.

58. 2. Mustalaiset puivat, mustat koirat haukkuivat, aamulla hallaisella, mustalainen huitoi kintaalla.

58. 3. *muštan hebon, muštaṇ koṛjan, muštaṇ konz me šurguimai, muštaṇ muṭšuižem peṛtižen, konz me eragañžimai.*

58. 4. *makarou levoi, hubam pajon névoi, kovergižil kut putui, laučšann laučšauk putui, künziṭiba rähtiba, koje kudgi pästiba.*

5 58. 5. *koki koki kalaïne, et koki ka uju, ištu ištu prihaïne, ed ištu ka khuju.*

noida :

58. 6. *malato iṭšiṇ koumet saṇpkad, okha hī ku lošnita:s, prime to iṭšiṇ koume prihašt, okha hī hot tuskita:s.*

10 58. 7. *o(s)tan mi·na peroiž·n, kirjuta·n mä kirjaiž·n, lenda lenda kirjaiïne, löüdä rodi·me(i) randaiïne.*

58. 8. *muštaṇ koṛjan muštaṇ hebon, muštaṇ, kus mī šurguimai, muštaṇ muṭšuižem peṛtižen, kus mī eragañžimai.*

58. 9. *meiden tšasovnikaižen om, vauget mahut peskuiïne, propadi 15 minun kolčšaiïne, broškaiïne i paikaiïne; (tai:) kadotīn miña kolčšaižen, vauktan nosovejan paikaižen.*

58. 3. Muistan hevosen, muistan reen, muistan, milloin me ajelimme, muistan pienen pirttisen, milloin me erosimme.

58. 4. Makaralta Levoi pahan laulun opetti, mutkilla kuinka sattui, penkin alle jalka sattui, kynsivät ruopottivat (?), kuinka mitenkin päästivät.

58. 5. Tärppää, tärppää kalanen, et tärppää niin ui, istu istu poikanen, et istu niin mene . . .

58. 6. Vasaroitsin kolmet saappaat, loistakoot ne, huomasin kolme poikaa, ikävöikööt he vaikka.

58. 7. O(s)tan minä mustekynän, kirjoitan minä kirjeen, lennä lennä kirje, löydä syntymäseutu.

58. 8. Muistan reen, muistan hevosen, muistan, missä me ajelimme, muistan pienen pirttisen, missä me erosimme.

58. 9. Meidän rukouskappelillamme on valkea hiekkainen maa, katosi minun sormukseni, solkeni ja huivini; kadotin minä sormuksen, valkean nenäliinan.

58. 10. *astuin minä polankaštmu, polankaine vihoštā, kačtsuštīn mā kūžhaižhe, kümne munašt suhudhe.*

58. 11. *en mänä mā bešedare, ile parad zelonašt, ile siga minun melhišt, eba mittšed bešedat (sic.)*

5 58. 12. *kurgešine aidaine, i seižu ka valise, olī tšoma prihaine, ed ištu ka ala.*

58. 13. *kukku kukku kagoihut, surēs kūzē ladvaižes, voika voika neičšukaine, tšoma priha kaglaižes.*

58. 14. *olī jodud gulaidut, kabakoižhe käveldut, olī seištut, säräitut,*
10 *südäimile paratut.*

58. 15. *ajoi pap heinha, pañi nokan seinha, tulī pap heinaspäi, ot nokan seinaspäi.*

noidaa — rebag:

58. 16. *helguin, helguin tehut mö, tulī tütöi vastha. min tičō radab? —*
15 *täi lavam pühkib, sonzar hougoñ kañdičšob, hožjain (ižand) täit kadjoiš ečšib.*

58. 17. *mānen minā vedare, kuivadmō kujoštmō, vaššištmō va-*

58. 10. Astuin minä ketoa pitkin, keto viheriöitsee, katsahdin minä kuuseen, kymmenen munaa suuhun.

58. 11. En mene minä vierailulle, ei ole vihreää pukua, ei ole siellä minun mielitiettyäni, eivät ole minkäänlaiset vierailut.

58. 12. Ristiseipäinen aita [kun] ei seiso, niin kaatuu, oli kaunis poika, et istu, niin älä.

58. 13. Kuku kuku kākōnen suuressa kuusen latvassa, itke itke tyttönen kauniin pojan kaulassa.

58. 14. Oli juotu kuljeksittu, kapakassa käyty, oli seisty, väristy, sydämille viritetty.

58. 15. Ajoi pappi heinään, pani »noka» [= peniksen] seinään, tuli pappi heinästä, otti »noka» seinästä.

58. 16. Käskelin käskelin tietä pitkin, tuli tyttö vastaan. Mitä teillä tekee? — Täi lattiaa pyyhkii, kirppu halkoja kantaa, isäntä tätä housuista etsii.

58. 17. Menen minä vedelle, kuivaa kujaa pitkin, vaskista vakoa

goštmō, šoukutaske amuata, dubovejou vādrāižou, kodī meliš kodišain,
ištšeiñ žēnih perfišain.

58. 18. kaik radoižed radetut, oli jodud gulaidut, pražnikaižet
pravattut, soumaižen vast säräitut.

5 58. 19. sapkaižed eba jougoidmō, a sobaižed eba luidmō, eba pāstä
mindai pražnikaale, rai rai ritatai.

58. 20. pajataižēñ mā tšomāda pajoid, pajot kaik i unohitēñ, oleižēñ
miña norikaiñe, ka āñud oleiž zvonkaiñe.

10 58. 21. kukku kukku kaguško, sures kuze ladvas, voika voika nei-
tšukaine, tšomou prihou kagaas.

58. 22. jogen taga lāmoi palab, minun milašk munat (kalañ)
kītab, jogen taga lāmoi sambub, minun milašk munan (kalan) andab.

58. 23. māgoupai ojaiñe jokseb, orgoižhe vougase, minun milaškan
tervehtheadas, minus ümbri nagrētas.

15 58. 24. aagat tšapkat vanhīt koivuiđ, kazvab norīt koivuižid, aagat
lupkat vanhīt prihoid, kazvab norīt prihaižid.

pitkin, solkutapa ammentaa, tammisella sangolla, koti mielessä
kotonani, sulhaseni pirtissäni.

58. 18. Kaikki työt tehty, oli juotu kuljeksittu, praasnikat vie-
tetty, nurkkaa vasten väristy.

58. 19. Saappat eivät ole jalkojen mukaisen [jalkoja myöten],
mutta vaatteet eivät luita myöten, eivät päästä minua praasnikalle,
rai rai ritatai.

58. 20. Laulaisin minä kauniita lauluja, laulut kaikki unohdin,
olisin minä nuori, niin ääni olisi heleä.

58. 21. Kuku kuku kākönen, suuressa kuusen latvassa, itke itke
tyttö, kauniin pojan kaulassa.

58. 22. Joen takana tuli palaa, minun mielitiettyäni munia (kalaa)
keittää, joen takana tuli sammuu, minun mielitiettyäni munan (kalan)
antaa.

58. 23. Mäeltä oja juoksee, laaksoon valuu, minun mielitiettyäni
suudellaan, minua nauretaan.

58. 24. Älkää hakatko vanhoja koivuja, kasvaa nuoria koivuja,
älkää rakastako vanhoja poikia, kasvaa nuoria poikia.

58. 25. *tāmbāi päiväižēn elamai, homem pačkičšēmha mänēmai, aṇkkat palaižīn libad, īka sōmānālgha kolēmai.*

58. 26. *koki koki kala, et koki ka ala, ištu ištu priha, ed ištu ka mänē.*

5 58. 27. *ajoi jaša jarmoṇkaḷ, pitkiš jurīš pāličši, kabaukad ne aṇuitši, jablokad ne siričši.*

58. 28. *ištum miṇa pedai jurou, kačsum miṇa taivhaḷ, molin molin, jumalaiṇe, tšomad rugišt houmheḷ.*

58. 29. *nīčšukaiṇe norikaiṇe, eba pāstä pražnikḷ. sapkaižēd eba*
10 *jougoidme, sobaižēd eba luidme.*

k o r b a l:

58. 30. *puheg:*

libun miṇa blasovas, mänēn miṇa blasovas, ukšespei ukshe, vereišpei vereiha, lagedha pūdho, vihandha normhe, kūdašt kujodmu,
15 *vaššišt vagodmu, sižup siga kužheiṇe, i surpühä mikua ištub. i pokori-moi i pomori-moi, pāsta mindei rababože pavelat kaikučšiš nemoštišpei*

58. 25. Tänään päivän elämme, huomenna kerjäämään menemme, antakaa palasittain leipää, taikka nälkään kuolemme.

58. 26. Näppää, näppää kala, et näppää niin älä, istu, istu poika, et istu, niin mene.

58. 27. Ajoin Jaša markkinoille, pitkien juurien yli, kannat alitse, omenat sivuitse.

50. 28. Istun minä petäjän juurella, katson minä taivaalle, rukoi-len rukoilin, Jumala, hyvää ruista halmeelle.

58. 29. Tyttönen nuorikainen, eivät päästä praasnikalle, saapaat eivät jalkojen mukaiset, vaatteet eivät luiden mukaiset.

58. 30. Loitsu (sairautta vastaan):

Nousen minä marianilmestyspäivänä, menen minä marianilmes-tyspäivänä, ovelta ovelle, ulko-ovelta ulko-ovelle, lakeaan peltoon, vihantaan nurmeen, kultaista kujaa pitkin, vaskista vakoa pitkin, seisoo siellä pikku kuusi, ja suurenpaaston Mikael istuu. Ja nöyrryn ja paastoon, pelasta minut jumalanpalvelija Paavali kaikenlaisista

*i kaikuṭšiž boḷestišpei i kaikuṭšes ehtindaspei, peṛtehtindaspei i veži-
ehtindaspei, i kaikuṭšes hubas paganaspei. pästa mindei rababože
paveaad boḷestišpei. navetive kof ami-n i igaks pästa mindei ṛetiž
boḷestišpei.*

5 *koume kerdat puhud i koume kerdad aaged i kaikuṭšes kerdan
koume kerdat sülge. ṛetiṛa vedeṛa vaad i spravitoi.*

58. 31. *sibitaškandeb, nu i sindei pästab:*

*libun miṛa blaasovas, mäṇen miṛa blaasovas, uksepei ukshe,
vereišpei vereiha, aagedha pūdho, aagedas pūdosa, kūdaiṇe külbetiṇe,
10 kūdaižes külbetižes, kūdaiṇe uksut i kūdaiṇe palatiṇe i kūdaiṇe kivduk.
ṛetiṛa palatižes sīžup kūdaiṇe kukoihut, kūdaižes kukoihudes kūdaižet
sugeižed, kūdaiṇe händ, kūdaiṇe pähud, kūdaižed jougeižed i kündudet
kūdaižed i kaik sijat kūdaižed. pokorimoi i pomorimoi (näge hānele,
kukoihudes), pästa mindei rababože paveaat kaikuṭšes paganaspei,
15 külbetpaganaspei i vežipaganaspei i sobapaganaspei i verhas paganas-
pei i kaikuṭšes paganaspei, i jougeižil topsi, a kündeiziṛ kaiva, a hän-*

sairauksista ja kaikenlaisesta taudista ja kaikenlaisesta panentatau-
dista, tupa-panentataudista ja vesi-panentataudista ja kaikenlai-
sesta pahasta saastasta. Pelasta minut jumalanpalvelija Paavali
taudista. Iankaikkisesti aamen ja iäksi pelasta minut tästä taudista.

Kolme kertaa puhallat ja kolme kertaa luet ja joka kerralla kolme
kertaa sylje. Tällä vedellä valat ja paranet.

58. 31. [Kun] rupeaa syyhyttämään, no ja sinut pelastaa:

Nousen minä marianilmestyspäivänä, menen minä marian-
ilmestyspäivänä, ovelta ovelle, ulko-ovelta ulko-ovelle, lakeaan pel-
toon, lakealla pellolla, kultainen sauna, kultaisessa saunassa, kul-
tainen ovi ja kultainen lava ja kultainen kiuas. Tällä lavalla sei-
soo kultainen kukko, kultaisella kukolla kultaiset sulat, kultainen
pyrstö, kultainen pää, kultaiset jalat ja kynnet kultaiset ja kaikki
paikat kultaiset. Nöyrryn ja paastoon (näet sulle, kukolle): pelasta
minut jumalanpalvelija Paavali kaikenlaisesta saastasta, sauna-
saastasta ja vesisaastasta ja vaatesaastasta ja vieraasta saastasta
ja kaikenlaisesta saastasta ja jaloilla polje, mutta kynsillä kaiva,

deizeŋ voida, a sugeižil' pühki, a nokeižŋa koki. kaik rababože paveat koki i navetive kof ami·n, igaks pästa mindei netiž bol'estišpei.

kerdan auge i koume kerdat sülge i möst kerdan auge i koume kerdat sülge, koume kerdad auge i kaikučšŋa kerdal koume kerdat sülge. puhud
5 i vanatoi i spravitoi.

58. 32. kundaške sä minun minuško, min ko·diž bašitas, bešo·da ižŋen täht ni vaihut, sinun ta·gut lajita·s.

58. 33. tedriŋe kukurdab, hīn tšoma ižŋes nukurdab, tatoi mamoi kagaatuši, miŋa laps laptas.

10 58. 34. mīde tša·sou·ni·ka ižŋennou, vauget sa·vi pe·skuiŋe, prapadī minun kol'tä·iŋe, voruged na·sovi paikä·iŋe.

58. 35. kišoi kašoi. kus oli·d? — merŋa olin. — min said? — pün sain. — kuna panid? — patsham pähä. — ken sinai süi? — süi koir, süi kaži, süi hir. — koirat kūkū, kažid härkmeŋ, hir hijamou.

mutta pyrstöllä voitele, mutta sulilla pyyhi, mutta nokalla noki. Koko jumalanpalvelija Paavali noki ja iankaikkisesti aamen, iäksi pelasta minut tästä taudista.

Kerran lue ja kolme kertaa sylje ja taas kerran lue ja kolme kertaa sylje. Kolme kertaa lue ja joka kerralla kolme kertaa sylje. Puhallat ja valat itseäsi ja paranet.

58. 32. Kuulepa sinä minun mielitiettyäni, mitä kotona puhutaan, vierailusta ei sanaakaan, sinun takiasi moititaan.

58. 33. Teirinen kukertaa, heinä kauniisti nukertaa, isä äiti kau·lakkain, minä lapsi vieressä.

58. 34. Meidän kyläkappelilla on valkea hiekkainen savi, katosi minun sormukseni, valkea nenäliina.

58. 35. Kissa kassi, missä olit? — Merellä olin. — Mitä sait? — Pyyn sain. — Mihin panit? — Patsaan päähän. — Ken sinulta söi? — Söi koira, söi kissa, söi hiiri. — Koira koukulla, kissaa hierimellä, hiirtä hihalla.

58. 36. *koki koki kakeine, et koki, ka ala, lubi lubi nīčšukeine, ed lubi ka ala.*

58. 37. *ala tšapa vanhit koivuid, tšapa norit koivuižid, ala lubi vanhid ukoid, lubi norit priheižid.*

5 58. 38. *järven taga lämmoi palab, minum miiaš munat kītab, miina libun puhu, muna tulep suhu.*

58. 39. *tedan te-dan mi-da kurttuid, ža-lannī-se tšomeine, to-ivo-tin mā kümne munašt, to-ivotin da en anda-n.*

58. 40. *kurgeštine aidaie, i sižu ka valise, ža-lannī-se tšomeine, 10 e-d ištu ka tsva-nise.*

58. 41. *paik-se tšoma, paik-se tšoma, kaimeizeđ ne parembad, ozreižed ne prihat tšomad, korbaizeđ ne parembad.*

58. 42. *ta-tad ma-mad ko-aeška-tas, nīčšed meliš lähteška-tas, ne-kruteižed gu-leiso-i, so-udato-ihe spra-vleso-i.*

58. 36. Näppää, näppää kala, et näppää, niin älä, rakasta, rakasta tyttö, et rakasta, niin älä.

58. 37. Älä hakkaa vanhoja koivuja, hakkaa nuoria koivuja, älä lemmi vanhoja ukkoja, lemmi nuoria poikia.

58. 38. Järven takana tuli pulaa, minun mielitiettyäni munaa keittää, minä nousen puuhun, muna tulee suuhun.

58. 39. Tiedän, tiedän miksi suutuit, kaunis mielitietty, lupasin minä kymmenen munaa, lupasin ja en antanut.

58. 40. Ristiseipäinen aita, ei seiso, niin kaatuu, kaunis mielitietty, et istu, niin (?).

58. 41. Huivi kaunis, huivi kaunis, raidat ne paremmat, Ozroilan pojat kauniit, Korbalan ne paremmat.

58. 42. Isät äidit rupeavat kuolemaan, tytöt rupeavat kadottamaan mielensä (?), alokkaat kuljeksivat, sotapalvelukseen valmistautuvat (?).

pe tso i a:

58. 43. *ušt i ola, ušt i ola, vo·uget sa·mbar sto·lou, tša·injäd tša·s-*
kad va·aetud, o·lou ku·drit kä·riü·d.

58. 44. *ku·koi lo·uub de·rouna·s, mīde mi·koi vo·ruimas, za·mkan*
5 ta·ga i·štumas, bo·raško·id ni sō·mäs.

58. 45. *raida raida raida tšo·k, eaē proškou paidad, ühtet ka·diru-*
zyižed, nedgi ka·votomad.

58. 46. *kukku kukku kägoihud, ku·jokuze la·dvas, vo·ikab vo·ikab*
nī·tšukgi·ne, tšo·mou pri·hou ka·gas.

10 58. 47. *om lühüdäi·ne kag·gi·ne, ta·rbi ba·pki·ne rahnda, om pitk-*
hambaz anop, ta·rbi mamaks kutsta.

58. 48. *tü·töi, a·ndan mehe·e, ma·muško·, en mä·ne, surēt ke·lot*
ku·utas, korkta·d bemb·e·d nägu·tas, kä·zipai·kad lehke·tas, lentaižed ne
lehaitas.

15 58. 49. *jänišad ne jälgetu·si, oravgižed o·tsatu·si, päragudet pä·re·tu·si,*
mamam ta·tam kaga·tu·si, mi·na lapš la·ptas.

58. 50. *en mä·ne nemžile mehe·e, go·rad go·ruimaha, vouktou savou*
torguimaha.

58. 43. Ušt ja Olja, Ušt ja Olja, valkoinen teeketin pöydällä,
teekupit [täysiksi] kaadetut, Oljalla kiharat käärityt.

58. 44. Kukko laulaa kylässä, meidän Mikoi varastamassa,
lukon takana istumassa, rinkelejä ei syömässä.

58. 45. R.r.r., ei ole Proškalla paitaa, pelkät (alus-)housupahaiset,
nekin vyöttömät.

58. 46. Kuku kuku kähkö, kujakuusen latvassa, itkee itkee tyttö-
nen, kauniin pojan kaulassa.

58. 47. On lyhyt kaura, täytyy kuhilas leikata, on pitkähammas
anoppi, täytyy äidiksi kutsua.

58. 48. Tyttö, annan miehelään. — Äiti kulta, en mene, suuret
kellot kuuluvat, korkeat luokit näkyvät, käsipyhkeet hulmuavat,
nauhat liehuvat.

58. 49. Jänikset ne jäljekkäin, oravat otsakkain, päreet päälle-
käin, äitini isäni kaulakkain, minä lapsi vieressä.

58. 50. En mene Nemžille miehelään, vaivaa näkemään, valkoista
savea kaupitsemaan.

58. 51. *podjom nīčšed mustha marha, soidme soigutāmha, kanghidme kanqidamha.*

58. 52. *tullōi puhub, tullōi puhub, prāmo marjan aitha, marja ičšē hān sanui, tarbi marjad meheag antta.*

5 58. 53. *mānīn minā metsha, mečsas üks pedāi, tervatas ka lāmboi palab, keda minēi lūpta, ī lūpta nī keda, ivanad ūht lūpta.*

58. 54. *järven taga lāmboi palab, oška babam tomenn_aa. oška babam rāmboīhe, mišou kadjoiš kamboīhe.*

58. 55. *lebed bela, lebed bela, oli priha leved nēna, trupkan kuī, 10 vinan jūi, omayizhen nīčšid lūi; (tai:) omayizhe nīčšid vūi.*

58. 56. *oi hoi hoi da avoi voi, om edahan šurka, om korbid da om māgid, om kümne virstad pitkid.*

58. 57. *šurka astub edahan, minā pohotkan tunden, tšasyiš kološiš, kudrāvijoiš hibusiš.*

15 58. 58. *ekoi vanā, ekoi pōst, tuag homen ehtou mōst, taljanqaine kädēhe, tippi lippi māgehe.*

58. 59. *obram levoi, huban pajon nēvoi.*

58. 51. Lähtekäämme tytöt mustaan marjaan [mustikkaan], soita myöten soikuttamaan, kankaita myöten kulkemaan.

58. 52. Tuulonen puhaltaa, tuulonen puhaltaa, suoraan Marjan aittaani, Marja itse hän sanoi, täytyy Marja antaa miehelään.

58. 53. Menin minä metsään, metsässä yksi petäjä, tervataan, niin tuli palaa, ketä minun on rakastettava, ei ole rakastettava ketään, vain Iivanaa rakastettava.

58. 54. Järven takana tuli palaa, Oskan mummoni tuomen alla. Oskan mummoni levitti jalkansa, Mišalla housuissa seisoi.

58. 55. Valkea joutsen, valkea joutsen, oli poika leveänenä, piippua poltti, viinaa joi, laitumen tyttöjä löi; laitumelle tyttöjä vei.

58. 56. Oi hoi hoi ja voi voi, on Surkka kaukana, on korpia ja on mäkiä, on kymmenen virstaa pitkiä.

58. 57. Surkka kulkee kaukana, minä kulun tunnen, kellosta, kalosseista, kiharista hiuksista.

58. 58. Mikä mokoma Vanja, mokoma Pjost, tule huomen illalla taas, harmonikka käteen, tippi lippi mäkeen.

58. 59. Obran Levoi, ruman laulun opetti.

58. 60. *järven taga lämmyi palab, minun miiaš munat kīlab,
järven taga lämmyi sambui, minum miiaš munad andoi.*

58. 61. *ostin miña paikqizžen, sidoužin i vedoužin, tegin miña šurkai-
žen, ühten ehtam pidoužin.*

5 58. 62. *paik se tšoma, paik se tšoma, rünäižed ne vü parem-
bad, ĩavaššed nīčšet tšomad, a mokejoučšed vü parembad.*

j ä r v i š:

58. 63. *sanugam sarnoid, vanugam varnoid, libui härk kuzhe,
savižiš sapkoiš, kivižiš kindhiš, roimaht, reimaht, pinžun rebit.*

10 58. 64. *astuin minä kūmen, rušin minä sūmen, mänin minä lukha,
ištumoi minä rundugale, pañiba mindei sundugale, kačsuštīn juma-
laha, tegimoi minä humalaš, kaik rahvaz lajitas, ĩ kes miñi kajetas.*

58. 65. *astuin minä šlokotoitīn, tohudehe ribedoitīn, (kudui kričšo-t
i žaidi kričšo-t) kuna mäned i kuspai tulač, pavaričšan päroi i muna-
15 ričšan niroi.*

58. 60. Järven takana tuli palaa, minun mielitiettyäni munaa keit-
tää, järven takana tuli sammui, minun mielitiettyäni munaa antoi.

58. 61. Ostin minä huivin, sitoisin ja vetäisin, hankin [ystäväksi]
Surkan, yhden illan pidinkin.

58. 62. Huivi on kaunis, huivi on kaunis, reunat ne vielä parem-
mat, iivaiset tytöt hyvät, mokeimäkeläiset vielä paremmat.

58. 63. Kertokaamme satuja, vanukaamme vaarnoja, nousi
härkä kuuseen, savisissa saappaissa, kivisissä kintaissa, roimahti,
räimähti, »pinsun» repi.

58. 64. Astuin minä kolmen, avasin minä solmen, menin minä
sipulia hakemaan, istuuduin karsina-arkulle, panivat minut arkulle,
katsahdin pyhäinkuvaan, tulin minä humalaan, kaikki ihmiset
moittivat, ei kenenkään luona minua puolusteta.

58. 65. Astuin minä löntystelin, tuoheen ripottelin, minne menet
ja mistä tulet, kapustan Paroi ja munaruuan Niroi?

l a d v:

58. 66. *kuřiži·η ku bumaga·št, eļə vouktad bumagad, māņēži·η ku bešeda·lē, eļə mēlthe prihad.*

58. 67. *kukku kägōi, kukku kägōi, ūhtū haba-lehtuizū, ikke ikke*
5 *nītšukeiņe, joge randas peskuižū.*

58. 68. *kukku kägōi, kukku kägōi, kuze jurel ladvas, ikke ikke*
nītšukeiņe, tšomou prihou kagaas.

58. 69. *eļə tatad, eļə mamad, stanovitei jougeižile, oigenžitei mečsələ.*

58. 70. *ukoiņe da akeiņe, vouget-pā priheiņe, must-pā nītšukeiņe,*
10 *silet sigeiņe, kover koifeiņe, kūki kaneiņe, loukoi lehmeiņe, olšoi*
heboiņe.

š i m ğ ä r v:

58. 71. *kukkup kägōi, kukkup kägōi, kuivas kuze ladveižes, voi-*
kab voikab nītšukeiņe, tšomou prihou kagaēižes.

15 58. 72. *timoī tippub, padarūnou rippub.*

58. 73. *okulim pikulin, ala māņē timoin taga, timoi sindei tingu-*

58. 66. Polttaisin tupakkaa, kun (olisi) paperia, ei ole valkoista paperia, menisinpä vieraisille, eivät ole mieleen pojat.

58. 67. Kuku kākō, kuku kākō, yhdellä haavan lehdellä, itke itke tyttönen, joen rannassa hiekalla.

58. 68. Kuku kākō, kuku kākō, kuusen juurella latvassa, itke itke tyttönen, hyvän pojan kaulassa.

58. 69. Ei ole isää, ei ole äitiä, nostatitte jalkeille, lähetitte metsään.

58. 70. Ukko ja akka, valkopää poika, mustapää tyttö, sileä sikanen [?siikanen], kovera koiranen, ? kananen, laukka-lehmänen, Olšoi hevonen.

58. 71. Kukkuu kākō, kukkuu kākō, kuivassa kuusen latvassa, itkee itkee tyttö, hyvän pojan kaulassa.

58. 72. Timoi tippuu, saviruukun reunalla riippuu.

58. 73. Okulin Pikulin, älä mene Timoin vaimoksi, Timoi sinua

tab, vī̄tšeižū vingutab, padēižēhē ištutab, mägenn_aalē turutab, sit_kakuhū gūtutab, eidružū pututab.

58. 74. nuṭa, nuṭa koirēine, kenem_pālē zamkeine, kuspei kuṇub vāndōine, ī voudašt kundūda.

58. 75. hir_pūgi gougale, emboi mānda bestale (?), priheižēd_nē varastadas, dēvotškeižēd voiketas.

58. 76. fiṭa fiṭa fiṭimon, rīguižēṇked barafon, oti akan nēnatoman, oštī koṛgan peratoman, vallašt hebon hāndatoman, libat_paštoī palanudēd, houdat_kiṭi hougenudēd, paštikahat_palanudēd.

10 58. 77. kirikeine proidotab, vihalaištī vedoudab, miṇa ištun užēnežū, tuskas miṇi andoudab.

58. 78. tullī puhub, tullī puhub, vaṇka-dādein eitha, vaṇka-dūdām miṇi sanui, se eig udeid mehele antta.

58. 79. astuin mina vedele, edeleespei mehele, strikun strakun poigan
15 taga, mudad ved_ḡomha, kuivat_kaalat_śomha.

58. 80. kargeikatei tšebleteižēd, rozovejat_tšūkeižēd, mihe miṇi svatuižēd ī ajagoi, miṇi vähä vožid om.

vikisyyttää, veitsellä vinguttaa, saviruukkuun istuttaa, mäen alle vierittää, sitten niin mihin läkähdyttää, aitapahasella satuttaa.

58. 74. Hauku hauku koira, kenen päälle lukko, mistä kuuluu soitto, ei valtaa kuunnella.

58. 75. Hiiri polki jalalle, en voi mennä vieraisille, pojat odottavat, tytöt itkevät.

58. 76. Filja Filja Filimon, reiällinen viitta, otti akan nenättömän, osti reen perättömän, valjasti hevosen hännättömän, leivät paistoi palaneet, [nauris]haudikkaat keitti haljenneet, paistikkaat palaneet.

58. 77. Kirikoinen (?) menee sivuun, vihaisesti vetäisee, minä istun illallisella, ikävässä minulle annaltaa.

58. 78. Tuuli puhalttaa, tuuli puhalttaa, Vanka setäni aittaaan, Vanka setäni minulle sanoi, aika on Udei miehelään antaa.

58. 79. Menin minä vedelle, edelleen miehelään, Strikun Strakun pojalle, mutavettä juomaan, kuivaa kalaa syömään.

58. 80. Tanssikaa kenkäset, ruusunväriset sukat, miksi minulle kosijat eivät aja, minulla vähän ikää [vuosia] on.

58. 81. *aaa astu režižuštme, astu iknann_auštme, aaa ištte bohatad vast, ištte sirotinašt' vast.*

58. 82. *keik radežed ratut, pražnikežet_praznoitut, gürgimpei da pedrumpei, minun šotei vouget-pe.*

5 58. 83. *mina sanuin kanale, aaa muni irdale, muni minum_porthile, kümne munad drugule.*

C. Äänis-vepsää.

59. *ma k s o t n i t š e m m e h e l e.*¹

pervakei 27. 8. 34. ota kuzmantütär, 27 v.

10 *ol ug_da ak. ukol da akal oli kume tytärt. tytred lähttihe bešedaha. nu vot tytär ügž_gulei tsaariŋke. no, lämbitethe külbet i mändhe külbetihe radmaha. siga ho hardatihe. da vel verhit_tuli i hīd oli kaikit_kümne mest. no i pagištaze ho siga külbetiš ištsež makseid. maks se i küliš nütšem_paginan. nižne se sanub: kudambaŋke mina gulein, ka se maks*

58. 81. Älä astu raittia myöten, astu pihaa pitkin, älä istuudu rikasta vastapäätä, istuudu orpoa vastapäätä.

58. 82. Kaikki työt on tehty, praasnikat juhlittu, yrjönpäivä ja petronpäivä, minun rakkaani [syöttäjäni] valkeapää.

58. 83. Minä sanoin kanalle, älä muni ulos, muni minun portaileni, kymmenen munaa ystävälle.

59. Ystävä otti tytön miehensä.

Oli ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli kolme tytärtä. Tyttäret läksivät vieraisille. No kas, yksi tytär kuljeksi tsaarin kanssa. No, lämmitettiin sauna ja mentiin saunaan tekemään työtä. Siellä he harjasivat pellavaa. Ja vielä vieraita tuli ja heitä oli kaikkiaan kymmenen ihmistä. No, ja puhuvat he siellä saunassa omista ystävistään. Ystävä se kuuli tytön puheen. Tyttö sanoo: Kenen kanssa minä kul-

¹ Äänisvepsässä ovat sananloppuinen *e* ja *e* yleensä avonaisehkoja, vaikka se on jäänyt merkitsemättä. Avonaisuus oli usein hyvin selvää, mutta vaikutti kuitenkin epäjohdonmukaiselta. — *tš*, *š*~*tš*, *š* ja niiden jäljessä *e*~*e*.

mindei otniž mehele, ka mina rodnjižin kūme kuhmut kerdas. a nečtse maks senčšičes kuindel, külbetihe i tul nitsidenno. tuli külbetihe nitsidenno. — no, nitsed, kentiš sanub, rodiš kūme bohačid (kuhmud)? nitsed ne nagrđihe nagrđihe, i i sanugei. a toižed ne sanutihe: sinum maks
5 sani. — nu, davgi sanub, otam mina mehele, rodi vgiše kūme kuhmud.

maks se ot, da hän i läks mehele. nečtse ivan tsarevitš oli. no, ho eletihe hüvin. hän kohtištji i rodi kūme kuhmud. a mužik se lägz babad etšmaha. i baban toi, a tuli bab gäğibaba. bab babeitš, da kaks kuhmut pīt, da ühten kuhmun dāt. nu, nečtse bačse sani: sanid,
10 kūme kuhmud rodid, a ičšeleiž üks vgiše. mužik pahamełne. ühten kuhmun rodi ak.

— no mina, sani, butšho tīt saup'an da änižehe pästan ujumaha, ujugat siga. ak sani: proštle proštle, rodin nuguie möst kūme.

eletihe vož i möst rodi kūme bohačid. nu läks mužik mözd babeid
15 etšmaha. mab dorogad mōto sūrt mužik. akeine tuob vastha. — bab,

jeksin, niin [jos] se ystävä olisi ottanut minut miehelään, niin minä olisin synnyttänyt kolme pohattaa kerrallaan. Mutta tämä ystävä eteisessä kuunteli, saunaan tulikin tyttöjen luo. Tuli saunaan tyttöjen luo. — No, tytöt, kuka teistä, sanoo, synnyttäisi kolme urhoa (pohattaa)? Tytöt ne nauroivat nauroivat, eivät sanokaan. Mutta toiset ne sanoivat: Sinun ystäväsi sanoi. — No, annahan olla, sanoo, otan minä miehelään, synnytä vain kolme pohattaa.

Ystävä se otti, ja hän läksi miehelään. Tämä oli Ivan Tsarevitš. No, he elivät hyvin. Hän tuli raskaaksi ja synnytti kolme pohattaa. Mutta se mies läksi kätilöä etsimään. Ja kätilön toi, mutta tuli kätilö noita-akka. Kätilö kätilöitsi, ja kaksi pohattaa kätki (peitti) ja yhden pohatan jätti. No, tämä isä sanoi: Sanoit, kolme pohattaa synnytät, mutta itselläsi on vain yksi. Mies on pahalla mielellä: yhden pohatan synnytti akka.

No minä, sanoi, tynnyriin teidät suljen ja Ääniseen päästän uimaan, uikaa siellä. Akka sanoi: Anna anteeksi, anna anteeksi, synnytän nyt taas kolme.

Eliyät vuoden ja taas synnytti kolme urhoa. No, läksi mies taas kätilöä etsimään. Menee suurta tietä pitkin mies. Akka tulee

edahaksik läksid, edik tule babeimaha lapsužid? — ka tulē·n. hō pōrdihe
kodihe. kodihe tūdhe, mužig da babei. nu, babei babei tšeškañž möst
lapsed. babeidž babeidž da i lapsēm pīt möst, kagz dād da ühtem
pīt. — no vot saob kaks kuhmud vaiš om, a kūmañž i kuhm ole, a
5 kužu. hām möst mužik kūmandehe kertha dāt, prošthe.

nu hām möst kohtištii i kūme kuhmud rodi. rodi i sanii: mina
enamb en ota babeid netida, paha babei om. hām möst i läks etšmaha
babeid. babei tuob vastha i sanub — —. — en ota sindaid, gägibaba
oled. a netse gägibaba mečsad mōto doksob edeleze i tuob möst vastha
10 ivan tsarevitš. — — — hō i lähttihe i tūtthe kodihe, i babei tšeškañž
babei möst. no, netse ak od da pīt kaik kūme kuhmud, i annu enamb
babeile babeita. andei kuhmide sijas kūme kužuštš. — no sanub ivan
tsarevitš: kūme sanub da kaik kužižed. ivan tsarevitš i verdži nujas
akam päle. bučšun toi sūren sūren i raudaa tagei. akan se od da istud
15 butšho. nu ak se pītäitši pañi butšho kuhmud i ot i tše ištthe sinna

vastaan. — Mummo, kauaksiko läksit, etkö tule kätilöimään lap-
solia? — No tulen. He palasivat kotiin. Kotiin tulivat, mies ja kätilö.
No, kätilö rupesi kätilöimään taas lapsia. Kätilöitsi kätilöitsi ja
lapsen kätki taas, kaksi jätti ja yhden kätki. — No kas, sanoo, kaksi
pohattaa vain on, mutta kolmas ei ole pohatta, vaan koiranpentu.
Hän mies taas kolmanteen kertaan jätti, antoi anteeksi.

No, hän taas tuli raskaaksi ja kolme pohattaa synnytti. Synnytti
ja sanoi: Minä enempää en ota tätä kätilöä, paha kätilö on. Hän
taas läksi etsimään kätilöä. Mummo tulee vastaan ja sanoo — —. —
En ota sinua, noita-akka olet. Mutta tämä noita-akka metsää pitkin
juoksee edelle ja tulee taas vastaan Ivan Tsarevitš. — — — He läh-
tivätkin ja tulivat kotiin, ja mummo taas rupesi kätilöimään. No,
tämä akka otti ja kätki kaikki kolme pohattaa, ei antanut enempää
mummon kätilöidä. Antoi pohattojen sijasta kolme koiranpentua. —
No, sanoo Ivan Tsarevitš: Kolme, sanoo, ja kaikki koiranpentuja.
Ivan Tsarevitš suuttui kovasti akkaan. Tynnyrin toi suuren suuren
ja raudalla takoi. Akan otti ja istutti tynnyriin. No, akka se salaa
pani tynnyriin pohatat ja otti itse istuutui sinne tynnyriin. No, ja

butšho, no i voikap_siga, no mužik akan_se butšunke änižhe ujumaha
päst. ujī ujī butš_se änižes. butšun_se kandeī randeižele долол. a kuh-
mud ne sūrīkš každhe butšus — kūz bohaterid. — nu, loulein om
mīlemēi mama išttez butšus, oigendan sanīi doudad. — ala saop_
5 sōtāi oigenda doudēid, ka butš lopnib, narōvi vähäine, potom oigendad.

vähäine aigat_proidi, hō doudad i oigetihe. hīl butš i lopni. hō
butšuspai i lähttihe. lähttihe — kūš_kuhmud i lāgž_da mam. — kuna
sōtāid lähtem? — läkkam saoi metsha. no tūdhe hō metsha. — no vergat
magatta. kuhmud verthe magatta, poigad. mam ot, pani ristgiti puikod.
10 hānele kodī i tegihe. lūbutihe kuhmud i pakitihe sōda mama: mama
anda mīlemēi sōda. — ka ile milei sōda antta tīletēi nī mida. māngat
sanup_tšapkat pūhuī, kudamp_tīhepai kattsub. no hō lähttihe metsha,
pūhuī tšaptihe i tūtthe kodihe, sanuthe: mam mō tšapeim pūhuden. nu
tūgat, sanub, sōgat nakus vähäine. milei om nakus rattut som. nu hō
15 ištthē i sōthe. sōthe i verthe magatta. mōst homes_tuli i lūbutihe i sa-
nutihe: mida mīlemēi tehtä, rata nūguini? — nu māngat, sanub, metsad_

itkee siellä. No, mies akan tynnyreineen Ääniseen uimaan päästi.
Ui ui se tynnyri Äänisessä. Tynnyrin kantoi tuuli rantaan. Mutta
pohatat ne suuriksi kasvoivat tynnyrissä — kuusi urhoa. — No,
vaikea on meillä, äiti, istua tynnyrissä, ojennan, sanoi, jalat. — Älä,
sanoo, rakkaani, ojenna jalkoja, niin tynnyri halkeaa, odota vähän,
sitten ojennat.

Vähän aikaa kului, he ojensivat jalkansa. Heidän tynnyrinsä hal-
kesi. He tynnyristä lähtivät. Lähtivät — kuusi pohattaa lähtikin ja
äiti. — Mihin, rakkaani, lähdemme? — Lähtekäämme, sanoi, metsään.
No, tulivat he metsään. — No, paneutukaa makaamaan. Pohatat
paneutuivat makaamaan, pojat. Äiti otti, pani tikut ristiin. Hänelle
ilmestyikin talo. Pohatat nousivat ylös ja pyysivät syömistä äidiltä:
Äiti, anna meille syömistä. — Kas, ei ole minulla antaa teille syö-
mistä mitään. Menkää, sanoo, hakatkaa puu, mikä teihinpäin kat-
soo. — No, he menivät metsään, puun hakkasivat ja tulivat kotiin,
sanoivat: Äiti, me hakkasimme puun. — No tulkaa, sanoo, syökää
tässä vähäisen. Minulla on tässä laitettuna ruoka. No, he istuutui-
vat ja söivät. Söivät ja kävivät makaamaan. Taas aamu tuli ja he
nousivat ylös ja sanoivat: Mitä meidän on tehtävä, tehtävä työtä

mōto lindiit p̄umaha. p̄umaha lindiid mändhe (~ mändhe). tūtthe mōst kod̄ihe meṭsasp̄ai, tūtthe i išt̄iṭhe tšäid̄ dom̄ha. i tar̄iṭt̄iṭhe hejaḷe muṣ̄ik joks, ravaz. nu hō i ottiṭhe i p̄äšt̄iṭhe muṣ̄ikad joks, ukošt̄š.

5 ver̄the magatta kaṭik. i ukeiṇe ver̄ önik. nu homeṣ̄eḷa lubuṭiṭhe i ukeiṇe sanub: voṭibik miṭi išt̄taze tšäid̄ dom̄ha? — no ka išt̄t̄e, emak̄ se sanub. no hän i išt̄tiṭhe. a neṭse emak̄ pašt̄nu oli olañd̄it tšäiṇke. emak̄ se sanub ukole: sö olañd̄id, sanub. hän i söb da sanub: mikš rujas pah̄iṇp̄ sanub, eñt̄sele akaḷe olañd̄? hän se sanub: a ken̄en sanup̄ sina oḷed
10 ukeiṇe? — a oḷem̄ mina ivan tšarevitš. — nu mina, sanub, olin ivan tšarevitš̄an taga meheḷa i niṇga i niṇga — — — äñiṣ̄eap̄ai m̄d̄ ardoil̄ randha kandeṭi. muṣ̄ik se sanub: enik̄ mina oḷe siḷei muṣ̄ik i poigile bat̄? ota saṭob mind̄aid̄ üht̄he eḷamaha i prošt̄i viga neṭse minun, mina pah̄in tegin. — ak̄ sanub: šo naku h̄ilit̄ tuš̄iṇik (~ tšuh̄iṇik),
15 askeṭi prošt̄in. i hän neṭse muṣ̄ik sei h̄iled voikuṇke. i ak̄ ot̄ üht̄he eḷamaha. nu hō i üht̄es eḷaškaṭhe, batt̄i mamm̄i (< mam̄ i) poigad.

nyt? — No, menkää, sanoo, metsää pitkin lintuja pyydystämään. Lintuja pyydystämään he menivät. Tulivat taas kotiin metsästä, tulivat ja istuutuivat teetä juomaan. Ja pyrki heille mies yöksi, vanha. No, he ottivatkin ja päästivät miehen yöksi, ukon.

Käyivät makaamaan kaikki. Ukkokin kävi makaamaan, yövieras. No aamulla nousivat, ja ukko sanoo: Voinko minä istuutua teetä juomaan? — No niin, istuudu, se emäntä sanoo. No, hän istuutuikin. Mutta tämä emäntä oli paistanut piirakoita teen kera. Emäntä sanoo ukolle: Syö piirakoita, sanoo. Hän syökin ja sanoo: Miksi kovin haisee entiselle akalle piirakka. Hän se sanoo: Mutta kenen, sanoo, sinä olet ukko? — Ka olen minä Ivan Tsarevitš. — No, minä, sanoo, olin Ivan Tsarevitšin vaimona ja niin ja niin —. Ääniseltä meitä aallot rantaan kantoivat. Mies se sanoo: Enkö minä ole sinun miehesi ja poikien isä? Ota, sanoo, minut yhteen asumaan ja anna tämä minun erehdykseni anteeksi, minä pahasti tein. Akka sanoo: Syö tuossa hiiliä padallinen, sitten annan anteeksi. Ja hän, tämä mies, söi hiilet itkien. Ja akka otti yhteen elämään. No, he yhdessä rupesivat elämään, isä ja äiti ja pojat.

60. *b a b e i d a k u k e i h u i*.

pervakei 27. 8. 34. ola kuzmantütär, 27 v.

*elethe babei da kukeihuī. no vot, babei läks metsha, kukeihuden dāt
kodihe. kukeihuī magaš magaš da i lubii. no vot, dei kukeihuī sei. da i
5 tuli řebeī. — pāstaskep lämbitamha nēnašš. — em pāstā, kukeihuī
se sanub, babei ī kāsķnu. — pāsta, mina toin silei hüvān iānuden. no,
kukeihutt ī pāst. ķaiken sei řebeī, leiban dei maidon dei läks ehtķei-
tšel, pageī mōst metsha. ion siga magaš, mečsas magaš, i tošpečam
mōst tuli. mōst: pāstaskep kukeihuī lämbiteamahastē. no kukeihuī mōst
10 sanub: em pāstā, eka lačib emag. — pāsta, ī lači, ī teda. no, kukeihuī
pāst. a řebeī mōst hāneķa ķaik sijat sei. kukei koki. řebeī kukein raškī.
no vot, kukei kol. emak tuli ka kukeid ilg. — kuna kukei mōnnu? ečsī
ečsī voikunķe. a kukei pāčšinalle koanu, lūus kolijan.*

60. *M u m m o j a k u k k o*.

Elivät mummo ja kukko. No kas, mummo läksi metsään, kukon
jätti kotiin. Kukko makasi, makasi ja nousi. No kas, ja kukko söi.
Ja tuli kettu. — Päästäpä nenää lämmittämään. — En päästä, kukko
sanoo, mummo kielsi. — Päästä, minä toin sinulle hyvän äänen. No,
kukko päästikin. Kaiken söi kettu, leivän ja maidon ja läksi illalla,
pakeni taas metsään. Yön siellä makasi, metsässä makasi, ja toisena
päivänä taas tuli. Taas: Päästäpä kukko lämmittelemään. No, kukko
taas sanoo: En päästä, taikka haukkuu emäntä. — Päästä, ei hauku,
ei tiedä. No, kukko päästi. Mutta kettu taas häneltä kaikki söi.
Kukko nokki. Kettu kukon repi. No kas, kukko kuoli. Emäntä tuli,
niin kukkoa ei ole. — Mihin kukko on mennyt? Hän etsi etsi itkien.
Mutta kukko uunin alle kuollut, löysi kuolleen.

61. *b a d d a v e d e h i n e.*

pervakei 27. 8. 34. oſa kuzmantütär, 27 v.

*ende eſetihe ug da ak. ak se i kohtištub. no baſ se sinna kuna se
läks änižele. i siga vedehiſe ištup kivea. i mužikaſe i sanub: silei
5 om ak kohtunke, rodđip poigan i tuaop külbmaha i mina neſſen pri-
hāižen otan.*

*ak se i rodi lapsen, prihāižen rodi. i kazvei prihāiſe se. küme vod
do kazvatethe prihažđ do. bađ da mam i rohtkei külbmaha päſta,
mſe ottab vedehiſe. sanunu om, ka ottab vedehiſe.*

10 *no neſſe bađ da poig lähtihe uđale. mändthe uđiſkathe kaſad, ka
ſadhe täužikeiſe.*

*a neſſe poik se vedđoda tahteib. — aſa do, kaſſu poigäiſe, ika
ottap ſindäi vedehiſe. neſſe prihāiſe butto ku koveržihe i doſkaſ
vet. sinna prihāiſe vedē keskhe i hurgakſ. baſ i sanub: nägid vet,
15 vedehiſe i prihān i oſ.*

*baſ voikunke kodihe tuli. mam voikaſkaſ. verno ſulnu oſi vedē-
hižele prihān, vedehiſe i oſ.*

61. *I s ä j a v e t e h i n e n.*

Ennen elivät ukko ja akka. Akka se tulee raskaaksi. No, isä se jonnekin läksi Ääniselle. Ja siellä vetehinen istuu kivellä. Ja miehelle sanookin: Sinun akkasi on raskaana, synnyttää pojan ja tulee kylpemään, ja minä tämän pojan otan.

Akka se synnytti lapsen, pojan synnytti. Ja kasvoi se poika. Kymmenen vuotta jo kasvattivat poikaa jo. Isä ja äiti eivät uskalla häntä kylpemään päästää, että ottaa vetehinen. Sanonut on, niin ottaa vetehinen.

No, tämä isä ja poika läksivät ongelle. Menivät, rupesivat onki-
maan kalaa, niin saivat yllinkyllin.

Mutta tämä poika se vettä juoda tahtoo. — Älä juo, katso poika-
nen, taikka ottaa sinut vetehinen. Tämä poika ikäänkuin kyyristyi
ja rupesi juomaan vettä. Sinne poika veden sekaan hurahtikin.
Isä sanookin: Näethän, vetehinen pojan ottikin.

Isä itkien tuli kotiin. Äiti rupesi itkemään. Varmaankin luvannut oli vetehiselle pojan, vetehinen ottikin.

62. oli akka ižea virziine.

pervakei 28. 8. 34. verka miškantütär, 28 v.

ende oli akkaine. akkaižea oli virziine. läks hän toišhe pošadaha, taričšihe joks, sanii: miagi om virziine, paŋgam kanaštšeke. homešēl
5 lubii i pakičšop kanaižen. — i õunu silai kanaštš, oli virziine. — miagi oli kanaine! da aŋttihe hänēle kanaine.

möst häm māni, māni da taričšihe joks. — pästkatskep minun kanaine lambhaštšeke. homešēl pakičšob lambhaižen. — a i õunu lambhaine, a oli kanaine. no häm mānit: oli lambhaine! da
10 aŋttihe lambhaine. potom häm māni māni toišhe pošadaha i möst taričšihe joks. sanup paŋgam minun lambhaine sigaštše keškhe. häm möst pakičšop sigaižen: aŋkkat milei sigaine. — i õunu sigaine, a oli lambhaine. ak sanub: oli sigaine, aŋkkat sigaine. hänēle aŋttihe sigaine. potom häm māni māni möst toišhe pošadaha, taričšihe möst joks. no
15 hänt möst pästtihe. — paŋgamtskep minun sigaštš lehmaštšeke. panthe. iom magaz i pakičšob lehmaižen. da aŋttihe hänēle möst lehmaine.

62. Oli akalla virsu.

Ennen oli akka. Akalla oli virsu. Läksi hän toiseen kylään, pyrki yöksi, sanoi: Minulla on virsu, pankaa minun kanojen joukkoon. Aamulla nousi ja pyytää kanaa. — Ei ollut sinulla kanaa, oli virsu. — Minulla oli kana! Ja antoivat hänelle kanan.

Taas hän meni, meni ja pyrki yöksi. — Päästäkääpä minun kanani lampaiden joukkoon. Aamulla hän pyytää lammasta. — Mutta ei ollut lammas, vaan oli kana. No, hän valehteli: Oli lammas! Ja antoivat lampaan. Sitten hän meni toiseen kylään ja taas pyrki yöksi. Sanoo: Pankaa minun lampaani sikojen joukkoon. Hän taas pyytää sikaa: Antakaa minulle sika. — Ei ollut sika, vaan oli lammas. Akka sanoo: Oli sika, antakaa sika. Hänelle annettiin sika. Sitten hän meni toiseen kylään, pyrki taas yöksi. No, hänet taas päästettiin. — Pankaa minun sikani lehmien joukkoon. Panivat. Yön makasi ja pyytää lehmää. Ja annettiin hänelle

*poto m mǎni mǎni da möst taričšihe joks. — pangam minun lehm
heboštšeke. homesęa pakičšob hebežęn. anččihe hebo hängele da läğž da
čab mälea kus.*

63. *n e i t š u k a i n e p ä t š ä n a a.*

5 *pervakei 30. 8. 34. varvara miškantütär, 35 v.*

*ende elēihe ug da ak. ukoa da akaa oli tütar. nečtse ak se i kol.
nečtse tütar dāi ukonke. nečtse uk se nai toižęn kerdan. ol toižęn akan.
edelištš akad dāi neišukaine, tütrindam. nečtse ūz mam se sanub:
võgam metsperčtšęhe adivęihe neišukaštš. nu, bat lubyi homesęa i satęi
10 metsperčtšęhe.*

*no, siga hän elab ehtkeičtšęhessäi. tegihe pimed. külišč ka verān taga
kolotize. hän verān avaiž. siga tulob uk sūr, sūren šaugunke. tuli perčhe.
tuli dei sanub: neidīne neidīne, vala samovar. neidīne samoran valęi.
— no, neidīne, aja pirgad nuguņe. neidīne pirgad i ajei. — no, neidīne
15 neidīne, ištę nuguņe domha tšäjud. tšäjud domha neidīne ištęihe. —*

taas lehmä. Sitten meni meni ja taas pyrki yöksi. — Pankaamme
minun lehmäni hevosten joukkoon. Aamulla pyytää hevosta. Annet-
tiin hänelle hevonen, ja läksi ja elää mene tiedä missä.

63. *T y t t ö o n u u n i n a l l a .*

Ennen elivät ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli tytär. Tämä akka
kuoli. Tämä tytär jäi ukon kanssa. Tämä ukko nai toisen kerran.
Otti toisen akan. Edellistä akkaa jäi tyttö, tytärpuoli. Tämä uusi
äiti sanoo: Viekäämme metsäpirttiin vieraisille tyttö. No, isä nousi
aamulla ja saattoi metsäpirttiin.

No, siellä hän elää iltaan asti. Tuli pimeä. Kuuli, niin ulko-oven
takana kolkutetaan. Hän oven avasi. Sieltä tulee suuri ukko, suuren
laukun kanssa. Tuli pirttiin. Tuli ja sanoo: Tyttö tyttö, pane kun-
toon [vala] teekeitin. Tyttö pani teekeitimen kuntoon. — No, tyttö,
tee piirakoita nyt. Tyttö piirakat tekikin. — No, tyttö tyttö,

no, nuguine neidiine ladi sija. no, neidiine sijan i ladi. — neidiine neidiine, nuguine tule minunke magatta. — vaitti, sanub, stougaizen pezen, aavai-
zen pühkin, taigaižen segeitan, nu dei tulen.

sida gogat kaži da hīr päčšän alle peittihe händ, neišukaštš. no,
5 nečse uk päčšipai sanub: et tule ka tulen ka sön. no, nečse uk
päčšipai i laskiye.

tuli, ečšib neišukaižen. a neišukaiine päčšän al. uk päčšän alle
ličšihe vertšomahassai. no, kukei i laulahti. uk läbi mas i mäni. no,
neišukaiine päčšän alapai läks. nečse uk olī kūdat šaug. nečse
10 kūdan neišukaiine obrädi.

elap toizen ehkeičšē. küliščš, ištub, ka möst kolotize. hän mäni da
avaiž. tuob möst uk kahten šaugunke. möst tuli. — neidiine neidiine,
vaaa samovar. i hän samovaran i vaei. — neidiine neidiine, ajaške miči
pirgad. neidiine pirgad ajei hängele. — no, neidiine neidiine, lenda päčšile.
15 päčšile lend neidiine. — neidiine neidiine, tule magatta möst, sanub.
— vaitti, deduško, stougaizen pezen, taigaižen segeitan, aavaižen pühkin
dei tulen.

istu nyt teetä juomaan. Teetä juomaan tyttö istuutui. — No, nyt,
tyttö, valmista vuode. No, tyttö vuoteen laittoikin. — Tyttö tyttö,
nyt tule minun kanssani makaamaan. — Vaiti, sanoo, pöydän pesen,
lattian pyyhin, taikinan sekoitan, no ja tulen.

Sillä aikaa kissa ja hiiri uunin alle kätkevät hänet, tytön. No,
tämä ukko uunilta sanoo: Et tule, niin tulen, niin syön. No, tämä
ukko uunilta laskeutuikin.

Tuli, etsii tyttöä. Mutta tyttö uunin alla. Ukko uunin alle tun-
kiye vyötäröön asti. No, kukko laulahtikin. Ukko läpi maasta me-
nikin. No, tyttö uunin alta läksi. Tällä ukolla oli kultaa laukku. Tä-
män kullon tyttö pani kätköön.

Elää toisen illan. Kuuli, istuu, niin taas kolkutetaan. Hän meni
ja avasi. Tulee taas ukko kahden laukun kanssa. Taas tuli. — Tyttö
tyttö, pane teekeitin kuntoon. Ja hän teekeitimen panikin kun-
toon. — Tyttö tyttö, teepä minulle piirakoita. Tyttö piirakoita teki
hänelle. — No, tyttö tyttö, nosta uunille. Uunille nosti tyttö. —
Tyttö tyttö, tule makaamaan taas, sanoo. — Vaiti, setä kulta, pöy-
dän pesen, taikinan sekoitan, lattian pyyhin ja tulen.

*hīrud da kažiņe pāčšān alle mōst hāndast ličšotfihe. uk sanub: laaskemei, ka šōn. no uk pāčšānpai i laškihe. pāčšān alle vertšomahassāi ličšēihe. kukei i laulaht. nečse uk lābi mas i māni. nečsele neidižele kaks šāugud dāi dēngid, kūdad da hobedad. no, nečse neidiņe pāčšān
5 alpāi lāks, lūbi. ukon nūd lūkeiž.*

bačse sanub: lāhtta toda tūtren nūt kodihe. no, tuli heboa ikna alle bač. tuli, ka hāneš nižinikeižet paštud da iknale pandut. ičse ištub da kezerdab laučšas neišukgiņe.

*tāga kodiš emindam se būkan pannu. no, koir pāličši būkas hūp-
10 pāhti. no, nečse emindam se sanub: tsit, pahan pāivan endustai. koir se
sanub: hū hū hū, ukeiņ tūtār turop šūkuz da hobedas. akan tūtār
tulob, nūd havados. enamb, se stašin lopihez.*

64. *t o i m i t a ņ k a ņ g h a n.*

pervakei—pagast 8. 34. toņka matkantūtār, 67 v.

15 *semendan puvhan (~ pūuhan), rastan puvhan, ligotan, male levitan,
kūlbeiš kuidan, tapan tapmeš, kelikoa kelikeičšēn, verkoa vidon, hārdan,*

Hiiri ja kissa uunin alle taas hänet tunkivat. Ukko sanoo: Laskeudun, niin syön. No, ukko uunilta laskeutui. Uunin alle vyötäröä myöten tunkihe. Kukko laulahtikin. Tämä ukko läpi maasta menikin. Tälle tyttölle kaksi laukkua jäi rahoja, kultaa ja hopeaa. No, tämä tyttö uunin alta läksi, nousi. Ukon luut heitti pois.

Hänen isänsä sanoo: Täytyy lähteä tuomaan tyttären luut kotiin. No, tuli hevosella pihalle isä. Tuli, niin hänellä nisuleivät paistettu ja ikkunalle pantu. Itse istuu ja kehrää penkillä tyttö.

Täällä kotona äitipuoli on vehnästä tehnyt. No, koira vehnäsen yli hyppäsi. No, tämä äitipuoli sanoo: Hiljaa, pahan päivän ennustaja. Koira sanoo: Huu huu huu, ukon tytär tulee silkissä ja hopeassa. Akan tytär tulee, luut säkissä. Ei enempää, se satu loppui.

64. *L a a d i n k a n k a a n.*

Kylvän pellavan, raastan pellavan, liotan, maalle levitän, saunassa kuivaan, loukutan loukulla, lihdalla lihtaan, verkolla vidon,

kezerdan, pezen, vihtikot pezen, kuidan, kanghan toimitan: torvikole kerin, лон, kärin, kudon i linop pautin, päivitan päiväižea ibušea, potom siga võib ombesta hot mida.

65. u g d a k o n d i.

5 pervakei—pagast 28. 8. 34. tšuka matkantütär, 67 v.

ende eli ug da ak. ukol da akal i onnu ni keda, ni poigad ni tüärt (~ tüärt), kahten eletihe. ajei uk heinha. istup koñdi sabran päa i sanub: dedei mina sindai son; ota mindai poigaks, askai en so. uk se sanub: tule, otan, ala vaiše so. i koñdi abut uko'e regen panda, hein-
10 regen. i tuudhe kodihe akanno, koñdi regen päa istub. tuudhe, ak veräile läks, põlgasti: mida (~ mitte) sina toit koñdan kodihe. ukk i sanub: mina toin sanup poigaks, ila poigat ka poigaks toin.

kuini nečtse ak pagiž, koñdi regen i päšt. nu ug da ak istiihe somha da koñdi somha. södhe, i läks ukk oružanke metsha, koñdan dät kodihe

harjaan, kehrään, pesen, vyyhdet pesen, kuivaan, kankaan laadin: tukille kerin, luon, käärin, kudon ja tulee palttina, valkaisen aurin-
gossa kinoksessa, sitten siellä voi ommella vaikka mitä.

65. U k k o j a k a r h u.

Ennen eli ukko ja akka. Ukolla ja akalla ei ollut ketään, ei poikaa, ei tytärtä, kahden elivät. Ajoin ukko heinään. Istuu karhu auman päällä ja sanoo: Setä, minä sinut syön; ota minut pojaksi, sitten en syö. Ukko se sanoo: Tule, otan, älä vain syö. Ja karhu autti ukkoa luomaan reen, heinäreen. Ja he tulivat kotiin akan luo, karhu reen päällä istuu. He tulivat, akka läksi ulko-ovelle, pelästyi: Miksi sinä toit karhun kotiin? Ukko sanookin: Minä toin, sanoo, pojaksi, ei ole poikaa, niin pojaksi toin.

Sinä aikana kuin akka puhui, karhu reen purkikin. No, ukko ja akka istuutuivat syömään ja karhu syömään. Söivät, ja läksi ukko pyssyn kanssa metsään, karhun jätti kotiin. Ja tuli ukko metsästä,

i tuli uk mečtaspari, ka koñdi do akan sõnu da ičše pagenu. davai uk voikud, akad il'e (~ il'a), uk voikab.

nu i siga üksnüzē el'ab, el'aškañš i el'ab vea kaikem peritiš uk.

66. k a ž i d a k u k e i.

5 *tervakei 28. 8. 34. verka miškantütär, 28 v.*

el'el'he ug da ak. oli heilazē kaži i kukeihuī. kukei mab da sob rahtot taignas, a kažiñe sob voim. a ak i ni tenu. tegihe pihäpei, ak paštaškañš kürzad. l'äks voihe. siga taigin om, a void il'a. ak sanii ukolle: sina uk voim seid? uk sanub: mina en sõnu. — kukei sina edik
10 *sõnu? kukei mugažno sanub: en sõnu. — kaži sina seid voim? kaži se sanii: mina sein.*

pätš lämbiž räkes. pañdhe kažiä perzē rehtl'ale. no vot, voi kaik tagazē sul, i babēi mõst vei voim taighaha, a unoht katta. da veräi oli avēin. tuli händikaz da koñdi. koñdi sei voim da händikaz rahtot toižes
15 *(~ toižes) taighas. nu, händikas painēi koñdale aijas. händikaz raei*

niin karhu jo on akan syönyt ja itse paennut. Ukko rupesi itkemään, akka ei ole, ukko itkee.

No, siellä yksinään elää, rupesi elämään ja elää vielä yhä tuvassa ukko.

66. K i s s a j a k u k k o.

Elivät ukko ja akka. Oli heillä kissa ja kukko. Kukko menee ja syö uunipiimän taikinakorvosta, mutta kissa syö voim. Mutta akka ei tiennytkään. Tuli pyhäpäivä, akka rupesi paistamaan ohukaisleipiä. Läksi voita hakemaan. Siellä korvo on, mutta voita ei ole. Akka sanoi ukolle: Sinä ukko voim söit? Ukko sanoo: Minä en syönyt. — Kukko, etkö sinä syönyt? Kukko samaten sanoo: En syönyt. — Kissa sinä söit voim? Kissa se sanoi: Minä söin.

Uuni lämpisi tulisesti. Panivat kissan perseen riehtilälle. No kas, voi kaikki suli takaisin, ja mummo taas vei voim korvoon, mutta unohti peittää. Ja ulko-ovi oli avoin. Tuli susi ja karhu. Karhu söi voim ja susi uunipiimän toisesta korvosta. No, susi löi karhua

rožan ičšerazę rahteia. koñdi pelgasti i selgha i ot händikahan. händi-
kas kidastab: lodud lomatomañ kandab, lodud lomatomañ kandab,
lodud lomatomañ kandab.

67. b o b i t š m i n e.

5 pervakei—kaleg 30. 8. 34. (60-vuotias vaimo.)

bobičši ottab bobaižet kadeke, nelküme bobašt. (kivihžed bobaižed,
maspai kogodam, iknapai.) sīt kōumhe kogeižęhe heitab ned bobaižed.
nellim bobaižin heitab, dāp kaks, dāp kōume, dāb i üks, da cstats-
kaižet tšurha. ühtę kogeižęn heitab. sīd möst kogodab ühthe kogeižęhe,
10 möst eriži kōumhe kogeižęhe pab. da sīt kōumandęle rādižęle pab i dāp
küštošküme bobašt — kunduzbobad. kunduzbobaižišpai otam bobaižęn
i mänęm toižhe perthe da sanan se i otam. peiteičši kuñdlem (uksęn
taga), mīse i tetäiž rahvas perčiš, nečsem bobaižęnke kuñdled heide
paginad, mi pagištazę. perčiš se mi sanutazę, nečse legezę. sanutazę:

kovin. Susi valoi oman naamansa uunipiimällä. Karhu pelästyi ja
selkäänsä ottikin suden. Susi huutaa: Lyöty lyömätöntä kantaa,
lyöty lyömätöntä kantaa, lyöty lyömätöntä kantaa.

67. A r p o m i n e n.

Arpoja ottaa arvat käteen, neljäkymmentä arpaa. (Kiviset
arvat, maasta kokoamme, pihalta.) Sitten kolmeen kasaan heit-
tää nuo arpanappulat. Neljin arvoin heittää, jää kaksi, jää kolme,
jää yksikin, ja jäljellejääneet syrjään. Yhden kasan heittää. Sit-
ten taas kerää yhteen kasaan, taas erikseen kolmeen kasaan
panee. Ja sitten kolmannelle riville panee ja jää kuusitoista
arpanappulaa — kuuntelunappulat. Kuuntelunappuloista otamme
arpanappulan ja menemme toiseen tupaan ja sanan otamme.
Salaa kuuntelemme (oven takana), jotta eivät tuvassa olevat ih-
miset tietäisi, tämän arvan kanssa kuuntelet heidän puhettaan,
mitä he puhuvat. Tuvassa mitä sanotaan, se tapahtuu. Sanotaan: Se

netse mež lähtob libo kolob, ka netse paha sana. pagištaze keskneze, mīse kiviņikat tuoba kodihe, se hüvā sana. lähted uksēntagapāi hüvān melenke. pagištaze: ī tūgei vel, ka netse paha sana.

edēl voinad ajelihe veñehil mužikat kiviņikaks, kivid muřemaha
5 [muřeta : muřendan], mujas edahaks (piterin taga tšuho-ntšinha).
kodišpāi lähteltihe sūrespūhas (edēl ājatpājad), a tagaze tul'dhe rašt-
vampihās — bohatađ i hüviš meliš. a kodiš mō varaštīm i bobištīm,
kons tuobāt kiviņikeištāi kodihe. — nakkā sinunģi akaiņe se muga-
nažno bobištob, varastab sindai kodihe, amjižiš aigiš armhaņ
10 goštāižēn.

68. m e t s h i n e.

pervakei—kaleg 30. 8. 34. (Edellinen.)

minum bab eli leškakan. päivaa hän ī dōunu kün̄tta. da iōa (~^ūōa)
ajei kummaha edahaks puudho. kün̄t kün̄d da hōbo i vāzi. ištīhe mōžale
15 lebgimahaze. ištub mōžaa ūksnaze, kattsub, tuob mužik, silmat tšaškan
surttšed, tšaškan kehettšed, ištīhe rindale. a baba se pelgasti i zavodi

mies lähtee tahi kuolee, niin tämä paha sana. Puhutaan keskenään, että kivityömiehet tulevat kotiin, se on hyvä sana. Lähdet oven takaa hyvillä mielin. Puhutaan: Eivät tule vielä, niin se paha sana.

Ennen sotaa matkustivat miehet veneillä kivityömiehiksi, kiviä hakkaamaan, hyvin kauaksi (Pietarin taakse Tšuhontšinaan). Kotoa lähteilivät suuren paaston aikaan (ennen pääsiäistä), mutta takaisin tulivat joulupaaston aikaan — rikkaina ja hyvillä mielin. Mutta kotona me odotimme ja arvoimme, milloin tulevat kivitöistä kotiin. — Siellä sinunkin vaimosi samaten arpoo, odottaa sinua kotiin, ammoisista ajoista rakasta vierasta.

68. M e t s ä n h a l t i j a.

Minun mummoni eli leskiakkana. Päivällä hän ei joutanut kyntämään. Ja yöllä hän ajoi kyntämään etäälle pellolle. Kynti kynti ja hevonen väsyikin. Istuutui pientareelle lepäämään. Istuu pientareella yksinään, katsoo, tulee mies, silmät kupin suuruiset, kupin levyiset,

pagišta: mikš sina ozulitei miči, hüvaks vai pahaks? a hānele sanub: en hüvaks ni pahaks. baba i sanub: kolēn dō nālgha, īlā ni mužikad īlā ni poigad. hānele toinēpoļ sanub: aaa hōdu, tūtrem poik sindai šōttab. minum bap sē naprihe vea kūzuda: minunno bešet peļt kāub,
 5 nēišēnno ištub bešēdnik sēitšme vot, maks, ottabik nēčsēn nēišēm mehele? — ka augei hüvād melt pidagei, nēčsēm maksan taga ī līne anņei (nēčsē nēišē) mehele. baba se sanub: vea kūzumīžēn kūzun: hātkenik minun tūtrea mužik elāškandob, līnōbik pitk īgāiņe? — ičtseze īgan elab (= pitkan īgan), rāuhudēkessai. baba pelgastji i enambad ī
 10 roktnu ni mīda i kūzuda. hōbole ratshiē ištjihe i kodihe i tuļi.

kut metshiņe sanji, muga i tegihe. anņeit (nēidištš) ī otnu maks sē mehele, babat sē ot vāvu (tūtren mužik) ealoē dā šōt kolēndahassai, i vāvu eli sēitšmehekūmēhe vodhessai. dā īgan muštēatazē nēčsē. a nūgudi em kūkei [$<$ kūl-] ni nāhkei, mīlle metshiņe om, mātea kuna
 15 pagetihe mečsalīžēd (metshižēd).

istuutui rinnalle. Mutta mummo pelästyi ja rupesi puhumaan: Miksi sinä näyttäydyit minulle, hyväksikö vai pahaksi? Mutta hänelle sanoo: En hyväksi enkä pahaksi. Mummo sanoo: Kuolen jo nälkään, ei ole miestä, ei ole poikaa. Hänelle paholainen sanoo: Älä ole huolissasi, tyttären poika sinua elättää. Minun mummoni koki vielä kysyä: Minun luonani vieras käy, tytön luona on istunut vieras seitsemän vuotta, ystävä, ottaako hän tämän tytön vaimokseen? — Niin alkää hyvää mieltä pitäkö, sille ystävälle ei tule Annoi (tämä tyttö) miehelään. Mummo sanoo: Vielä kysymyksen kysyn. Kauanko minun tyttäreni mies tulee elämään, tudeeko pitkäikäiseksi? — Oman ikänsä elää (= pitkän iän), vanhuuteen asti. Mummo pelästyi eikä enempää uskaltanut kysyä mitään. Hevoselle ratsaille nousi ja kotiin tulikin.

Niinkuin metsänhaltija sanoi, niin kävikin. Annoita (tyttöä) ei ottanut se ystävä vaimokseen, mummon otti vävy (tyttären mies) elätettäväksi ja elätti kuolemaan asti, ja vävy eli seitsemäänkymmeenen vuoteen asti. Ja iän kaiken muistellaan tätä. Mutta nyt emme kuule emmekä näe, millainen metsänhaltija on, mene tiedä mihin pakenivat metsänhaltijat.

69. *e n d e o l i u k i a k.*

pervakei—kaleg 29. 8. 34. nata peškantütär kožnahne, 38 v.

*ende oli uk i ak. oli hāneļ tūtār. nu tūdhe nečšida tūtärt kožile
kahtēļ hōboļ vīdeņ kesken. nečse ņujas oli bohat, kožičšī se. nečse ol.
5 tūtren andei mehele. no, vōdhe hāndast sinna ičšeze kodīhe. hāneļ siga
čšāptihe sormed. nenē sormet kūdaižēn kolčšāižēnke kravatin alle
bringahtuthe. no, nečšida nēidišt soatihe butšhu.*

*lāhthe mōst kožile sihe pošadaha. nu, siga mōst tedištēthe nēnid
rahvaz, mīse postajanno vedeatihe rikta. māni toihe nēižne sinna. no,
10 avaiž uksen, ka siga varzad. uksen mōst toižēn avaiž, nu ka siga ubhed.
potorm mōst avaiš kūmandēn uksen. siga sigad. nellandēn avaiž uksen.
siga guššid. šid [sic!] avaiž vīdēndēn uksen. siga ačšud. ačšiš kačsi.
siga soatud liha. no, šid avaiž uksen mōst. siga kaik zavalitut nah-
kei. šid mōst avaiž uksen. siga ištub akaiņe da voikab.*

15 *akaiņe se sanub: tšokaid i sina pēān. sindai tāga riktaze. tuoba*

69. Ennen oli ukko ja akka.

Ennen oli ukko ja akka. Oli hänellä tytär. No, tulivat tätä tyttärtä kosimaan kahdella hevosella viisi henkeä. Tämä oli hyvin rikas, kosiija. Tämä otti. Tyttären antoi miehelään. No, veivät hänet sinne omaan kotiinsa. Häneltä siellä hakattiin sormet. Nämä sormet kultaisine sormuksineen sāngyn alle lensivät. No, tämä tyttö suolattiin tynnyriin.

Lähtivät taas kosille siihen kirkonkylään. No, siellä taas saivat ihmiset tietää heistä [niitä], että alituisesti veivät tapettavaksi. Meni toinen tyttö sinne. No, avasi oven, niin siellä olivat varsat. Taas toisen oven avasi, niin siellä olivat oriit. Sitten taas avasi kolmannen oven. Siellä siat. Neljännen oven avasi. Siellä hanhet. Sitten avasi viidennen oven. Siellä tynnyrit. Tynnyreihin katsoi. Siellä suolattu liha. No, sitten avasi taas oven. Siellä kaikki täytetty nahoilla. Sitten taas avasi oven. Siellä istuu akka ja itkee.

Akka se sanoo: Pistät sinäkin pääsi. Sinut täällä tapetaan. Tu-

*ninga i ninga koziapái i sindai riktazę. — pėita, babuško, mindai hof
kuna. — nu, mä kravatin alle.*

*koziapái tūdhe. nětsę babei andei hīle šoda mužikeile. šoithe,
magatta i verthe oddahale. nětsę siini babei pagenzeiř nūšęn. heitihe
5 hānele koirad. no, hāņ koirile tačtšel aiid.*

*no, hān pageņ. tuli kaks tesarad. ūhteļe oli oigetud rusked vatę.
toižęle tesarale oli oigetud vāuged vatę. nětsę pageņ kodihe. tuli kodihe
batanno i mamanno. — pūziin surmas mina.*

*tūdhe tūa ehta hāndast koziļe nēņ mōst. nětsę batale i sanub:
10 ninga i ninga rahvast riktazę hō. mina em mā mehele. no, pagišteithe
susodeid. nēnid kožimehid i riktihe.*

*ajetihe sinna eaoho. i otlihe babeit tānna. babei hījastii(?). eao kaik
otlihe.*

levat niin ja niin kosimasta ja sinut tappavat. — Kätke, mummo
kulta, minut vaikka minne. — No, mene sāngyn alle.

Kosimasta tulivat. Tämä mummo antoi heille syödä, miehille.
Söivät, makaamaan paneutuivat levolle. Tämä mummo sillä aikaa
pani pakenemaan tytön. Syöksyivät hänen kimppuunsa koirat. No,
hän koirille heitteli luita.

No, hän pakeni. Tuli kaksi tienhaaraa. Yhdelle oli levitetty punai-
nen verka. Toiselle tienhaaralle oli levitetty valkea verka. Tämä
pakeni kotiin. Tuli kotiin isän luo ja äidin luo. — Pelastuin kuole-
masta minä.

Tulivat tänä iltana häntä kosimaan nämä myös. Tämä isälle
sanoo: Niin ja niin he ihmisiä tappavat. Minä en mene miehelään.
No, puhuttelivat naapureita. Nämä kosijat [he] tappoivatkin.

Ajoivat sinne tavaraa hakemaan. Ja ottivat mummon tälle.
Mummo heikäläistyi (?). Tavara kaikki otettiin.

70. *e n d e ö u t h e b a b e i i d e d e i.*

pervakei—kaleg 29. 8. 34. nata peškantütär kožnahne, 38 v.

ende öuthe babei i dedei. semetihe ko nagrištš külbetim päle. no, dedei i sanub: babei, pidab mända meile nagrištš katsmaha. mändhe
5 nagrištš katsmaha.

*— babei, lubu, sani, külbetim päle. babei i lubi. no, babei siga nagr-
hen kačsi. no, detko, asketa sina mindai nügude. detko sanub: kut
sindai asketada? ištte hangole. bapka sanub: mina hangole en ištte. —
ed ištte, ka ištte réhtläle. — en, réhtläle en ištte, dedei. — no, ed ištte,
10 ka ištte hangole sinei. no, bapka hangole i ištthe. babeile hanh perskhe
i mäni. babei zavodi voikud. sina mili nareko legid.*

*no, dedei läks voiktš etsmaha. ajei ajei, tuli vastha dāniš. — min
sina, dedei, voikad? — voikan mina, lähtnu voiktš etsmaha. — ota,
sanub, mindai. — a tule. mahtadik voikta? — mahtan. — nu vai kut?
15 hänēle voikaškaž: ulu ulu, babuško. — nu, ištte regehe, mahtat ka.
nu, regehe ištthe, lähtthe edeleze.*

70. *E n n e n o l i v a t m u m m o j a u k k o.*

Ennen olivat mummo ja ukko. Kylvivät he naurista saunan
päälle. No, ukko sanoo: Mummo, täytyy meidän mennä naurista
katsomaan. Menivät naurista katsomaan.

Mummo, nouse, sano, saunan päälle. Mummo nousikin. No, mum-
mo siellä naurista katsoi. No, ukko kulta, laske sinä minut nyt alas.
Ukko sanoo: Kuinka sinut on laskettava alas? Istuudu hangolle.
Mummo sanoo: Minä hangolle en istuudu. — Et istuudu, niin istuudu
riehdilälle. — En, riehdilälle en istuudu, ukko. — No, et istuudu, niin
istuudu silloin hangolle. No, mummo hangolle istuutuikin. Mummolle
hanko menikin takapuoleen. Mummo rupesi itkemään. Sinä minulle
tahallasi teit.

No, ukko läksi itkijöitä etsimään. Ajoin ajoi, tuli vastaan jänis. —
Mitä sinä, ukko, itket? — Itken minä, olen lähtenyt itkijöitä etsi-
mään. — Ota, sanoo, minut. — No, tule. Osaatko itkeä? — Osaan.
— No, kuinka? Hänelle rupesi itkemään: Ulu ulu, mummo kulta. —
No, istuudu rekeen, [kun] osaat niin [tule]. No, rekeen istuutui, lähti-
vät edelleen.

ajetihe ajetihe, tuli vastha händikaz. — edahaksig dedei ajad? — ajan mina voiktid etsmaha. mahtadiik voikta? — mahtan. — nu, ištte regehe, mahtad voikta ka. hän voikaškańz hānele: ulu ulu babuški.

möst lähttihe edeleze. tuli vastha końdi. — dādā dādā, edahaksik 5 ajad? — ajan mina voiktid etsmaha. — ota mindgi, sanub. — mahtadiik sina voikta? — mahtan: uli uli babuški. — no, ištte regehe, mahtat ka.

ajetihe ajetihe ho. giž i katten. — nu vot, kačsu giž katten, sanub. māneške, sanub, dāniš, to mili giž. no, dāniš māni, toi hānele vičsaižen. — no, māne vai sina händikaz, to giž.

10 *händikaz māni i toi hānele koivun gižaks. ni kuna ei gotte. — no, māne vai końdi, to giž.*

końdi māni gižat tomha. końdi toi pardēn — no, nečse ei gotte ni kuna giž. nečse om parž.

— vaitti vai itše lähten. kuńi gižan siga dedei toi, sini hōbo końdi 15 da händikaz i sōdhe. dedei voikuńke i dāi. tuli dedei kodihe. tuli kodihe

Ajoivat ajoivat, tuli vastaan susi. — Kauaksiko ukko ajat? — Ajan minä itkijöitä etsimään. Osaatko itkeä? — Osaan. — No, istuudu rekeen, kun osaat itkeä. Hän rupesi itkemään hänelle: Ulu ulu mummo kulta.

Taas lähtivät edelleen. Tuli vastaan karhu. — Ukko ukko, kauaksiko ajat? — Ajan minä itkijöitä etsimään. — Ota minut, sanoo. — Osaatko sinä itkeä? — Osaan: Uli uli mummo kulta. — No, istuudu rekeen, kun osaat.

Ajoivat ajoivat he. Aisa katkesikin. — No kas, katso, aisa katkesi, sanoo. Menepä, sanoo, jänis, tuo minulle aisa. No, jänis meni, toi hänelle vitsan. — No, menepä sinä susi, tuo aisa.

Susi meni ja toi hänelle koivun aisaksi. Mihinkään ei kelpaa. — No, menepä karhu, tuo aisa.

Karhu meni aisaa tuomaan. Karhu toi hirren. — No, tämä ei kelpaa mihinkään, aisa. Tämä on hirsi.

— Vaikkapa vain itse lähden. Sillä aikaa kuin aisan sieltä ukko toi, sillä aikaa hevosen karhu ja susi söivät. Ukko itkemään jäi. Tuli ukko kotiin. Tuli kotiin ja mummoa ei ole, mummo oli kuol-

i babeid il'e, babei koanu tuskha. nu, dedei sani: kuna nugut milti mända ilma babota, elada libo milti ühtele perliš?

nu, dedei elaskańz üksneze perliš. no, dedei elab i elab i edeleze elab.

71. endē eletihe koza da kukei.

5 pervakei—kal'eg 29. 8. 34. nata peškantülär kožnahne, 38 v.

endē eletihe koza da kukei. ei šätnu hıl karf. — »mänē kozaine, to uksen tugetež žerd.» kozaine i mანი. žerdi tonu ei. — »mänē kukei sina, mina toda embēi.» kukei lāks tomha.

10 kukei hätkesti. kozaine zavodi emageitazē. kozaine nečse paštei paotid i kaliteid. nečse kukei tuop kodihe. hänou paštut paotul kalitad. kozaine istup pädšia. nu, kukei tuli. — »kozaine kozaine, anda sina milti söda.» — »ei sa sili söda antta. sina et kuńdle mindai.» kukei nečse voikuńke i lähtob.

lut ikävään. »No, ukko sanoi: Mihin nyt minun on mentävä ilman mummoa, vai elääkö minun pitää yksin pirtissä?

No, ukko rupesi elämään yksinään pirtissä. No, ukko elää ja elää ja edelleen elää.

71. Ennen elivät vuohi ja kukko.

Ennen elivät vuohi ja kukko. Ei sopinut heillä karva [s.o. eivät he sopineet keskenään]. — »Mene vuohi, tuo salko oven sulkemista varten.» Vuohi menikin. Salkoa ei tuonut. — »Mene kukko sinä. Minä tuoda en voi.» Kukko läksi tuomaan.

Kukko viipyi kauan. Vuohi rupesi laittamaan ruokia. Se vuohi paistoi leipiä ja (pitkulaisia) piirakoita. Tämä kukko tulee kotiin. Hänellä on paistettuina leivät ja (pitkulaiset) piirakat. Vuohi istuu uunilla. No, kukko tuli. — »Vuohi vuohi, anna sinä minulle syödä.» — »Ei voi sinulle syödä antaa. Sinä et tottele minua.» Tämä kukko tkien lähteekin.

nētsē kozaīnē l'aks̄ p'ertišpai. kažiželē sanub: »tugedā olgudēā uk̄s.»
no, nētsē kažīnē uk̄sen̄ tugež̄ olgudēā. nētsē kukeī tuob, uk̄sen̄ nētsēn̄
avaiž̄. tutškaiž̄ uk̄she, uk̄s̄ ī avaiž̄ihe. nētsē tulī kukeī. kaik̄ sijad̄ ī sōi,
protud̄ ī kalitad̄.

5 nētsē kozaīnē tuob, kā šōdut̄ kaik̄ sijad̄. kozaīnē möst̄ pǟtšin̄
lämhǟ ī davaī paštazē möst̄. sträpihē sträpihē kaik̄it̄ sijid̄. ītšē išt̄ihē
pǟtšilē. tuop̄ kukeī. hän̄ karavulip̄ pǟtšiā. kukeī tulī. tahtēī sōdā
kaiken̄ sträpnän̄ hän̄ēā.

hän̄ kozaiž̄en̄ ī nägišt̄š. hän̄ kozaiž̄elē sanub: »kozā rogozā, n̄inē
10 vezā, pol̄ bokat̄ tšaptud̄, koumes̄ kopeikas̄ om̄ sindaī osttud̄.» kukeī
sanub: »kukiriku.» kozā pǟtšipaī aan̄ktob̄.

72. tuhkei murits.

pervakei—kal̄eḡ 29. 8. 34. natā peškantūtär̄ kožnah̄nē, 38 v.

endē olit̄hē koumen̄ sizares̄ed̄. üht̄ sizart̄ kaik̄ kūtsut̄hē tuhkeī
muritsaks̄. pǟtšiā tokō tuhkan̄ šegāeī. n̄enē sizares̄et̄ kahtēn̄ kävel̄tihē

Tämä vuohi läksi pirtistä. Kisalle sanoo: »Salpaa oljella ovi.» No, tämä kissa oven salpasi oljella. Tämä kukko tulee, sen oven avasi. Töytäsi oveen, ovi aukenikin. Tämä kukko tuli. Kaikki söikin, leivät ja piirakat.

Se vuohi tulee, niin syödyt kaikki. Vuohi taas uunin lämpiämään pani ja alkoi paistaa taas. Leipoi leipoi kaikenlaisia. Itse istuutui uunille. Tulee kukko. Hän vahti uunilla. Kukko tuli. Tahtoi syödä kaiken paistoksen häneltä.

Hän vuohen huomasikin. Hän vuohelle sanoo: »Vuohi niinimatto, niininen vesa, puoli kylkeä hakattu, kolmesta kopeekasta on sinut ostettu.» Kukko sanoi: »Kukkokiekuu.» Vuohi uunilta putoaa.

72. Tuhka Muuritsa.

Ennen olivat kolmen sisarekset. Yhtä sisarta kaikki kutsuivat Tuhka Muuritsaksi. Uunilla vain tuhkaa seuloi. Nämä sisarekset

tserkvaha i kuna pūtub. a händast dāttihe pāčšile tuhkat šegajimaha. no, nene sizaresed lähttihe tserkvaha kahten. a nečtse sizar pāčšia ištii. se läks mödha. tulob lambaz vastha. — keritše, sanub, mindai. no, nečtse od da kerits lambhan.

5 nečtse lambaz villan andei hänelle. möst läks edeleze. magadab ukeine redus. — ota, sanub, lenda mindai. ot, händast leñd batogaižes. — ota, nečšia batogaižea kolahteita sūrhe kivehe nakkana.

hän kolahteit sūrhe kivehe. sigapai hänelle par hōbeid anttihe. händast sādātēttihe nagoło šūku. hän läks neniš pareiš, šūkižiš
10 sobiš, komušid dāugas, kūdaine kolčšaine kädēs tserkvaha. sizareset siga pagištaze: ken nečtse se tuli, ken nečtse se tuli. ei veigei tuñdištada. šüks sanub: eik ole meide tuhkei murits, sanub. toine sizar se sanub: oi, sanub, ei meide tuhkei murits ole. meide tuhkei murits ištup pāčšia kodiš. tuhkan šegajib.

15 nu, tūdhe net sizareset tserkvaspai möst i sanutaze: tuhkei murits, tänämbei oli tserkvas šūkižiš pareiš hüv i tšoma. — enik libo, sanub,

kahden kävivät kirkossa ja missä vain. Mutta hänet jättivät uunille tuhkaa seulomaan. No, nämä sisarekset lähtivät kirkkoon kahden. Mutta tämä sisar uunilla istui. Se läksi perään. Tulee lammas vastaan. — Keritse, sanoo, minut. No, tämä otti ja keritsi lampaan.

Tämä lammas villan antoi hänelle. Myös lähti edelleen. Ukko makaa loassa. — Ota, sanoo, nosta minut. Otti, hänet nosti kepiästä. — Ota, tällä kepillä kolauta suureen kiveen tuolla.

Hän kolautti suureen kiveen. Sieltä hänelle pari hevosia annettiin. Hänet puutettiin aivan silkkiin. Hän läksi niissä vaatteissa, silkkisissä vaatteissa, kalossit jalassa, kultainen sormus kädessä kirkkoon. Sisarekset siellä puhuvat: Kuka [se] tämä [joka] tuli, kuka tämä tuli. Eivät voi tuntea. Yksi sanoo: Eikö ole meidän Tuhka Muuritsa, sanoo. Toinen sisar sanoo: Oi, sanoo, ei meidän Tuhka Muuritsa ole. Meidän Tuhka Muritsa istuu uunilla kotona. Tuhkaa seuloo.

No, tulivat nämä sisarekset kirkosta taas ja sanovat: Tuhka Muuritsa, tänään oli kirkossa silkkisissä vaatteissa hyvä ja kaunis.

*mina õunu ka? — oi, olit sina tuhkei murits, ištiiit päčšia i tuhkan
šegaqid. tsarim poig, sanub, tänämbei kägan tervanu tervaa dai tervanu
künduseŋ tervaa.*

*no, nečtse tserkvaha läks. möst tuhkei muritsan sizaresed lähttihe,
5 hän läks heile mödha möst. mäni, tserkvaspai läksiškaž. hänge kol-
čšäine kägaha dāi, komuz dāugaspai kündusehe dāi.*

*tsarim poig tuli. kaikile probi. sätnu ei ni kelle komus ni kolčšäine.
tuli tuhkei muritsanno. hängele probi kolčšäižen i komusin. no, i hängele
sättihe. hän nečsen mehele i ot. no, sizaresed zavottihe voikta: tuhkei
10 murits, tuhkei murits, sina löužid ženihon hüvān.*

*nečtse tuhkei murits rodi lapsen. prihäine oli. last kutstihe mihai-
laks. olttihe ho kazak tāuveks. nu, nečtse kazak radēi radēi. a nečtse
tsarim poig läks nakkana edahaks. no, nečšile akale ougotap kir-
dāižen tsarim poig.*

*15 no, nečšida kirdašt i annu akale kazak. nečtse kazak kirdāižen
hānen augi i kirdut möst akale se kirdāižen, mīse i olis sindai i last,*

— Enkö ehkä, sanoo, minä niin ollutkin? — Oi, olit sinä Tuhka Muuritsa, istuit uunilla ja tuhkaa seuloit. Tsaarin poika, sanoo, tänään on kädenrivan tervalla tervannut ja tervannut kynnyksen tervalla.

No, tämä läksi kirkkoon. Taas Tuhka Muuritsan sisarekset lähtivät, hän läksi heidän jälkeensä taas. Meni, kirkosta alkoi lähteä. Häneltä sormus jäi kädenripaan, kalossi jalasta kynnykseen jäi.

Tsaarin poika tuli. Kaikille koetteli. Ei kellekään sopinut kalossi eikä sormus. Tuli Tuhka Muuritsan luo. Hänelle koetteli sormusta ja kalossia. No, ja hänelle sopivat. Hän tämän vaimokseen ottikin. No, sisarekset rupesivat itkemään: Tuhka Muuritsa, Tuhka Muuritsa, sinä löysit sulhasen hyvän.

Tämä Tuhka Muuritsa synnytti lapsen. Poika oli. Lasta kutsuttiin Mikoksi. Ottivat he rengin talveksi. No, tämä renki teki työtä, teki työtä. Mutta tämä tsaarin poika läksi tuonne kauaksi. No, tälle akalle lähettää kirjeen tsaarin poika.

No, tätä kirjettä ei antanut akalle renki. Tämä renki hänen kirjeensä luki ja kirjoitti taas akalle kirjeen, että [jospa] ei olisi sinua

mina tulen_ka. nétsę ak se kümet_sutkad voik i kirdut kirdäižen tsarile. i andab nétsile kazakale kirdäižen. käskob vöda möst tsarile. nétsę kazak akan_kirdäižen ratkaiž, kirdut möst kirdäižen üden, mışe sina ninga kirdutid, mina lähten hot kuna.

5 nu, sigapai kirdut möst kirdäižen, mışe aia lähte ni kuna minu-hussai i andei kazakale vöda nétsen_kirdäižen. nétsę möst kazak kirdäižen ratkaiž i kirdut, mışe butšhu sindai pidap_saubata i pästta äänizehe.

nu, nétsen_kirdäižen ak i lugi i sanub: saubakat mindai butšhu,
10 mina i lähten. händast saubatihe butšhu i pästtihe äänizehe.

ajetihe ajetihe. nétsę priha kazvab bučšus. — a davei mama muřegam butš. mina enamba embei. dāugat_kolthe. mina oigendan dāugad. — narovi, šötäi, aia oigenda, ika butš lopnib da uptam.

ajetihe ajetihe. külištehe, bučšun aia om dō ma. nu, nétsę priha
15 dāugad oigendab. butš i lopnib. no, kuivale randale i tūthe. no, mändhe, ka randaa perťine. ištup_siga babei. — otaške, sanub, edik teda, kuna

ja lasta, niin, tulen minä... Tämä akka kolme vuorokautta itki ja kirjoitti kirjeen tsaarille. Ja antaa tälle rengille kirjeen. Käskee viedä taas tsaarille. Tämä renki akan kirjeen repi, kirjoitti taas uuden kirjeen, että sinä niin kirjoitit, minä lähden vaikka minne.

No, sieltä kirjoitti taas kirjeen, että älä lähde mihinkään minuun asti [s.o. siihen asti kuin tulen], ja antoi rengille viedä tämän kirjeen. Tämä taas renki kirjeen repi ja kirjoitti, että tynnyriin sinut pitää salvata ja päästää Ääniseen.

No, tämän kirjeen akka luki ja sanoo: Salvatkaa minut tynnyriin, minä lähdenkin. Hänet suljettiin tynnyriin ja päästettiin Ääniseen.

He kulkivat kulkivat. Tämä poika kasvaa tynnyrissä. — Mutta, äiti, rikkokaamme tynnyri. Minä olen jo sairas. Jalat kuoleutuivat. Minä ojennan jalat. — Odota vähän, armas, älä ojenna taikka tynnyri hajoaa ja hukumme.

Kulkeutuivat kulkeutuivat. Kuulivat, tynnyrin alla on jo maa. No, tämä poika jalat ojentaa. Tynnyri hajoaakin. No, kuivalle rannalle tulivatkin. No, menivät, niin rannalla pirttinen. Istuu siellä

panda mīli kazakaks. *ne*tsę babei doksel pošadaha. no, sigapai händast pāukas_kazakaks. Hän māni sinna.

hānele anttihe viš_tšetverikat_torest rugižd_dāuhta. hän *ne*tsęn_kaiken jōa dāuhei. nu, hän raddap_ka mužikan radon. no, ižant_sanub: 5 pidap_kogota rod nīmpeile. ot, kogož rodun. rot_tul'i kaik. — no, sanub, miagi om kazak, mahtap_starineit_sanuda. händast, *ne*tsida kazakat_kutstihe starineit_sanumaha.

hän *ne*tsęn_starinan_starineit_tšiškandob. mužik_se i dogadi, mīse ak om. — sina, sanub, minun ak se i oled. kirdäižet_podmožnejad 10 outhe. i tünämbei siga elataze.

73. e n d e t s a r o l i.

pervakei—kalleg 30. 8. 34. vašilišta mikulažantūtär, 73 v.

endę tsar oli pervii pet. läks hän oružjanke i sablanke. nu, oružjan i sablan ot i läks metsha. māni metsha i šegei metsha. tuop_sandat

mummo. — Otapa, sanoo, etkö tiedä, mihin minut voi panna rengiksi. Se mummo juoksi kylään. No, sieltä hänet palkkasi rengiksi. Hän meni sinne.

Hänelle annettiin viisi neljännestä tuoretta ruista jauhettavaksi. Hän tämän kaiken yöllä jauhoi. No, [kun] hän tekee, niin [tekee] miehen työn. No, isäntä sanoo: Täytyy kerätä suku nimipäiville (?) Otti, kokosi suvun. Suku tuli kaikki. — No, sanoo, minulla on renki, osaa satuja kertoa. Hänet, tämä renki kutsuttiin satuja kertomaan.

Hän tätä satua rupeaa kertomaan. Mies se huomasi, että akka on. — Sinä, sanoo, minun akka oletkin. Kirjeet väärennettyjä olivat. Tänäpäivänäkin siellä elävät.

73. E n n e n t s a a r i o l i.

Ennen tsaari oli Pietari ensimmäinen. Läksi hän pyssyn ja sapelin kanssa. No, pyssyn ja sapelin otti ja läksi metsään. Meni metsään ja

Hänenno. hän i kuzup_saadataa: kus mo olem? saadat se sanub: mo segeitut olem.

no, lüubup_saadat kuzhe. no, i nägob lämein mečsas. nu, i laskeze kuzespai i lähtoba hänenke kahten netile lämeile. mändhe lämeinno. 5. lämeinno kodi, perŧ hüvü siga. kolotihe verän taga. tuli akaiŋe avgidamha ravaz. avgiž hile verän i päst perŧhe. no, tũthe perŧhe i pakitaze sōda: anda sōda. akaiŋe sanub: miŋai ile sōda. netse saadat mǎni ičŧhe pätŧhe. pätŧŋin avgiž i mǎni pätŧhe. ot, siga hāneŋ oli lihapada. lihapadan ot i sōdhe kaik pada netse. nu, nugudŧi pakitaze: anda mĩle 10 osovŧi sija magatŧes.

nu, hän leŋd ũlahaks tšordakoho. vei tšordakoho magatta. nu, tũdhe seitšmen mehet kodihe mužikad. verno do poigad outhe. vaiše razbajnikad oudhe, rikelŧhe rahvast. sikš oli mečsas kodi_se. akaižŋer pakitaze: anda sōda. nu, akaiŋe sanub: miŋai ile sōda. kaks saadatat_tuli mi- 15 nunno i sōdhe lihapada. ičŧhe ottihe pätŧŧiŧ i sōdhe. sid ver magatta mändhe.

eksyi metsään. Tulee sotilas hänen luokseen. Hän kysyy sotilaalta Missä me olemme. Sotilas sanoo: Me eksyneet olemme.

No, nousee sotilas kuuseen. No, ja näkee tulen metsässä. No, ja laskeutuu kuusesta ja lähtevät hänen kanssaan kahden tälle tulelle. Menivät tulen luo. Tulen luona talo, pirtti hyvä siellä. Kolkuttivat ulko-oven takana. Tuli akka avaamaan, vanha. Avasi heille oven ja päästi pirttiin. No, tulivat pirttiin ja pyytävät syödä: Anna syödä. Akka sanoo: Minulla ei ole syödä. Tämä sotilas meni itse uuniin. Uunin avasi ja meni uuniin. Otti, siellä hänellä oli lihapata. Lihapadan otti, ja söivät kaiken tämän padan. No, nyt pyytävät: Anna meille erillinen vuode makaamista varten.

No, hän nosti ylös ullakolle. Vei ullakolle makaamaan. No, tuli seitsemän ihmistä kotiin, miestä. Varmaan poikia olivatkin jo [myös]. Mutta rosvoja olivat, tappoivat ihmisiä, siksi oli metsässä se talo. Akalta pyytävät: Anna syödä. No, akka sanoo: Minulla ei ole syödä. Kaksi sotilasta tuli minun luokseni ja söivät lihapadan. Itse ottivat uunista ja söivät lihapadan. Itse ottivat uunista ja söivät. Sitten vielä makaamaan menivät.

nu, nene tūdhe matideke. nu, nene matikei tšiškathe nēnit saadateid. sanutaze: mō hīd sei tša s rikom nēnit saadateid. kus hō magataze? akaiŋe i sanub: tšordakos magataze.

nu, hō lähtlihe. iüks i lüks sinna saadatidenno saadateid rikmaha. 5 iüks se saadat siga i magada. kundlob hīdaze. no, tuli iüks hīdenno sinna. uksen avgiž. ne tse saadat ot i pān tšapei sia. sen sihe i rikei. tulop toine möst sihe. ne tse möst pān i tšappab. tulob möst kōumanž. kōumander do tšapei pān. nellanž tulob i nellander tšappab. ne tse 10 kaiken iüks saadat. nu, tulob vīdenž do, kaikia pān tšappab. se möst tuli sinna toradamha. dālgmāižer möst pān tšappab. sei tšimer keske pād i tšapei. nugud i kūu ni mida enambad aahampai, i kūu šumud ni mida. nu, hän i ver magatta.

heraštšihe ološa, lūbi. i sanude saadatale, mīse mina tsar olen. sanub: mina saadat. iüks saadat i toine saadat, sanub. mindai kutstaze 15 ološkaks, tsar se sanub saadatale.

saadat hānele i sanub, ološkale se, mīse sina magažid, a mina

No, nämä tuliyat kiroillen. No, nämä rupesivat kiroilemaan näitä sotilaita. Sanovat: Me heidät heti tapamme, nämä sotilaat. Missä he makaavat? Akka sanookin: Ullakolla makaavat.

No, he lähtivät. Yksi läksikin sotilaiden luo sotilaita tappamaan. Vain se sotilas siellä ei nuku. Kuuntelee heitä. No, tuli yksi heidän luokseen sinne. Oven avasi. Tämä sotilas otti ja pään hakkasi siltä. Sen siihen tappoikin. Tulee toinen taas siihen. Tämän pään taas hakkaa. Tulee taas kolmas. Kolmannelta jo hakkasi pään. Neljäs tulee ja neljänneltä hakkaa. Tämän kaiken yksi sotilas. No, tulee viides jo, kaikilta pään hakkaa. Se taas tuli sinne tappelemaan. Viimeiseltä taas pään hakkaa. Seitsemältä hengeltä päät hakkasikin. Nyt ei kuulu mitään enempää alhaalta, ei kuulu mitään melua. No, hän kävi makaamaan.

Heräsi Oljoša, nousi. Ei sano sotilaalle, että minä tsaari olen. Sanoo: Minä olen sotilas. Yksi sotilas ja toinen sotilas, sanoo. Minua kutsutaan Oljošaksi, tsaari sanoo sotilaalle.

Sotilas hänelle sanoo, sille Oljošalle, että sinä makasit, mutta minä

radgin. kačsu rikein seičšime mest, ika mād' riktaniž. nu, nečse saadatale sanub: spaši-bo rikeid.

nu, kō nūgude aarahaks mändhe. siga avgittihe komnataha ukš. nu, siga dēngēid bučšud. nu, nečse ološa sanup saadatale: min void, ka ota 5 dēngēid. a mina en ota. nu, nečse saadat ottab dēngēit kormanēihe, min voip panda kormanēihe. nu, a nečse ei ota ni mittuš.

kō i lähttihe kodišpai, netiš. kō mändhe posadaha. nečse ološa i sanup saadatale: mina lähten, a sina dā i tulet sina hillašti. nu, nečse saadat hillašti vīnad dob da mab mōdha. no, māni nečse saadat, kus 10 saūžnu, ka sinna. māni saadat sinna. anttud hānēle nedaļ guļeida. hān humarub nujas i vōdazē hānt tsariņ kodihe. tsar kasknu toda hānēn kodihe. nečse saadat magaz. heraštšihe saadat. kattsub, tsariņ kodiš. ištub avar i dūmaib, kuna mända. kattsub, hānenno tsar tuli. tuli i sanub: aaa pēlgastu mindai, mina olen tsar. nu, hāndast paņi hūvāzē 15 sijaha. hūvāzē sijaha saūžmaha i paņi.

tein työtä. Katso, tapoin seitsemän henkeä, taikka meidät olisi tapettu. No, tämä sotilaalle sanoo: Kiitos, tapoit.

No, he nyt alas menivät. Siellä avasivat huoneeseen oven. No, siellä rahoja tynnyrit. No, tämä Oljoša sanoo sotilaalle: Minkä voit, niin ota rahoja. Mutta minä en ota. No, tämä sotilas ottaa rahoja taskuihin, minkä voi panna taskuihin. No, mutta tämä ei ota mitään.

He lähtivätkin talosta, tästä. He menivät kylään. Tämä Oljoša sanookin sotilaalle: Minä lähden, mutta sinä jää ja tulet sinä hitaasti. No, tämä sotilas hitaasti viinaa juo ja menee perään. No, meni tämä sotilas, missä oli palvellut, niin sinne. Meni sotilas sinne. Oli annettu hänelle viikko kuljeksia. Hän humaltuu kovasti ja viedään hänet tsaarin taloon. Tsaari oli käsenyt tuoda hänet taloon. Tämä sotilas makasi. Heräsi sotilas. Katsoo, on tsaarin kotona. Istuu lattialla ja ajattelee, mihin mennä. Katsoo, hänen luokseen tsaari tuli. Tuli ja sanoo: Älä pelästy minua, minä olen tsaari. No, hänet pani hyvään paikkaan. Hyvään paikkaan palvelemaan panikin.

74. *ivan tsarevitš ot lopei n mehele.*

pervakei—kaleg 30. 8. 34. vašilišta mikulaajantütär, 73 v.

endę eli tsar. tsaria oli kóume poigad. nu, sanutazę: mīle pidab naida. nečtę tsar i sanub: naigat, mina andan kóume mätšut teile. 5 nu, ühtele andei vanhambale. sia poigal mätš katihe generalaŋ kodihe. nu, toižen poigaŋ katihe kuptsaŋ kodihe. nu, kóumandęa metsša katihe. todhe ned mätšut kodihe. tagazę batalezę todhe i anttihe bataleze. a kóumanš poig etšib mätšun.

ečši, lüz. lüz mätšun okside aa. müni sinna, ka siga peršine okside 10 aa. müni peršizehe, ka siga lopei i mätš sūs. lopei se sanub: ivan tsarevitš, mina amu sindai varaštın. nu, ivan tsarevitš se sanub: kut mina sindai mehele se otan? lopeiapai mätšun ot i läks kodihe.

tuli i andei mätšun batalezę kädehe. bat i küzzub: kus i ngid? hän i sanub: mīlgi mätš müni lopeinno. minun mätš oli lopeia. kut mina 15 lopein otan mehele?

nu, nugud vanhamb vel i ngib generalaa i toine ngib, toine kuptsa,

74. *Ivan Tsarevitš otti sammakon vaimokseen.*

Ennen eli tsaari. Tsaarilla oli kolme poikaa. No, sanovat: Meidän pitää naida. Tämä tsaari sanoo: Naikaa, minä annan kolme palloa teille. No, yhdelle antoi vanhimmalle. Siltä pojalta pallo vieri kenraalin taloon. No, toisen pojan vieri kauppiaan taloon. No, kolmannelta metsään vieri. Toivat ne pallot kotiin. Takaisin isälleen he toivat ja antoivat isälleen. Mutta kolmas poika etsii palloa.

Etsi, löysi. Löysi pallon oksien alta. Meni sinne, niin siellä pirtti oksien alla. Meni pirttiin, niin siellä sammakko ja pallo suussa. Sammakko sanoo: Ivan Tsarevitš, minä kauan olen sinua odottanut. No, I. Ts. sanoo: Kuinka minä sinut miehelään otan. Sammakolta pallon otti ja läksi kotiin.

Tuli ja antoi pallon isälleen käteen. Isä kysyy: Mistä nait? Hän sanoo: Minun palloni meni sammakon luo. Minun palloni oli sammakolla. Kuinka minä sammakon otan vaimokseni?

No, nyt vanhempi veli nai kenraalilta ja toinen nai, toinen kaup-

a kóumaníz ropeil. bataze sanub poigile ní: ombestagha mīli pǵidad.
vanhambale poigale sanub: ombelkaha pǵidan sinun ak mīlei svadbha.
sīd toižele mugažo kǵšk, mīse sinun ak ombelkaha mīlei svadbha pǵidan.
nugud i kóumandele kǵšk: sina māne mugažno, ombelkaha pǵidan
5 ropei. neitse poig vastha sanub bataleze, mīse kut ropei ombior pǵidan.

no, lähttihe kǵskmaha pǵideid ombenta. vanhamb lǵks kǵskmaha.
toine kǵšk akale ombenta svadbaks pǵidan. kóumaníz lähtob mugažno
ropeiile kǵskmaha. no, neitse māni ropeinno. ropei vastaž hāndast, ivan
tsare-vitšān hüvin. — mikš hǵtked et tule minunno? mikš oled ivan
10 tsare-vitš mugeine pahamelne? — sikš olen pahamelne, mīse bat kǵskop
pǵidan ombenta svadbaks. kut sina ombled ropei pǵidan? — ala pelgastu,
ivan tsare-vitš, vere magatta, sanub, kravatīžele.

ivan tsare-vitš ver magatta. lubi, ka paid vāumiž, ombestud. ivan
tsare-vitšale kǵralš pǵidan paikha vāuktaha. no, i lǵks ivan tsare-vitš
15 kodihe ihastunu pǵidanke.

tuli ivan tsare-vitš kodihe batazenno. no, tuli vanhamb vel, toi pǵidan.

piaalta, mutta kolmas sammakolta. Heidän isänsä sanoo pojilleen:
Ommeltakoon minulle paidat. Vanhemmalle pojalle sanoo: Ommelkoon
paidan sinun vaimosi minulle häihin. Sitten toiselle samoin kǵski,
että sinun vaimosi ommelkoon minulle häihin paidan. Nyt kolmatta-
kin kǵski: Sinä mene samaten, ommelkoon paidan sammakko. Tämä
poika vastaan sanoo isälleen, että kuinka sammakko ompelee paidan.

No, lähtivät kǵskemään paitoja ommella. Vanhempi läksi kǵske-
mään. Toinen kǵski vaimon ommella häiksi paidan. Kolmas lähtee
samaten sammakkoa kǵskemään. No, tämä meni sammakon luo.
Sammakko otti hänet vastaan, I. Ts.:n, hyvin. — Miksi pitkään
aikaan et ole tullut minun luokseni? Miksi olet I. Ts. noin mieli-
pahoillasi? — Siksi olen pahoillamielin, että isä kǵskee paidan ommella
häiksi. Kuinka sinä ompelet, sammakko, paidan? — Älä pelästy,
I. Ts., käy makaamaan, sanoo, sǵnkyyn.

I. Ts. kävi makaamaan. Nousi, niin paita valmis, ommeltu.
I. Ts.:lle kǵäräisi paidan valkeaan huiviin. No, ja läksi I. Ts. kotiin
paidan kanssa ilostuneena.

Tuli I. Ts. kotiin isänsä luo. No, tuli vanhin veli, toi pǵidan.

nugut toine toi paidan. ivan tsare-vitš, nečtse koumanš poik toi paidan. nu, nečsen vanhamban poigan paidan kačsii. nečsen voip pidada radimpäivide, mupäivide. nu, nečsen toižen poigan paidan heit šauguspäi. kačsii paidan. nečsen voip pidada pühapäivide. nu, ivan tsare-vitš heit šauguspäi paidan, andei bataleze. bataze nečsen paidan hvali: hüvä paid. ropein ombeatud hüvä paid. nečsen ropein paidan panop prážnikide (~ prážnikan).

nugude käskop kourad ombeata hile: ombeatagha akat kourat svadbaks. akeidenno käskmaha mändhe: ombeakat kourat svadbaks. 10 nočemb mäni möst ropeinno. — vot kačsu, papaša käsk ombeata kouran svadbaks.

— veče kravatižele magatta. nečse lübi ivan tsare-vitš, ka do kour vāumiž. kārālž möst kouran i tuli kodihe. todhe poigat kaik kourad. nu nečse vanhamp poig i andab ezmäks. nu, bataze sanub: nečse kour 15 oukha hōbeide kattēs. toine möst andap poig. bataze sanub: nečse oukha pühapäivide, kuna lähtem ka. nu, andab vāna se dälgmäine poik kouran. nu, nečsen hvali: nečse hüvä kour. ropein hüvä kour.

Nyt toinen toi paidan. I. Ts., tämä kolmas poika, toi paidan. No, tätä vanhimman pojan paitaa katsoi. Tätä voi pitää työpäivinä, arkipäivinä. No, tämän toisen pojan paidan heitti laukusta. Katsoi paitaa. Tätä voi pitää pyhäpäivinä. No, I. Ts. heitti laukusta paidan, antoi isälleen. Hänen isänsä kiitti tätä paitaa: Hyvä paita. Sammakon ompelema hyvä paita. Tämän sammakon paidan panee päälleen praasnikkoina.

Nyt käskee rekitaljat heidän ommella: Ommelkoot vaimot rekitaljat häiksi. Vaimojen luo käskemään menivät: Ommelkaa rekitaljat häiksi. Nuorin meni taas sammakon luo. — Kas, katso, isäkulta käski ommella rekitaljan häiksi.

— Käy sänkyyn makaamaan. Tämä nousi I. Ts., niin jo rekitalja valmis. Kääräisi taas rekitaljan ja tuli kotiin. Toivat kaikki pojat rekitaljat. No, tämä vanhin poika antaa ensimmäiseksi. No, hänen isänsä sanoo: Tämä talja olkoon hevosten peittämistä varten. Toinen myös antaa, poika. Hänen isänsä sanoo: Tämä olkoon pyhäpäivinä, minne lähdemme. No, antaa Vanja, viimeinen poika, taljan. No, tätä kiitti: Tämä hyvä talja. Sammakon hyvä talja.

käskob möst paštta h̄ile būkat svadbaks. vanhambale poigale käšk
ežmäks, potom toižele, potom ropeile käskob nořembale poigale. nenet
poigad lähttihe käskmaha paštta būkat svadbaks.

no, nečse möst tulob ropeinno. ropei möst vasttab i hän tulob möst
5 p̄än p̄ästnu, kut ropei paštab būkan. nu, nečse ropei möst sanub: veře
magatta. no, lubi, ka būk paštud. būkan paštnu hüv̄än.

tuloba kodihe nenet poigad. andab vanhamp poig būkan batalez̄e.
no, būk ei hüv̄ä, ken ni ka s̄ob. nu, i toine poig andab. voib möst šoda hot
pühapej̄än. nu, kouman̄s poig andab būkan käd̄ehe batalez̄e. nečsen
10 būkan hvallib bataz̄e: hüv̄ä būk. ropein būk hüv̄ä.

nugud i proidip kaik svadib ühtel päiväl. ühtel päiväl kaik ngidaz̄e.
ajetihe kaik poigat tomha akeid. läks i nořemp poik tomha ropeid.
tuli ropeinno. — s̄ut̄e, ropei, lähkam. ropei šadihe. ropei ič̄sez̄e itt̄sihe
sobihe šadihe. kakstoškūme sobat pāni p̄äle. kuts̄i svadbha torokaneid,
15 audegid, täid, ropeid, šiz̄likeid. kaht̄etoškūm̄nel pič̄šiž̄el spič̄seanejal
korobeiž̄el ajetaz̄e svadib. eraz̄el ištub aude, toiž̄el torokan, sid ištup

Käsköo taas paistaa heille vehnästä häiksi. Vanhinta poikaa käski
ensiksi, sitten toista, sitten sammakkoa käsköo nuorinta poikaa.
Nämä pojat lähtivät käskemään paistaa vehnästä häiksi.

No, tämä taas tulee sammakon luo. Sammakko taas tulee vastaan,
ja hän tulee taas allapäin, [sillä] kuinka sammakko paistaa vehnästä.
No, tämä sammakko taas sanoo: Käy makaamaan. No, nousi, niin
vehnänen paistettu. Vehnäsen on paistanut hyvän.

Tulevat kotiin nämä pojat. Antaa vanhin poika vehnäsen isälleen.
No, vehnänen ei hyvä, joku [sattuu] niin syö. No, ja toinen poika antaa.
Voi taas syödä vaikka pyhäpäivänä. No, kolmas poika antaa vehnäsen
isälleen käteen. Tätä vehnästä kiittää hänen isänsä: Hyvä vehnänen.
Sammakon vehnänen hyvä.

Nyt ovat kaikki häät samana päivänä. Samana päivänä kaikki
naivat. Ajoivat kaikki pojat tuomaan vaimojaan. Läksi nuorinkin
poika tuomaan sammakkoa. Tuli sammakon luo. — Pukeudu, sam-
makko, lähtekäämme. Sammakko pukeutui. Sammakko omiin vaat-
teisiinsa pukeutui. Kahdettoista vaatteet pani päälle. Kutsui häihin
torakoita, luteita, täitä, sammakoita, sisiliskoja. Kahdellatoista
pikkuruisella tulitikkulaatikolla ajaa hääsaattue. Muutamalla istuu

šižlik, sid ištub ropei. kaik ajetaze venčsale. nu, ivan tsarē-vitš astub
mödaspäi, žerih.

siadanno tūdhe. nu, nečse ropei i sanub ivan tsarē-vičsale: mäne, ota
siadan aa sabl' i tšapa pä mīai ropeia. nu, ol ivan tsarē-vitš sablan i
5 tšapei pān ropeia. nu, ropei tegihe neičšeks. kraši-vii, tšoma, hüvä
tegihe. i nenet korobažet tegihe hebeikš i ajab dō hüvä svadib.

ajetihe dō kodihe batazenno. vastaž bataze hüvin. ille dō ropeid
enamb. no, muržain hüvä. no, nugudi eletaze seičša's nakka.

75. tuli kōndi.

10 pervakei—kalleg 30. 8. 34. vašilišta mikulaajanūtär, 37 v.

endē eli ug da ak. ukol da akal oli kahten lapsid, prihäine da
neišukaine. oli kičšersarv lehmaine, luisopäine lambhaine, kukeihud
da kangaine. külištš hert kōndi, mīse eletaze. tuli ikna alle. kobičšob
iknas künziä: pästkat mindai perthe rapeid lämbitamha. pästkat, ei ka

lude, toisella torakka, sitten istuu sisilisko, sitten istuu sammakko.
Kaikki ajavat vihille. No, I. Ts. kulkee perästä, sulhanen.

Sillan luo tulivat. No, tämä sammakko sanoo I. Ts.:lle: Mene,
ota sillan alta sapeli ja hakkaa pää minulta sammakolta. No,
otti I. Ts. sapelin ja hakkasi pään sammakolta. No, sammakko
muuttui tytöksi. Sieväksi, kauniiksi, hyväksi muuttui. Ja nämä
laatikot muuttuivat hevosiksi ja ajaa jo hyvä hääsaattue.

Ajoivat jo kotiin hänen isänsä luo. Isä otti vastaan hyvin. Eipä
ole sammakkoa enää. No, vaimo hyvä. No, nyt elävä paraikaa tuolla.

75. Tuli karhu.

Ennen eli ukko ja akka. Ukolla ja akalla oli kaksi lasta, poika ja
tyttö. Oli käyräsarvi lehmä, luisupäinen lammas, kukko ja kana.
Kuuli heistä karhu, että elävät. Tuli pihalle. Kopsaa ikkunassa kyn-
sillä: Päästäkää minut pirttiin kypäliä lämmittämään. Päästäkää,

sõn. ukeïne da akaiïne p'elgastuthe. ukeïne da akaiïne pagištaze: keda andam koñddale sõda? tačšitihe kangiïne da kukeihuĩ.

möst tuli toižea iõa koñdĩ. ikna aa kobičšob: pästkat mindai sapeid lämbitamha. möst pagištaze: keda pidab antta? sambhaiïne i ančtihe.

5 *kõumander iõa möst tuuop koñdĩ ikna alle. möst kobičšob sapeia. ukeïne da akaiïne möst pagištaze: keda pidab antta? lehm ančtihe.*

nu, nellander iõa möst tuuob ikna alle koñdĩ. möst kobičšob sapeia. ukeïne da akaiïne möst pagištaze: keda pidab antta, živateid eile? neišukaiïne ančtihe.

10 *đo vīdender iõa tuuob möst koñdĩ ikna alle. — keda möst pidab antta? pagištaze ukeïne da akaiïne. ančtihe prihāiïne.*

möst tuuop koñdĩ kūdender iõa đo. kobičšob iknas. ukeïne da akaiïne kahten. torataze. toiïne tošt lūkkitaze. iüks lūkeidab ühten, a toiïne toižen. akaiïne en teda (~ entea) kut ukeižen i lūkeiž. akaiïne đai iüksnāze.

15 *homesea lybi akaiïne i lāks pošadaha, pageĩ. enambad i elanu sīd, ika koñdĩ sōniž akaižen. enambad ile starinat sida.*

tai syön. Ukko ja akka pelästyivät. Ukko ja akka puhuvat: Kenet annamme karhulle syödä? Heitettiin kana ja kukko.

Taas tuli toisena yönä karhu. Pihalla kopeloi: Päästäkää minut kápäliä lämmittämään. Taas puhuvat: Kenet täytyy antaa? Annettiinpa lammas.

Kolmantena yönä taas tulee karhu pihalle. Taas kopeloi kápälillä. Ukko ja akka taas puhuvat: Kenet täytyy antaa? Lehmä annettiin.

No, neljäntenä yönä taas tulee pihalle karhu. Taas kopeloi kápälillä. Ukko ja akka taas puhuvat: Kenet täytyy antaa, elukoita ei ole? Tyttö annettiin.

Jo viidentenä yönä tulee taas karhu pihalle. — Kenet taas täytyy antaa?, puhuvat ukko ja akka. Annettiin poika.

Taas tulee karhu kuudentena yönä jo. Kopeloi ikkunassa. Ukko ja akka ovat kahden. Tappelevat. Työntävät pois toinen toistaan. Yksi työntää yhtä, mutta toinen toista. Akka en tiedä kuinka ukon työnsi menemään. Akka jäi yksinään.

Aamulla nousi akka ja läksi kylään, pakeni. Enempää ei asunut siellä, tai karhu olisi syönyt akan. Enempää ei ole sitä satua.

76. *e l e t a z e k a ž i n e d a d ä n i š u t.*

pervakei—kaleg 30. 8. 34. vašilišta mikulaajantütär, 73 v.

*eletaze kažiñe da dānišut. nu, lāks kaži entea kuna burakēimaha metsha. dāi dānišut iūksñūzē kodīhe. tuob dānišudēnno koza. māni
5 koza pāčšile i kidoštāp_siga pāčšil: mindai osttut_koumez_grošas (kopeikas), pol bokat_tšapetud.*

*nu, dānišut pagen perližespai. ikna alle ištīhe i voikab. mānob hāndikaz. — nu, min voikad dānišut, küzzub. hān i sanub: kut sina ed voika? entea mitte zvir ličšēhe pāčšile. ei pāsta mindai perthe. hāndi-
10 kas_se sanub: lāhkam minurke, mina ajan pāčšilpai kozan. nu, tūdhe dānišud_dei hāndikas perthe i küzutaze: ken om pāčšil. hān siga kidoštāb vastha: mina olen koza, pol bokat_tšapetud, koumes kopeikas osttud. askemei, ka topsin dāugeil, butuštān sarvil. hāndikas pagod lāks, dānišut hānele pagod mōdha. ištīhe mōst ikna alle dānišud_dei
15 voikab.*

mānob rēbei. küzzub: migž_dānišut voikad? sanub dānišut hānele:

76. *Elävät kissa ja jänö.*

Elävät kissa ja jänö. No, läksi kissa en tiedä minne ansiotöihin metsään. Jäi jänö yksinään kotiin. Tulee jänön luo vuohi. Meni vuohi uunille ja huutaa siellä uunilla: Minut on ostettu kolmesta rovosta (kopeekasta), puoli kylkeä hakattu.

No, jänö pakeni pirtistä. Pihalle istuutui ja itkee. Menee susi. — No, mitä itket jänö, kysyy. Hän sanookin: Kuinka sinä et itke? En tiedä, millainen peto tunkeutui uunille. Ei päästä minua pirttiin. Susi se sanoo: Lähtekäämme minun kanssani, minä ajan uunilta vuohen. No, tulivat jänö ja susi pirttiin ja kysyvät: Ken on uunilla? Hän siellä huutaa vastaan: Minä olen vuohi, puoli kylkeä hakattu, kolmesta kopeekasta ostettu. Laskeudun, niin talleen jaloilla, pökin sarvilla. Susi pakoon läksi, jänö hänelle perään pakoon. Istuutui taas pihalle jänö ja itkee.

Menee kettu. Kysyy: Miksi jänö itket? Sanoo jänö hänelle: Mi-

minagi zvir mitte pätšia. ei pāsta mindai perthe. nu, řebēi se sanub:
lāhkam minunke. nu, mändhe řebēinke perthe. řebēi se i küzzub: ken om
pätšia? a hān sanup_siga: mina olen_koza. pol bokad om minagi tšapetud,
kōumes kopeikas osttud. aaskemgi pätšiapai, topšin teid dāugeia,
5 butuštān sarvia. ho pagot_perťišpai, pagetihe voikunke. ištīhe mõst
sāumaha dānišut. ištup_sāumas, voikab.

mānop_kukei. — min dānišut voikad? — voikan. i pāsta perthe
mindai, entea mitte se zvir om pätšia. kukei tuli: lāhkam minunke
perthe. tuli kukei. seižup_kündusea i lāulab: kukirikū, ken om pätšia?
10 mina tulīn, sanub, rustiž_bašmakeiš. ajan sindai pätšiapai, kukirikū.
sen i lāulab: ajan kozan pätšiapai. koza i bräkkäht i laņgen. laņgen
dei kol. dānišut kučsi kqikid hāndikahid da kqikid lindīd da kqikit
kōndīd: sōgat koza. koza i sōthe. kažiņe tuli mečsaspai i koza sōidhe.
enambad eile.

nulla millainen peto on uunilla. Ei päästä minua pirttiin. No, kettu
sanoo: Lähtekäämme minun kanssani. No, menivät ketun kanssa pirt-
tiin. Kettu kysyy: Kuka on uunilla?. Mutta hän sanoo siellä: Minä
olen vuohi. Puoli kylkeä on minulta hakattu, kolmesta kopeekasta
- ostettu. Laskeudun uunilta, niin talleen teidät jaloilla, pökkään sar-
villa. He pakoon pirtistä, pakenivat itkien. Istuutui taas nurkalle
jänö. Istuu nurkalla, itkee.

Menee kukko. — Mitä jänö itket? — Itken. Ei päästä pirttiin
minua, en tiedä millainen peto on uunilla. Kukko tuli: Lähtekäämme
minun kanssani pirttiin. Tuli kukko. Seisoo kynnyksellä ja laulaa:
Kukkokiekuu, kuka on uunilla? Minä tulīn, sanoo, punaisissa ken-
gissä. Ajan sinut uunilta, kukkokiekuu. Sen laulaakin: Ajan vuohen
uunilta. Vuohi määkäsikin ja putosi. Putosi ja kuoli. Jänö kutsui
kaikkia susia ja kaikkia lintuja ja kaikkia karhuja: Syökää vuohi.
Vuohen söivätkin. Kissa tuli metsästä ja vuohen söivät. Enempää ei
ole.

77. mi h e m ä n o p s e?

- tšuhkap tšahkap pimedas puhkan hapnob.
 kuiv po kuivad maimat šob. — pūuhan tappab.
 iöl laudalaze, päivas trubalaze. — sija.
 5 irdalpai kromalaze, a südämespai supalalaze. — seinas parž.
 peñ om pilvut, a lumen pab. — dāuh ségažitaze.
 laņgeñ vedhe, vet ei mudesteitnu. — lehtez.
 nellan sizafesed dokstaze, toine tošt eiveigei kuksta. — kerinlaudat.
 rusttat prānikaižed liphaižes. — hīled.
 10 kesked lavat punoze, tšugaižēhe pēitaze. — vast.
 štukotin, brākotin, kesked dāugeit pletin. — kangas kudotaze.
 kohtaii sizafeset silmitušin katstaze, a iweigei toine tošt sada. —
 lagi da lava.
 15 savikaak tšugas. — pātš.

77. Mit ä merkitsee?

- Suhkaa sähköä pimeässä metsässä. — Taikinakorvo happenee.
 Kuiva »puo» kuivaa kalaa syö. — Pellavaa loukuttaa.
 Yöllä laudallaan, päivällä kerällään. — Vuode.
 Ulkoapain [leivän]kannikallaan, mutta sisältä [suu]palallaan. —
 Seinässä hirsi.
 Pieni on pilvi, mutta lumen sataa. — Jauho seulotaan.
 Putosi veteen, vettä ei liannut. — Lehti.
 Neljän sisaret juoksevat, toinen toista eivät voi saavuttaa. —
 Kerinlaudat.
 Punaiset piparkakut lippaassa. — Hiilet.
 Keskellä lattiaa pyörii, nurkkaan kätkeytyy. — Vasta.
 Parsin kokoon, kalistan, jalkojen välissä palmikoin. — Kangas
 kudotaan.
 Vastatusten sisaret silmitysten katsovat, mutta eivät voi toinen
 toistaan saada (kiinni). — Katto ja lattia.
 Savitukko nurkassa. — Uuni.

voikukei vorončšaa. — lüpsiragent päčšimpää.

rīžetmōto rīghu. — vītš hodrha panda.

dānīž doksob dād mōto, hāndaiñe mad mōto. — ñega nītiñke.

joa rippup ka päivaa reigut pakičšob. — lukkol.

5 po kāmnea kabitaze. — nagriž.

mutua hatrat tehtaze. mihe mänop se? — ka kažitad ajetaze. (kalitkor ajetaze piravärtnäa.)

78. L a u l u j a, h o k u j a y m.

pervakei:

10 78. 1. doksin doksin dogut mōto, tšilahteitin tšilaižēhe, heahteitin heaižēhe, kačsuhitiñ ku dogut mōto, prihalapset tuloba, iñe minum maksašt.

78. 2. kūrīžin ku tabakoštš, iñe vauktad bumagoštš, mänīžin ku bešedaižhe, iñe ičšin maksaštš.

15 78. 3. stuknīžin ku dāugaižea, iñe ičšin vadaštš.

Voikukko [mustalla] hevosella. — Lypsyrainta uunin päällä.

Reittä pitkin reikään. — Veitsi tuppeen panna.

Jänis juoksee jäätä pitkin, häntä maata pitkin. — Neula lan-
koineen.

Yöllä riippuu, niin päivällä reikää pyytää. — Lukko.

»Puo» kaavitaan kämmenellä. — Nauris.

Peniksellä tehdään jalkariepua. Mitä merkitsee? — Kas piira-
koita tehdään. (Piirakan kuori tehdään piirakkapulikalla.)

78. L a u l u j a, h o k u j a y m.

78. 1. Juoksin juoksin jokea pitkin, hilahutin kelloseen, helähy-
tin helyiseen, katsahdinpa jokea pitkin, poikalapset tulevat, ei ole
minun ystävääni.

78. 2. Polttaisinpa tupakkaa, ei ole valkoista paperia, menisinpä
vieraisille, ei ole omaa ystävää.

78. 3. Kolkuttaisinpa jalalla, ei ole omaa valtaa.

78. 4. *ile ile i nägu, verno borhu om männu, ile hāneḡa melt se pās, pühakeskez borhu läks.*

78. 5. *steräin steräin koftaižēn, mīse vāuged olīž, kuižin kuižin maksaižēn, mīse mōdha kävelīž.*

5 78. 6. *oh dabautško, rusked bantaiḡe, kuna mina, sinna sina, muzi-kantaiḡe.*

78. 7. *tenīžin nečsīn rozaukaižēn, ištta en zavodīž, ičsēin noḡele kohtižele tuskāžd bi en annīž.*

78. 8. *tenīžiḡiḡ netim izmenāižēn, ištta en zavotniž, ičsīn noḡele*
10 *kohtižele tuskaižid en annīž.*

78. 9. *aaa kukku kägihut, mīli sujas om abid, täḡus kurkeiḡe nabeitut, verhaḡa mameižēn aaidut.*

78. 10. *hāudaižēhe uhodab, mātḡaižēle kandab, ivan mitritš ajab, garmolīžhe vāndab.*

15 78. 11. *mama läks vedele, paḡi padan ledēle, papa läks heinha, paḡi kiilat seinha, mama tuli vedēpai, ot kiilat seinaḡpai.*

78. 12. *papa läks vedele, mama läks mehele, krikun prikun poigan*

78. 4. Ei ole, ei ole, ei näy, luultavasti on mennyt metsätöihin, ei ole hänellä mieltä päässä, paaston-väliaikana läksi metsätöihin.

78. 5. Pesin pesin puseron, jotta valkoinen olisi, nostatin, nostatin ystäväni lemmen, jotta jäljessäni kävelisi.

78. 6. Oh omena, punainen nauha, minne minä, sinne sinä, soittaja.

78. 7. Jos olisin tienyt tämän erossaolon, en rupeaisi istumaan, nuorelle vatsalleni, ikävää en olisi antanut.

78. 8. [Jos] olisin tiennyt tämän petoksen, en olisi ruvennut istumaan, omalle nuorelle vatsalleni ikäviä en olisi antanut.

78. 9. Älä kuku kākō, minulla kovin on murhe, täysi kurkku on täyteen sullottu, vieraan äidin moittima.

78. 10. Hautaan pyryttää, vuorelle tuiskuttaa lunta, Ivan Mitritš ajaa, harmonikkaa soittaa.

78. 11. Äiti läksi vedelle, paḡi saviruukun liedelle, isä läksi heinään, paḡi »kiilat» seinään, äiti tuli vedeltä, otti »kiilat» seinästä.

78. 12. Isä läksi vedelle, äiti läksi miehelään, Krikun Prikun

taga, nazarile naižeks, mikitalle millaks, лaнoлaуtšaižile, lihaliphaižile, peikāt p^armaha, aganeid apmaha.

78. 13. kiska kažiņe, armaž žīvataiņe, kus sina olid? — olin mina rēbā [p. n., nom. rēbeja]. — min sina said? — mina sain oravan. —
5 kuna sina paņid? — pūšim paratīle, okulinan orgeižēle, kipreīņ
kivužiļe, matrein mahužiļe.

78. 14. mānin mānin mākeijale [~ māka_ale], tulīn tulīn tukeijale, tuk mīli vastha, tukun mina sāumad vastē, sāum mīli hīlen, hīlen mina šepale, šep mīli vikatehen, vikatehen nīlijale, nīli mīli heinad, heinan
10 mina lamphale, lambaz mīli villad, villan mina emagale, emag mīli tahtast, tahthan mina šigale, šiga mīli sugašid, sugasēd omblejale, ombli mīli kotaižēd, bolha soaha, kanan sittat šōmha.

78. 15. sina minun, mina sinun, anda tšukeit kelenke.

78. 16. kūrižīņ ku tabakoštš, īle vāuktad bumagoštš, mānīžīņ ku
15 bešedaiše, īle mīlei maksad (~ maksaštš).

78. 17. лaуla лaуla kukeihuī, лaуla pakīiņe pāhuī, aла laide neves-
kaiņe, ī sidode nadeiņe.

pojalle, Nazarille vaimoksi, Mikitalle miniäksi, lahopenkeille, lih-
lippaille, huiveja puremaan, akanoita appamaan.

78. 13. Kiska kissa, armas eläin, missä sinä olit? — Olin minä Rebojalla. — Mitä sinä sait? — Minä sain oravan. — Minne sinä panit? — Puušin lavalle, Okulinan laaksoon, Kiproin kiville, Mat-
rein maille.

78. 14. Menin menin Mäk'ojalle, tulin tulin Tuk'ojalle(?), tukko (?) minulle vastaan, tukon minä nurkkaa vasten, nurkka minulle hiilen, hiilen minä sepälle, seppä minulle viikatteen, viikatteen niittäjälle, niittäjä minulle heinää, heinän minä lampaalle, lammas minulle villaa, villan minä emännälle, emäntä minulle taikinaa, taikinan minä sialle, sika minulle harjaksia, harjakset räätälille, räätäli minulle kengänterät, puolaan suolaan, kanan sittaa syömään.

78. 15. Sinä minun, minä sinun, anna suukkoja kielellä.

78. 16. Polttaisin kun [olisi] tupakkaa, ei ole valkoista paperia, menisin kun vieraisille, ei ole minulla ystävää.

78. 17. Laula laula pikku kukko, laula keltainen päähyt, älä kiroile tyttönen, ei valehtele nato.

78. 18. ümbri mända i sa küksta, kohtha mända vajutab.

78. 19. itški kitški šemmar nokkar küdar kaudar, vagovan vakkan, steppan leppan pois!

78. 20. paimen pastuh, kadjat kustud, pinon päle tattud.

5 78. 21. sanun mina starinan, puřen mina varnan, saiklan maiklan, koveran koukun, min pistan mudaveden rusttan. (redüveden pistan; maidon a hot selktan veden don.)

78. 22. ala laji mama pajeižiš, en hätked elä, täa tåuvea lähten mehele, gořaha popadid, (tai:) täa tåuvudea lähten mehele, verhan
10 vaudaižēhe pütun.

78. 23. mätšaižēle uhodab (= dołoa uhodab), häudaižēhe kandab (lumen kandab dołoa), ivan mitrevitš ajab, garmališe vändab. ala sujas häukaida, gāugeil ala troputa. (neidištez oli paha, i onnu batad, akan om paramb.)

15 78. 24. ištjin ištjin ikna véres, muřenudeš stokaižes, varaštın maksan boruspai, tuli maks verdušine.

78. 18. Ympäri mennän ei voi saavuttaa, suoraan mennän vajottaa.

78. 19. [Merkityksetön lasten leikkihoku; viimeinen sana *pois* ilmeisesti = suom. *pois*.]

78. 20. Paimen paimen, (alus)housut kustut, pinon päälle heitettyt.

78. 21. Kerron minä sadun, puren minä vaarnaa, s. m., koveraa koukkua, minkä juon [sen juon] mutavettä punaista (likavettä »pistän» (s.o. juon, inf. *pistta*); maitoa tai vaikka selvää vettä »juon».)

78. 22. Älä moiti äiti lauluista, en pitkää aikaa [luonasi] elä, tänä talvena lähden miehelään, murheeseen joudut; tänä talvena lähden miehelään, vieraan valtaan joudun.

78. 23. Mäelle pyryttää (= tuuli pyryttää), kuoppaan tuiskuttaa (tuuli tuiskuttaa lumen), Ivan Mitrevitš ajaa, soittaa harmonikkaa. Älä kovasti »halkaise», jaloilla älä polje. (Tyttöäika oli paha, ei ollut isää, vaimona on parempi.)

78. 24. Istuin istuin ikkunan vieressä, särkyneen lasin vieressä, odotin ystävää metsätöistä tuli ystävä suuttuneena.

78. 25. *armas sina podruškaine ed ni mida sina teda, läulein om hengahtada, maksaižespäi eragata.*

78. 26. *ala kukku käginē, milei om sujas abid, täuš kurkiine sabitud(?), verhas mamaižea laidut, (tai:) homesea aigiš nüstut, verhas*
5 *mamaižea laidut.*

78. 27. *veraz mamai veraz battei, potkas unen porotab, ičšin mama ičšin bala kädeš nüstap panetab.*

78. 28. *doksin doksin dogut mõto, hüppästin ku mäthaižele, kolahtetitn kelaižehē, tšilahtetitn tšilaižehē: ota papei veneihē, [näin lau-*
10 *lussa; proosassa veneheze]. — ila tütei sijatašt, tämad randad rajukahad, tämad veded mudelikahad.*

78. 29. *mama papa päčšesēs, tšoma tsövetaine kädeš, kačsahta vai tsövetu, lihäpadad netu.*

78. 30. *mama papa päčšesēs, tšomat tsövetaižet kädeš, pogladile*
15 *sövetu, lihäpadad netu.*

78. 31. *kanforkaine posudaine, istutin ku kämmēle, puhalsin dei mehele.*

78. 25. Armas sinä mielitietty et mitään sinä tiedä, vaikea on hengähtää, ystävästä erota.

78. 26. Älä kuku kākō, minulla on kovin ikävä, täyteen kurkku vatvottu (?), vieraan äidin moittima; aamulla aikaisin herätetty, vieraan äidin moittima.

78. 27. Vieras äiti, vieras isä, potkulla unen ajaa pois, oma äitini, oma isäni, kädellä herättää, panee nukkumaan.

78. 28. Juoksin juoksin jokea pitkin, hypähdin kun mäelle, kolahtutin kelloseen, tilahutin tiukuseen: Ota iso veneeseen. — Ei ole tyttö paikkaasi, nämä rannat myrskyiset(?) nämä vedet mutaiset.

78. 29. Isä äiti uunin edustalla, kaunis kukka kädessä, katsele vain kukkaa, lihapataa ei ole.

78. 30. Äiti isä uunin edessä, kauniit kukkaset kädessä, katsokaa kukkaa, lihapataa ei ole.

78. 31. Kamferttiastia, istutin kun kämmenelle, puhalsin ja miehelään.

